

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 31 Αυγούστου 2025 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 888

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΕΝΩΨΕΙ ΕΠΑΝΕΝΑΡΞΗΣ

Σενάρια Κάσου στο τραπέζι για το καλώδιο

Η απόφαση για τη συνέχιση του έργου της πόντισης του καλωδίου ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου μέσα στο φθινόπωρο είναι ειλημμένη. Τα «διδάγματα» της Κάσου θα είναι ο οδηγός για την Αθήνα, αν επιχειρηθεί να παρεμποδιστεί η επανέναρξη των ερευνών. **Σελ. 7**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο Αποστόλου και το Κέντρο

Η κίνηση του βουλευτή Ανδρέα Αποστόλου προκάλεσε εντάσεις σε ΕΔΕΚ και ΔΗΚΟ. Την ίδια ώρα, ωστόσο, φέρεται να ανοίγει και μία μεγαλύτερη συζήτηση σε σχέση με την προσπάθεια κομμάτων όπως και βουλευτών για νέες συνεργασίες. **Σελ. 6**

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Θετικά ξεκινά η σεζόν

Με ευνοϊκές προοπτικές ξεκινά το φθινόπωρο για τον τουρισμό, με τις κρατήσεις να σημειώνουν υψηλά ποσοστά, καταδεικνύοντας ότι με σταθερά βήματα βαδίζουμε προς την καθιέρωση σε ολόχρονο τουριστικό προορισμό. **Σελ. 8**

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΙΜΕΝΟ ΤΟΝ ΟΔΗΓΟ ΧΡΗΣΗΣ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Ή ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Στο κάδρο της μικροπολιτικής

Φόβοι για το δύσκολο εγχείρημα, που δεν περιορίζεται μόνο σε τεχνικές αλλαγές – Με εισηγήσεις θα πάει στους πολιτικούς αρχηγούς ο υπουργός Οικονομικών

Η φορολογική μεταρρύθμιση που προγραμματίζεται για αρχές του 2026 θεωρείται ένα από τα πιο δύσκολα, αλλά και αναγκαία εγχειρήματα για την Κύπρο, καθώς το υφιστάμενο σύστημα παραμένει σχεδόν αμετάβλητο για περισσότερα από 20 χρόνια. Η διαδικασία δεν περιορίζεται σε τεχνικές αλλαγές, αλλά εμπεριέχει έντονες πολιτικές και οικονομικές προεκτάσεις. Η επιτυχία της εξαρτάται από τη συνεργασία κυβέρνησης, Βουλής, κοινωνικών εταίρων και του επιχειρηματικού κόσμου, ενώ το Τμήμα Φορολογίας θα έχει ουσια-

“**Μάκης Κεραυνός**
Δεν θέλουμε μια αστυνομικοκρατούμενη φορολογική μεταρρύθμιση. **Σελ. 5**

στικό ρόλο με νέες εξουσίες και εργαλεία. Ήδη, διατυπώνονται αντιρρήσεις και προβληματισμοί, με αποτέλεσμα τα έξι νομοσχέδια που την απαρτίζουν να μην μπορούν, υπό τις παρούσες συνθήκες, να περάσουν από τη Βουλή. Ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός τονίζει στην «Κ» ότι το εγχείρημα, αν και δύσκολο, είναι αναγκαίο για την ενίσχυση της οικονομίας, με στόχους τη δικαιότερη κατανομή βαρών, την ενίσχυση επιχειρηματικότητας, την προσέλκυση επενδύσεων και την πάταξη φοροδιαφυγής. **Οικονομική, σελ. 3**

«MAGA»: Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΛΛΑΓΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΘΝΟΣ

Ο Τραμπ ως «πομπός» αλλά κυρίως ως «μήνυμα»

Ο Ντόναλντ Τραμπ προσπαθεί και εν πολλοίς τα καταφέρνει να φέρνει τα πάνω κάτω και στη χώρα του, αλλά και ανά το παγκόσμιο. Οκτώ μήνες μετά την ορκωμοσία του, ο Τραμπ κατεβάζει την Εθνοφρουρά στις πόλεις των Δημοκρατικών, δώκει τους αντιπάλους του και επιχειρεί εκκαθαρίσεις στον

κρατικό μηχανισμό. Πού θα σταματήσει; Επίσης χρησιμοποιεί το επικοινωνιακό «άστρο» του για να πάρει στα χέρια του όλη την εξουσία. Θα μπορέσει όμως να διαχειριστεί τα γεωπολιτικά μέτωπα που ο ίδιος ανοίγει; Ή θα προσκρούσει στην πραγματικότητα; **Σελ. 22, 23**

ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ

Δεν είναι πανάκεια το RescEU

Τα δεδομένα για τις πυρκαγιές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο αναδεικνύουν την ανάγκη ενός εθνικού σοβαρού σχεδιασμού για την πυροπροστασία στη νήσο. Ο δε μηχανισμός RescEU, σε μια απομακρυσμένη περιοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι η Κύπρος, δεν μπορεί να εκλαμβάνεται ως «πανάκεια». **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Θωράκιση της χώρας

Οι Αμερικανοί εμπειρογνώμονες έκαναν τη δουλειά τους και παρέδωσαν το πόρισμά τους στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Τώρα είναι σειρά της κυβέρνησης να θέσει ψηλά στις προτεραιότητές της την εκπόνηση ενός σύγχρονου εθνικού σχεδίου πυρασφάλειας, το οποίο θα θωρακίσει τη χώρα, σε εποχές που η κλιματική κρίση δείχνει τα δόντια της. Είναι η ώρα να αξιοποιηθεί η πρόνοια του νέου υπό συζήτηση και διαμόρφωση Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου και να αντληθεί πως ο ευρωπαϊκός μηχανισμός RescEU δεν είναι η λύση, όπως λύση δεν είναι η επαφίεται στην καλή θέληση των γειτονικών χωρών για παροχή βοήθειας.

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΜΕΤΑΚΟΜΙΣΗΣ ΦΟΡΤΙΩΝ

Cargo hub στο αεροδρόμιο της Λάρνακας

Πρόθεση της κυβέρνησης είναι να δημιουργήσει κόμβο εμπορίου στον αερολιμένα της Λάρνακας και ως εκ τούτου αναζητεί εξειδικευμένο συμβουλευτικό οίκο για να εκπονήσει masterplan. Στόχος είναι η ανα-

βάθμιση των εμπορικών δραστηριοτήτων της περιοχής. Παράλληλα, το υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων εξετάζει τη δυνατότητα ανάπτυξης υπηρεσιών συντήρησης αεροσκαφών. **Οικονομική, σελ. 4**

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο αγγλόφωνος Τύπος και η θυσία του Αυξεντίου

Πώς κατέγραψε ο ημερήσιος αγγλόφωνος Τύπος στη Βρετανία και την Κύπρο τη δεκάωρη μάχη των αγωνιστών της ΕΟΚΑ και τον ηρωικό θάνατο του Γρηγόρη Αυξεντίου. **Σελ. 9**

ΕΚΔΟΣΗ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

Αισιόγιοι | Μηνέι | Προσπεκτικιστές

ΚΥΠΡΟΣ ΝΗΣΟΣ

Μέχρι τον Ιούνιο 2026

40^ο Έτος

Παράδοση | Πνεύμα | Τράπεζα Κύπρου

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel: 22 897 361

ZENITH

82ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΒΕΝΕΤΙΑΣΤου απεσταλμένου μας
ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Ο αρχαιοελληνικός ορισμός της λέξης «βουγονία» μπορεί να ερμηνευθεί ως γέννηση, συγκεκριμένα μελισσών, μέσα από το κουφάρι ενός νεκρού βοδιού· ή, αλλιώς, γέννηση μιας ολόκληρης καινούργιας πραγματικότητας μέσα από έναν κόσμο που πεθαίνει. Δεν ξέρουμε αν ο Γιώργος Λάνθιμος είχε πράγματι στο μυαλό τη συγκεκριμένη αλληγορία, όταν επέλεξε τον τίτλο της νέας του ταινίας, ωστόσο όσοι την είδαν εδώ στη Βενετία ίσως ψάχνουν ήδη για εναλλακτικούς... κόσμους.

«Σοκαριστικό», «μεγαλοφυές», «παράξενο» είναι μερικές από τις λέξεις που άκουσα να χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν το φιλμ, όμως αυτά θα μπορούσαν πρακτικά να ειπωθούν σχεδόν για κάθε δουλειά του Έλληνα κινηματογραφιστή, ο οποίος επέστρεψε φέτος στη Μόσχα μετά τον θρίαμβο του «Poor Things». Ο ίδιος στη μεσημεριανή συνέντευξη Τύπου, φρώντας στο πέτο μια κονκάρδα με τη σημαία της Παλαιστίνης να σχηματίζει λευκό περιστέρι στο κέντρο, είπε πως η ταινία του περιγράφει κάτι που συμβαίνει τώρα: «Όταν διάβασα πρώτη φορά την ιστορία, τρία χρόνια πριν, μου φάνηκε πολύ επίκαιρη – δυστυχώς, τώρα είναι ακόμη περισσότερο. Η ανθρωπότητα έρχεται αντιμέτωπη με την τεχνητή νοημοσύνη, τους πολέμους, την κλιματική αλλαγή, κυρίως όμως με την άρνηση απέναντι σε όλα αυτά. Η ταινία είναι ένα καθρέφτισμα της εποχής μας».

Στη «Βουγονία», η οποία διασκευάζει (πολύ ελεύθερα) το κορεατικό φιλμ «Save the green

«Σοκαριστικός» Λάνθιμος

Οι πρώτες αντιδράσεις για τη «Βουγονία» και το νέο φιλμ του Πάολο Σορεντίνο

Ο Γιώργος Λάνθιμος (αριστερά) φτάνει στη Βενετία για την παρουσίαση της νέας του ταινίας «Βουγονία». Δίπλα του, η πρωταγωνίστρια των ταινιών του Έμα Στόουν μαζί με τον Εϊνταν Ντέλμις και τον Τζέσι Πλέμονς (δεξιά).

«Όταν διάβασα πρώτη φορά την ιστορία, τρία χρόνια πριν, μου φάνηκε πολύ επίκαιρη – δυστυχώς, τώρα είναι ακόμη περισσότερο», ανέφερε ο Έλληνας σκηνοθέτης.

planet» (2003), μια σιδηρά CEO μεγάλης εταιρείας (Έμα Στόουν) πέφτει θύμα απαγωγής από δύο νεαρούς συνωμοσιολόγους (Τζέσι Πλέμονς, Εϊνταν Ντέλμις), οι οποίοι είναι πεπεισμένοι πως

πρόκειται για εξωγήινη με μυστική αποστολή να καταστρέψει τη Γη. «Ποτέ πριν δεν είχα πάρει στα χέρια μου σενάριο που να είναι τόσο έτοιμο για γύρισμα», είπε ο Λάνθιμος για τη δουλειά του Τρέισι Γουέλς. Πράγματι, το κείμενο είναι γεμάτο από ευφύεις παρατηρήσεις, σημειολογία και φιλοσοφικές αποστροφές, ωστόσο δεν θα ήταν το ίδιο δίχως τη μοναδική σκηνοθετική αύρα, που «ξεβולהύει» τον θεατή και περι-βάλλει με μαύρο χιούμορ ακόμη και την πιο κοινότοπη ατάκα.

Παρ' όλα αυτά, οι «λανθιμισμοί» είναι εδώ λιγότεροι σε σύγκριση με τα προηγούμενα: ο

Έλληνας σκηνοθέτης δείχνει να εμποστεύεται τους ηθοποιούς του – βασικά τους υπέροχους Ξανά Έμα Στόουν και Τζέσι Πλέμονς – περισσότερο από ποτέ και να τους αφήνει να ξεδιπλώσουν το ταλέντο τους. Τόσο που, στη συνέντευξη Τύπου, η Έμα Στόουν άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο να είναι όντως... εξωγήινη, ενώ σε μια πιο σοβαρή αποστροφή ασπαστηκε την άποψη του διόσημου επιστήμονα Καρλ Σέιγκαν: «Εκείνος πίστευε βαθιά ότι η ιδέα πως είμαστε μόνοι μας σε αυτό το απέραντο, επεκτεινόμενο σύμπαν –όχι ότι μας παρακολουθούν– είναι πολύ ναρκισσιστική.

Οπότε βγαίνω από την ντουλάπα και το λέω: Πιστεύω στους εξωγήινους!».

Και κάτι τελευταίο: Είναι πραγματικά κρίμα που η επίμαχη σκηνή για το φινάλε της ταινίας δεν γυρίστηκε στην Ακρόπολη – από όσα είδαμε, όχι μόνο δεν θα... έθιγε το μνημείο, αλλά θα αποτύπωνε ακόμη πιο εμβληματικά το σοκαριστικό όσο και αλλόκοτο αισιόδοξο μήνυμα του τέλους.

Στα υπόλοιπα του φεστιβάλ, ο μεγάλος Βέρνερ Χέρτσογκ βραβεύτηκε με τον τιμητικό Χρυσό Λέοντα διά χειρός Φράνσις Φορντ Κόπολα, στην πιο συγκινητική στιγμή της τελετής έναρξης.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

31-8-1935

Προειδοποίηση: Αγγέλλεται εκ Ρώμης, ότι αι ιταλικαί εφημερίδες γράφουν ότι, αν η Αγγλία εξακολουθήση να επιμένει εις την πολιτικήν της αναμιξεως, θα μεταβάλη τους παλαιούς φίλους της εις εχθρούς, θα τους αναγκάση να εγκαταλείψουν την ΚΤΕ, ήτις θα καταρρεύση και θα οδηγήσῃ την Ιταλίαν εις συμμαχίαν μετά της Γερμανίας.

Ανάγκαι: Αγγέλλεται εκ Βερολίνου ότι η εφημερίς «Λαϊκός Παρατηρητής», ασχολουμένη με το αποικιακόν πρόβλημα, γράφει: «Η Βρετανική Κυβέρνησις θα πδύνατο να εξετάσῃ καλώς το εξής ζήτημα: Αν θα ήτο φρόνιμον να παραχωρηθούν εις την Γερμανίαν τα διατελούντα υπό την Βρετανικήν εντολήν εδάφη. Ο υπουργός των Εξωτερικών κ. Χόαρ ανενγνώρισε την ανάγκην της εξαπλώσεως της Ιταλίας. Η Γερμανία όμως έχει και αυτή τας ίδιας ανάγκας».

Αφόρτιος πίσις: Οι έμποροι των Αθηνών, του Πειραιώς και των επαρχιακών κέντρων του διαμετακομιστικού εμπορίου διατελούν εν εξεγέρσει από την ασκουμένην επ' αυτών αφόρτιον πίσιν υπό του Διεθνούς Τραστ μεταφορών προς το εξωτερικόν. Αι ξέναί εταιρείαι μεταφορών εξαναγκάζουν τους Έλληνας εξαγωγείς όπως εξέλθουν διά των ξένων φορτηγών σκαφών τα ελληνικά προϊόντα επί ζημιά της ελληνικής φορτηγού ναυτιλίας.

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ

/ Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Ο ελέφαντας στην ταβέρνα και το φαγοπότι του Βασιλικού

Στο πρόσφατο τραπέζωμα «συναγερμικών» (με ή χωρίς εισαγωγικά) από τον Χριστοδουλίδη, θεάθηκε και ο τέως υποψήφιος του ΔΗΣΥ για περιφερειάρχης Πάφου κος Κωνσταντίνου, του οποίου η κόρη βρίσκεται στο σκιάδης συμβούλιο της Αννίτας. Say what? Είμαστε υπεύθυνη αντιπολίτευση με στοιχεία ανεύθυνης συμπολίτευσης ή το ανάποδο; Τα πράγματα είναι «ξεκάθαρα» μπερδεμένα. Βέβαια ο ελέφαντας στο δωμάτιο, ή μάλλον στην ταβέρνα, ήταν ο επερχόμενος, μέγας ανασχηματισμός, που όλοι τον είχαν στο μυαλό μα κανένας δεν τολμούσε να συζητήσει.

Ποιος άραγε πλήρωσε το τραπέζωμα, με ρώτησε οπαδός της πικραμένης αλεπούς, τώρα που ο Νίκος θα χάσει και τη σύνταξη του, πρόσθεσε με διακριτική ειρωνεία. Πού να ξέρω, ρε φίλε, φαντάζομαι πήραν τον λογαριασμό στον Χριστοδουλίδη, είδε τη σούμα, το διαίρεσε διά εξήντα και πλήρωσε ο καθένας τα δικά του. Μήπως θα ήταν πιο λογικό να πληρώσει το ταμείο τού Συναγερμού, αφού όλοι εκεί ήταν νυν και πρώην συναγερμικοί; Αν πάντως είχαν χιούμορ θα καλούσαν τον Αβέρωφ και στο τέλος θα του έστελναν και τον λογαριασμό.

Στο θέμα ανασχηματισμού ο νεαρός Νίκος σκοπεύει να κάνει κινήσεις αεροδρομίου –ανάλογες με τις μεταγραφές της Πάφος FC– και να φέρει στο κυβερνητικό σχήμα τους Luís Díaz της πολιτικής, Όπως η Πάφος έφερε τον πρώην αρχηγό της Εθνικής Βραζιλίας, έτσι και αυτός θέλει στο κυβερνητικό ρόστερ να

Μαζί τα φάγανε. Τα μεζεδάκια.

φέρει γκολτζήδες που θα σκοράρουν ακατάπαυστα και ει δυνατόν όχι μόνο αυτογκόλ. Οψόμεθα.

Ακούς εκεί τα Αμερικανάκια να μας πουν πως για την πυρκαγιά ευθύνονται πεταμένα αποτίγαρα, τη στιγμή που οι καθ' ύλην αρμόδιοι προσπαθούν τόσο σκληρά να μας πείσουν πως επρόκειτο για εμπρησμό αλλοδαπών στοιχείων που ζήτησαν το τηλεφερικό Τροόδους. Όσο για την προσπάθεια της Αστυνομίας να επιρρίψει ευθύνες στους νεκρούς της τραγωδίας, λέγοντας πως δεν

τήρησαν τις –ξεκάθαρα μη ξεκάθαρες– οδηγίες, μπορεί να χαρακτηριστεί από ατυχέστατη έως ολίγον αισχρή. Προφανώς βέβαια τα θύματα έκαναν ένα μοιραίο λάθος: Ενώ είχαν ξενιτευτεί αποφάσισαν να επιστρέψουν στον τόπο όπου γεννήθηκαν μη μπορώντας να φανταστούν ότι δημοσιούπαλληλικές νοοτροπίες και χαοτικός συντονισμός θα γινόντουσαν αιτία να καούν ζωντανοί, με τους υποτιθέμενους υπεύθυνους να μας λένε «εγώ εν τζίαι...» και ενίοτε να μας κουνούν και το δάχτυλο. Ου γαρ οίδασι τι ποιοίσι.

Σχεδόν εξίσου συγκινητικό, αλλά και ενδιαφέρον, ήταν το «Ghost Elephants», το καινούργιο ντοκιμαντέρ που έφερε μαζί του ο Χέρτσογκ με θέμα την επική (και αλληγορική) αναζήτηση για μια θρυλική φυλή ελεφάντων στα υψίπεδα της Αγκόλας. Τη βράβευση ακολούθησε η προβολή του «La Grazia», του νέου φιλμ του Πάολο Σορεντίνο, στο οποίο ο Ιταλός δεξιοτέχνης δημιουργεί τη φανταστική βιογραφία του Μαριάνο ντε Σάντις, προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας.

Ο Τόνι Σερβίλο είναι για άλλη μια φορά εκπληκτικός ερμηνεύοντας τον πρόεδρο, ο οποίος, ως πρώην δικαστικός, παραμένει προσπλωμένος στους νόμους και στο σύνταγμα. Οι τελευταίες μέρες της θητείας του, ωστόσο, θα τον φέρουν μπροστά σε διλήμματα, τα οποία αφορούν δύο υποθέσεις απονομής χάρις σε φυλακισμένους, αλλά και την υπογραφή ενός διατάγματος για τη νομοθέτηση της ευθανασίας. Ο Σορεντίνο φιλοσοφεί, όμως μιλάει και πρακτικά πάνω στο θέμα του μη φυσικού τερματισμού της ζωής: Μπορεί μια εν ψυχρώ δολοφονία να δικαιολογηθεί νομικά; Ποια είναι τα ηθικά και νομικά ερωτήματα γύρω από την ευθανασία; Φυσικά, επειδή μιλάμε για τέχνη και όχι για επιστημονική μελέτη, τα πάντα εδώ είναι φιλτραρισμένα μέσα από το παιχνιδιάρικο, συχνά ονειρικό φίλτρο του δημιουργού, έστω κι αν αυτό περιλαμβάνει έναν Πάπα με παρουσιαστικό... Μπομπ Μάρλεϊ.

Σε άλλα νέα, ο άστατος καίρος που ταλαιπωρεί και εμάς στη Βενετία, μάλλον αρρώστησε τον Τζορτζ Κλούνεϊ, ο οποίος έχασε αρκετές από τις εκδηλώσεις για το «Jay Kelly» του Νόα Μπάουμπαχ, στο οποίο πρωταγωνιστεί. Εμείς πάντως τον απολαύσαμε να πίνει περίπου τον εαυτό του, ως διάσημος ηθοποιός που καλείται να αναλογιστεί πράξεις και παραλείψεις της πορείας του, σε ένα γενικώς ανάλαφρο φιλμ του Netflix, το οποίο ίσως γίνεται περισσότερο αυτοαναφορικό από όσο δικαιολογεί η παραπάνω από δίωρη διάρκειά του.

Κατανοώ πως η πίεση στην πρόεδρο του ΔΗΣΥ από τα διαδραματιζόμενα στο κόμμα, κορυφή και παρυφές, είναι ασφυκτική και μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια ψυχραιμίας αλλά, Αννίτα μου, όταν φτάνεις στο σημείο να τσακωθείς με το πιο πρόσ και χαμηλών τόνων πλάσμα της Βουλής, τον σούπερ Μάριο, τότε πρέπει κάπου να αρχίσεις γιόγκα και ασκήσεις αναπνοής. Αλλιώς πολύ δύσκολα θα ανταπεξέλθεις στις πολύ πιο δύσκολες προκλήσεις που έρχονται.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση –που θα κορηγούσε μέρος του μισού δισεκατομμυρίου έργου έλευσης φυσικού αερίου στο Βασιλικό– άρχισε λέει να διερευνά λογαριασμούς εμπλεκομένων προσώπων για να διαπιστωθεί το ενδεχόμενο μίζων. Καλώς την κι ως άρνησε.

Δεν ξέρω τι θα βρουν οι ξένοι ερευνητές αλλά στην Κύπρο, στους κύκλους όσων γνωρίζουν –και είναι πολλοί– το σκάνδαλο Βασιλικού έχει και όνομα και επίθετο. Με ελαφρά τροποποίηση της γνωστής παροιμίας, «μαζί με το βασιλικό ποτίστηκαν κι οι γλάστρες».

Άτυχος της χρονιάς ο γραβατωμένος γίγαντας της Ενέργειας που βρέθηκε όχι μόνο με καυτή πατάτα στα χέρια, αλλά και με χειροβομβίδα που έκανε αντίστροφη μέτρηση για να εκραγεί και κανείς δεν μπορούσε να απενεργοποιήσει. Πάμε να τραγουδήσουμε όλοι μαζί: «Βασιλικό, το αέριο πολύ βαρύ το πήρες, κι ο Προμηθέας βούλιαξε απ' τις πολλές τις μίζες». Δικό σας!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.Νικόλαου Σαρπίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβιττού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αετός: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

www.agenda.cy

Don't miss
out, early
bird tickets
are available
now!

"Everything should be
as smart as necessary,
but not smarter"

Gerd Leonhard
Futurist | Speaker | Author

digital
agenda
CYPRUS SUMMIT

October 9th, 2025
Nicosia Municipal Theatre

POWERED BY

Bank of Cyprus

SUPPORTERS

OFFICIAL CARRIER

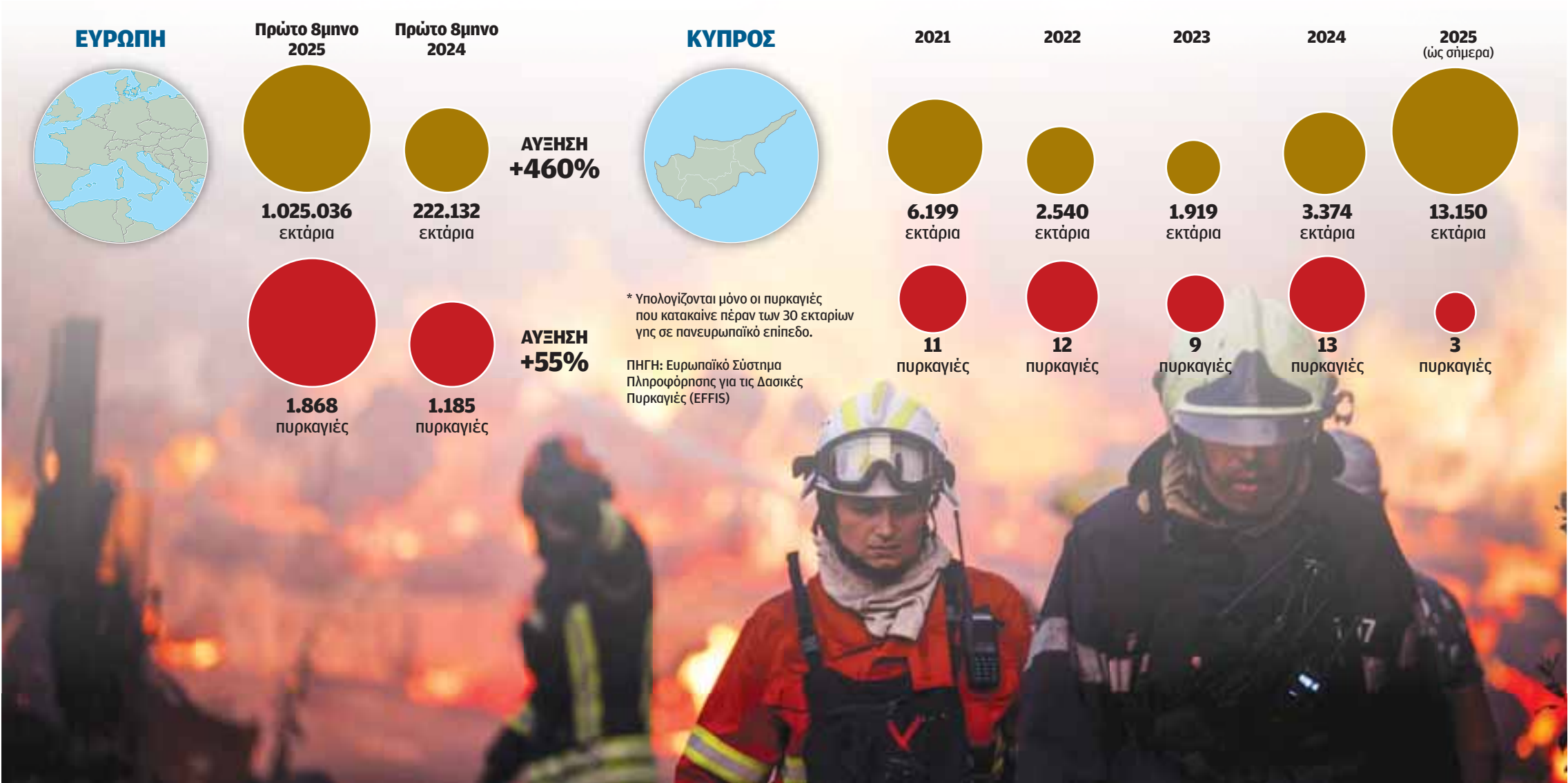

PARTNERS

A PROJECT ENDORSED BY

Μαύρισε η Ευρώπη, αρνητικό ρεκόρ πυρκαγιών στην Ε.Ε.

Κύπρος σε αναζήτηση εθνικού σχεδίου πυρασφάλειας – Αξιοποίηση ΠΔΠ 2028-2034, Διαρθρωτικών Ταμείων-RescEU

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Τους πρώτους οκτώ μήνες του 2025 έγιναν στάχτη 1.025.036 εκτάρια (ha) ευρωπαϊκής γης, σε σύγκριση με 222.132 εκτάρια την ίδια περίοδο το 2024, καταγράφοντας αύξηση πέραν του 460%, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για τις Δασικές Πυρκαγιές (EFFIS) της Υπηρεσίας Διαχείρισης Εκτάκτων Αναγκών Copernicus. Τα στοιχεία της Ε.Ε., που επικαιροποιήθηκαν στις 27 Αυγούστου, αναφέρουν ότι το πρώτο οκτάμηνο του τρέχοντος έτους ξέσπασαν 1.868 πυρκαγιές σε σύγκριση με 1.185 στην αντίστοιχη περίοδο του 2024, παραπέμποντας σε αύξηση περίπου 55%. Ενώ οι συνέπειες στην ατμόσφαιρα και στην ποιότητα του αέρα είναι εξίσου αρνητικές, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Ε. οι πυρκαγιές οδήγησαν σε εκπομπές 38,68 εκατομμυρίων τόνων διοξειδίου του άνθρακα, CO2, σημειώνοντας αύξηση πέραν του 300%, σε σύγκριση με το 2024, όταν οι εκπομπές CO2 είχαν υπολογιστεί σε 11,46 εκατομμύρια τόνους.

Τα στοιχεία EFFIS της τελευταίας πενταετίας για την Κύπρο, καταδεικνύουν ότι το 2021, που μέχρι την εφετινή πυρκαγιά της 23ης Ιουλίου στην ορεινή Λεμεσό, θεωρείτο η χειρότερη χρονιά για την Κύπρο, είχαν καταγραφεί 11 πυρκαγιές, καίγοντας 6.199 εκτάρια γης (κάθε εκτάριο είναι 10 χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα). Το 2022 σημειώθηκαν 12 πυρκαγιές και κάπκαν 2.540 εκτάρια γης, το 2023 κάπκαν 1.919 εκτάρια σε 9 πυρκαγιές και το 2024 είχαν ξεσπάσει 13 πυρκαγιές οι οποίες κατέκαψαν 3.374 εκτάρια γης. Το 2025, ως αποτέλεσμα της καταστροφικής πυρκαγιάς της 23ης Ιουλίου, το EFFIS αναφέρει ότι κάπκαν 13.150 εκτάρια γης, αριθμός υπερδιπλάσιος του 2006, που μέχρι εφέτος θεωρείτο η χειρότερη περίοδος πυρκαγιών για την Κύπρο. Το 2025 οι υπηρεσίες της Ε.Ε. καταγράφουν συνολικά τρεις πυρκαγιές στην Κύπρο (υπολογίζονται μόνο οι πυρκαγιές που κατακαίνε πέραν των 30 εκταρίων γης, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο). Σε κάθε περίπτωση, τα στοι-

χεία των αρμοδίων υπηρεσιών της Ε.Ε., τόσο σε σχέση με την Κύπρο, όσο και σε σχέση με το σύνολο της ευρωπαϊκής επικράτειας, έχουν προειδοποιητικά –για μία ακόμη φορά τα τελευταία χρόνια– και αναδεικνύουν την ανάγκη ενός εθνικού σοβαρού σχεδιασμού για την πυροπροστασία στη νήσο. Αφενός, γιατί τα ζητήματα πυρασφάλειας αποτελούν εθνική αρμοδιότητα σύμφωνα με τις Συνθήκες της Ε.Ε. και άρα και η Κύπρος θα πρέπει να θωρακιστεί, αυτόνομα, βασίζομενη κατά κύριο λόγο στις δικές της δυνατότητες. Και αφετέρου, γιατί η εικόνα των φετινών πυρκαγιών μεταξύ των οποίων στην Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα, καταδεικνύει ότι η συμβολή του μηχανισμού RescEU, σε μια απομακρυσμένη περιοχή της Ε.Ε., όπως είναι η Κύπρος, δεν μπορεί να εκλαμβάνεται ως «πανάκεια», παρά τη δεδομένα καλή διάθεση που υπάρχει για την ενεργοποίησή του.

Άρα, όπως εύστοχα υποδεικνύεται από άριστα ενημερωμένες πηγές, η Κύπρος οφείλει να εκπονήσει ένα εθνικό σχέδιο πυρασφάλειας και να αξιοποιήσει προς αυτή την κατεύθυνση, πρόνοιες του νέου υπό συζήτηση και διαμόρφωση Πολυετούς Δημοσιονο-

μικού Πλαισίου (ΠΔΠ) 2028-2034. Σημειώνεται ότι με βάση τις προτάσεις της Κομισιόν, το εν λόγω ΠΔΠ θα διαθέτει υπερτριπλάσια κονδύλια από το υφιστάμενο 2021-2027 για ζητήματα πυροπροστασίας και εκτιμάται ότι τα ποσά που θα διατεθούν, θα ανέλθουν σε 10,7 δισεκατομμύρια ευρώ πριν από επτά χρόνια, το 2017-2018, καθίσταται σαφές ότι τα νέα δεδομένα, συνεπεία των κλιματικών αλλαγών και της ξηρασίας, εκλαμβάνονται από τις Βρυξέλλες ως «έναν κίνδυνο που θα έχει διάρκεια και θα πρέπει να τύχει άμεσας αντιμετώπισης και διαχείρισης, σε όλη την Ε.Ε.», όπως έλεγε στην «Κ» πηγή στις Βρυξέλλες. Άρα, και στην περίπτωση της Κύπρου, η οποία και απομακρυσμένη είναι από την υπόλοιπη Ε.Ε., και ξηρασία αντιμετωπίζει, απαιτούνται ριζικές τομές. Οι οποίες εκτιμάται ότι θα πρέπει να έχουν ως βασικούς στόχους, την επάρκεια δυνάμεων και τον συντονισμό. Ένα «δίπτυχο», που όπως αποδείχθηκε στην πράξη, στην πυρκαγιά της 23ης Ιουλίου, έχει σοβαρές αδυναμίες.

Σε κάθε περίπτωση, η Κύπρος, θα έχει τη δυνατότητα να εστιάσει την προσοχή της στην εξασφάλιση ενίσχυσης των πτητικών μέσων πυρόσβεσης, μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, στα οποία ενδεχομένως να πρέπει να στραφεί σε πρώτο χρόνο. Και βεβαίως στο πλαίσιο του RescEU, τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας, ο οποίος ήδη καταβάλλει το πλήρες ποσό που απαιτείται για τη μίσθωση (leasing) δύο αεροσκαφών Air Tractor, στην Κύπρο, κατά τους θερμούς μήνες, από τον Ιούνιο, μέχρι και τον Σεπτέμβριο. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός καλύπτει από το 2023 το συνολικό σχεδόν κόστος επιχειρήσεων, επιδιόρθωσης και το 75% του κόστους stand-by των δύο Air Tractor στην Κύπρο, όπως ακριβώς πράττει για 22 συνολικά αεροσκάφη και 4 ελικόπτερα στην ευρωπαϊκή επικράτεια, στη βάση των στοιχείων της Ε.Ε. για το 2025.

Υπενθυμίζεται ότι όπως δημοσίευσε η «Κ», η Κύπρος δεν είχε εκπληρώσει ενδιαφέρον (2025) να συμμετάσχει στο πρόγραμμα της Ε.Ε. «prepositioning», στο πλαίσιο του οποίου εγκαθίστανται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες σε κράτη-μέλη της Ε.Ε., επίγειες δυνά-

μεις που αριθμούν συνολικά 650 πυροσβέστες με τον απαραίτητο εξοπλισμό, ακόμη και οχήματα.

Καμένη γη-ρύπανση

Το διοξείδιο άνθρακα που απελευθερώθηκε από τις πυρκαγιές στην Ισπανία το 2025, ανήλθε σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Ε. σε 17,68 τόνους, υπερβαίνοντας το σύνολο των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα συνεπεία των πυρκαγιών του 2024, σε όλη την Ε.Ε. Όπως επισημαίνεται, το διοξείδιο άνθρακα που απελευθερώθηκε το 2025 στην Ισπανία, λόγω πυρκαγιών, υπερβαίνει το σύνολο των ρύπων της Κροατίας το 2023. Με βάση δε τα στατιστικά στοιχεία EFFIS, η έκταση της καμένης γης στην Ε.Ε., 1.025.036 εκτάρια, συνεπεία των πυρκαγιών μέχρι τις 27 Αυγούστου, υπερβαίνει το σύνολο της κυπριακής επικράτειας, ελεύθερων και κατεχόμενων περιοχών.

Σημειώνεται ακόμη ότι με βάση τα στοιχεία της Ε.Ε., τα δύο τρίτα των περιοχών που έχουν καεί, βρίσκονται στην Ισπανία και στην Πορτογαλία. Στην Ισπανία, έχουν καεί εκτάσεις που ανέρχονται σε 400 χιλιάδες εκτάρια, δηλαδή περίπου 30 φορές μεγαλύτερες από την έκταση της πυρκαγιάς της 23ης Ιουλίου στην ορεινή Λεμεσό. Στην Πορτογαλία κάπκαν εκτάσεις που υπολογίζονται σε 270 χιλιάδες εκτάρια, δηλαδή 20 και πλέον φορές μεγαλύτερες από την πυρκαγιά στην Κύπρο.

Οι πυρκαγιές των τελευταίων μηνών στο σύνολο της ευρωπαϊκής επικράτειας έχουν υποβαθμίσει την ποιότητα του αέρα στην ατμόσφαιρα, κάτι που αξιολογείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ε.Ε. Όπως αναφέρεται, οι κάπνοι από τις πυρκαγιές στην Ισπανία και την Πορτογαλία, έφταναν μέχρι τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ενδιαφέρον προκαλεί μια μελέτη της ομάδας World Weather Attribution του Κολεγίου Imperial, την οποία επικαλείται το BBC, και όπως αναφέρει, οι ανθρωπογενείς κλιματικές αλλαγές καθιστούν τις συνθήκες που ευνοούν τις πυρκαγιές στην Κύπρο, την Ελλάδα και την Τουρκία, 10 φορές πιο πιθανές.

Η Κύπρος οφείλει να εκπονήσει ένα εθνικό σχέδιο πυρασφάλειας και να αξιοποιήσει πρόνοιες του νέου υπό συζήτηση και διαμόρφωση Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) 2028-2034. Στην Ισπανία, έχουν καεί εκτάσεις που ανέρχονται σε 400 χιλιάδες εκτάρια, δηλαδή περίπου 30 φορές μεγαλύτερες από την έκταση της πυρκαγιάς της 23ης Ιουλίου στην ορεινή Λεμεσό.

Η εικόνα των φετινών πυρκαγιών μεταξύ των οποίων στην Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα, καταδεικνύει ότι η συμβολή του μηχανισμού RescEU, σε μια απομακρυσμένη περιοχή της Ε.Ε., όπως είναι η Κύπρος, δεν μπορεί να εκλαμβάνεται ως «πανάκεια». Στη φωτογραφία οι τεράστιες πυρκαγιές στην Πορτογαλία.

Με βάση τα στοιχεία της Ε.Ε., τα δύο τρίτα των περιοχών που έχουν καεί, βρίσκονται στην Ισπανία και στην Πορτογαλία.

Μάκης Κεραυνός, υπουργός Οικονομικών

Δεν θέλουμε αστυνομοκρατούμενη φορολογική μεταρρύθμιση

Αντιλαμβανόμαστε τις ανησυχίες των κομμάτων και υπάρχουν πράγματα που μπορούν να διορθωθούν

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«Δεν θέλουμε μια αστυνομοκρατούμενη φορολογική μεταρρύθμιση», δηλώνει στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός στον απόηχο της έντασης που έχει προκύψει για το θέμα ανάμεσα σε κυβέρνηση και πολιτικές δυνάμεις. Αναφερόμενος στο θέμα των επιπρόσθετων εργαλείων που παραχωρούνται στον έφορο Φορολογίας, τα οποία ερμηνεύτηκαν από κόμματα ως υπερεξουσίες, ο κ. Κεραυνός επισημαίνει ότι η κυβέρνηση αντιλαμβάνεται τις ανησυχίες των κομμάτων και ότι υπάρχουν πράγματα που μπορούν να διορθωθούν. «Πάω στη συνάντηση με τους πολιτικούς αρχηγούς στις 15 Σεπτεμβρίου με εισηγήσεις που θα βελτιώσουν το κλίμα», τονίζει ο υπουργός Οικονομικών. Ο κ. Κεραυνός σημειώνει ότι η ετοιμασία του κρατικού προϋπολογισμού για το 2026 είναι σε τελικό στάδιο και ότι το αργότερο μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου θα πρέπει να εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και στη συνέχεια να κατατεθεί στη Βουλή για συζήτηση και ψήφιση.

–Απ' ό,τι φαίνεται και η φορολογική μεταρρύθμιση εξελίσσεται σε πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης. Σας ανησυχεί αυτό;

–Βεβαίως με ανησυχεί, γιατί βρισκόμαστε σε έντονη προεκλογική περίοδο και υπάρχει κλίμα λαϊκισμού. Γι' αυτό έκανα και τη δήλωση ότι αν η πρόταση τύχει τέτοιας διαφοροποίησης που να αλλάζει η φιλοσοφία, τότε θα την αποσύρω. Και βλέπω τίτλους «ο Κεραυνός βάζει θηλιά στη Βουλή», «ο Κεραυνός απειλεί». Τι πιο orthodoxy από αυτό που είπα; Αν ένας υπουργός νιώθει ότι η πρόταση όπως έχει διαφοροποιηθεί δεν εξυπηρετεί τον σκοπό, τότε πώς είναι δυνατόν να την προωθήσει; Όμως θέλω να σημειώσω ότι από τις καθημερινές επαφές που έχουμε ως υπουργείο Οικονομικών με τις πιο αρμόδιες οργανώσεις όπως είναι το ΚΕΒΕ, η ΟΕΒ, η TechIsland, ακόμα και το ΧΑΚ και με άλλους παράγοντες διαπιστώνεται μεγάλη σύγκλιση, ασχέτως τι λένε κάποιοι κομματικοί.

–Πέραν της αντιπολίτευσης, φαίνεται πως και συγκευρωνώντα κόμματα έχουν επιφυλάξεις. Είναι και αυτές οι αντιδράσεις στο πλαίσιο προεκλογικών σκοπιμοτήτων;

–Σε μια προεκλογική περίοδο, όταν αρχίσει ο ένας να κάνει έντονες δηλώσεις, ακολουθούν και οι υπόλοιποι.

–Αν, όμως, χρειαστεί να αποσύρετε την πρόταση για τη φορολογική μεταρρύθμιση, σημαίνει ότι ανατρέπεται και το χρονοδιάγραμμα για εφαρμογή της από πρώτη Ιανουαρίου 2026.

Εχουμε το πιο ψηλό αφορολόγητο στην Ευρώπη. Αν το αυξήσουμε κι άλλο, τότε το 70% των εργαζομένων δεν θα φορολογείται. Δεν υπάρχει άλλη χώρα στην Ευρώπη που να συμβαίνει κάτι τέτοιο και να επιβιώνει οικονομικά, δηλώνει ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός.

–Παραμένει στόχος η εφαρμογή της μεταρρύθμισης από 1η Ιανουαρίου 2026 και υπάρχει αισιοδοξία ότι δεν θα υπάρξουν τέτοιες αντιδράσεις στη Βουλή που να ανατρέπουν τον σχεδιασμό της κυβέρνησης.

–Ευελπιστείτε ότι οι επιφυλάξεις των κομμάτων θα απαντηθούν από εσάς στη συνάντηση που θα έχετε με τους πολιτικούς αρχηγούς στις 15 Σεπτεμβρίου;

–Πρωτίστως, πάω στη συνάντηση για να ακούσω τους αρχηγούς για να εντάξουμε στη μεταρρύθμιση οτιδήποτε θετικό μπορεί να μας έχει διαφύγει. Έχω, όμως, υπόψη και εισηγήσεις που θα κάνω για να βελτιώσουν το όλο κλίμα.

–Ένα από τα ζητήματα που προκαλεί αντιδράσεις είναι τα επιπρόσθετα εργαλεία που δίνονται στον έφορο Φορολογίας για να αντιμετωπιστεί το δημοσιονομικό κόστος που φαίνεται να προκύπτει από την πρόταση για τη φορολογική μεταρρύθμιση. Κόμματα αντιδρούν, κάνοντας λόγο για υπερεξουσίες που δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές, ενώ έγινε λόγος μέχρι και για φοροτρομοκρατία.

–Δεν θέλουμε μια αστυνομοκρατούμενη φορολογική μεταρρύθμιση. Αντιλαμβανόμαστε τις ανησυχίες των κομμάτων, υπάρχουν πράγματα που μπορούν να διορθωθούν, τα έχουμε επεξεργαστεί και είμαι βέβαιος ότι θα αντιμετωπίσουμε τις επιφυλάξεις τους.

–Μπορείτε να δώσετε ένα παράδειγμα;

Είμαστε στο τελικό στάδιο προετοιμασίας του κρατικού προϋπολογισμού για το 2026. Το αργότερο μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου θα πρέπει να εγκριθεί από το Υπουργικό και στη συνέχεια να κατατεθεί στη Βουλή.

–Πείτε ότι μια εταιρεία δεν εκδίδει αποδείξεις και παίρνει μια επιστολή από το Τμήμα Φορολογίας ότι σε 10 μέρες πρέπει να συμμορφωθεί και δεν συμμορφώνεται. Ακολουθώς λαμβάνει νέα επιστολή και πάλι δεν συμμορφώνεται και ξανά το ίδιο. Αν το Τμήμα Φορολογίας καταφύγει στο δικαστήριο για αναστολή λειτουργίας αυτής της εταιρείας, δεν θεωρώ ότι αυτό είναι υπερεξουσία στον έφορο Φορολογίας. Όμως, αφήστε να τα δούμε όλα αυτά αναλυτικά με τις πολιτικές δυνάμεις.

–Γιατί να μην υπάρξει επαναφορά του φόρου ακινήτων αλλά με τρόπο που να μην πλήττεται η μεσαία τάξη και τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα και επα-

ναφορά της επιβολής τέλους μόνο για τις μεγάλες εταιρείες;

–Έχουμε μελετήσει την επαναφορά φόρου ακινήτης ιδιοκτησίας αλλά δεν την έχουμε συμπεριλάβει στην πρότασή μας. Η ανάπτυξη της οικονομίας τα τελευταία χρόνια βασίστηκε και στηρίζεται ακόμη εν πολλοίς στον τομέα ανάπτυξης γης και δεν θέλουμε αυτή τη στιγμή να βάλουμε εμπόδια. Επίσης είναι ένα πολύπλοκο θέμα για τα κυπριακά δεδομένα. Υπάρχουν κληρονομικά οικόπεδα, που δεν υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησης. Πρέπει να μπουν κριτήρια, εμπλοκή κτηματολογίου και διάφορα άλλα. Αυτό όμως δεν μας αποτρέπει μελλοντικά, όταν συμπληρωθούν οι προσπάθειες για διαφοροποίηση του αναπτυξιακού μας μοντέλου να ξαναδούμε το θέμα. Σε ό,τι αφορά το τέλος εταιρειών είναι κάτι που πρόσφατα καταργήθηκε και θεωρούμε ότι δεν είναι δίκαιο να επανέλθει, την ώρα μάλιστα που αυξάνουμε τη φορολογία για τις επιχειρήσεις.

–Ένα άλλο ζήτημα που αναμένεται να τεθεί στη Βουλή είναι και το ύψος του αφορολόγητου που ο κ. Χριστοδουλίδης προεκλογικά δεσμεύτηκε να το αυξήσει στις 24-25.000 ευρώ και τελικά έφερε κάτι εντελώς διαφορετικό.

–Έχουμε το πιο υψηλό αφορολόγητο σε όλη την Ευρώπη στις 19.500 ευρώ. Τώρα με τη μεταρρύθμιση το αυξάνουμε στις 20.500. Είμαστε πρωταθλητές στην Ευρώπη σε αυτό τον τομέα! Και με τις πρόσθετες παροχές στα φυσικά πρόσωπα που

περιλαμβάνονται στην πρότασή μας, το αφορολόγητο αυξάνεται ακόμη περισσότερο και μπορεί να φθάσει και στις 30.000 ευρώ. Άρα η εξαγγελία υλοποιείται με έναν τρόπο περισσότερο επικεντρωμένο στην οικογένεια και στην υπογεννητικότητα.

–Άρα δεν τίθεται θέμα να δεχθείτε περαιτέρω αύξηση του αφορολόγητου από τις 20.500.

–Κοιτάτε, με τις 19.500 το 45% των εργαζομένων δεν φορολογείται. Με τις 20.500 πλησιάζουμε το 55% και το 60% που δεν θα φορολογείται. Αν θέλουμε να αυξήσουμε και άλλο το αφορολόγητο, τότε το 70% των εργαζομένων δεν θα φορολογείται. Δεν υπάρχει άλλη χώρα στην Ευρώπη στην οποία να συμβαίνει κάτι τέτοιο και να μπορεί να επιβιώνει οικονομικά.

–Είναι έτοιμος ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2026;

–Είμαστε στο τελικό στάδιο προετοιμασίας του κρατικού προϋπολογισμού για το 2026. Το αργότερο μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου θα πρέπει να εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και στη συνέχεια να κατατεθεί στη Βουλή για συζήτηση και ψήφιση. Μέσα από τον προϋπολογισμό φαίνεται η διατήρηση της ανθεκτικότητας της οικονομίας, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η προώθηση αναπτυξιακών έργων. Αυτά δείχνουν και σημαντικοί δείκτες της οικονομίας, καθώς ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2025 είναι στο 3,1%, η ανεργία στο 4,7% και η Κύπρος κατέγραψε τον χαμηλότερο ετήσιο πληθωρισμό μεταξύ

των χωρών της Ευρωζώνης. Είναι και πάλι πλεονασματικός προϋπολογισμός για να μπορέσουμε να μειώσουμε το δημόσιο χρέος στο 57% τέλος του 2025. Αυτό θα μας δώσει τη δυνατότητα από τις αρχές του 2026 να απελευθερώσουμε σοβαρές οικονομικές δυνάμεις για να ενισχύσουμε και την άμυνα που είναι πλέον μια γενική απαίτηση της Ε.Ε. λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων.

–Ποια είναι τα σημαντικότερα αναπτυξιακά έργα που υπάρχουν στον προϋπολογισμό;

–Υπάρχουν μεγάλα έργα, κάποια συνεχίζονται, κάποια είναι καινούργια. Ενδεικτικά αναφέρω το νέο Κυπριακό Μουσείο, το σχέδιο «ΚτιζΩ» για το οποίο δώσαμε έγκριση πρόσφατα να αγοραστεί γη από τον ΚΟΑΓ για να κτιστούν πρόσθετες κατοικίες, το νέο κέντρο φιλοξενίας αιτητών ασύλου «Λίμνες» στη Μενόγεια, το νέο κτίριο Φυλακών, νέοι δρόμοι και επόμενες φάσεις δρόμων που είναι σε εξέλιξη και άλλα.

–Πέρυσι συζητούσαμε για την ανάγκη συγκράτησης του κρατικού μισθολογίου και γινόταν συζήτηση για σχετικά μελέτη του ΔΝΤ. Έγιναν διορθώσεις σχετικά με αυτό το θέμα;

–Γίνονται συνεχώς προσπάθειες βελτίωσης, έτσι το κόστος του κρατικού μισθολογίου φέτος θα είναι το ίδιο με το περυσινό. Έχουμε και πρόσθετες μελέτες πέραν από αυτήν του ΔΝΤ, τις οποίες αξιολογούμε για να προβούμε σε ενέργειες συγκράτησης του κόστους του κρατικού μισθολογίου.

–Ένα σημαντικό κεφάλαιο γι' αυτό το θέμα είναι και η ΑΤΑ. Πού βρίσκονται οι συζητήσεις;

–Είναι ακόμη σε εξέλιξη η συζήτηση για το θέμα μεταξύ του υπουργείου Εργασίας και των κοινωνικών εταίρων. Δεν φαίνεται να υπάρχει κάτι συγκεκριμένο αυτή τη στιγμή για να μπορεί να γίνει κοστολόγηση.

–Το ζήτημα είναι να μην καταλήξουν κάπου και μετά να σας το πουν, όπως έγινε την προηγούμενη φορά, αλλά το υπουργείο Οικονομικών να παρακολουθεί την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων και να θέτει το οικονομικό πλαίσιο εντός του οποίου μπορεί να υπάρξει συμφωνία.

–Το υπουργείο Εργασίας είναι σε επαφή με το υπουργείο Οικονομικών και υπάρχει συνεργασία και η όποια συμφωνία πρέπει να είναι εντός του πλαισίου της δημοσιονομικής πειθαρχίας και της ανθεκτικότητας της οικονομίας. –Τι θα γίνει με τη μείωση του ΦΠΑ στο ρεύμα από 19% σε 9% που λήγει μέσα στο 2026; Θα συνεχιστεί;

–Πρέπει να παραταθεί καθώς δεν έχουμε ακόμη αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το θέμα του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας.

Δύο μελέτες δείχνουν ότι το έργο GSI δεν είναι βιώσιμο

Είναι προσωπικό ζήτημα η διαχείριση της νόμιμα κατοχυρωθείσας σύνταξης και θα συνεχίσω όπως μέχρι τώρα να την αξιοποιώ όπως εγώ νιώθω, μακριά από δημοσιότητες.

κυβέρνηση. Εσείς αισθάνεστε ότι έχετε ολοκληρώσει τον κύκλο σας στο υπουργείο Οικονομικών και την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη;

–Δεν είναι θέμα κύκλων και η προσφορά στα κοινά δεν έχει όρια γιατί οι εξελίξεις και οι ανά-

γκες σε μια διακυβέρνηση είναι συνεχείς. Απ' εκεί και πέρα είναι θέμα που αφορά τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ως συνταγματικό του δικαίωμα.

–Πρόσφατα ο κ. Χριστοδουλίδης ανακοίνωσε ότι θα παραχωρεί τη σύνταξή του σε συγκεκριμένα ιδρύματα για όσο θα είναι Πρόεδρος. Έτσι τέθηκε το ερώτημα, τι θα κάνουν κυβερνητικά στελέχη που επίσης λαμβάνουν σύνταξη και μισθό. Σκέφτεστε να πράξετε κάτι αντίστοιχο;

–Είναι προσωπικό ζήτημα η διαχείριση της νόμιμα κατοχυρωθείσας σύνταξης και θα συνεχίσω όπως μέχρι τώρα να την αξιοποιώ όπως εγώ νιώθω, μακριά από δημοσιότητες.

–Η Γαλλία, μια μεγάλη ευρωπαϊ-

κή οικονομία, φαίνεται να οδεύει προς το ΔΝΤ λόγω οικονομικών προβλημάτων. Επηρεαζόμαστε καθ' οιονδήποτε τρόπο;

–Δυστυχώς, και η Γαλλία και η Γερμανία, δύο μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες, περνούν από μια οικονομική κρίση. Θα έλεγα ότι επηρεαζόμαστε έμμεσα. Όταν υπάρχει οικονομική κρίση σε μια ευρωπαϊκή χώρα από την οποία θέλουμε να έχουμε τουρίστες τα πράγματα γίνονται πιο δύσκολα. Περαιτέρω, όταν λαμβάνουμε αποφάσεις σε επίπεδο Ε.Ε. είτε για αύξηση δαπανών στο πλαίσιο του νέου δημοσιονομικού πλαισίου ή για την άμυνα και οι μεγάλες χώρες έχουν αυτές τις δυσκολίες, αντιλαμβάνεστε ότι διαφοροποιούνται και οι ανάλογες αποφάσεις.

Η προσφορά στα κοινά δεν έχει όρια, γιατί οι εξελίξεις και οι ανάγκες σε μια διακυβέρνηση είναι συνεχείς, απαντά ο κ. Κεραυνός, ερωτηθείς αν αισθάνεται ότι ολοκληρώθηκε ο κύκλος του στην κυβέρνηση Χριστοδουλίδη.

–Η συζήτηση για την ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου-Κρήτης πάει και έρχεται συνεχώς. Είναι ή δεν είναι βιώσιμο το έργο GSI;

–Όπως έχω δηλώσει, έχω ενώπιόν μου δύο μελέτες από ανεξάρτητους και σοβαρούς οργανισμούς, οι οποίες καταλήγουν στο ότι αυτό το έργο δεν είναι βιώσιμο, με τους συγκεκριμένους όρους.

–Άρα γιατί το συζητάμε ακόμη;

–Η συζήτηση γίνεται γιατί το έργο είναι πολύπλοκο με οικονομική, τεχνική και γεωπολιτική πτυχή. Θα ήθελα επίσης να σημειώσω και κάτι άλλο. Έχει από το 2010 που συζητείται αυτό το έργο και χαρακτηρίζεται ευρωπαϊκό, καθώς η Κομισιόν αποφάσισε να το χρηματοδοτήσει με 650 εκατομμύρια. Το ερώτημα

που θέτω είναι γιατί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που διαθέτει κονδύλια υπό αυστηρούς όρους και συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα, μετά από τόσα χρόνια δεν διερωνάται γιατί δεν έγινε αυτό το έργο;

–Τι θα γίνει με τις πληρωμές; Υπάρχει απόφαση για καταβολή 25 εκατομμυρίων και σχετική πρόβλεψη στον κρατικό προϋπολογισμό.

–Με τα σημερινά οικονομικά, τεχνικά και γεωπολιτικά δεδομένα που χαρακτηρίζουν το έργο, η πληρωμή του ποσού των 25 εκατομμυρίων δεν είναι μια απλή υπόθεση. Χρειάζεται πρώτα η διασφάλιση κάποιων σοβαρών παραμέτρων.

–Γίνεται δημόσια συζήτηση για ενδεχόμενο ανασχηματισμό στην

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Μπορεί στην ανακοίνωσή του ο βουλευτής Ανδρέας Αποστόλου να αναφέρει ότι θεωρεί τον εαυτό του εκτός ΕΔΕΚ, όπως και η πληροφόρηση που υπάρχει σε σχέση με ένταξη του στο ψηφοδέλτιο του ΔΗΚΟ να προκάλεσε εντάσεις και στα δύο κόμματα, την ίδια ώρα ωστόσο φέρεται να ανοίγει και μία μεγαλύτερη συζήτηση σε σχέση με την προσπάθεια κομμάτων όπως και βουλευτών για νέες συνεργασίες.

Άλλωστε, όπως διαμορφώνεται σήμερα το πολιτικό σκηνικό, δεν αφήνει και πολλές επιλογές στους επιτελείς πέρα από το να κινηθούν εκτός κοιμματικών στεγανών και να κάνουν άνοιγμα προς την κοινωνία με απώτερο στόχο την εξασφάλιση ποσοστών που θα τους κλειδώνει μία ουσιαστική παρουσία στη Βουλή. Οι νέοι παίχτες αναμένεται να απορροφήσουν και στελέχη παραδοσιακών κομμάτων, την ώρα που τα ίδια βλέπουν μέσα και από τις δημοσκοπήσεις τη δημοφιλία τους να κατρακυλά, ενώ τα κόμματα που στηρίζουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δείχνουν πως θα δώσουν μάχη κάποια εξ αυτών ακόμη και για να μπουν στη Βουλή.

Βέβαια, μπορεί να επαναλαμ-

Συνάντηση με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη πριν ανακοινώσει τα επόμενα βήματά του θα θελήσει να έχει και ο βουλευτής Ανδρέας Αποστόλου, μιας και όπως σημειώνεται οι επαφές των δύο είναι συχνές.

Αναταράξεις σε ΕΔΕΚ και ΔΗΚΟ από την κίνηση Αποστόλου

Εκκρεμεί συνάντηση με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη πριν λάβει τις τελικές αποφάσεις

Για το ΔΗΚΟ ιδανικό θα ήταν να ριχτούν στη μάχη Χρίστος Ορφανίδης και Ανδρέας Αποστόλου, μιας και θα ανέβαζαν τα ποσοστά του κόμματος σε μία επαρχία που το 2021 είχε απογοητευτικό αποτέλεσμα.

βάνουν ότι ένας από τους λόγους που παρατηρείται μείωση των ποσοστών τους είναι και η στήριξη προς την κυβέρνηση, κάνοντας λόγο για φυσιολογική φθορά, όπως και για την ανάγκη περαιτέρω βελτίωσης των σχέσεων με το Προεδρικό –δύομιοι χρόνια μετά και δεν έχουν βρει ακόμη τη φόρμουλα για αγαστή συνεργασία– ωστόσο την ίδια ώρα αναμένουν τον ανασχηματισμό με την προσδοκία ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα προχωρήσει με επιλογές που θα δώσουν ώθηση και στα ίδια ενώπιε βουλευτικών.

Όπως σημειώνεται μάλιστα, τα κόμματα αναμένουν μία κατ' ιδίαν ενημέρωση που ίσως τους επιτρέψει να προχωρήσουν και σε διαβούλευση πριν την τελική διαμόρφωση του Υπουργικού, ενώ υπάρχουν και πρόσωπα που πριν λάβουν τις τελικές τους αποφάσεις σε σχέση με πιθανή τους υποψηφιότητα τον Μάιο αναμένουν το τηλεφώνημα από τον λόγο και ραντεβού με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Τα επόμενα βήματα Αποστόλου

Συνάντηση με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη πριν ανακοινώσει τα επόμενα βήματά του θα θελήσει να έχει και ο βουλευτής Ανδρέας Αποστόλου, μιας και όπως σημειώνεται οι επαφές των δύο είναι συχνές. Την ίδια ώρα ξεκαθαρίζεται πως θα παραμείνει πολιτικά ενεργός, ενώ πρωταρχικό κριτήριο του για ένταξη του σε άλλο κοιμματικό χώρο –είχε προτάσεις πέραν του ΔΗΚΟ– είναι η στήριξη του κόμματος προς τον Νίκο

Χριστοδουλίδη. Ο κ. Αποστόλου μετά και τη δημοσιοποίηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ότι το γεγονός πως δεν του επιτράπη να διεκδικήσει οποιανδήποτε θέση στην ηγεσία του κόμματος τον θέτει ουσιαστικά εκτός ΕΔΕΚ, αναμένεται να λειτουργεί πλέον ως ανεξάρτητος βουλευτής και θα ενημερώσει με σχετική επιστολή την πρόεδρο του Σώματος Αννίτα Δημητρίου, αν και στην ΕΔΕΚ αναφέρουν ότι ουδέποτε τέθηκε θέμα αποπομπής του και ουδέποτε υπήρξε οποιαδήποτε σκέψη.

Πάντως, αυτό που διαμνύεται είναι ότι λίγο πριν ο τώως πρόεδρος του κινήματος Μαρίνος Σιζόπουλος δημοσιοποιήσει την αποχώρησή του από την προεδρία της ΕΔΕΚ, κάλεσε σε συνάντηση τον Ανδρέα Αποστόλου και τον Μορφάκη Σολομωνίδη –στενοί του συνεργάτες και οι δύο– για να τους ενημερώσει σε σχέση με την πρόθεσή του αλλά και για να συζητήσουν το ενδεχόμενο διεκδίκησης από τους ίδιους μιας θέσης στην ηγετική πυραμίδα του κόμματος.

Φέρεται αυτή η συζήτηση να μην είχε συνέχεια, μιας και ο κ. Αποστόλου δεν είχε αρχικά την πρόθεση να διεκδικήσει οποιαδήποτε θέση, όπως ο ίδιος δήλωνε, ενώ ήταν και από τα στελέχη που προχώρησαν σε ενέργειες ώστε να αποφευχθούν οι εσωκομματικές εκλογές σε μία ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο για το κόμμα.

Ωστόσο, η τροπή που πήραν τα γεγονότα εντός του κινήματος πιθανώς και να διαφοροποίησαν τη στάση του, μιας και διαφώνησε με ενέργειες και επιλογές που έγιναν. Μάλιστα, μπορεί το ραντεβού με τους συναγωνιστές του

να κλείστηκε με την επιστροφή τους από τις διακοπές ώστε να συζητηθούν τόσο προβλήματα που προέκυψαν όσο και ο σχεδιασμός για τις βουλευτικές, ωστόσο η απόφαση του κ. Αποστόλου άλλαξε τα δεδομένα.

Στο ΔΗΚΟ σημειώνουν πάντως πως οι επαφές με τον μέχρι προσφάτως βουλευτή της ΕΔΕΚ έγιναν πριν από τον Αύγουστο, με τον ίδιο τον Νικόλα Παπαδόπουλο να αναλαμβάνει τη διαπραγμάτευση και δίνοντας διαβεβαιώσεις

Στο ΔΗΚΟ σημειώνουν πάντως πως οι επαφές με τον μέχρι προσφάτως βουλευτή της ΕΔΕΚ έγιναν πριν από τον Αύγουστο, με τον ίδιο τον Νικόλα Παπαδόπουλο να αναλαμβάνει τη διαπραγμάτευση.

στον κ. Αποστόλου για συγκεκριμένα ζητήματα που τέθηκαν. Μάλιστα, το γεγονός ότι ο νυν βουλευτής Χρίστος Ορφανίδης είχε εκφράσει την πρόθεσή του να μην επαναδιεκδικήσει –χωρίς ωστόσο αυτή την ώρα να δημοσιοποιεί τις προθέσεις του– φέρεται να διευκόλυνε την κατάσταση. Βέβαια, για το ΔΗΚΟ ιδανικό θα ήταν να ριχτούν στη μάχη Χρίστος Ορφανίδης και Ανδρέας Αποστόλου –το κάλεσμα προς τον κ. Ορφανίδη γίνεται μέχρι και σήμερα– μιας και θα ανέβαζαν τα ποσοστά του κόμματος σε μία επαρχία που το 2021

είχε απογοητευτικό αποτέλεσμα. Την ίδια ώρα βέβαια είναι η επαρχία που αυτή την ώρα είχε σχεδόν συμπληρωμένο ψηφοδέλτιο αφού και η κένωση της θέσης έδινε την ώθηση σε νεότερα στελέχη του κόμματος να διεκδικήσουν.

Γ' αυτό άλλωστε υπάρχει και μερίδα ΔΗΚΟϊκών που εκφράζει επιφυλάξεις για την ένταξη Ανδρέα Αποστόλου, εξηγώντας πως άλλοι υποψήφιοι πιθανώς να αποχωρήσουν απογοητευμένοι. Ο νυν βουλευτής Χρίστος Ορφανίδης ζήτησε να ενημερωθεί από τον Νικόλα Παπαδόπουλο για όσα εκτυλίσσονται και σε συνάντηση που είχαν τον επέδωσε και γραπτώς το αίτημά του για σύγκληση των αρμοδίων οργάνων του κόμματος το ταχύτερο δυνατό, με στόχο το θέμα να συζητηθεί εκτενώς.

Μάλιστα μιλώντας στην ενημερωτική εκπομπή του ΣΠΟΡ FM «Διασπορά Ειδήσεων», ο κ. Ορφανίδης είπε ότι το ΔΗΚΟ δεν είναι κτήμα κανενός και τα συλλογικά όργανα είναι αυτά που λαμβάνουν τις τελικές αποφάσεις. Πρόσθεσε ότι η οποία απόφαση ληφθεί θα πρέπει να είναι με γνώμονα τον σεβασμό και προς τα κοιμματικά στελέχη της Λάρνακας, ενώ υποστήριξε ότι δεν υπάρχει κάτι που συνδέει τον κ. Αποστόλου με το κόμμα.

Πάντως, αρκετά είναι και τα στελέχη του ΔΗΚΟ που κάνουν λόγο για ζυγαριά που γέρνει προς το θετικό σε σχέση με την ένταξη Ανδρέα Αποστόλου στο ψηφοδέλτιο, χαρακτηρίζοντάς την ως «καλή κίνηση» από πλευράς Νικόλα Παπαδόπουλου, μιας και όλοι αντιλαμβάνονται ότι τα πε-

ριθώρια στενεύουν. Άλλωστε, γ' αυτό και πέρα από τον Ανδρέα Αποστόλου υπήρξε και πρωτοβουλία για βολιδοσκοπήση και του πρώην βουλευτή της ΕΔΕΚ Κωστή Ευσταθίου, ώστε να κατέβει και αυτός στις εκλογές με το ψηφοδέλτιο του ΔΗΚΟ στη Λευκωσία.

Μάλιστα, στελέχη της ηγετικής πυραμίδας σημειώνουν πως για αυτούς το κεφάλαιο Κωστής Ευσταθίου δεν έχει κλείσει και πιθανώς να γίνει σύντομα εκ νέου προσέγγιση, αν και ο ίδιος δηλώνει πως οι πιθανότητες να επαναδιεκδικήσει βουλευτική έδρα είναι απομακρυσμένες. Την ίδια ώρα στο ΔΗΚΟ σημειώνουν πως σε σχέση με τη συμπλήρωση των ψηφοδελτίων, πλην της Λευκωσίας όπου οι θέσεις θεωρούνται κατειλημμένες άρα είναι αποτρεπτικό για νέους υποψηφίους, δυσκολία υπάρχει και στην Πάφο όπου η μονοσταυρία σε συνδυασμό με την επαναδιεκδίκηση από τον νυν βουλευτή Χρύσανθου Σαββίδη κρίνονται ως αποτρεπτικός παράγοντας, ενώ δυσκολίες φαίνεται να υπάρχουν και στην επαρχία Αμμοχώστου, με την ηγεσία ωστόσο αυτή την ώρα να βρίσκεται σε διεργασίες και ένταξη και προσώπων εκτός κοιμματικού πλαισίου.

Ο κλοιός στενεύει

Την ίδια ώρα στην ΕΔΕΚ ο κλοιός στενεύει και προφανώς τα νέα δεδομένα δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο την προσπάθεια για ένταξη στη Βουλή. Η αποχώρηση Ανδρέα Αποστόλου δημιουργεί μεγάλο κενό στην επαρχία Λάρνακας, μιας και μέχρι προσφάτως υπήρχε εφησυχασμός, ενώ την ίδια ώρα η μη υλοποίηση όσων λέχθηκαν πριν από τις εσωκομματικές εκλογές για επιστροφή στελεχών που απομακρύνθηκαν ή διαγράφηκαν δεν φαίνεται να παίρνει σάρκα και οστά πλην ελαχίστων εξαιρέσεων. Πάντως, αυτό που σημειώνεται είναι ότι η ΕΔΕΚ τα τελευταία χρόνια έχει απομακρυνθεί από τη βάση της και δεν κατάφερε να φέρει μέσα τη νέα γενιά και αυτό θα πρέπει να ελεγχτεί. Την ίδια ώρα προβληματισμός υπάρχει σε σχέση και με την έντονη άποψη που ακούστηκε από κοιμματικά στελέχη στη συνεδρία του Πολιτικού Γραφείου, πως θα πρέπει να αποχωρήσει από την κυβέρνηση σε περίπτωση υπουργοποιήσεως Ανδρέα Αποστόλου όπως και αν ίδιος προσχωρήσει στο ΔΗΚΟ.

Οι ψυχραιμότεροι, όμως, μεταξύ των οποίων τώως και νυν πρόεδρος, φέρεται να επισήμαναν πως στις δύσκολες ώρες πρέπει να αντιμετωπίζεις τα ζητήματα με λογική και ψυχραιμία. Όπως μάλιστα σημειώνεται, μία τέτοια κίνηση τη δεδομένη στιγμή πιθανώς και να μην έδινε τον χρόνο στην ΕΔΕΚ να ανακάμψει ενώπιε βουλευτικών, μειώνοντας ακόμη περισσότερο τις πιθανότητες ένταξης της στη Βουλή.

Στην ΕΔΕΚ

ο κλοιός στενεύει και προφανώς τα νέα δεδομένα δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο την προσπάθεια για ένταξη στη Βουλή. Η αποχώρηση Ανδρέα Αποστόλου δημιουργεί μεγάλο κενό στην επαρχία Λάρνακας.

algofen®

Γρήγορη ανακούφιση από τον πόνο

✓ πονοκέφαλο ✓ ημικρανία ✓ πονόδοντο ✓ πυρετό ✓ μυαλγίες ✓ αρθραλγίες ✓ πόνους περιόδου

MC MEDOCHEMIE

1-10 Κωνσταντινουπόλεως, 3011 Λεμεσός, Κύπρος, Τηλ.: +357 25 867600, e-mail: office@medochemie.com www.medochemie.com

Σενάρια Κάσου στο τραπέζι

Πώς προετοιμάζεται η στρατιωτική ηγεσία για την επανέναρξη του έργου του καλωδίου με την Κύπρο

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Τα «αδιδάγματα» της Κάσου θα είναι ο οδηγός για την αντίδραση της Αθήνας, σε περίπτωση που επιχειρηθεί να παρεμποδιστεί η επανέναρξη των ερευνών για την πόντιση του καλωδίου ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου (Great Sea Interconnector). Η απόφαση της κυβέρνησης για τη συνέχιση του έργου μέσα στο φθινόπωρο έχει φέρει στο τραπέζι και της στρατιωτικής ηγεσίας τα πιθανά σενάρια τουρκικής αντίδρασης.

«Οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις είναι έτοιμες να ανταποκριθούν σε κάθε σενάριο, αναλαμβάνοντας οποιαδήποτε επιχειρησιακή αποστολή, όταν και όπου τους ανατεθεί», αναφέρουν αρμόδιες στρατιωτικές πηγές στην «Κ». Η περυσινή ένταση στην Κάσο δεν αφήνει περιθώρια εφησυχασμού, ούτε επιτρέπει την υποτίμηση του κινδύνου που θα μπορούσε να οδηγήσει σε επανάληψη του ίδιου σκηνικού, με τουρκικές φρεγάτες να παρενοχλούν τα ερευνητικά πλοία, κάτι που προκάλεσε το προσωρινό «πάγωμα» του έργου. Για τον λόγο αυτό, σε επιχειρησιακό επίπεδο, οτιδήποτε συμβαίνει το τελευταίο διάστημα επί του πεδίου αλλά και σε επίπεδο δηλώσεων και παρασκηνιακών κινήσεων, καταγράφεται και συνεκτιμάται από τους υπηρεσιακούς παράγοντες.

Αυτή τη φορά, το πλοίο που θα αναλάβει τις έρευνες –κατά πάσα πιθανότητα το NG Worker που ολοκλήρωσε τις εργασίες του στην Ισπανία και επιστρέφει στη Σικελία– αναμένεται να πλέει υπό τη διακριτική συνοδεία ελληνικών πολεμικών πλοίων. Ο πλους του ερευνητικού αλλά και οι κινήσεις των γειτόνων θα παρακολουθούνται επί εικοσιτετραώρου βάσεως από το πλέγμα επιτήρησης και συλλογής πληροφοριών.

Διάταξη δυνάμεων

Το «δίκτυο» που θα παρακολουθεί το ερευνητικό αλλά και όσα συμβαίνουν στα ανατολικά αποτελείται από ναυτικά και στρατιωτικά παρατηρητήρια που είναι εγκατεστημένα στα νησιά και είναι επιφορτισμένα

με την επιτήρηση θαλάσσιων περιοχών, αλλά και από έναν μεγάλο αριθμό μονάδων επιφανείας. Μικρά και ευέλικτα πλοία, όπως οι πυραυλάκατοι, οι κανονιοφόροι και τα πλωτά περιπολικά του Πολεμικού Ναυτικού, βρίσκονται προωθημένα στο ανατολικό Αιγαίο, ενώ οι μεγάλες μονάδες του στόλου, οι φρεγάτες τύπου S και ΜΕΚΟ, αναλαμβάνουν καθήκοντα «σκοπού» στο Αιγαίο αλλά και την επιτήρηση μεγάλων περιοχών στην Ανατολική Μεσόγειο. Πιο συγκεκριμένα, τα «μάτια» του Π.Ν. καλύπτουν τη ζώνη που εποφθαλμιά η Αγκυρα, από τα ανατολικά της Κύπρου έως τη Λιβύη. Η Ελλάδα διατηρεί σε

μόνιμη βάση τουλάχιστον τέσσερις μονάδες επιφανείας στην περιοχή, μία φρεγάτα ενταγμένη στη δύναμη UNIFIL του ΟΗΕ στα παράλια του Λιβάνου, μία φρεγάτα και ένα πλοίο γενικής υποστήριξης νοτίως της Κρήτης και μία φρεγάτα στα ανοιχτά της Βεγγάζης, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής επιχείρησης IRINI.

Επιτήρηση γίνεται και από αέρος, με πτήσεις μη επανδρωμένων αεροσκαφών τύπου HERON, τα οποία μεταφέρουν εικόνα απευθείας στο εθνικό κέντρο επιχειρήσεων. Επιπλέον, από τα μέσα Σεπτεμβρίου, στην επίμαχη περιοχή όπου διέρχεται η χάραξη του καλωδίου και αναμένεται να αναπτυχθούν τα ερευ-

νητικά πλοία προγραμματίζονται ασκήσεις και συνεκπαιδεύσεις στο πλαίσιο της τακτικής επιχειρησιακής δραστηριότητας των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων. Πριν από λίγα 24ωρα, μάλιστα, στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ της Καρπάθου και της Ρόδου, πραγματοποιήθηκε η αεροναυτική άσκηση «Τρίαινα» με τη συμμετοχή μονάδων του στόλου και μαχητικών της Πολεμικής Αεροπορίας.

Δι' ασυρμάτου

Η Αθήνα προετοιμάζεται για όλα τα πιθανά σενάρια, με τις «απαντήσεις», διπλωματικές και επί του πεδίου, να ποικίλλουν ανάλογα με τον βαθμό και το εί-

δος της πρόκλησης. Πιθανότερο σενάριο θεωρείται μια νέα απόπειρα της Αγκυρας να εμποδίσει τις έρευνες αναπτύσσοντας ένα ή και περισσότερα πολεμικά πλοία, όπως συνέβη τον περασμένο Φεβρουάριο στα βορειοανατολικά της Κρήτης. Σε εκείνη την περίπτωση, τουρκική φρεγάτα παρενόχλησε δι' ασυρμάτου τα δύο ερευνητικά που βρίσκονταν σε διεθνή ύδατα, οδηγώντας τον ΑΔΜΗΕ σε προσωρινό «πάγωμα» πληρωμών προς τη γαλλική Nexans.

Καθώς το τμήμα που μένει να ερευνηθεί για την πόντιση του ηλεκτρικού καλωδίου εκτείνεται και σε διεθνή ύδατα, στα οποία η Τουρκία εγείρει αξιώσεις και ισχυρίζεται ότι απαιτείται η άδεια της για την πραγματοποίηση οποιασδήποτε ερευνητικής δραστηριότητας, η Αθήνα «ζυγίζει» όλα τα ενδεχόμενα, ακόμη και μιας ευρείας κινητοποίησης δυνάμεων ανάλογης με εκείνη του 2020. Αρμόδιες πηγές μεταφέρουν στην «Κ» ότι έχουν καταρτιστεί επιχειρησιακά σχέδια για κάθε είδους πρόκληση, που περιλαμβάνουν την ανάπτυξη σημαντικού αριθμού μονάδων πάνω και κάτω από τη επιφάνεια της θάλασσας.

Ωστόσο, οι ίδιες πηγές επισημαίνουν ότι αν επιβεβαιωθούν οι πιο συντηρητικές εκτιμήσεις, ότι δηλαδή η Τουρκία θα επιχειρήσει απλώς επίδειξη σημαίας διατηρώντας ένα πλοίο σε απόσταση «ασφαλείας», μέσω του οποίου θα εκπέμπονται μηνύματα δι' ασυρμάτου, τότε η αντίδραση της ελληνικής πλευράς θα είναι ήπια, διασφαλίζοντας τη συνέχιση των εργασιών, χωρίς διάθεση περαιτέρω κλιμάκωσης, ώστε να διατηρηθούν τα «ήρεμα νερά». Η Αθήνα, άλλωστε, έχει ξεκαθαρίσει πως η πόντιση του καλωδίου είναι ευρωπαϊκό πρόγραμμα και δεν μπορεί να παρεμποδιστεί, καθώς απορρέει από το διεθνές δίκαιο. Τα σήματα που φτάνουν από την Αγκυρα, όμως, δεν αφήνουν πολλά περιθώρια αισιοδοξίας, ενώ η ελληνική πλευρά πιέζεται και χρονικά, διότι μία νέα αναβολή θα μπορούσε να οδηγήσει σε οριστική ματαίωση του έργου και σε σημαντική οικονομική επιβάρυνση για τους εμπλεκόμενους.

Επιτήρηση

«Μάτια» του Πολεμικού Ναυτικού καλύπτουν τη ζώνη που εποφθαλμιά η Αγκυρα, από τα ανατολικά της Κύπρου έως τη Λιβύη, ενώ επιτήρηση γίνεται και από αέρος, με πτήσεις μη επανδρωμένων αεροσκαφών τύπου HERON.

Πλοία του Πολεμικού Ναυτικού, εναέριοι αλλά και επίγειοι σταθμοί θα παρακολουθούν κάθε κίνηση στην περιοχή όπου πρόκειται να ποντιστεί το καλώδιο σύνδεσης της Ελλάδας με την Κύπρο. Η περυσινή ένταση στην Κάσο, με τουρκικές φρεγάτες να παρενοχλούν τα ερευνητικά πλοία, δεν αφήνει περιθώρια εφησυχασμού.

ΑΠΟΨΗ

Νέα παρτίδα «σκάκ» στην Ανατολική Μεσόγειο

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ

Εσχάτως μαζεύονται μαύρα σύννεφα στον ουρανό της Ανατολικής Μεσογείου και κατ' επέκταση της ελληνικής διπλωματίας. Το φθινόπωρο του 2025 θα είναι καθοριστικό. Η κατάληξη του νομικού καθεστώτος λειτουργίας και ο εν γένει έλεγχος της Μονής στο Σινά σκοντάφτουν στους βυζαντινισμούς εκκλησιαστικών και παραεκκλησιαστικών κύκλων, όπως και στις απροσδιόριστες σκοπιμότητες της αιγυπτιακής πλευράς. Πρόκειται για ένα αγκάθι, που πρέπει να αφαιρεθεί άμεσα από τις σχέσεις Αθήνας - Καίρου.

Το ίδιο χρονικό διάστημα θα κριθεί η συμμετοχή της Chevron ή και άλλων ενεργειακών κολοσσών στον διαγωνισμό για τα θαλασσοτεμάχια νότια και νοτιοανατολικά της Κρήτης, καθώς και η κύρωση ή μη του τουρκολιβυκού συμφώνου από το κοινοβούλιο της ανατολικής Λιβύης. Τους επόμενους μήνες είναι σοβαρό το ενδεχόμενο ενεργοποίησής του, με τη διεξαγωγή σεισμικών ερευνών ή σε μια πιο ακραία εκδοχή ερευνητικών γεωτρήσεων, αρχικά σε περιοχές κάτω από τη μέση γραμμή όπως την αντιλαμβάνεται η Ελλάδα, δηλαδή σε μέρη που κατόπιν συμφωνίας ή δικαστικής απόφασης θα βρεθούν στη δικαιοδοσία της Λιβύης.

Αν βέβαια υπάρξουν εξελίξεις σε άλλα μέτωπα, όπως στο καλώδιο ηλεκτρικής διασύνδεσης GSI, που θα πυροδοτήσουν την ένταση ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία, τότε δεν αποκλείεται η δεύτερη να αποπειραθεί να εφαρμόσει τη συμφωνία με την Τρίπολη σε περιοχές που θα ενεργοποιήσουν τα ελληνικά αντανακλαστικά. Επίσης, μέχρι το τέλος του χρόνου θα πρέπει να ληφθεί μια οριστική απόφαση για τα επόμενα βήματα για τον GSI. Θα επανεκκινήσουν οι έρευνες για την πόντιση του καλωδίου ή θα παραπεμφθεί στις ελληνικές καλένδες; Προκύπτει ένα σοβαρό οικονομικό κόστος για τον ΑΔΜΗΕ και ασφαλώς είναι πολύ σημαντική η γεωπολιτική διάσταση, γιατί το εν λόγω σχέδιο θα έβγαζε την Κύπρο από την ενεργειακή απομόνωση και θα συνέδεε και το Ισραήλ με την ευρωπαϊκή αγορά, «ριζώνοντας» έτσι τις σχέσεις του ελληνισμού με το Τελ Αβίβ. Και βέβαια, θα ήταν και ένα μήνυμα προς πάσα κατεύθυνση για την αποφασιστικότητα όλων των εμπλεκόμενων, στην υλοποίηση του υπερφιλόδοξου σχεδίου, IMEC, που θα συνδέσει την Ινδία με την Ευρώπη. Δυστυχώς, από την αρχή της διαδικασίας, η κυπριακή πλευρά εγείρει συνεχώς εμπόδια, δείχνοντας χαρακτηριστικά

απροθυμία να στηρίξει ένα έργο από το οποίο θα είχε το μεγαλύτερο όφελος.

Από εκεί και πέρα, τον Οκτώβριο έχουμε εκλογές στα Κατεχόμενα και πέραν της σημασίας για το ποιος θα βρεθεί στο τιμόνι των Τουρκοκυπρίων, με τα περιθώρια ελιγμών του εκάστοτε ηγέτη έτσι

Η Τουρκία, ενώ προβάλλεται ως δύναμη σταθερότητας και ειρήνης, στην πράξη, σε πολλές περιπτώσεις, λειτουργεί ως κράτος-spoiler.

και αλλιώς να συρρικνώνονται δραστικά συν τω χρόνω από την αποικιοκρατικού τύπου πολιτική της Αγκυρας, δεν αποκλείεται να δούμε και τεχνητή αύξηση της έντασης ή/και κινήσεις επί του διπλωματικού πεδίου, με έμφαση στην αναγνώριση των Κατεχομένων, συνδέοντάς τη μάλιστα με το ζήτημα των Παλαιστινίων, σε αξιοποίηση της χρονικής συγκυρίας.

Σε αυτό το σύνθετο σκηνικό προστίθενται και οι ακόλουθοι προ-

βληματισμοί: οι ανοριοθέτητες περιοχές στην Ανατολική Μεσόγειο, καθώς και οι αλληλεπικαλυπτόμενες συμφωνίες, δίνουν χώρο και χρόνο σε αυτούς που χρησιμοποιούν την ισχύ έναντι του δικαίου, όχι μόνο για να δημιουργούν προσκόμματα αλλά και προκειμένου να καλλιεργούν την εικόνα μιας προβληματικής περιοχής, στην οποία τον πρώτο λόγο έχει η πιο αποφασιστική και ισχυρή δύναμη, που μπορεί να δώσει λύσεις, ακόμη και εκεί όπου η ίδια αποτελεί μεγάλο μέρος του προβλήματος. Ταυτόχρονα, προσπαθεί να αποθαρρύνει με πράξεις και δηλώσεις ακόμη και επιχειρηματικούς ομίλους στο να επενδύσουν σε αυτήν, καθιστώντας τη συναίνεσή της προαπαιτούμενο. Πάντως, ενώ η Τουρκία προβάλλεται ως δύναμη σταθερότητας και ειρήνης, στην πράξη, σε πολλές περιπτώσεις, λειτουργεί ως κράτος-spoiler, σε μια περιφέρεια που ούτως ή άλλως βρίσκεται σε μετάβαση, με αλλαγές συνόρων διά της βίας και η οποία βρίσκεται δυσλειτούργικων καθεστώτων και αποσταθεροποιητικών τάσεων. Από την άλλη, η απομόνωση του Ισραήλ –στην παρούσα φάση– στερεί από την Ελλάδα τις υπηρεσίες ενός πολύτιμου εταίρου, ενώ οι πολιτικές της κυβέρνησης Νετανιάχου μας υποχρεώνουν να

κρατήσουμε αποστάσεις και να αναπτύξουμε νέες ισορροπίες με το αραβικό στοιχείο.

Είμαστε επομένως αναγκασμένοι να θέσουμε προτεραιότητες στις πρωτοβουλίες που πρόκειται να αναλάβουμε το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα. Πρέπει άμεσα και με τον δέοντα τρόπο για τις ελληνικές θέσεις να διευθετήσουμε το ζήτημα με τη Μονή στο Σινά και εν συνεχεία να δώσουμε σάρκα και οστά στη στρατηγική εταιρική σχέση με την Αίγυπτο, με έμφαση στις επενδύσεις και στην άμυνα. Πρέπει εξίσου να στηρίζουμε την πρόταση της Αιγύπτου για την ειρήνη και την ανασυγκρότηση της Γάζας αντί της αναγνώρισης του κράτους της Παλαιστίνης, στην οποία προσώ- ras δεν θα προβούμε. Η Αίγυπτος είναι εξίσου χρήσιμη για τη διοργάνωση τριμερών συναντήσεων στο Κάιρο, με τη συμμετοχή του Έλληνα πρωθυπουργού, του Αιγύπτιου προέδρου και του στρατάρχη Χαφτάρ, κατόπιν αντίστοιχης τριμερούς με Ιταλία και κυβέρνηση της Τρίπολης. Λόγω των εξελίξεων στη Γάζα, Κάιρο και Αγκυρα επαναπροσδιορίζουν το στάτους των σχέσεών τους, επιδράοντας θετικά και στις προσπάθειες της Τουρκίας να προσεγγίσει τον Χαφτάρ. Σε επόμενο χρόνο, είναι βέβαιο ότι η Τουρκία θα επιδιώξει

και τον καθορισμό ΑΟΖ με την Αίγυπτο πέραν του 28ου μεσημβρινού, κάτι που δεν επιτρέπεται να προχωρήσει χωρίς τη συμμετοχή της Ελλάδας. Επίσης, απευθυνόμενοι σε αραβικές χώρες που έχουν συμφέροντα στη Λιβύη και στην ευρύτερη περιοχή, τους επισημαίνουμε τον εξισορροπητικό ρόλο της Ελλάδας απέναντι στην πρόταση της Τουρκίας, για την οποία δεν επιθυμούν να εδραιώσει σφαίρες επιρροής από τη Λιβύη και τη Σομαλία μέχρι τη Συρία και την Αραβική Χερσόνησο.

Είναι περίπου δεδομένο ότι η Τουρκία επιχειρεί να αποτρέψει την έλευση της Chevron, τόσο με κεκαλυμμένες απειλές όσο και με την προσφορά ευκαιριών στη Λιβύη, στην οποία έχει ισχυρό λόγο. Η Αθήνα οφείλει να προσφέρει τα κατάλληλα κίνητρα για να εξασφαλίσει την εμπλοκή τουλάχιστον μιας μεγάλης αμερικανικής εταιρείας. Μάλιστα, σε περίπτωση που «παγώσει» ο GSI, είναι ακόμη περισσότερο επιτακτικές οι κινήσεις εμπέδωσης της ελληνικής κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων μας στην περιοχή ως μήνυμα και παρακαταθήκη.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA), καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Οι Πολωνοί τουρίστες προτιμούν την Κύπρο και τους φθινοπωρινούς μήνες, ενώ σε πολύ καλά επίπεδα κινούνται με βάση τα στοιχεία και οι Γερμανοί και Σκανδιναβοί επισκέπτες.

Της ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Με ευνοϊκές προοπτικές ξεκινά το φθινόπωρο για τον τουρισμό της Κύπρου, με τις κρατήσεις στα ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα να σημειώνουν υψηλά ποσοστά, καταδεικνύοντας ότι με σταθερά βήματα βαδίζουμε προς την καθιέρωση σε ολόχρονο τουριστικό προορισμό. Σύμφωνα με όσα ανέφεραν στην «Κ» αρμόδιοι τουριστικοί φορείς, μέχρι στιγμής οι πληρότητες στα ξενοδοχεία της Κύπρου ανέρχονται στο 80% για τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο, ενώ στοίχημα παραμένει ο Νοέμβριος, ο οποίος με βάση τις κρατήσεις αφήνει ανοικτό το περιθώριο αισιοδοξίας. Το γεγονός αυτό, αλλά και οι ενδείξεις για πολλές κρατήσεις της τελευταίας στιγμής έχουν σκορπίσει χαμόγελα αισιοδοξίας στους ξενοδόχους και τους ενθάρρυναν να παρατείνουν τη λειτουργία των τουριστικών τους καταλυμάτων μέχρι τα μέσα ή ακόμα και μέχρι τα τέλη Νοεμβρίου.

Το στοίχημα

Η επίτευξη της αύξησης των τουριστικών αφίξεων κατά τη χειμερινή περίοδο αποτελεί ένα μεγάλο και διαχρονικό στοίχημα των τουριστικών φορέων της Κύπρου. Μέχρι στιγμής, τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι στα ίδια περίπου επίπεδα με πέρσι κινούνται οι κρατήσεις για τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο, ενώ οι τουριστικοί φορείς τονίζουν ότι αναμένεται να σημειωθεί άνοδος της τάξης του 5% συνολικά τους φθινοπωρινούς μήνες σε σύγκριση με το 2024. Όσον αφορά στο 2026 οι ενδείξεις είναι ικανοποιητικές, σημειώνουν, τονίζοντας ότι το στοίχημα της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου χρειάζεται συντονισμό από όλους τους φορείς οι οποίοι οφείλουν να γνωρίζουν ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να δημιουργηθούν και

κάποιες απώλειες από την παράταση της λειτουργίας τους.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τον πρόεδρο Συνδέσμου Ταξιδιωτικών Πρακτόρων (ΑΤΑ) Χάρη Παπαχαράλαμπος, θετικά προσμετράται το γεγονός ότι ορισμένα ξενοδοχεία έχουν αποφασίσει να παραμείνουν ανοικτά για περισσότερο χρονικό διάστημα από άλλες χρονιές, ωστόσο αυτό δεν είναι σίγουρο ότι θα συμβαίνει κάθε χρόνο. Εξάλλου, φέτος έπεσε και νωρίτερα το Πάσχα, γεγονός που έδωσε ώθηση στα ξενοδοχεία της Κύπρου να παρατείνουν τη λειτουργία τους, τόνισε. Αυτό που χρειάζεται και απαιτείται είναι μια συντονισμένη προσπάθεια από όλους ανεξαιρέτως τους φορείς, οι οποίοι οφείλουν να είναι διατεθειμένοι να κάνουν και ορισμένες θυσιές για να επιτευχθεί η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου εφόσον δίνεται και το ανάλογο κίνητρο από την κυβέρνηση.

Τα ρεκόρ

Τις υψηλότερες επιδόσεις όλων των εποχών σημείωσαν ο φετινός Ιανουάριος, ο Φεβρουάριος, ο Απρίλης, ο Μάιος και ο Ιούλιος,

σύμφωνα με αρμόδιες πηγές του υφυπουργείου Τουρισμού.

Πηγαίνοντας πίσω στις επιδόσεις του 2024, η περίοδος Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου κατέγραψε αύξηση της τάξης του 0,2% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, έτος που αποτέλεσε ορόσημο για τον τουρισμό στη χώρα, καταγράφοντας ιστορικό ρεκόρ με 3.976.777 αφίξεις περιηγητών. Κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου οι αφίξεις τουριστών ανήλθαν σε 3.907.137 σε σύγκριση με 3.722.022 την αντίστοιχη περίοδο του 2023. Πολύ καλύτερος σε σχέση με το 2023 ήταν και ο Νοέμβριος μεμονωμένα, καθώς οι αφίξεις τουριστών ανήλθαν στις 179.941 σε σύγκριση με 159.605 τον Νοέμβριο 2023, σημειώνοντας αύξηση 12,7%. Για την περίοδο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2024, οι αφίξεις τουριστών ανήλθαν σε 3.727.196 σε σύγκριση με 3.562.417 την αντίστοιχη περίοδο του 2023, σημειώνοντας αύξηση 4,6%, ενώ οι αφίξεις τουριστών τον Οκτώβριο ανήλθαν σε 459.106 σε σύγκριση με 426.272 τον Οκτώβριο 2023, σημειώνοντας αύξηση 7,7%.

Τα νέα δρομολόγια

Η αεροπορική συνδεσιμότητα αποτελεί σημαντικό πυλώνα για την ενίσχυση της προσπάθειας για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και της καθιέρωσης της χώρας μας ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού. Ως εκ τούτου, στα θετικά συμπεριλαμβάνεται το γεγονός ότι ολοένα και περισσότερες αεροπορικές εταιρείες έχουν προσθέσει νέα δρομολόγια και προορισμούς για τους φθινοπωρινούς μήνες ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα του κλάδου και διευκολύνοντας τον διαμετακομιστικό ρόλο της χώρας.

Συγκεκριμένα, η Wizz Air επεκτείνει το δίκτυό της στην Κύπρο με τη νέα σύνδεση Πάφος-Γερβάν, που ξεκινά τον Οκτώβριο με δυο πτήσεις την εβδομάδα. Την ίδια ώρα η εταιρεία ανακοίνωσε την προσθήκη ενός νέου απευθείας δρομολογίου από τη Λάρνακα προς την Τιμισοάρα της Ρουμανίας, με έναρξη επίσης τον προσεχή Οκτώβριο. Επιπλέον, προστίθεται και η Βαρκελώνη στα δρομολόγια της εταιρείας από τον Οκτώβριο.

Δεδομένου ότι καταγράφεται άνοδος της τάξης του 65% σε σύ-

γκριση με το 2019, και 10% σε σύγκριση με το 2024 στη γερμανική αγορά, αποτελεί θετικό οίονό το γεγονός ότι επανήλθε τη φετινή καλοκαιρινή περίοδο στην Κύπρο η γερμανική αεροπορική εταιρεία Condor Airlines.

Η απόφαση του αερομεταφορέα να προχωρήσει σε ανάπτυξη του πτητικού του προγράμματος στη χώρα μας κρίνεται καθοριστική, καθότι με αυτό τον τρόπο δίνει ακόμη περισσότερες επιλογές πτήσεων αλλά και ευελιξία στους ταξιδιώτες που επιθυμούν να επισκεφθούν την Κύπρο κυρίως το καλοκαίρι για σκοπούς αναψυχής ή επαγγελματικούς λόγους. Η ενισχυμένη δραστηριότητα στο αεροδρόμιο Λάρνακας περιλαμβάνει νέα δρομολόγια από/προς τη Φρανκφούρτη, τρεις φορές την εβδομάδα και το Ντίσελντορφ, δύο φορές την εβδομάδα. Τέλος η αναπτυσσόμενη αεροπορική εταιρεία της Ρουμανίας AnimaWings ανακοίνωσε την έναρξη των απευθείας πτήσεων μεταξύ Λάρνακας και Βουκουρεστίου.

Οι αγορές

Ιδιαίτερη προτίμηση στην Κύπρο κατά τους φθινοπωρινούς μήνες δείχνουν διαχρονικά σύμφωνα με τους αρμόδιους φορείς οι Άγγλοι, οι Πολωνοί, οι Σκανδιναβοί αλλά και οι Ισραηλινοί. Το 2024 σύμφωνα με την αρμόδια υπηρεσία οι αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο υπήρξαν η κυριότερη πηγή τουρισμού για τον Σεπτέμβριο 2024, αφού αποτέλεσαν το 35,5% (180.961) των συνολικών αφίξεων, οι αφίξεις από το Ισραήλ 10,7% (54.557), οι αφίξεις από την Πολωνία 8,3% (42.295), οι αφίξεις από τη Γερμανία το 4,8% (24.594) και οι αφίξεις από τη Σουηδία 4,2% (21.609). Ο σκοπός ταξιδιού τον Σεπτέμβριο 2024 ήταν για ποσοστό 85,1% των τουριστών οι διακοπές, για 9,6% η επίσκεψη σε φίλους ή συγγενείς και για ποσοστό 5,2% επαγγελματικός.

Η κλιματική αλλαγή ως πρόκληση

Η κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της εξελίσσεται σε μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις των χωρών της Μεσογείου, λαμβάνοντας υπόψη ότι, η λεκάνη της Μεσογείου θερμαίνεται 20% ταχύτερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο, σύμφωνα με τον ΟΗΕ. Η χώρα μας, ως ένα νησί που βρίσκεται στη λεκάνη της Μεσογείου, επηρεάζεται αναπόφευκτα από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, υποστηρίζει ο υφυπουργός Τουρισμού Κώστας Κουμής. Όπως

σημειώνει, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τομέα του τουρισμού είναι τόσο άμεσες όσο και έμμεσες με την άνοδο της θερμοκρασίας, τις μεταβολές στα επίπεδα υγρασίας και τη μείωση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων λόγω περιορισμού των βροχοπτώσεων να αποτελούν μερικές από τις άμεσες επιπτώσεις. «Εάν δεν εξευρεθούν λύσεις, το αποτέλεσμα θα είναι η μείωση της ανταγωνιστικότητας των προορισμών με άμεσο συνεπακόλουθο και τη

Κ. Κουμής: Επιβάλλεται να επενδύσουμε συνεχώς στο περιβάλλον, επειδή χωρίς φιλόξενο περιβάλλον δεν μπορεί να υπάρξει ούτε φιλοξενία

μείωση της αξίας των επενδύσεων του κλάδου», προσθέτει, επισημαίνοντας ότι πρωτεύον θέμα είναι να μη μειωθεί ο βαθμός ικανοποίησης των επισκεπτών, γι' αυτό επιβάλλεται η λήψη μέτρων.

«Ως Υφυπουργείο λαμβάνουμε σειρά μέτρων, προωθώντας μέσω σχεδίων κινήτρων, την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων μεταξύ των τουριστικών επιχειρήσεων, την εφαρμογή συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας και νερού, την εφαρμογή συστημάτων

ανακύκλωσης αλλά και με άλλους τρόπους, επενδύοντας στη βελτίωση και στην ανάδειξη νέων γεωγραφικών περιοχών, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και στον ολόχρονο τουρισμό» λέει ο κ. Κουμής και καταλήγει: «Το πλέον σημαντικό, όμως, είναι να αντιληφθούμε όλοι, δημόσιος και ιδιωτικός τομέας, ότι επιβάλλεται να επενδύσουμε συνεχώς στο περιβάλλον, επειδή χωρίς φιλόξενο περιβάλλον δεν μπορεί να υπάρξει ούτε φιλοξενία».

Orthodoxou
Employment

Ideal staff from third countries for your needs!

+357 24 841 111

orthodoxouemployment.com

THE NORTHERN WHIG, 4.3.1957

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Λόγος πολὺς για τὸν θάνατο τοῦ Γρηγόρη Αυξεντίου στὸ κρησφύγετό του στὸν Μαχαίρα, μετὰ ἀπὸ προδοσία, τὴν Κυριακὴ 3 Μαρτίου 1957, ἕνας θάνατος ποὺ ἔθεσε τὸν Αυξεντίου στὸ Πάνθεον ἐκείνων ποὺ πολέμησαν μὲχρις ἐσχάτων, καὶ σήμερα οἱ τόποι τὴν θυσιάς του βοᾶ: «Ὡς ἴππερ, ἀγγέλλειν οἱ τίδῃ κείμαι». Συζητήσεις για τὸ πῶς πέθανε, συζητήσεις ἐν πολλοῖς ἀνιστορίες. Ὁ Γρηγόρης Αυξεντίου ἀποφάσισε για πολέμησει ὡς τὸ τέλος για τὰ ἰδανικά του, νὰ βρεῖ καὶ αὐτὸς τὰ σκαλοπάτια ποὺ ὀδηγοῦν στὴ λευτεριά.

Ο βρετανικός Τύπος

Στον βρετανικό Τύπο η μάχη του Μαχαίρα και η εξουδετέρωση του Γρηγόρη Αυξεντίου μεταφέρεται κυρίως μέσω του πρακτορείου Reuter και του ανταποκριτή τους στο νησί Shane Guebenlian. Σε μία πρώτη επισκόπηση των εφημερίδων της Μεγάλης Βρετανίας, κυρίως περιφερειακών, εξαγάγει το συμπέρασμα πως όσα συνέβησαν στην Κύπρο καταλαμβάνουν δημοσιογραφικό χώρο στην πρώτη σελίδα των εντύπων, άλλοτε με εκτενέστερα κείμενα και άλλοτε με μονόστιλα.

Φυσικά, για την ΕΟΚΑ και τους αγωνιστές οι χαρακτηρισμοί είναι, τρομοκράτες, στασιαστές, αλλά παρόμοια και οι τίτλοι ακολουθούν αυτή τη λογική. Φαίνεται λοιπόν πως η Κύπρος ήταν μία απομακρυσμένη περιοχή, την οποία έλεγχε το Ηνωμένο Βασίλειο και όσα συνέβαιναν στο νησί αφορούσαν τη δημόσια σφαίρα αναλόγως.

Για παράδειγμα, στην «The Guardian Journal» ο τίτλος είναι «EOKA No 2 Dies in Last Stand» και αναφέρει πως ένα προαίσθημα οδήγησε τις αρχές στο νό-μερο δύο της ΕΟΚΑ, «τον τρομοκράτη Γρηγόρη Αυξεντίου και τη σύλληψη ακόμη τεσσάρων ενόπλων». Αυτό το προαίσθημα για την επιχείρηση «Whiskey mac» αναδεικνύεται έντονα και στον κυριακάτιο αγγλόφωνο Τύπο.

Η ανταπόκριση της «The Guardian Journal» έρχεται από το Reuter, με μία εκτενώς αναφορά στα γεγονότα, από τα οποία ξεχωρίζουμε το παρακάτω: «Ο Αυξεντίου, πολεμώντας μέχρις εσχάτων, βρέθηκε νεκρός εντός της σπιλιάς με τα ένα πόδι κομμένο και τρομερές πλάνες».

Στην «Daily Express», στη δεύτερη σελίδα φιλοξενείται η emblematicή φωτογραφία με τον Αυγουστίν Ευσταθίου να οδηγείται από τον Βρετανό στρατιώτη Τάγκατος του Δούτα του Ουέλλινγκτον. Τίτλος: «Τέλευταία πράξη: κακούργος πεθαίνει με πυρωμένα όπλα στην κοιλιά του Μαχαιρώδη». Στο ρεπορτάζ αναφέρονται τα βασικά γεγονότα, αλλά εντύπωση κάνει και το λυρικό κλείσιμο: «Somewhere in the distance a donkey brayed and a cock

THE SCOTSMAN, 4.3.1957

EVENING NEWS, 4.3.1957

THE GUARDIAN JOURNAL, 4.3.1957

Η επιχείρηση «Whisky mac» και ο Αυξεντίου

*Πώς κατέγραψε ο βρετανικός και ο αγγλόφωνος
Τύπος της Κύπρου όσα συνέβησαν στην Κοιλιάδα
του Μαχαιρά τον Μάρτιο του 1957*

TIMES OF CYPRUS, 6.3.1957

CYPRUS MAIL, 6.3.1957

DAILY EXPRESS, 4.3.1957

Ο αγγλόφωνος Τύπος της Κύπρου ως είναι φυσικό αποφεύγει οξεία χαρακτηρισμούς, στέκεται στα γεγονότα και στη συνέχεια που είχαν. Αναζητούν τους γονείς του, την αρραβωνιαστικιά του, είναι περισσότερο ανθρωποκεντρικά τα ρεπορτάζ... Στη βρετανική «Daily Express» (δεξιά) φιλοξενείται η εμβληματική φωτογραφία με τον Αυγουστή Ευσταθίου να οδηγείται από τον Βρετανό στρατιώτη του Τάγματος του Δούκα του Ουέλλινγκτον.

ντας το κείμενο καταγράφεται η προσταγή του ανθυπολοχαγού Τζον Μίντλετον: «Come out you have had it», φώναξε, «Byes εξω, τελειώσε!». Όταν ο Μίντλετον έστειλε στο κρησφύγετο τον Ευσταθίου για να πείσει τον Αυξεντίου να παραδοθεί, ο τελευταίος αναφώνησε το «Μολών λαβέ, ελάτε να μιας πιάσετε».

Στην εφημερίδα «The Scotsman», στη σελίδα 7 μεταφέρεται η είδηση του θανάτου του Αυγεντίου, με τίτλο: «Ο δεύτερος επικεφαλής της ΕΟΚΑ σκοτώθηκε» και εδώ μεταφέρονται τα βασικά της υπόθεσης. Ο δε αυτόπτης μάρτυρας και ανταποκριτής του Reuters Shane Guebenlian αναφέρει: «Έφτασα λίγο μετά το μεσημέρι για να παρακολουθήσω τα τελικά στάδια αυτού του δράματος, που έλαβε χώρα περίπου 800 γιάρδες από το αρχαίο μοναστήρι».

Στην «Daily Herald» και πάλι περιγράφοντας τα γεγονότα, οι τίτλοι στις πρώτες σελίδας «Ο υπ' αριθμόν 2 τρομοκράτης πεθαίνει στη σπηλιά μετά από δεκάωρη μάχη». Και πάλι αναφέρεται στο «Come out you have had it» με την προσθήκη: «Lay down your arms», «άφησε κάτω τα όπλα σου». Ακουστήθηκε, όπως αναφέρεται το ρεπορτάζ, το «Endaxi» και τέσσερις εξήλθαν. Το ρεπορτάζ συνεχίζει και το ενδιαφέρον που αναφέρεται είναι η στιχομυθία μεταξύ Αυξεντίου - Αυγουστή, όπως καταγράφεται στην εφημερίδα: Λέει ο Αυγουστής: «Ο Αυξεντίου ήξερε ότι δεν είχε καμία ελπίδα. Όταν πάγα για να τον φέρω με έβρισε και είπε: "Σου αξίζει να πεθάνεις". Λίγα λεπτά αργότερα κούλουριάστηκε και πυροβολούσε όποτε μπορούσε». Ο δεκανέας Joe Collins από το Ilkley που μπήκε στη σπηλιά μετά την έκρηξη

είπε: «Το εσωτερικό καιγόταν, χειροβομβίδες και πυρομαχικά εκρήγνυντο».

Ο αγγλόφωνος Τύπος

Ο αγγλόφωνος Τύπος της Κύπρου ως είναι φυσικό αποφεύγει οξείες χαρακτηρισμούς, στέκεται στα γεγονότα και στις συνέπειές που είχαν. Αναζητούν τους γονείς του, την αρραβώσιονατιά του, είναι περισσότερο ανθρωποκεντρικά τα ρεπορτάζ... «I'm glad he died fighting» στο δεξί μέρος της εφημερίδας «Times of Cyprus» με τους δημοσιογράφους της εφημερίδας να παίρνουν δη-

Ο αγγλόφωνος Τύπος κατέγραψε τα γεγονότα στον Μαχαιρά με μια απόσταση... και με χαρακτηρισμούς που υπάκουαν στη βρετανική αποικιακή πολιτική.

Λώσεις από την αρροβωνιαστική του Γρηγόρη Αυξεντίου, Βασιλίου Παναγιώτη, και τον πατέρα του, Πιερέρη Αυξεντίου. Η Βασιλίου Παναγιώτης λέει πως δεν θρηνεί τον Γρηγόρη, μιας και εκείνος δεν θα το ήθελε! Κύριο θέμα της εφημερίδας η πτώση του αεροσκάφους της RAF, στο Μπράντον, το οποίο είχε προορισμό την Κύπρο... Το θέμα του Γρηγόρη Αυξεντίου καταλαμβάνει το κέντρο της εφημερίδας, όπου οι φωτογραφίες των Φειδία Συμεωνίδη και Αυγουστή Ευσταθίου με τον τίτλο «The men from Afkentiou's cave». Από κάτω ο τίτλος «The last of Afkentiou».

Σε αυτό το ρεπορτάζ οι δημοσιογράφοι περιγράφουν λεπτομερώς όλα συνέβησαν κατά το τελευταίο

μέρος της επιχείρησής «Whisky mac» την Κυριακή στις 3 Marti-
ou 1957, στον Μαχαίρα του Τρο-
όδους. Το ρεπορτάζ ξεκινάει ως
εξής: «Το σώμα του Γρηγόρη Πι-
ερή Αυθεντίου, που κυριολεκτικά
πέθανε φορώντας τις μπότες του
κατά τη διάρκεια μιας οκτάωρης
πολιομαχίας με τον στρατό στα
βεγγμένα βουνά του Μαχαίρα,
ετάφη μυστικώς 28 ώρες αργό-
τερα στη Λευκωσία. Ένας ιερέας
παραπών». Στη συνέχεια και
από καταγράφονται όσα προη-
γήθηκαν της ανακάλυψης, οι ρε-
πόρτες μεταφέρουν τις επιμιαχες
στοιχομυθίες: «There's two of us
now. Come and get us, «Τώρα ει-
μαστε δύο, ελάτε να μας πιάσε-
τε» δηλαδή φώναζε στα αγγλικά
ο Αυθεντίου, όταν ο Ευσταθίου
επέστρεψε στο κρησφύγετο για να
πείσει τον υπαρχηγό της ΕΟΚΑ να
παράσθει. Μετά από ώρες μάχης,
ο Άγγιλο στρατιώτες πυρπολούν
τη σπηλιά... ο Ευσταθίου βγαίνει,
λέγοντας «Είμαι πατριώτης. Αυτό
ήταν και ο Αυθεντίου. Χάσαμε
το παιχνίδι». Έπειτα οι πατριώτες
βρήκαν το απανθρακωμένο σώμα
του Αυθεντίου, «κάποτε αξιωματι-
κός του ελληνικού στρατού, φο-
ρώντας ακόμα τις μπότες του. Το
πρόσωπο και το σώμα του ήταν
αγνώριστα. Αργότερα αναγνωρι-
στηκε από οδοντική γέφυρα που
έφερε, για να αντικαταστήσει δύο
χρυσά μπροστινά δόντια [...] και
για το πώς πέθανε ο Ευσταθίου
είπε: «Είχε τραυματιστεί από χειρο-
βομβίδα χωρίς το πρωί και πέθανε
από τη φωτιά». Ο αξιωματικός Ρό-
μπερτ ντε Λα Χ. Μοράν είπε πως
οι άνδρες της ΕΟΚΑ έδωσαν μια
ενθουσιώδη μάχη, ο ταγματάρχης
Ντέρεκ Χάρις σχολίασε: «Αρχής
τα αγόρια έδωσαν μια πολύ καλή
παράσταση». Σύμφωνα δε με τον
κυβερνήτη, ο θάνατος του Αυθε-
ντίου, η σύλληψη των Συμμενοι-
τιών

δη, Ευσταθίου και Στυλιανού και του αξίας πέντε χιλιάδων λιρών Παπαδόπουλου θα επιτάχυνε το «τέλος» αυτής της τρομοκρατικής εκστρατείας.

Στο ίδιο μήκος κύματος και η «Cyrpus Mail», με πιο έντονη πρόκληση σελίδα και κύριο τίτλο: «Πώς ο Αυξεντίου συνάντησε τη μοίρα του». Κύρια φωτογραφία οι παραδοθέντες Φωτασθίου Στυλιανού και Συμεωνίδης με τους Άγγλους στρατιώτες από πίσω τους με παρατεταμένα τα όπλα τους. Γράφουν οι δημοσιογράφοι: «Τραυματισμένος και καμμένος, πέθανε, όταν το κροσφυγέτο του εξερράγη πάνω από το κεφάλι του». Ο δε συνταγματάρχης Ρόμπερτ Μόρρον, διοικητής του Συντάγματος του Δούκα του Ουέλλινγκτον σε δηλώσεις του ανέφερε: «Έδωσα μια εξαιρετικά σθεναρή/ενθουσιώδη μάχη. Αναγκάστηκε να τον πυροβολήσουμε ή να τον ανατινάξουμε». Σύμφωνα με τον δημοσιογράφο της Cyprus Mail, ο Αυγουστής Φωτασθίου δήλωσε: «Ο Αυξεντίου μές είχε να πάμε και υποκόσασα». Εξείληψε, όταν δεν μας ακολουθούσε. Άλως ανέμενε ότι οι στρατιώτες θα ικανοποιούνταν από εμάς τους τέσσερις, δινοντάς του την ευκαιρία να δραστηρευτεί. Ίσως να είχε αποφασίσει να πολεμήσει μέχρις εσχάτων» και συνεχίζει: «Δεν λυπόμαι που τελείωσαν όλα. Είμαι 14 μήνες στα βουνά. Ποτέ δεν σκότωσα κανένα, είμαι πατριώτης».

Σχετικά με το πώς έγινε η ανακάλυψη, η εφημερίδα γράφει: «Μαζί με την περιπόλο ήταν και ένας ελληνόφωνος σύνδεσμος, ο υπολοχός Τζον Έκραντ, ο οποίος είπε πως ένας στρατιώτης βρήκε το κρησφύγετο [...] το ρολόι έδειχνε 3.30 π.μ., και συνεκίχθη: «Φώναξα στα ελληνικά να βγει ο Έξω... αυτοί απάντησαν "entaxi" και φάθηκαν τέσσερις. Είναι πως υπάρχει ακόμα ένας, ο Αυξεντίου». Τότε τα πράγματα υπερέδρασαν».

Και η διήγηση κορυφώνεται, όταν ο Αυγουστίνος παίρνει ξανά στο κροσφόγγο, μετά από διαταγή: «Πετάξαμε μία χειροβομβίδα στο κροσφόγγο. Ήταν η μόνη που είχαμε. Τότε άκουσα έναν πυροβολισμό και σκεφτήκαμε πως ο Ευσταθίου ίσως να खुπώθηκε από τον Αυξεντίου. Ένα ελικόπτερο υπερπίταξε, το οποίο έστειλε πίσω για περισσότερους άντρες. Ήταν πολύ επικίνδυνο να πλησιάζουμε στο κροσφόγγο. Καθίσαμε γύρω του και το επιτηρούσαμε. Πού και πού πεταγόταν κάποια χειροβομβίδα και ενίοτε κάποια φλόγα» και η διήγηση των γεγονότων παίρνει μία λιγότερο τραπική: «Η βροχή έπεφτε καταρρακτωδώς, τα άνθη στις αμυγδαλιές έτρεμαν στον άνεμο, η κοιλίδα του Μαχαίρα αντηκούσε από τον ήχο των όπλων... και η φωνή του Αυξεντίου να πνέει στα αγγλικά: Τώρα είμαστε δύο, ελάτε να μας πιάσετε». Όπως αναφέρεται για τη διήγηση των γεγονότων, οι Άγγλοι λίγο πιο κάτω από το κροσφόγγο είχαν στήσει έναν πολεμικό συμβούλιο και αποφάσισαν ότι έπρεπε είτε να ανατινάξουν είτε να πυρπολήσουν τη σπηλιά, δεν είχαν περιθώρια για άλλες απόψεις... Ψύχραιμα και μελετημένα έκυσαν βενζίνη στην πλαγιά του βουνού ο γιά-σι-γιά προς το κροσφόγγο και το τέλος του Γρηγόρη Αυξεντίου είχε αποφασιστεί! Ο Dennis William Shuttlesworth, πρώην διεθνής παίκτης του ράγκμπι, προσφέρθηκε να πλησιάσει το κροσφόγγο και να τελειώσει τη δουλειά... άναψε το σπρίτο και ο Γρηγόρης Αυξεντίου πήρε κι αυτός την ανηφορία. Συνεχίζει το ρεπορτάζ της εφημερίδας: «Βρήκαν το σώμα του να γλείφεται από τις φλόγες μέσα στο κροσφόγγο. Φορούσε μπότες Wellington (τύπου γαλότσες), κοντόρ φανελίνιο παντελόνι και μια μάλλινη ζακέτα. Μαζί του φορούσε δύο υποπολυβόλα, έξι γεμιστήρες, πιστόλια, βόμβες, πυρομαχικά και κιιάλια». Η οικογένειά του ζήτησε τον νεκρό τους, αλλά οι Βρετανοί αρνήθηκαν, τάφηκε στις Κεντρικές Φυλάκες. Στη Λύση τα κατασκήματα έκλεισαν, οι άνδρες ηλικίας 12 έως 27 ετών τέθηκαν υπό περιορισμό και οι μαθητές του Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου απείχαν από τα μαθήματα τους, «προφανώς» όπως γράφει ο δημοσιογράφος λόγω του θανάτου του Αυξεντίου και της σύλληψης του δασκάλου τους «κ. Παπαδόπουλου».

Το ΠΑΣΟΚ των άλλων

Ακόμη και οι αντίπαλοί του αναγνωρίζουν την επιρροή του κόμματος στην πολιτική κουλτούρα της Μεταπολίτευσης. Με πόσο «ΠΑΣΟΚ» έχει μπολιαστεί η Αριστερά, αλλά και η Νέα Δημοκρατία; Δύο απαντήσεις στην «Κ»

Η κοινή γενεαλογία και τα όριά της

51 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ 3η ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ

Του ΚΩΣΤΗ ΚΑΡΠΟΖΗΛΟΥ

«Η δύναμη των Ελλήνων». Το προεκλογικό σποτ του ΣΥΡΙΖΑ το 2019 ήταν χτισμένο πάνω σε μια εναλλαγή στιγμών από την ελληνική Ιστορία, ξεκινώντας από την Επανάσταση του 1821 και καταλήγοντας στη χαμογελαστή μορφή του Αλέξη Τσίπρα. Η αλληλουχία των εικόνων παρέπεμπε στο γνώριμο φορτίο της Αριστεράς: Αντίσταση, ΕΔΑ, Πολυτεχνείο. Εως τη στιγμή της Μεταπολίτευσης. Εκεί, αρχίζουν οι εκπλήξεις. Πρώτα ο Κωνσταντίνος Καραμανλής στο αεροπλάνο της επιστροφής. Και μετά, πιο ευδιάκριτα, ο Ανδρέας Παπανδρέου με λευκό ζιβάγκο στα έδρανα της Βουλής και μια συγκέντρωση του ΠΑΣΟΚ παραμονές του 1981.

Η ίδια η αρχιτεκτονική του σποτ θύμιζε κάτι γνώριμο: μια παλαιότερη, αλλά εμβληματική, διαφήμιση του ΠΑΣΟΚ. Εκείνη του 1993, όταν το ιστορικό νήμα ξεκινούσε από τα βάθη των αιώνων και κατέληγε στο σύνθημα «η Ελλάδα είναι αδιαπραγμάτευτη». Τότε που ο Μέγας Αλέξανδρος και ο Παύλος Μελάς –ήμασταν στην εποχή του Μακεδονικού– έδιναν τη θέση τους στον Αρη Βελουκιώτη, τον Γρηγόρη Λαμπράκη και το Πολυτεχνείο με υπόκρουση την υποβλητική μουσική του Βαγγέλη Παπαθανασίου.

Σε μια πρώτη ματιά, η σύγκριση των δύο σποτ –με τις εικόνες που μοιράζονται– μοιάζει να επιβεβαιώνει το κυρίαρχο σχήμα της πολιτικής ανάλυσης για τη σχέση του ΠΑΣΟΚ και της Αριστεράς: οικειοποίηση. Το ΠΑΣΟΚ άλωσε τα συνθήματα της Αριστεράς. Ο ΣΥΡΙΖΑ κόπασε τη διακήρυξη της 3ης Σεπτεμβρίου. Μόνο που το σχήμα απαιτεί μια αποσαφήνιση. Δεν επρόκειτο για κάποιο σκοτεινό και δόλιο κόλπο. Οι δύο διαφημίσεις παραπέμπουν σε μια πολιτική λογική: τη γενεαλογία μιας «δημοκρατικής παράταξης» που εκβάλει στο σήμερα. Και η κατασκευή αυτής της γενεαλογίας υπήρξε επιτυχημένη –είτε συμφωνεί κανείς είτε διαφωνεί– γιατί πάτησε σε ιδεολογικές διεργασίες που συνδέθηκαν με σύγχρονα κοινωνικά αιτήματα. Κανένα σποτ δεν μπορεί να δημιουργήσει από μόνο

του μια πειστική αφήγηση αν αυτή δεν υπάρχει ήδη στις συνειδήσεις των ανθρώπων. Αυτό που μπορεί να κάνει είναι την όποια αφήγηση –στην προκειμένη περίπτωση το «εδώ είναι ο χώρος μου– να την επισφραγίσει.

Η επιτυχία του μεταπολιτευτικού ΠΑΣΟΚ στηρίχθηκε, όπως είναι γνωστό, στη μετατόπιση της κοινωνικής βάσης της προδικτατορικής Αριστεράς. Το κλειδί γι' αυτό ήταν η παρουσίαση της ΕΑΜικής εμπειρίας ως μιας προδομένης επανάστασης εξαιτίας της πρόσδεσης του ΚΚΕ στη Μόσχα. Η ανάγνωση αυτή –διατυπωμένη από τον Ανδρέα Παπανδρέου ήδη από τα χρόνια της δικτατορίας– κούμπωνε στις εμπειρίες χιλιάδων ανθρώπων. Και ταυτόχρονα συνδεόταν με τη

στρατηγική της «εθνικής ανεξαρτησίας» απέναντι και στους δύο πόλους του Ψυχρού Πολέμου: τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ. Όσο και αν η κομμουνιστική Αριστερά κατήγγελλε τις ανακολουθίες του κυβερνητικού ΠΑΣΟΚ, είχε να αναμετρηθεί με δύο δεδομένα: την ένταξη σε αυτό δικών της εμβληματικών μορφών –πρώτα του Μανώλη Γλέζου και αργότερα του Μάρκου Βαφειάδη– και κυρίως την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης που ικανοποίησε έναν χρόνιο πόθο της.

Το φαινόμενο επαναλήφθηκε με διαφορετικούς πρωταγωνιστές στα χρόνια των μνημονίων. Ο ΣΥΡΙΖΑ, ήδη από το 2010, όταν θεωρητικά ήταν ένα κόμμα της ριζοσπαστικής Αριστεράς, αναζητήσε ζωτικό χώρο στη λαϊκή κοινωνική βάση του ΠΑ-

ΣΟΚ. Στη ρητορική του αναδυόταν ένα δίπολο: το «καλό» ΠΑΣΟΚ της Μεταπολίτευσης που προδόθηκε από τη σταδιακή μεταμόρφωσή του σε μια «κακή» εκδοχή μέσα από τον εκσυγχρονισμό και την τελική υποταγή στην πολιτική της Δεξιάς. Η υποδοχή πολιτικών προσώπων που συμβόλιζαν τη λογική αυτή –συχνά περνώντας από τη γέφυρα του ΔΗΚΚΙ–, η εμφανής προσπάθεια του Αλέξη Τσίπρα να εμφανιστεί ως ένας σύγχρονος Παπανδρέου, η ανάλυση της οικονομικής κρίσης μέσα από το πρίσμα της εθνικής υποτέλειας παρήγαγαν εκείνη τη στιγμή νόημα γιατί εξυπηρετούσαν ένα ισχυρό κοινωνικό αίτημα: την αντίσταση στις πολιτικές των μνημονίων.

Σήμερα, κανένας πολιτικός φορέας

δεν μπορεί να ισχυριστεί πειστικά ότι αποτελεί τη σύγχρονη εκδοχή της γενεαλογίας της «δημοκρατικής παράταξης». Και αυτό που διαφαίνεται είναι ότι η επίκλησή της δεν οδηγεί σε χειροπαστά αποτελέσματα. Η επέτειος της 3ης Σεπτεμβρίου λειτουργεί ως αφορμή να σκεφτούμε τα όρια της ιστορικότητας. Μπορεί να κατακλυζόμαστε από memes όπου δεσπόζει ο Ανδρέας Παπανδρέου –«με Ανδρέα δεν ξέραμε τι χρώμα είχε το λαμπάκι της βενζίνης»– και στα πανηγύρια να ακούγεται ο ύμνος του ΠΑΣΟΚ. Όμως η φαινομενική νοσταλγία στην πραγματικότητα ενέχει μια ειρωνική ή και σαρκαστική διάσταση. Για τις νεότερες γενιές –αυτές που συγκροτούν το μαζικό κόμμα της αποχής– όλα αυτά είναι περισσότερο ο τρόπος τους να εκφράσουν την απόσταση από ένα απροσδιόριστο παρελθόν, το οποίο οδήγησε στο σημερινό ταξικό χάσμα μεταξύ των insiders της αφθονίας και των outsiders της απροσφάλειας, παρά έκφραση μιας πεποίθησης ότι είναι δυνατή η επιστροφή σε αυτό.

Το παρελθόν –είτε στη μορφή του 1981 είτε του 2015– απλώς ρίχνει τη σκιά του στο τώρα. Δεν κινητοποιεί, δεν συγκινεί, δεν συγκροτεί σχήματα συνέχειας. Πρώτον γιατί τα πολιτικά κόμματα που επικαλούνται εκείνες τις στιγμές μοιάζουν οριακά αμύχανα απέναντι στην ίδια την ιστορική τους διαδρομή. Κυρίως όμως γιατί απουσιάζει εκείνη η κεντρική ιδέα –το από κοινωνικό αίτημα– που με τη σειρά του συνενώνει διαφορετικές παραδόσεις και δίνει σχήμα σε νέες γενεαλογίες. Γι' αυτό οι στερεότυπες τελετουργίες για το «Χ που μας εμπνέει και μας οδηγεί» ακούγονται αδιάφορες ή και ενοχλητικές σε μια συνθήκη που η Αριστερά και η Σοσιαλδημοκρατία –διεθνώς– βρίσκεται σε κρίση και δεν απαντά στο απλό ερώτημα «οκ, σας οδηγεί, για να πάμε πού ακριβώς;». Οι άνθρωποι ξέρουν ότι αυτό που πέρασε, δεν επαναλαμβάνεται. Το παρελθόν αποκτά δύναμη –ως υπόστρωμα για την υλική πολιτική δράση– μόνο όταν καταφέρνει να συνδεθεί με τη νοηματοδότηση του παρόντος και την ενατένιση του μέλλοντος.

* Ο κ. Κωστής Καρπόζηλος είναι επικουρος καθηγητής Ιστορίας στο Πάντειο πανεπιστήμιο.

Για να πάμε πού;

Οι στερεότυπες τελετουργίες για το «Χ που μας εμπνέει και μας οδηγεί» ακούγονται αδιάφορες ή και ενοχλητικές σε μια συνθήκη που η Αριστερά και η Σοσιαλδημοκρατία δεν απαντούν στο απλό ερώτημα «οκ, σας οδηγεί, για να πάμε πού ακριβώς;».

Ο Ανδρέας Παπανδρέου κατά την παρουσίαση της ιδρυτικής διακήρυξης του ΠΑΣΟΚ, στις 3 Σεπτεμβρίου 1974 (αριστερά, πίσω του, διακρίνονται η Σύλβα Ακρίτα και ο Κώστας Σημίτης). Ο ΣΥΡΙΖΑ, από το 2010, οπότε άρχισε να αναζητεί ζωτικό χώρο στη λαϊκή κοινωνική βάση του Κινήματος, έκανε λόγο για το «καλό» ΠΑΣΟΚ της Μεταπολίτευσης

Ο πελατειασμός και η μεταφύτευσή του

Του ΓΙΑΝΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Στη διάρκεια της Μεταπολίτευσης, η Νέα Δημοκρατία έχει κυβερνήσει περίπου 24 χρόνια και το ΠΑΣΟΚ περίπου 21. Παρά ταύτα, ο ρόλος του ΠΑΣΟΚ στη διαμόρφωση της πολιτικής κουλτούρας και της κοινωνικής φυσιογνωμίας στην Ελλάδα υπήρξε καταλυτικός και, για να είμαι ειλικρινής, συνεχίζει να είναι με πολλαπλούς τρόπους, φανερούς και άδηλους, οι πλείστοι των οποίων είναι εξόχως αρνητικοί.

Μολονότι το ΠΑΣΟΚ αυτοπροσδιορίζεται ως κίνημα, στην πραγματικότητα συγκροτήθηκε ως ένα απολύτως συγκεντρωτικό κόμμα, με χαρακτηριστικά εμπνευσμένα από αντίστοιχους σχηματισμούς στη Λατινική Αμερική και στη Μέση Ανατολή. Οι τοπικές οργανώσεις και οι περιβόητες κλαδικές –σε κάθε γειτονιά, χωριό και κοινωνικό χώρο– εισήγαγαν στην Ελλάδα ένα οργανωτικό κομματικό πρότυπο ασφυκτικά συγκεντρωτικό, το οποίο απογείωσε την ισχύ του μεταπολεμικού κομματισμού. Το

πρότυπο αυτό ήταν τόσο επιτυχημένο εκλογικά, που η Νέα Δημοκρατία, μετά το 1981, προσπάθησε να το αντιγράψει πιστά.

Η υποκατάσταση κάθε θεσμού από την κομματική οργάνωση, με την απόλυτη εξουσία του κλαδάρχου-πρασινοφρουρού και τη κυδαία αισθητική του, γιγάντωσε το πρόβλημα διαφθοράς που ταλάνιζε την Ελλάδα ήδη από τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους. Η κανονικοποίηση της διαφθοράς αποτυπώθηκε ανάγλυφα στο πασίγνωστο σχόλιο του Ανδρέα Παπανδρέου σε συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ στο Σπόρτινγκ το 1986: «Είπαμε να κάνει ένα δωράκι στον εαυτό του, αλλά όχι και 500 εκατομμύρια». Μια λογική σοβιετικού τύπου, όπου η κοινωνία υπάρχει για να συντηρεί την κομματική νομενκλατούρα.

Η μετατροπή των προϋπαρχόντων πελατειακών δικτύων –που κατά βάση ασχολούνταν με διευθετήσεις και εξυπηρετήσεις– σε ισχυρά και εκτεταμένα δίκτυα διαφθοράς

είναι κληρονομιά του ΠΑΣΟΚ, η οποία αργότερα μπόλιασε και κυβερνήσεις της Ν.Δ. και του ΣΥΡΙΖΑ, καθώς ορισμένοι τέτοιοι μηχανισμοί, που στήθηκαν επί ΠΑΣΟΚ,

Οι περιβόητες κλαδικές εισήγαγαν στην Ελλάδα ένα οργανωτικό κομματικό πρότυπο ασφυκτικά συγκεντρωτικό, το οποίο απογείωσε την ισχύ του μεταπολεμικού κομματισμού.

βρήκαν παροδικά περιστασιακό καταφύγιο στη Ν.Δ. και στον ΣΥΡΙΖΑ για να εφαρμόσουν την «τεχνονομία» τους.

Μετά το 1993 το ΠΑΣΟΚ, το ούτως ή άλλως κόμμα των οβιδιακών μεταμορφώσεων, εμφανίστηκε με άλλο προσώπιο. Ειδικότερα, ο Κώστας Σημίτης εισήγαγε στο ΠΑΣΟΚ το

ρεύμα του ριζοσπαστικού κεντρισμού, υπό την επιρροή του εγχειρήματος Μπλερ. Ο Σημίτης έθεσε ως βασικό πρόταγμα ένα νεφελώδη «εκσυγχρονισμό», ο οποίος αντικατέστησε την ομοίως νεφελώδη «αλλαγή», δύο συνθήματα που έλεγαν τα πάντα και τίποτα, αφήνοντας τον πολίτη να νομίζει ό,τι επιθυμούσε.

Το εγχείρημα του Σημίτη είχε ως βασικό άξονα τις «ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις», χωρίς ιδεολογικές αναφορές, ιστορικές και κοινωνικές ευαισθησίες. Ο ριζοσπαστικός κεντρισμός αντιμετώπιζε τη συντηρητική Δεξιά ως δύναμη λαϊκιστική και εθνικιστική, μιας και αντιτίθεται στην ανεξέλεγκτη μετανάστευση και στις πολιτικές των ταυτοτήτων, υπερασπιζόμενη ταυτόχρονα την εγχώρια παραγωγή απέναντι στους φορείς της παγκοσμιοποίησης.

Η ατζέντα Σημίτη λειτουργήσε κυρίως ως ομπρέλα κάλυψης μιας ετερόκλητης πολιτικά ομάδας ανθρώπων, μεγάλο μέρος της οποίας

είχε πλούσιο παρελθόν στα κόμματα της ανανεωτικής Αριστεράς, κυρίως στο ΚΚΕ εσωτερικού και στις παραφυάδες του.

Η περιφρόνηση της ελληνικότητας ως αναχρονιστικής, ο άκρατος δικαιοματισμός και η υποτίμηση των παραδοσιακών αξιών, η απόρριψη κάθε λαϊκού αιτήματος ως λαϊκιστικού, ο κατευνασμός στα εθνικά ζητήματα και η εξίσωση του πατριωτισμού με τον εθνικισμό αποτελούν κομβικά σκέλη της κληρονομιάς του σημερινού ΠΑΣΟΚ. Ο ριζοσπαστικός κεντρισμός του ΠΑΣΟΚ δεν ήταν ούτε ριζοσπαστικός, ούτε κεντρισμός, αφού οι πολιτικές αιχμές του δεν εφάπτονταν στα ζητούμενα και στις αγωνίες της μεγάλης πλειονότητας των κοινωνίας των μέσων πολιτών, ούτε δικαιώθηκαν ιστορικά.

Τελικά, και το σημερινό εγχείρημα βυθίστηκε από το βάρος της διαφθοράς, την οποία είχε κανονικοποιήσει, αξιακά και πολιτικά, το παπανδρεϊκό ΠΑΣΟΚ. Ο λαϊκισμός

του «Τσοβόλα, δώσ' τα όλα» είναι η φύση του πασοκισμού, εντός και εκτός ΠΑΣΟΚ.

Το ΠΑΣΟΚ απέτυχε διότι, σε καμία ιστορική του φάση, δεν κατάλαβε ότι η Ελλάδα προόδευσε μόνο στις περιόδους που η μεσαία τάξη στάθηκε γερά στα πόδια της, ως δημιουργός κεφαλαίου και όχι ως καταναλωτής κρατικών ενισχύσεων και επιδομάτων.

Αυτή την πολιτική αρχή έχει ιστορικά υπηρετήσει η ελληνική συντηρητική Δεξιά, με τα κόμματα που την εξέφρασαν. Η παράταξη που πρεσβεύει την κοινωνική καταλήψη, τον σεβασμό στην ιστορία και στον πολιτισμό μας, την ευρωπαϊκή προοπτική με όρους αυτονομίας και ισότιμης συμμετοχής, την προστασία του Ελληνισμού απανταχού της, την υπεράσπιση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων, την ισχυρή και αυτοδύναμη μεσαία τάξη.

Ο κ. Γιάννης Οικονόμου είναι βουλευτής Φθιώδας Ν.Δ., πρώην υπουργός.

4ΤΡΟΧΟΙ

ΑΝΑΜΕΣΑ
ΣΤΟ ΟΝΕΙΡΟ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ
7/9

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy

Κι αυτοί θα γεράσουν

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

ΟΙ ΣΥΧΝΕΣ επισκέψεις μου τον τελευταίο καιρό σε στέγν ηλικιωμένων, οι κουβέντες με φίλους που έρχονται αντιμέτωποι με το ψυχοφθόρο δίλημμα αν θα πάρουν τον γονιό τους, που δεν μπορεί πια να αυτοεξυπηρετηθεί, σε μια τέτοια στέγν και η καθημερινή διαπίστωση της έλλειψης κρατικών δομών και κατ' οίκον φροντίδας που να προσφέρουν λύσεις σεβασμού και αξιοπρέπειας, με φέρνουν καθημερινά ενώπιον αυτού του τεράστιου κενού κοινωνικής πρόνοιας, για το οποίο οι φίλτατοι πολιτικοί μας –ακόμα κι αυτή η Αριστερά– ελάχιστα πράττουν για να το αντιμετωπίσουν. Αν μάλιστα αναλογιστώ την πρόσφατη «μεγάλη» δωρεά του Προέδρου μας σε στέγες ευημερίας προκειμένου να «βελτιωθεί η καθημερινότητα της τρίτης ηλικίας», αλλά και τη συνεχιζόμενη απραξία των βουλευτών μας να ασκήσουν πίεση ώστε να τροχοδρομηθούν κρατικές δομές και κατ' οίκον φροντίδα και στιδήποτε άλλο εξασφαλίσει την αξιοπρεπή διαβίωσή τους, τότε το συμπέρασμα είναι εξόφθαλμο: Η απόσταση που χωρίζει τους πολιτικούς μας από την πραγματικότητα των ηλικιωμένων μας είναι απaráδεκτα μεγάλη και κανένα σπμάδι επίγνωσης αυτής της απόστασης δεν είναι ορατό.

Τρανταχτό παράδειγμα: Κανείς από την αντιπολίτευση, ασκώντας κριτική στη «φιланθρωπία» του Προέδρου, δεν εστίασε στο ότι η «βελτίωση της καθημερινότητας» είναι δικαίωμα της τρίτης ηλικίας και κανένας δεν δικαιούται να την υποβαθμίζει σε «φιланθρωπία». Και ενδεχομένως αυτά συμβαίνουν και σε άλλες προηγμένες χώρες, αν κρίνω και από το τελευταίο βιβλίο του Ντιντιέ Εριμπόν –από τους πιο επιδραστικούς σύγχρονους Γάλλους στοχαστές– όπου υπογραμμίζει πως πρέπει να πάψουμε επιτέλους να βλέπουμε τους ηλικιωμένους ως κοινωνικούς παρίες, αυτό ωστόσο δεν μας δίνει κανένα ελφαρυντικό. Μια τόσο μικρή χώρα όπως τη δική μας θα έπρεπε να είχε λυμένο αυτό το ζήτημα και όχι μόνο δεν το έχει, αλλά ακόμα και οι σημερινοί λεγόμενοι σύγχρονοι πολιτικοί μας, με τα ανανεωμένα ινσταγκραμικά προφίλ και τις υποσχέσεις για την ευημερία του πολίτη, δεν έχουν πράξει τίποτε προς αυτή την κατεύθυνση. Απλώς κατά καιρούς μοιράζουν επιδόματα νομιζοντας πως ξεπερνούν με την ευθύνη και το καθήκον που έχουν απέναντι στην τρίτη ηλικία. Ο λόγος; Αυτή η ηλικία δεν μπορεί να αποτελέσει ισχυρή ομάδα πίεσης.

Όπως γράφει ο Εριμπόν «μιλάμε για ανθρώπους που άλλοι είναι ασθενείς, άλλοι καθηλωμένοι, άλλοι με κατάρτιση ή άνοια και άρα ανήμποροι να οργανωθούν, να κινητοποιηθούν, να διαδηλώσουν, να συγκεντρώσουν ομάδα πίεσης, χρειάζονται επιμένως κάποιον να σταθεί στο πλευρό τους, να τους εκπροσωπήσει και να διεκδικήσει τα δικαιώματά τους». Και ενώ αυτός ο κάποιος θα έπρεπε να ήταν οι πολιτικοί μας (η Αριστερά που βρίσκεται αλήθεια;) το μόνο που κάνουν είναι να παριστάνουν τους «φιλάθρωπους» όποτε τους συμφέρει ή να νιπτουν τις χείρας τους προκειμένου να εξυπηρετήσουν άλλα μικροκομματικά συμφέροντα.

Παράδειγμα το νομοσχέδιο για τα κέντρα αποκατάστασης, το οποίο πηγαίνει στην Βουλή εδώ και ένα χρόνο και ακόμα να ψηφιστεί. Και μέσα σ' αυτό τον χρόνο δεν θέλω καν να σκεφτώ πόσοι ηλικιωμένοι χρειάστηκαν περίθαλψη και αποκατάσταση και κατέληξαν σε θλιβερές στέγες αφού δεν υπήρχε άλλη επιλογή. Και ίσως κάποιος από αυτούς να πέθαναν εξαιτίας αυτής της συνθήκης. Οι πολιτικοί μας, ωστόσο, ξέρουν να μετρούν μόνο τον χρόνο μέχρι τις επόμενες εκλογές, προσπερνώντας πως οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας δεν διαθέτουν αυτή την «πολυτέλεια».

Με απλά λόγια η φροντίδα των ηλικιωμένων οφείλει επιτέλους να γίνει προτεραιότητα για την κυβέρνηση και εμείς οι πολίτες οφείλουμε να απαιτούμε από τα κόμματα να ασκούν πίεση ώστε να παραμείνει προτεραιότητα. Και ίσως πρέπει να δημιουργηθεί ένα δυναμικό κίνημα με πρώτο αίτημα την ύπαρξη ισχυρών και αξιόπιστων δημόσιων υπηρεσιών που να φροντίζουν τους ηλικιωμένους με αξιοπρέπεια, όπως επίσης και ένα οργανωμένο σύστημα για κατ' οίκον φροντίδα. Λύσεις υπάρχουν, εκείνο που απουσιάζει είναι η πολιτική βούληση και η κοινή λογική. Και είναι απορίας άξιον γιατί απουσιάζουν. Δεν τους το είπε ποτέ κανείς τους φίλτατους πολιτικούς μας ότι και αυτοί μια μέρα θα γεράσουν;

elenixenou11@gmail.com

Γουατεμαλάζοι σε εκδήλωση τιμής για τα θύματα βίαιων εξαφανίσεων στην Πόλη της Γουατεμάλας. Ο Juan Pablo Alban, μέλος της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τις Βίαιες Εξαφανίσεις, υποστήριξε ότι η χώρα έχει καθήκον να αναζητήσει άτομα που εξαφανίστηκαν κατά τη διάρκεια της εσωτερικής ένοπλης σύγκρουσης.

Κράτος Δικαίου 2025

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Την προεχρή Τετάρτη θα εξετάσουμε στην Επιτροπή Θεσμών την Έκθεση για την κατάσταση του Κράτους Δικαίου στην Κύπρο για το 2025. Τι είναι η Έκθεση για το Κράτος Δικαίου; Είναι μια έκθεση που καταρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε. ετησίως, και μέσω αυτήν των εκθέσεων παρακολουθείται η βελτίωση ή μη για τέσσερα συγκεκριμένα κεφάλαια. Συνδέεται μάλιστα με χρηματοδοτικά εργαλεία της Ένωσης και αναλόγως προόδου ή καλύτερα μη προόδου αποκόπτονται κονδύλια προς το κράτος μέλος.

Τα τέσσερα κεφάλαια είναι το σύστημα απονομής δικαιοσύνης, το πλαίσιο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς, η πολυφωνία και ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και το τελευταίο κεφάλαιο είναι για άλλα θεσμικά θέματα σχετικά με το σύστημα ελέγχων και ισορροπιών. Είναι μια έκθεση που πραγματικά πιστεύω πως βοήθησε τη χώρα μας να βελτιωθεί σε κάποια από τα πιο πάνω θέματα. Για παράδειγμα, το νέο πλαίσιο για το Πόθεν Έσχες καταγράφεται τόσο στην περσινή έκθεση, αλλά πολύ περισσότερο στη φετινή ως πολύ σημαντική εξέλιξη που ενισχύει τη διαφάνεια, τον ουσιαστικό έλεγχο και το πλαίσιο καταπολέμησης της διαφθοράς. Στη φετινή έκθεση, καταγράφονται ως συστάσεις, το μέγα ζήτημα της μεταρρύθμισης της νομικής υπηρεσίας και η σύσταση του γραφείου ή της υπηρεσίας του Δημόσιου Κατήγορου. Στη βάση και των νομοσχεδίων που κατατέθηκαν θα είναι ίσως το θέμα που θα κυριαρχήσει στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Νομικών της Βουλής τους επόμενους μήνες. Άλλωστε έχει επανειλημμένως δηλωθεί πως είναι προτεραιότητα και για την κυβέρνηση αλλά και για το κοινόβούλιο αυτό το ζήτημα.

Μια δεύτερη σύσταση αφορά την ενίσχυση της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς. Ενίσχυση μέσω νομοθετικών ή άλλων ρυθμίσεων που να αφορούν την αύξηση των ανθρώπων και τεχνικών πόρων για να μπορεί να κάνει τη δουλειά της πιο αποτελεσματικά. Το σίγουρο είναι πως δόθηκαν από το κοινοβούλιο ό,τι ζητήθηκε για να μπορεί η Αρχή να λειτουργεί όσο πιο εύρυθμα γίνεται. Άλλες συστάσεις αφορούν τη δίκαιη και διαφανή κατανομή των διαφημιστικών δαπανών του κράτους και

των κρατικών επιχειρήσεων προς τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, την ισχυροποίηση της ανεξάρτητης διακυβέρνησης των δημόσιων ΜΜΕ, και τέλος μια σύσταση που αφορά την εν εξελίξει μεταρρύθμιση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας για να διασφαλιστεί στη διαδικασία διορισμού των επικεφαλής της υπηρεσίας όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ανεξαρτησία και θεσμικά αντιβαρα.

Το ζητούμενο είναι να πετυχαίνουμε χρόνο με τον χρόνο την εμπέδωση του τι σημαίνει κράτος δικαίου. Πώς το δικό μας κράτος θα γίνεται δηλαδή πιο δίκαιο, πιο διαφανές στις διαδικασίες του, πιο σωστό προς τους πολίτες του. Πώς θα διασφαλισουμε ένα αίσθημα δικαίου ανάμεσα στους πολίτες. Τι πρέπει να γίνει για να νιώθουμε όλοι πως το κράτος μας δεν μας ξεγελά, δεν μεροληπτεί υπέρ μερικών και εναντίον άλλων, δεν λειτουργεί στη ζούλα χωρίς να λαμβάνει υπόψη τον, όχι τους ευρωπαϊκούς κανόνες και τις συστάσεις, αλλά κυρίως τη φωνή των πολιτών του.

Σε αυτή τη διαδικασία, σε αυτή την εξέλιξη χρειάζεται να εμπειδώσουμε τον δικό μας ρόλο ως πολίτες, πολιτικοί και κόμματα. Αν μπορούμε και εδώ σε μια διαδικασία μηδενικού αθροίσματος, όπου η κυβέρνηση θα κατηγορεί τη Βουλή και το ύμπαλιν, θα μας φταίει όλους ο Χατζηπετρής, αλλά το συμπέρασμα προς τους πολίτες είναι πως τίποτε δεν γίνεται, όχι μόνο θα χάσουμε ό,τι ψήγματα αξιοπιστίας μας έμειναν αλλά θα κινδυνεύσει περαιτέρω η δημοκρατία μας. Το στοίχημα είναι να μπορούμε σε μια λογική συνεννόησης και συνεργασίας, μεταξύ μας κόμματα και κυβέρνηση, με τη δικαστική εξουσία, με τον γενικό εισαγγελέα, με τον γενικό ελεγκτή και κυρίως να πιάσουμε τη συχνότητα της κοινωνίας. Όχι τη συχνότητα με τον θόρυβο, την καθαρή συχνότητα της ισχυρής πλειοψηφίας, αυτών των ανθρώπων που ζουν με αξιοπρέπεια, χωρίς να φωνάζουν αλλά κουράστηκαν με τη γραφειοκρατία, με τις δίκες που δεν τελειώνουν, με τις ατέρμονες δημόσιες συζητήσεις χωρίς αποτέλεσμα. Μπορούμε; Πιστεύω πως ναι.

Ο Δημήτρης Μ. Δημητρίου είναι βουλευτής στη Λευκωσία με τον Δημοκρατικό Συναγερμό και πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών. www.dmdemetriou.com

Ακόμη ένα αιματοκύλισμα

Του **ΠΑΣΧΟΥ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Μέχρι την περασμένη Τετάρτη (27.8.2025) είχαν γίνει στις ΗΠΑ 268 επιθέσεις ενόπλων σε δημόσιους χώρους (σχολεία, εμπορικά κέντρα, εκκλησίες κ.α.), ένα φαινόμενο που οι Αμερικανοί ονομάζουν «mass shooting». Αφισαν πίσω τους 262 νεκρούς και 1.161 τραυματίες. Όταν λέμε «μέχρι την περασμένη Τετάρτη» εννοούμε του τρέχοντος έτους, του 2025. Το 2024 έγιναν 586 επιθέσεις με 711 νεκρούς και 2.735 τραυματίες. Μόνο μέσα στον Αύγουστο τα όπλα των παρανοϊκών δολοφόνων ήχησαν 29 φορές, με αποτέλεσμα 35 νεκρούς και δεκάδες τραυματίες.

Από τις εκατοντάδες αυτές επιθέσεις μόνο μία έκανε εντύπωση στους αλαφροίσκιωτους ακροδεξιούς, εγχώριους και Αμερικανούς. Στην τελευταία, ο δρόμος της επίθεσης στο καθολικό σχολείο της Μινεσότα δήλωνε διεμφυλικός. «Είχε σημαίες με τα χρώματα της ΛΟΑΤΚΙ «υπερπράνεας»», έγραψε ένας αποτυχημένος πολιτικός.

Έχουν όμως έτσι τα πράγματα; Είναι τα χρώματα του ουράνιου τόξου ένδειξη κάποιας (ευεργετικής ή καταστροφικής) τάσης; Όχι. Στις ΗΠΑ ξεκίνησε η μόδα των διαταραγμένων να κάνουν εγκλήματα, ίσως για να μείνουν στην ιστορία της εγκληματικότητας • δυστυχώς το βλέπουμε πλέον και σε άλλα μέρη του κόσμου. Είναι πολλοί οι λόγοι που οδηγούν σε αυτές τις φρικιαστικές πράξεις επειδή η ψυχουσύνθεση των ανθρώπων είναι πολύπλοκη. Οι διαταραχές φύλου, καθώς και η κοινωνική απαξία των ανθρώπων που τις υφίστανται, μπορεί να επηρεάζουν, αλλά δεν είναι οι μόνες. Στο κάτω κάτω της γραφής, από τις 4.400 επιθέσεις που έγιναν οι ΗΠΑ τα τελευταία δέκα χρόνια, μόνο οι 11 είχαν ως δράστη διεμφυλικούς (gunviolencearchive.org). Η συντριπτική πλειονότητα των μαζικών δολοφονιών έγινε από μια χαρά λευκά παιδιά των ευπορών αμερικανικών προαστίων. Είναι η στρέψη λευκότητα και ο πλούτος ένδειξη ενός μελλοντικού δολοφόνου;

Ενώ τα κίνητρα και η ψυχική ιδιοσυγκρασία των δραστών παραμένουν σκοτεινά –και ίσως να μην μπορούμε ποτέ να τα διεκρινίσουμε–, τα μέσα με τα οποία γίνονται οι μαζικές δολοφονίες είναι φανερά. Στα στατιστικά της οργάνωσης «Gun Violence» («Διά των όπλων βία» είναι μια πρόχειρη μετάφραση) βλέπουμε ότι το 2024 στις ΗΠΑ σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν από όπλα 41.028 άτομα. Μεταξύ αυτών ήταν 805 παιδιά, ηλικίας 0-11 ετών, και 4.443 έφηβοι 12-17 ετών. Από τα 41.028 περιστατικά μόνο στα 1.274 πιστοποιήθηκε ότι ο δράστης βρισκόταν σε νόμιμη άμυνα.

Παρένθεση: Δεν είναι μόνο τα ανθρώπινα θύματα. Μία από τις μεγαλοκοπέλες στις οποίες ανέθεσε κυβερνητικά καθήκοντα ο Ντόναλντ Τραμπ περιγράφει στην αυτοβιογραφία της πως πυροβόλησε και σκότωσε το 14 μνηστικό σκυλάκι της επειδή ήταν απειθαρχο και «άχρηστο για κυνήγι». Το βιβλίο της Κρίστι Νόμπε έχει τον τίτλο «Χωρίς επιτροπή». Η αλήθεια για τι πάει στραβά στην πολιτική και πώς θα προχωρήσει μπροστά η Αμερική» (No Going Back: The Truth on What's Wrong with Politics and How We Move America Forward). Να σημειώσουμε ότι η νυν επικεφαλής όλων των υπηρεσιών εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ είναι από τους μεγαλύτερους υποστηρικτές της ισχυρής οργάνωσης «Εθνική Επιτροπή για τα Όπλα» (National Rifle Association).

Το πρόβλημα των μαζικών δολοφονιών σε σχολεία, εκκλησίες εμπορικά κέντρα –ακόμη και σε νηπιαγωγεία!– είναι σύνθετο και δεν έχει κάποια συνολική εξήγηση. Όμως το τελευταίο περιστατικό στη Μινεάπολη αναδεικνύει την ακροδεξιά υποκρισία στις ΗΠΑ. Οι άνθρωποι που ανατίναχθηκαν σθεναρώς σε οποιονδήποτε περιορισμό της οπλοφορίας –ήταν ενάντιοι ακόμη και στον έλεγχο του ποινικού μητρώου για όσους αγοράζουν τυφέκια εφόδου (Assault rifles), όπως τα Μ16, ΑΚ-47 κ.ά.,– βρήκαν επιτέλους τι φταίει. Η διεμφυλικότητα. Έτσι για να δικαιωθεί ο Γαλλολιβανέζος συγγραφέας Ακμίν Μαλούφ που έλεγε ότι «η βασική αρετή του ακροδεξιού λαϊκισμού είναι να βρίσκει, για κάθε πρόβλημα, έναν ένοχο αντί μιας λύσης».

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ο «σημαντικότερος εταίρος μας στην Ε.Ε.»

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Πριν από ένα μήνα, είχα διαβάσει μια δήλωση που δεν άντεξε στον χρόνο. Ανήκει στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, ο οποίος ανέφερε ότι «για εμάς, η Γαλλία είναι ο σημαντικότερος εταίρος στην Ε.Ε.». Η τοποθέτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας, έγινε κατά τη συνάντησή του με τον Γάλλο υπουργό Εξωτερικών, Ζαν-Νοέλ Μπαρό και μου προκάλεσε εντύπωση. Για δύο λόγους:

- Αφενός, θεωρώ ότι η προεδρική τοποθέτηση ήταν άκομψη, έναντι της Ελλάδας, η οποία αν και εκ των πραγμάτων και στη συνειδησή μας υπερέχει του καθεστώτος του «σημαντικότερου εταίρου» της Κύπρου στην Ε.Ε., διατηρεί στη βάση της δικής μου πληροφορησης και αυτή την ιδιότητα. Και άρα είναι ο «σημαντικότερος εταίρος» της Κύπρου στην Ε.Ε. Χωρίς βεβαίως αυτό να σημαίνει ότι υπάρχει απόλυτη ταύτιση θέσεων και απόψεων Λευκωσίας-

Αθηνών. Διότι διαφωνίες υφίστανται.

- Αφετέρου, διερωτήθηκα τι ώθησε τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη να θεωρήσει ότι «για εμάς, η Γαλλία είναι ο σημαντικότερος εταίρος στην Ε.Ε.». Μήπως ξέχασε την κοινή γραμμή Παρισιού-Βερολίνου για κατάργηση του βέτο των κρατών-μελών της Ε.Ε., που θα αφήσει τα μικρά κράτη και δη την Κύπρο ακάλυπτη; Ή μήπως δεν θυμάται ότι στη διάρκεια της θητείας του ως υπουργού Εξωτερικών, η Γαλλία είχε ανακρούσει πρύμνα στο ζήτημα των κυρώσεων κατά της Τουρκίας, αφήνοντας μόνη τη Λευκωσία; Είναι πάντως αλήθεια ότι η Γαλλία είχε παρέμβει προς τη Γερμανία, όταν ο Γερμανός ΥΠΕΞ δεν απαντούσε στα τηλεφωνήματα του Νίκου Χριστοδουλίδη. Και είχε ζητήσει τότε το Παρίσι από το Βερολίνο, να σπρώξει το τηλέφωνο. Και το Βερολίνο ικανοποίησε το αίτημα του Παρισιού. Είναι όμως λόγος αυτός, να θεωρεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ότι «για εμάς, η Γαλλία είναι ο σημαντικότερος εταίρος στην Ε.Ε.»; Και

δεν θεωρείται σοβαρότερο ότι η Κύπρος βρήκε κλειστή την πόρτα της Γαλλίας, όταν έκανε απέλπιδες προσπάθειες για να αφήσει την Τουρκία εκτός της νέας αρχιτεκτονικής άμυνας και ασφάλειας της Ε.Ε.; Ή μήπως θεωρούμε ότι η Γαλλία θα μας εξοπλίσει δωρεάν;

Θα μου πείτε, γιατί τα θυμήθηκα όλα αυτά; Σε αυτό συνέβαλε ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, ο οποίος προσγειώνει για ακόμη μία φορά τη Λευκωσία και όσους θεωρούν τη Γαλλία ως τον σημαντικότερο εταίρο της Κύπρου στην Ε.Ε. Ο κ. Μακρόν, λοιπόν, μετά τη σύμπραξη με το Βερολίνο και την Κομισιόν για εμπλοκή της Τουρκίας στη νέα ευρωπαϊκή δομή άμυνας, άνοιξε επισήμως τον χορό για την ανάληψη επίσης από την Τουρκία ρόλου-κλειδί στην πολυεθνική δύναμη που θα αναπτυχθεί στην Ουκρανία, μετά από μια ενδεχόμενη συμφωνία για κατάπαυση του πυρός μεταξύ Κιέβου-Μόσχας. Ο κ. Μακρόν συμφωνεί με το Βερολίνο που θεωρεί ότι, όπως η Τουρκία μπορεί να κα-

λύψει το κενό της αποστασιοποίησης των ΗΠΑ από την ευρωπαϊκή ομπρέλα άμυνας, έτσι μπορεί να αναλάβει και ρόλο-κλειδί στην πολυεθνική δύναμη που επιδιώκεται να αναπτυχθεί στην Ουκρανία. Άλλωστε η Ρωσία δεν επιθυμεί ευρωπαϊκά στρατεύματα. Είναι όμως αυτή η εξέλιξη τόσο αρνητική, ώστε να εκλαμβάνεται ως μομφή προς τις εκτιμήσεις του προέδρου Χριστοδουλίδη, που θεωρεί ότι «για εμάς, η Γαλλία είναι ο σημαντικότερος εταίρος στην Ε.Ε.»; Δυστυχώς, είναι. Διότι εάν ο σημαντικότερος εταίρος του προέδρου Χριστοδουλίδη, η Γαλλία, επιδιώκει να κρίσει την Τουρκία «ειρηνοποιό» σε μια παγκόσμια κλίμακα διένεξη και της επιφυλάσσει ρόλο επιτηρητή της ειρήνης, τότε ποιον μπορεί να πείσει η μικρή Κύπρος ότι ο Ερντογάν και η Τουρκία καταστρατηγούν το διεθνές δίκαιο; Άλλωστε, η κίνηση του Εμανουέλ Μακρόν, πέραν των ανταλλαγμάτων που εκτιμάται ότι θα περιλαμβάνει προς όφελος της Τουρκίας, θα δημιουργήσει παράλληλα μια ακόμη

εξάρτηση της Ε.Ε. από την Άγκυρα και ένα επιπλέον θετικό αφήγημα για την Τουρκία που θα εμφανίζεται ως η χώρα που συμβάλλει στη σταθερότητα και την ειρήνη, ενώ στην πραγματικότητα διατηρεί κατοικιά στρατεύματα σε κράτος-μέλος της Ε.Ε., εδώ και 51 χρόνια. Υπό τις συνθήκες που τείνουν να δημιουργηθούν, εύλογα θα μπορούσε κάποιος να διερωτηθεί εάν η Κύπρος θα έχει πραγματικές πιθανότητες να εκμειεύσει την άσκηση πιέσεων από την Ε.Ε. προς το καθεστώς Ερντογάν, για εγκατάλειψη της λύσης δύο κρατών και για επάνοδο στο συμφωνηθέν, υπό τον ΟΗΕ, πλαίσιο λύσης του κυπριακού προβλήματος. Ενώ, ο «σημαντικότερος εταίρος» του Προέδρου μας, ο Εμανουέλ Μακρόν, τηλεφώνησε «με δική του πρωτοβουλία» στον «ειρηνοποιό» Ταγίπ Ερντογάν και ευχαρίστησε και δημοσίως την Άγκυρα που αναμένεται να παρήσκει «υπηρεσίες ειρήνης», στο Ουκρανικό.

Ενα «τάμα» ζωής για όλους μας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Στη δουλειά μας τίποτα δεν είναι πιο σημαντικό από το να ξεφεύγεις μερικές φορές από την αθηναϊκή γυάλα του ξέφρενου κουτσομπολιού και του απύθμενου κυνισμού. Είναι, άλλωστε, μια γυάλα που με τα χρόνια γίνεται όλο και πιο τοξική, με τις πνευλιές αισιοδοξίας ή εθνικής φιλοδοξίας να λιγοστεύουν επικίνδυνα. Εχεις μερικές φορές την εντύπωση ότι αν κάποιος κατέγραφε τους διαλόγους βασικών πρωταγωνιστών, θα έμοιαζαν με τις απομαγνητοφωνήσεις από τις επισυνδέσεις του ΟΠΕΚΕΠΕ.

Οι ανάσες είναι λοιπόν απαραίτητες, το καλύτερο αντίδοτο. Μια τέτοια πολύτιμη ανάσα πήρα το περασμένο Σάββατο-κύριακο όταν επισκέφθηκα το Καστελλόριζο. Ήταν, ντρέπομαι να πω, η πρώτη φορά και αποτελούσε κάτι σαν «τάμα». Είναι παράδοξο να ασχολείται χρόνια με τη στρατηγική σημασία και την επίρρεια ενός τόπου και να μην τον έχεις επισκεφθεί.

Οι κάτοικοί του βιώνουν καθημερινά το τι σημαίνει να είναι κάποιος ακρίτας. Νιώθουν την απόσταση, αλλά και την ευθύνη. Έχουν βρει έναν τρόπο συμβίωσης με τους απέναντι, ταυτόχρονα όμως γνωρίζουν καλά τι υπερασπίζονται με τη συνεχή παρουσία τους στο νησί. Το Καστελλόριζο είναι πάντως και ένα ζωντανό παράδειγμα της ικανότητας του έθνους μας να επιβιώνει και να ξαναγεννιέται από τις «στάχτες» του. Το νησί κάνκε, λεηλατήθηκε, ερήμωσε, αλλά ξαναγεννήθηκε και σήμερα ανθεί. Είναι συγκινητικό να ακούς από τα εγγόνια και τα δι-

σέγγονα των ανθρώπων που το κατοίκησαν, το εγκατέλειψαν και το ξανάκτησαν ιστορίες από τις γιαιγάδες τους που γυρνούσαν από την Παλαιστίνη μετά τον πόλεμο ή τους παππούδες που έζησαν τη μεγάλη καταστροφική πυρκαγιά. Όμως το Καστελλόριζο ζει και επιμένει, και είναι πολλοί οι άνθρωποι που έχουν βάλει το λιθαράκι τους, από τους οργανωτές του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ μέχρι εκείνους που με κόπο και ελάχιστα μέσα οργάνωσαν έναν Ναυτικό Ομίλο για να μαθαίνουν ιστιοπλοία τα παιδιά.

Συναντήσαμε όμως σε αυτό το ταξίδι και το ξεχωριστό είδος του Έλληνα που κρατάει την πατριδα μας όρθια, γιατί κάνει το καθήκον του με ελάχιστα μέσα και με μεγάλη αφοσίωση. Το να υπηρετείς ως αξιωματικός ή απλός φαντάρος στο Καστελλόριζο, στη Στρογγύλη ή στη Ρω δεν είναι εύκολη υπόθεση. Δεν είναι κάτι που ξεπληρώνεται με ένα επίδομα και μια καλή κουβέντα. Όταν τρως με τους άλλους φύλακες και στον τοίχο κρέμεται η πινακίδα που γράφει ΜΕΧΡΙΣ ΕΞΧΑΤΩΝ, ξέρεις καλά ότι δεν είναι πατριωτικό μάρκετινγκ. Και όταν μπαίνεις στο μικρό σπίτι όπου έμενε χρόνια η κυρα-Δέσποινα, παίρνεις δύναμη γιατί συνειδητοποιείς με τι πάλευε η ίδια και τι εσωτερική δύναμη είχε. Μακάρι αυτό το μικρό σπίτι να γίνει ένα μουσείο που θα επισκέπτονται χιλιάδες Έλληνες, όπου και αν ζουν. Και τέλος, αν δεν έχετε επισκεφθεί το Καστελλόριζο, θα σας πρότεινα να το κάνετε· είναι ένα μικρό «τάμα» για κάθε Έλληνα να το επισκεφθεί τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του.

Γη του αίματος

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Η κατηγορηματική δήλωση του καγκελαρίου Φρίντριχ Μερτς, κατά την κοινή συνέντευξή του με τον Καναδό ομόλογό του Μαρκ Κάρνεϊ, στο Βερολίνο την περασμένη Τρίτη, ότι δεν θα προσχωρήσει τελικώς στην πρωτοβουλία των Δυτικών συμμάχων του να αναγνωρίσουν παλαιστινιακό κράτος κατά τη γενική συνέλευση του ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο δεν εξέπληξε.

Η μεταπολεμική Γερμανία υφίσταται αυτοβούλως στο διηνεκές τα επιτήμια της απάνθρωπης συμπεριφοράς του Γ' Ράιχ προς τους Εβραίους, που αποδίδεται αποκλειστικώς στον Αδόλφο Χίτλερ και στην ηγετική ομάδα των ναζί, την καταδικασθείσα από τους συμμάχους στη δίκη της Νυρεμβέργης. Κάτι έπρεπε να κάνουν για να αποτινάξουν το μίasma του πολέμου.

Σαφώς πιο ευρηματικοί οι Αυστριακοί κατάφεραν μάλλον να πείσουν την κοινή γνώμη ότι ο Αδόλφος Χίτλερ ήταν Γερμανός και Αυστριακός ο Λούντβιχ βαν Μπετόβεν, που είχε βεβαίως γεννηθεί στη Βόννη, αλλά έζησε για περισσότερο από 35 χρόνια στη Βιέννη. Απίστευτο τι σκαρφίζονται οι άνθρωποι.

Είναι ως εκ τούτου, οι Γερμανοί είναι πολύ προσεκτικοί ώστε να μην εξερεθίσουν το Ισραήλ. Ο κρισιμότατος ίσως λόγος, όμως, ήταν ότι ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ επέκρινε την πρωτοβουλία κάποιων συμμάχων ηγετών και έπειτα από την ευρεία σύσκεψη που είχε στην Ουάσιγκτον προσφάτως δημοσιοποιήθηκε ότι «επεξεργάζεται συνολικό σχέδιο» για τη Γάζα. Εκρινε προφανώς ο κ. Μερτς να αναμείνει την αμερικανική πρωτοβουλία.

Διστακτικότης και αδράνεια, θα πει κανείς. Οντως. Αλλά δεν ήταν πάντα έτσι. Ούτε ήταν ο

κόμπος Αρθουρ Μπάφουρ ο πρώτος που ως υπουργός επί των Εξωτερικών της Βρετανίας πληροφορούσε με επιστολή του προς τον βαρόνο Ρόθτσιλντ το 1917 την πρόθεση της βασιλικής κυβέρνησεως να υποστηρίξει τη δημιουργία «μιας πατριδας για τους Εβραίους της Παλαιστίνης».

Ήταν ο Κάιζερ της Γερμανίας Γουλιέλμος Β' που κατά τη δεύτερη επίσκεψή του, το 1898, στην Κωνσταντινούπολη, όπου είχε εγκαρδιότατη υποδοχή από τον σουλτάνο Αμπντούλ Χαμίτ, μετέβη στη συνέχεια δύο φορές στην Παλαιστίνη και είχε τρεις δημόσιες συναντήσεις με τον ηγέτη του Σιωνιστικού Κινήματος Τεοντόρ Χερτσλ, νομιμοποιώντας στον υψηλότερο δυνατόν βαθμό τους Σιωνιστές. Δύο φορές ο Κάιζερ συζήτησε με τον σουλτάνο την πρόταση του Χερτσλ για την ίδρυση «προνομιακής εταιρείας -chartered company- εγκαταστάσεως Εβραίων υπό την προστασία της Γερμανίας». Ο σουλτάνος αρνήθηκε με το επιχείρημα ότι οι Σιωνιστές ήταν εξαιρετικά αντιπαθείς στον τοπικό πληθυσμό της Παλαιστίνης.

Ο Αμπντούλ Χαμίτ εκθρονίσθηκε από τους Νεοτούρκους το 1909. Ο Γουλιέλμος παραιτήθηκε το 1918 με το τέλος του Μεγάλου Πολέμου, οπότε και διαμελίσθη η Οθωμανική Αυτοκρατορία. Την εντολή διοικήσεως της Παλαιστίνης ανέλαβε η Βρετανία. Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ και άρχισαν οι αραβοϊσραηλινές πολεμικές συγκρούσεις και φτώσαμε στις μέρες μας, που η Γάζα μεταβλήθηκε σε γη του αίματος και της συμφοράς. Με τον πρόεδρο Τραμπ να επεξεργάζεται «συνολικό σχέδιο» λύσεως του προβλήματος. Σωστά είχε προβλέψει μάλλον ο Αμπντούλ Χαμίτ τις εξελίξεις.

Η Μεσοαία Τάξη είναι ένα από τα τοτέμ της πολιτικής μας ζωής. Απαντες την προσκυνούν, θυσιάζουν ό,τι βρουν για να την εξεμενίσουν, επιδόματα, παροχές, κατανόηση και τρυφερότητα. Κανείς δεν θέλει να έχει απέναντί του τη Μεσοαία Τάξη. Κανείς εκτός από τους πρωτοτεείς λενινιστικών σπουδών που κυβέρνησαν ως ΣΥΡΙΖΑ και την τσάκισαν στη φορολογία, επειδή ο Λένιν θεωρούσε τους μικροαστούς τα απόβλητα της Ιστορίας. Λογικό, αφού η κοινοβουλευτική δημοκρατία είναι γέννημα της Μεσοαίας Τάξης, της Τρίτης Τάξης της Γαλλικής Επανάστασης.

Από αρχαιοτάτων χρόνων, που λένε. Η Μεσοαία Τάξη ήταν το στήριγμα της Αθηναϊκής Δημοκρατίας και της ηγεμονίας της. Το λέει και ο Περικλής στον Επιτάφιό του. «Δεν περιφρονούμε τους φτωχούς. Περιφρονούμε αυτούς που δεν παλεύουν να ξεπεράσουν τη φτώχεια τους» – παραθέτω από μνήμης, ως συνήθως. Στη δημοκρατία του μπισσόμπαρου και των θανατηφόρων τροχαίων, η πολιτική σοφία εργάζεται πυρετωδώς για να ικνογραφήσει το πρόσωπο της Μεσοαίας Τάξης και να την ξεχωρίσει από τις υπόλοι-

Το τοτέμ της Μεσοαίας Τάξης

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Πες. Ποιες είναι άραγε αυτές οι υπόλοιπες; Στην ετήσια σύναξη του πανελλήνιου συλλόγου παραγόντων και παραγοντίσκων που καλείται Διεθνής Εκθεση Θεσσαλονίκης, ο πρωθυπουργός αναμένεται να απευθυνθεί κατά κύριο λόγο στη Μεσοαία Τάξη. Και το ερώτημα που με απασχολεί είναι σε ποιους ακριβώς θα απευθυνθεί, αφού, όσο κι αν στύβω το μυαλό μου, δεν μπορώ να την εντοπίσω.

Ορισμένοι την ορίζουν με εισοδηματικά κριτήρια. Κατώτατο όριο οι 18.000 ευρώ ετήσιο εισόδημα, ανώτατο οι 40.000. Είναι βολικό για την εφορία, δεν ξέρω όμως αν σου επιτρέπει να την ορίσεις. Διότι η Μεσοαία Τάξη δεν είναι μόνον οικονομικό μέγεθος. Έχει και ψυχολογικό αντίκρισμα, και δηλώνει περισσότερο μια νοοτροπία. Στη Μεσοαία Τάξη εντάσσεται ο δημόσιος υπάλληλος, όπως και ο μικροεπιχειρηματίας, ο οδοντίατρος ή ο στρατιωτικός, ο καθηγητής ή ο υδραυλικός. Μπορεί το παιδί του να πηγαίνει σε δημόσιο σχολείο, μπορεί όμως να πηγαίνει και σε ιδιωτικό. Μπορεί να έχει ή να μην έχει εξοχικό. Μπορεί να μένει σε ιδιόκτητο σπίτι ή να νοικιάζει. Υπάρχουν

κοινά χαρακτηριστικά; Υπάρχει τουλάχιστον ένα: πρόκειται για τους συμπολίτες μας οι οποίοι έχουν φτάσει να επιτύχουν κάποιο επίπεδο ζωής που τους έχει όμως δημιουργήσει απαιτήσεις. Πόσοι και με ποιον τρόπο έχουν τη δυνατότητα να τις ικανοποιήσουν; Κι αν όχι για τους ίδιους, τουλάχιστον για τα παιδιά τους.

Πάρτε την υπόθεση του ΟΠΕΚΕΠΕ. Όσοι επωφελήθηκαν από τα ανύπαρκτα βοσκοτόπια δεν ήταν μεγαλοεπιχειρηματίες. Αγρότες ήταν οι περισσότεροι, αν δεν κάνω λάθος, κοινώς ανήκαν στη λεγόμενη Μεσοαία Τάξη. Και κατάφεραν να αποκτήσουν περιουσία, κοινώς να πραγματοποιήσουν το όνειρο του «Μεσοαίου», επειδή είχαν τις κατάλληλες επαφές. Πώς τους αντιμετώπιζουν όσοι έμειναν εκτός νυμφώνος; Ακριβώς έτσι: Ο μόνος τρόπος για να ξεφύγεις από το κοινωνικό σου έλλειμμα είναι να βρεις τους κατάλληλους ανθρώπους και να κάνεις τις κατάλληλες διασυνδέσεις. Αλλιώς, κάτσε στ' αυγά σου.

Το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ είναι οικονομικό. Έχει όμως και έναν πολύ σοβαρό κοινωνικό αντίκτυπο. Απέδειξε ότι η λεγόμενη «διαπλοκή» είναι προνόμιο

ακόμη και των μεσοίων στρωμάτων. Τον όρο τον θεωρώ καταλληλότερο από τη Μεσοαία Τάξη, αφού περιγράφει την ποικιλία των συμπολιτών μας που ανήκουν σ' αυτά. Το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ υπενθύμισε, για μία ακόμη φορά, πως η κοινωνική κινητικότητα, χαρακτηριστικό των μεσοίων στρωμάτων, δεν οφείλεται ούτε στην αξία ούτε στην παραγωγή έργου. Οφείλεται στις διασυνδέσεις των πολιτών με το βαθύ κράτος. Αυτό υπονομεύει την εμπιστοσύνη, και χωρίς εμπιστοσύνη η δημοκρατία πάσχει.

Η κυβέρνηση Μπισσάκη κέρδισε τις εκλογικές αναμετρήσεις επειδή έπεισε τους ψηφοφόρους ότι θα αποκαταστήσει αυτήν την εμπιστοσύνη. Και όσοι ζητούν «μεταρρυθμίσεις» αυτό εννοούν, ακόμη και αν οι ίδιοι είναι πρόθυμοι να εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες. «Μεταρρυθμίσεις» σημαίνει σύγκρουση με το βαθύ κράτος και τα πλοκάμια του. Η ελληνική κοινωνία πρέπει να ανακτήσει την εμπιστοσύνη στον εαυτό της. Και αυτό δεν επιτυγχάνεται ούτε με φορολογικές ελαφρύνσεις ούτε με επιδόματα.

ttheodoropoulos@kathimerini.gr

Αραγε, πόσοι ηγέτες μπορούν, συνεπείς με τις εξαγγελίες τους, να μείνουν για τόσο ώρα προσκλημένοι στον στόχο τους;

Οι εισοδηματικές ανισότητες στο προσκήνιο

Του **ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ**

Σε μια αποστροφή της περιβόητης συνέντευξης του στη Monde, ο Αλέξης Τσίπρας είπε κατά λέξη τα εξής: «Μεταξύ 2015 και 2019, τα εισοδήματα του 10% των φτωχότερων αυξήθηκαν κατά 45%, ενώ μειώθηκαν κατά 2,7% για το 10% των πλουσιότερων. [...] Αντίθετα, μεταξύ 2019 και 2023, τα εισοδήματα του 10% των φτωχότερων μειώθηκαν κατά 8,1%, ενώ τα εισοδήματα του 10% των πλουσιότερων αυξήθηκαν κατά 13%».

Είναι κάπως απλοποιητικό να πιστώνεται –ή να κρεώνεται– η εξ ολοκλήρου σε μια κυβέρνηση η πορεία της οικονομίας, και οι επιπτώσεις της στην κατανομή των εισοδημάτων. Όμως μια τόσο θεαματική αναδιανομή αρχικά υπέρ των οικονομικά αδύναμων και στη συνέχεια υπέρ των οικονομικά ισχυρών δεν μπορεί ούτε να αγνοηθεί ούτε να αποδοθεί (και πάλι, εξ ολοκλήρου) σε εξελίξεις πέρα από τον έλεγχο της κυβέρνησης. Το θέμα είναι εάν αυτό που είχε ο πρώην πρωθυπουργός ισχύει.

Εάν αναλύσει κανείς τα ίδια στοιχεία (Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών EU-SILC), αποπληθωρισμένα με τον Γενικό Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, η εικόνα που προκύπτει είναι αρκετά διαφορετική: Την περίοδο 2015-2019, τα (πραγματικά) εισοδήματα αυξήθηκαν κατά 31,7% στο χαμηλό-

τερο δέκατο της εισοδηματικής κατανομής και κατά 2,3% στο υψηλότερο. Την περίοδο 2019-2023, η αύξηση ήταν 15,5% για το φτωχότερο δεκατημόριο και 9,7% για το υψηλότερο.

Δεδομένου ότι η πρόθεση του κ. Τσίπρα ήταν να καρπωθεί την επί των ημερών του αναδιανομή υπέρ των φτωχότερων, είναι λίγο παράξενο που συγκρίνει το 2019 με το 2015. Στο κάτω κάτω, σχεδόν ολόκληρο το 2015, από τον Ιανουάριο, κυβερνούσε ο ίδιος. Η παράλειψη, ηθελήμενη ή όχι, δεν είναι άμοιρη συνεπειών: σύμφωνα με τα ίδια δεδομένα, το παραγμένο 2015 τα εισοδήματα των φτωχότερων μειώθηκαν κατά 6,2%, ενώ των πλουσιότερων αυξήθηκαν κατά 1,4%. Δεν κρεώνεται στον κ. Τσίπρα αυτή η αναδιανομή εις βάρος των φτωχότερων;

Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και έτσι, τα στοιχεία δείχνουν ότι η εισοδηματική ανισότητα όντως μειώθηκε σημαντικά το δεύτερο μισό της προηγούμενης δεκαετίας. Αντιθέτως, το δεύτερο σκέλος του ισχυρισμού του κ. Τσίπρα δεν επιβεβαιώνεται· δεν προκύπτει από πουθενά ότι τα πραγματικά εισοδήματα των φτωχότερων μειώθηκαν, ούτε ότι η ανισότητα αυξήθηκε σημαντικά, μετά το 2019.

Για τους ρέκτες: ο λόγος των εισοδημάτων του πλουσιότερου 10% με το φτωχότερο 10% (δεί-

κτες συνέντευξης Τσίπρα) συνεχίσει να μειώνεται επί Νέας Δημοκρατίας, ενώ ο λόγος των εισοδημάτων του πλουσιότερου 20% με το φτωχότερο 20% (δείκτες Eurostat/ΕΛΣΤΑΤ) αυξήθηκε επί COVID, μετά μειώθηκε, και έκτοτε σταθεροποιήθηκε –τουλάχιστον προς το παρόν– λίγο πάνω από το επίπεδο του 2019.

Είναι λογικό ότι τα πραγματικά εισοδήματα των φτωχότερων βελτιώθηκαν μετά το 2019. Οι μισθοί παραμένουν απελαστικά χαμηλοί, αλλά μερικές εκατοντάδες χιλιάδες που πριν ήταν άνεργοι τώρα εργάζονται.

Οι κατώτατοι μισθοί αυξήθηκαν σημαντικά. Τα επιδόματα δεν έχουν μειωθεί.

Εκλείσει το θέμα; Όχι ακριβώς. Η ακρίβεια δεν πλήττει το ίδιο τους πάντες. Οι φτωχοί αφιερώνουν μεγαλύτερο μερίδιο του οικογενειακού προϋπολογισμού για ενέργεια και τρόφιμα, άρα η πρόσφατη πληθωριστική έξαρση τους κοστίζει περισσότερο. Επίσης, τα εισοδήματα δεν είναι το παν: η χώρα μας είναι πρωταθλήτρια Ευρώπης στο ποσοστό των πολιτών που δηλώνουν ότι δεν έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη που έχουν ανάγκη. Η αδιαφορία για την παρακμή του ΕΣΥ έχει συνέπειες. Αντιστοίχως για τα δημόσια σχολεία, τις δημόσιες συγκοινωνίες, και τα άλλα «εισοδήματα σε είδος».

Η κυβέρνηση δεν στρέφεται κατά των φτωχών. Εάν μπορεί κανείς να την κατηγορήσει για κάτι είναι για το πώς (δεν) αντιμετωπίζει τις παρενέργειες εξελίξεων που δεν ελέγχει πλήρως αλλά εν μέρει: η επαναφορά ενός βαθιά προβληματικού μοντέλου ανάπτυξης συσσωρεύει αδιέξοδα, ο υπερτουρισμός υποσκάπτει την (περιβαλλοντική, κοινωνική, οικονομική) βιωσιμότητα της χώρας, η Golden Visa και το Airbnb κάνουν απρόσιτη την κατοικία κ.ο.κ.

Ενίοτε, βέβαια, η κυβέρνηση στρέφεται ευθέως υπέρ των μη φτωχών: π.χ. με τη σχεδιαζόμενη κατάργηση της προσωπικής διαφοράς ετοιμάζεται να μοιράσει εκατοντάδες εκατομμύρια σε συνταξιούχους που ακόμη και μετά τις μνημονιακές περικοπές εισπράττουν πολύ περισσότερα από όσα είχαν συνεισφέρει (οι ίδιοι και οι εργοδότες τους), υποθηκεύοντας αμέριμνα το μέλλον των νέων και των επερχόμενων γενεών. Σαν να μη χρεοκοπήσαμε το 2010.

Αλλά αυτό είναι θέμα επόμενου άρθρου.

Ο κ. Μάνος Ματσαγγάνης είναι καθηγητής Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και επικεφαλής του Προγράμματος Ελληνικής & Ευρωπαϊκής Οικονομίας του ΕΛΙΑΜΕΠ.

Μην με παρεξηγήσετε... αλλά...

Της ΣΙΜΕΪΝ ΜΠΟΥΣΝΕΛ

Μην με παρεξηγήσετε. Νομίζω ότι είναι υπέροχο που η Κύπρος συσφίγγει τους δεσμούς της με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ήλθε η ώρα, πραγματικά. Από το ολοκαίνουργιο κέντρο εκπαίδευσης CYCLOPS στη Λάρνακα, τους Αμερικανούς που στέλνουν ερευνητές για τις πυρκαγιές της Λεμεσού, μέχρι τις αναβαθμίσεις που σχεδιάζονται στην αεροπορική βάση Ανδρέας Παπανδρέου στην Πάφο, η σχέση ΗΠΑ-Κύπρου σαφώς βελτιώνεται παγκοσμίως. Και αυτό δεν είναι κακό.

Ομολογώ ότι είχα μεγάλες ελπίδες όταν η ΑΤΦ (δηλαδή το Γραφείο Αλκοόλ, Καπνού, Πυροβόλων Όπλων και Εκρηκτικών, για όσους δεν παρακολουθούν ασταμάτητα αμερικανικές αστυνομικές σειρές) έφτασε στο νησί. Στις ΗΠΑ, όταν ξεσπά μια πυρκαγιά, σχεδόν πάντα βρίσκουν τον ένοχο, είτε πρόκειται για εμπρησμό, αμέλεια, είτε απλώς για ένα ηλίθιο λάθος. Η ΑΤΦ είναι η καλύτερη στον χώρο. Έτσι, φυσικά, σκέφτηκα: επιτέλους, κάποιος θα εξηγήσει τι έγινε, ίσως να φέρει και δικαιοσύνη.

Και μετά ήλθε η επιμνημόρεια: αποσιγήσατε. Αυτό είναι όλο. Η πυρκαγιά που σκότωσε δύο ανθρώπους, έκαψε χιλιάδες εκτάρια και σχεδόν έκαψε τη μισή Λεμεσό, ξεκίνησε από στάχτη αποσιγήσαν. Προς τιμήν τους, η ΑΤΦ την εντόπισε με ακρίβεια λίγων μέτρων, χαρτογραφώντας πώς εξαπλώθηκαν οι φλόγες σε λίγα λεπτά. Ιατροδικαστική ιδιοφυΐα, αναμφίβολα. Αλλά πολιτικά; Απογοητευτικό.

Ιδού η ειρωνεία: μέχρι να εμφανιστούν οι Αμερικανοί, η συζήτηση αφορούσε την αργή αντίδραση της κυβέρνησης, τις ώρες που χάθηκαν πριν απογειωθούν τα αεροπλάνα, το χάος στον συντονισμό, την έλλειψη ετοιμότητας. Τώρα; Αυτή η κριτική έχει γίνει καπνός, και αντικαταστάθηκε από συζητήσεις για αποσιγήσατε. Ξαν η αιτία από μόνη της να εξηγεί τα πάντα. Ξαν να μη φουντώνουν οι φλόγες από τη δική μας αναποτελεσματικότητα. Βολικό, έτσι δεν είναι;

Και σε μια άλλη σημείωση, δεν έχουμε τους δικούς μας ειδικούς; Από σχεδόν ένα εκατομμύριο ανθρώπους στην Κύπρο, ούτε ένας ειδικός πυρόσβεσης δεν μπορούσε να συνδέσει τις τελείες; Και γιατί δεν ζητήσαμε βοήθεια από τις Βρυξέλλες; Χρειαζόμασταν πραγματικά δέκα Αμερικανούς (εννέα άνδρες, μία γυναίκα) να ταξιδέψουν πέρα από τον Ατλα-

ντικό για να μας πουν ό,τι ήδη υποψιαζόμασταν;

Πριν κάποιος κλάψει για σπατάλη χρημάτων των φορολογουμένων... ενημερώσω. Οι ΗΠΑ κάλυψαν τις πτήσεις, τους μισθούς και τη διοικητική μέριμνα. Η Κύπρος πλήρωσε τα έξοδα του ξενοδοχείου και του σουβλακιού. Δεν ξεδευτήκαμε!

Και κοιτάξτε, δεν υποτιμώ την αμερικανική χειρονομία. Είναι ωραίο που νοιάζονται αρκετά ώστε να κάνουν ό,τι καλύτερο μπορούν. Αλλά αντί να βασίζονται σε Αμερικανούς ντετέκτιβ για να μαζεύουν αποσιγήσατε εκ των υστέρων, ίσως να ξοδέψουν περισσότερα στην πρόληψη. Στην εκπαίδευση των ηλιθίων (ναι, ηλιθίων) που εξακολουθούν να πιστεύουν ότι το να πετάξεις αποσιγήσατε από το παράθυρο ενός αυτοκινήτου κατά τη διάρκεια ενός καύσωνα 40 βαθμών δεν είναι τίποτα σπουδαίο. Σε ένα ξερό νησί με ανέμους που «μαστιγώνουν» ξεραμένους θάμνους, τα αποσιγήσατε δεν είναι σκουπίδια. Είναι όπλο.

Έχω ζήσει εδώ πάνω από 20 χρόνια και εξακολουθώ να βλέπω ανθρώπους να πετάνε αποσιγήσατε από τα παράθυρά τους σαν να μην τρέχει τίποτα. Έμειθα να μην το κάνω αυτό όταν ήμουν οκτώ χρονών στις ΗΠΑ, χάρη σε μια πινακίδα αυτοκινητόδρομου που προειδοποιούσε ότι η ρίψη σκουπιδιών θα κόστιζε πρόστιμο 250 δολαρίων. Όχι πολλά, αλλά τότε, το 1978 πέρασε το μνήμια. Ναι, μπορείτε να κάνετε τους υπολογισμούς στην ηλικία μου... αλλά έκτοτε, δεν έριξα ποτέ σκουπίδια.

Αν θέλουμε πραγματικά να σώσουμε ζωές και δάση, ας ξεκινήσουμε με τα βασικά: Γεμίστε τους ορεινούς δρόμους με πινακίδες που φωνάζουν «μην είστε ηλίθιοι». Διδάξτε στα παιδιά στο σχολείο γιατί η απροσεξία σκοτώνει. Επιβάλετε αυστηρά πρόστιμα στους παραβάτες. Φυλακίστε τους, αν χρειαστεί. Και ίσως, απλώς ίσως, θα μπορούσαμε επίσης να αρχίσουμε να επενδύουμε στο δικό μας ταλέντο. Προσλάβετε ντόπιους πολίτες που χρειάζονται καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας, ανθρώπους που γνωρίζουν τα τοπία και τα οικονοστήματά μας, ανθρώπους που μπορούν να διερευνήσουν αιτίες, να εντοπίσουν μοτίβα και να βοηθήσουν στην πρόληψη καταστροφών. Γιατί αν συνεχίσουμε να αναθέτουμε τα προβλήματα μας σε εξωτερικούς συνεργάτες, δεν θα χτίσουμε ποτέ τους ειδικούς ή την αυτοπεποίθηση για να τα λύσουμε μόνοι μας.

bushnells@kathimerini.com.cy

Παλαιστίνιος άνδρας θρηνεί στο νοσοκομείο Al Shifa μετά τον θάνατο μελών της οικογένειάς του σε ισραηλινή αεροπορική επιδρομή, στην πόλη της Γάζας, στη Λωρίδα της Γάζας, στις 29 Αυγούστου 2025.

Πώς γυρίζει η μανέλλα;

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Το θέμα κάθε τόσο στην επικαιρότητα – προσεγγίσεις από διαφορετικές ιδεολογικές αφητηρίες. Τι κάνει η Ε.Ε. στο Κυπριακό; Γιατί «δύο μέτρα και δύο σταθμά»;

1999, Ιούνιος, οι 14 από τις 15 χώρες-μέλη της Ε.Ε. λένε για την Κύπρο «πρώτα λύση, ύστερα ένταξη».

1999, Δεκέμβριος, πακέτο Κρανιδιώτη, έργο Σημίτη: απρόσκοπτη ένταξη της Κύπρου, η Τουρκία εισιτήριο για ενταξιακές, Ελλάδα-Τουρκία στη Χάγη για τις δικές τους διαφορές στο Αιγαίο.

Τρία σκέλη ενός μεγάλου γεωπολιτικού έργου, που στηρίζαν όλες οι μεγάλες χώρες της Ε.Ε.-Γαλλία, Γερμανία, ΗΒ, Ιταλία, με προσθήκη ΗΠΑ-Χόλμπρουκ. Η απρόσκοπτη ένταξη της Κύπρου έγινε αποδεκτή στη βάση μιας έντιμης δέσμευσης ότι η επίλυση θα προχωρούσε με διαπραγματεύσεις επί του πλαισίου λύσης του τότε γ.γ. των ΗΕ. Η ε/κ ηγεσία, όμως, είχε άλλα στο μυαλό της και 21 χρόνια μετά, όσοι έμειναν (ακόμα) να μάς παρακολουθούν, απορούν τι ήθελε (τότε), τι θέλει (τώρα) και κυρίως, αν θέλει οτιδήποτε.

Στις 17 Δεκεμβρίου 2004 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με την ψήφο της Κύπρου αποφάσισε ότι η Τουρκία «πληροί τα κριτήρια για την έναρξη διαπρα-

ματεύσεων προσχώρησης». Με την ψήφο της Κύπρου η έναρξη ενταξιακών της Τουρκίας, 3 Οκτωβρίου 2005. Η Κύπρος θα μπορούσε να ασκήσει βέτο στην έναρξη ενταξιακών συνομιλιών με την Τουρκία ζητώντας ανταλλάγματα (λ.χ. ασφάλεια, εποπτεία εφαρμογής, χρονοδιάγραμμα). Δεν το έκανε γιατί δεν ενδιαφερόταν για επίλυση, αν όμως το έκανε, θα τα κέρδιζε όλα σε μια μέρα.

Η Ε.Ε. στήριξε με πρωταγωνιστικό τρόπο της Συνόδους Κορυφής για την Κύπρο (Γενεύη, Γενάρης 2017 με τον Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, πρόεδρο Επιτροπής). Στο Κραν Μοντανά με την αντιπρόεδρο Φ. Μογκερίνι (Ιούνιος, 2017). Ο πρόεδρος Γιούνκερ στη Γενεύη ανακοίνωσε στήριξη της διαδικασίας λύσης με 3,2 δισ. Από το 2015 εγκαταστάθηκε στη Λευκωσία ο Πάτερ βαν Νούφελ, απεσταλμένος Γιούνκερ στο Κυπριακό.

Από το 2004, τέσσερις πρόεδροι (Παπαδόπουλος, Χριστόφιας, Αναστασιάδης, Χριστοδουλίδης). Ούτε ένας, ούτε μία φορά δεν πήγε στην Επιτροπή να πει τι θέλει, να ζητήσει αλληλεγγύη με βάση την κοινοτική μέθοδο – πολιτικές αμοιβαίου οφέλους. Ποιος έθεσε στην Επιτροπή λ.χ. το ζήτημα του συστήματος ασφαλείας στην επίλυση; Ποιος έθεσε λ.χ. το ζήτημα της ανοικοδόμησης της Αμμοχώστου ώστε να ενταχθεί

στον κοινοτικό προϋπολογισμό; Η μανέλλα δεν γυρίζει αυτόματα, είναι δική μας ευθύνη να τη γυρίσουμε.

Η Ε.Ε. στήριξε και το 2004 και το 2017 τη διαδικασία επίλυσης. Το ζήτημα για την ε/κ ηγεσία ήταν η κοροϊδία, να παριστάνει ότι ενδιαφέρεται για λύση, ενώ πίσω από το μυαλό της ήταν η στρατηγική με τίτλο «παικνίδι με τον χρόνο». Η Τουρκία με τους δικούς της χειρισμούς (2004, 2017) απέσεισε ένα μέρος από το φορτίο της εισβολής. Αυτό δεν αρέσει σε αρκετούς Ε/κ, αλλά μια ματιά στα (σημερινά) ζητήματα της ευρωπαϊκής άμυνας τα λέει όλα. Σε δεσπόζουσα τάση εμφανίζεται η αυτάρεσκη δικαίωση γύρω από το κέλυφος της ε/κ «καθαρότητας», ότι δηλαδή η ε/κ ηγεσία τα κάνει όλα σωστά, άρα δεν χρειάζεται να προβληματιστεί για οτιδήποτε. Το «αλάνθαστο» οδηγεί σε εκτεταμένη αδράνεια, καθώς η αδράνεια συνοδεύεται, κατά κανόνα, με εκκωφαντική σιωπή στα μεγάλα. Την ωφέλιμη πολιτική για την Κύπρο σήμερα, μπορεί να τη θεωράσουν, 1ον, η ωριμότητα του κυπριακού λαού, 2ο, οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες και, 3ο, η οικοδόμηση κοινών συμφερόντων. Οι λύσεις μπορεί να προκύψουν μόνο με καθαρή στρατηγική. Η Κύπρος δεν είναι μια απομονωμένη νησίδα, από τον Απ. Ανδρέα μέχρι την Πάφο, χωρίς άλλες διαστάσεις ή δάσους-

δέσεις με γεωπολιτικά συμφέροντα. Μπορούμε να αλλάξουμε τα πράγματα; Θέλουμε; Αν ναι, μπορούμε αν κατανοήσουμε ότι η μεγάλη εξέλιξη ήρθε την 1η Μαΐου 2004 γιατί αναπτύχθηκε μια διαφορετική στρατηγική – οφέλη για την Κύπρο, πρόσδος στην ευρωπαϊκή σχέση, κέρδη για όλους. Άρα ευρωπαϊκή στρατηγική επίλυσης κατά το «πρότυπο» του 1999.

Αγνοούμε το δάσος (λύσεις) και κοιτάζουμε το δέντρο (καταγγελίες, κυρώσεις). Αγνοούμε τα συμφέροντα των άλλων και τους ζητούμε να γίνουν ουραγοί της πολιτικής με την ονομασία «όλα άλυτα». Όμως, όλοι θα πρόσεχαν έναν άλλο Κύπριο πρόεδρο να τους λέει: «Στηρίζω το Πλαίσιο του γ.γ. Α. Γκουτέρες γιατί ικανοποιεί τις εύλογες ανησυχίες των Κυπρίων. Εφόσον οριστικοποιηθεί συμφωνία πάνω στο Πλαίσιο Γκουτέρες, σημείο 1 (κατάργηση επεμβατικών δικαιωμάτων) και σημείο 2 (αποχώρηση τουρκικών στρατευμάτων), είμαι έτοιμος να αποδεχθώ το σημείο 6 του Πλαισίου του γ.γ. για τη διακυβέρνηση, όπως συμφωνήθηκε στο Κραν Μοντανά. Ταυτόχρονα, είμαι έτοιμος να στηρίξω την αναζωογόνηση της ευρωπαϊκής σχέσης, κάτω από την εποπτεία και με τους όρους που θέτει η Επιτροπή».

www.larkoslarkou.org.cy

Στο ίδιο έργο θεατές

Του ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Μετά από μια μεγάλη τραγωδία, όπως τη θανατηφόρα πυρκαγιά που μας άφησε δύο νεκρούς και κατέκαψε πάνω από το 2% της έκτασης των ελεύθερων περιοχών της χώρας μας, τίθενται δύο βασικά ζητήματα: Το πρώτο αφορά τις ευθύνες, το τι πήγε λάθος από πλευράς της κυβέρνησης και των υπηρεσιών. Το δεύτερο –πολύ σημαντικότερο κατά τη γνώμη μου– αφορά στο τι πρέπει να αλλάξει προκειμένου μια τέτοια τραγική διαχείριση φυσικής καταστροφής να μην ξανασυμβεί.

Σε ό,τι αφορά τις ευθύνες, αυτές είναι πρώτα και κύρια πολιτικές. Πολύ περισσότερο από την ώρα που είναι η ίδια η κυβέρνηση που διαβεβαίωνε ότι η χώρα φέτος είναι «πιο έτοιμη από ποτέ» να αντιμετωπίσει πυρκαγιές και ότι όρισε συντονιστή για να λύσει τα προβλήματα της έλλειψης συνεννόησης μεταξύ των υπηρεσιών. Στην πράξη αποδείχθηκε ότι ούτε έτοιμοι ήμασταν, ούτε συντονισμός υπήρξε.

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης ζήτησε

συγγνώμη για την αδυναμία του κράτους να ανταποκριθεί σωστά και οργανωμένα στην πυρκαγιά και τις παράπλευρές της συνέπειες.

Όσο όμως αυτή η πρωτοβουλία του είναι θετική επί της αρχής, τόσο καταντά άνευ ουσιαστικής αξίας, εφόσον ποτέ δεν συνοδεύτηκε με τη συνειδητοποίηση του τι η κυβέρνηση έπραξε λάθος, πού υστέρησε, πού επαναπαύθηκε, πού εντοπίζει τις ελλείψεις στο σύστημα πολιτικής προστασίας της χώρας και πώς αυτές θα διορθωθούν.

Αντιθέτως, ακολουθήθηκε μια αγωνία διασκέδασης των εντυπώσεων, εφαρμόζοντας το πολυπαιγμένο γαϊτανάκι, ο ένας ρίχνει την ευθύνη στον άλλο και στο τέλος δεν φταίει κανείς. Ή μάλλον, φταίει δύο αμφοισβητούμενα αποσιγήσατε...

Αρχικά, ο Πρόεδρος είχε τη σπουδή να ζητήσει από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους εκθέσεις για την πυρκαγιά. Ως αναμενόμεν, όλοι υπέδειξαν ότι πουθενά δεν υστέρησαν. Κατά δεύτερο όμως, ο κ. Χριστοδουλίδης φρόντισε για τη μετάκληση από τις ΗΠΑ μιας εγκλημα-

τολογικής αρχής, που καμία σχέση δεν έχει ούτε με τη διερεύνηση των ευθυνών ούτε και με την αξιολόγηση των δικών μας συστημάτων προστασίας.

Μιλώντας στο Υπουργικό, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δήλωνε για τους Αμερικανούς εμπειρογνώμονες: «Η αποστολή τους θα περιλαμβάνει σχετική έρευνα για τα αίτια, τις συνθήκες της πυρκαγιάς, την εξάπλωση, την πυρόσβεση και γενικά την αξιολόγηση των μέτρων διαχείρισης. Θα μου υποβάλουν έκθεση, τεκμηριωμένες εισηγήσεις για όποιες βελτιώσεις, αν προκύπτει ανάγκη να γίνουν βάσει δικών τους μελετών, για ενίσχυση των αδυναμιών κ.ο.κ., σε όλες τις πτυχές».

Κοιτώντας όμως στην ιστοσελίδα της υπηρεσίας τους, οι ίδιοι οι Αμερικανοί αναφέρουν: «Η ΑΤΦ είναι μια υπηρεσία επιβολής του νόμου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης των Ηνωμένων Πολιτειών που προστατεύει τις κοινότητες από βίαιους εγκληματίες, εγκληματικές οργανώσεις, την παράνομη χρήση και διακίνηση πυροβόλων όπλων, την παράνομη χρήση και αποθήκευση εκρηκτικών,

πράξεις εμπρησμού και βομβιστικών επιθέσεων, πράξεις τρομοκρατίας, καθώς και την παράνομη εκτροπή προϊόντων αλκοόλ και καπνού».

Ήταν από την αρχή ηλίθιο φαινό-τερο ότι οι εμπειρογνώμονες αυτοί δεν μπορούσαν να παραδώσουν όσα ο Πρόεδρος υποσχέθηκε. Και δεν το έπραξαν. Παρά μόνο, υπέδειξαν το σημείο εκκίνησης της πυρκαγιάς, όπως είχε κάνει η κοινοταρχής της Μαλλιάς από την πρώτη στιγμή και εν συνεχεία υπέθεσαν ότι αυτή ξεκίνησε από τα αποσιγήσατε. Οι Αμερικανοί έκαναν τη δουλειά τους και τους ευχαριστούμε. Δεν μπορώ όμως να καταλάβω σε τι αυτή η εργασία μπορεί να μας φανεί χρήσιμη, εκτός από το να αποπροσανατολίζει.

Σε ένα ακόμη θλιβερό επικοινωνιακό παιχνίδι που επιβεβαιώνεται και από το διάγγελμα του Τροόδους, αλλά και από τις δύο εμφανίσεις των αρμοδίων στη Βουλή. Εκεί όπου κυριαρχούν οι υπεκφυγές από τις απαντήσεις, αναδεικνύεται ως κύρια αιτία της καταστροφής η κακία η ώρα και επιβεβαιώνεται το πόσο ασπόνδυλη και αδύναμη είναι η

σημερινή κυβέρνηση. Τι θα έπρεπε να γίνει και δεν γίνεται; Οι πολιτικές ευθύνες αναλαμβάνονται μόνο από τα πολιτικά πρόσωπα και κανέναν άλλο. Το τι πήγε λάθος, μόνο μια εξεταστική επιτροπή μπορεί να το διαπιστώσει, μέσα από μια δημόσια διερεύνηση, χρονοβόρα μεν, αλλά απαραίτητη.

Το τι πρέπει να αλλάξει, ειδικά στο θέμα της «αναρχίας» και πολυαρχίας στην πολιτική προστασία. Να έχει ένας πρόεδρος το θάρρος να σπάσει τα βασίλεια και να ορίσει τον θεσμό ομπρέλα που θα έχει την ευθύνη για τον ενιαίο σχεδιασμό από πριν και τον πλήρη συντονισμό κατά τη διάρκεια τέτοιων γεγονότων.

Όλα τα υπόλοιπα που βλέπουμε είναι «άλλα λόγια να αγαπιόμαστε», ή αλλιώς μας κάνουν θεατές σε ένα χιλιοπαιγμένο έργο που πλάττει περαιτέρω την αξιοπιστία του κράτους και ενισχύει την κατακόρυφα αυξανόμενη πεποίθηση των πολιτών ότι δεν μπορούν να εμπιστευτούνται την ηγεσία τους.

michalis@michalis.com

Φως ιλαρόν στην Τερσεφάνου

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Ηλιοβασιλέμα, φως ιλαρόν, ώρα κατά την οποία καταλαγιάζει η φύση και ειρνεύει η ψυχή των ανθρώπων. Στο χωριό Τερσεφάνου, της επαρχίας Λάρνακας, η καλή παρέα με τον Παπαγιάννη σε ρόλο καθοδηγητή, μαζί με τον μικρό Χαράλαμπο και τον Βασίλη σε ρόλο ξεναγού, περιπλανηθήκαμε στα εξωκλήσια του χωριού. Μία πνευματική πανδαισία, ένα μυστικό άγγιγμα του θείου, για να επιβεβαιωθούν για ακόμη μια φορά οι στίχοι του Οδυσέα Ελύτη: «πολλά δε θέλει ο άνθρωπος, να 'ναι ήρεμος, να 'ναι άκακος / λίγο φαί, λίγο κρασί, Χριστούγεννα και Ανάσταση...». Τόσο απλά και τόσο ταπεινά: «όλα ξεκινούν και όλα τελειώνουν στο χέρι της Παναγίας και των Αγίων» λέει και ξαναλέει, ο Παπαγιάννης, ο οποίος βιώνει το θαύμα της αναστήλωσης εκ θεμελίων, παλαιών εξωκκλησιών του χωριού.

Σημείο εκκίνησης της περιδιάβασης στα εξωκλήσια της Τερσεφάνου η αυλή της Αγίας Μαρίνας. Πρώτος και καλύτερος, ο μικρός Χαράλαμπος, πρόσφερε σε όλους παγωμένο νερό, απαραίτητο, έστω και αν μας αποχαιρετούσε ο καύσωνας της μέρας. Προσκύνημα στην εκκλησία της Αγίας Μαρίνας, μια γραφική εκκλησία, κτίσμα του 16ου αιώνα, η οποία βρίσκεται στο κέντρο του χωριού. Μέσα στον ναό, ένας ατέλειωτος εκκλησιαστικός θσαυρός, με αρχαίες και θαυματουργές εικόνες, οι οποίες μεταφέρθηκαν για λόγους προστασίας, από τα εξωκλήσια του χωριού. Ο ναός σκοτεινός, αλλά τα καντήλια με το φως να τρεμποιάζει, έκαναν τις εικόνες να λάμπουν. Το κατανυκτικό σκηνικό συμπλήρωνε το θυμίαμα, το οποίο πλημμύριζε αδιόρατα τον χώρο. Και σίγουρα οι προσευχές και οι δεήσεις, πάνε πιο γρήγορα στα αφτιά της Αγίας Μαρίνας. Δίπλα ο νέος ναός του χωριού, αφιερωμένος στον Άγιο Νεκτάριο, κτίσμα του 1983, στεγάζει τις ανάγκες και των προσφύγων, οι οποίοι διαμένουν στο φιλόξενο χωριό.

Επόμενο προσκύνημα η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου της Άρπερας, κτίσμα του 1745. Δωρητής ο δραγομάνος Χριστοφάκης Κωνσταντίου, ο οποίος δολοφονήθηκε από ανθρώπους του Χατζημπακκή Αγά, Τούρκου διοικητή της Λάρνακας, όταν πήγαινε να ακούσει τον Καλό Λόγο. Εντυπωσιακές είναι οι μεγάλες τοιχογραφίες του ναού, έργα του Φιλάρету Ιερομονάχου. Ξεχωρίζει η τοιχογραφία με τους δωρητές εντός του ναού, αλλά και η τοιχογραφία δίπλα από την Αγία Πρόθεση, όπου ένας άγγελος κρατά τα δίπτυχα, τα ονόματα της οικογένειας του Χριστοφάκη, για

να μνημονεύονται κατά τις θείες λειτουργίες. Έξω από τον ναό, μια συκιά, την οποία φύτεψε ο Παπαγιάννης, μας πρόσφερε τους ξεχωριστούς, γλυκούς καρπούς της. Όλα θαυμαστά και όλα καλά λίαν, τα δημιούργησε ο Θεός.

Το ταξίδι στα εξωκλήσια της Τερσεφάνου, μέσα από χωματόδρομους, έφθασε στο εξωκλήσι της Παναγίας Ελεούσας, το οποίο κτίστηκε πάνω σε ερείπια παλιότερου ναού, του 12ου αιώνα. Η ανέγερση του εξωκκλησιού, ξεκίνησε μέσα στην οικονομική κρίση του 2013. Ο Παπαγιάννης, δεν τόλμησε να προκηρύξει έρανο και τα άφησε όλα στην Παναγία, η οποία ξέριε καλύτερα. Μόνο με το άκουσμα της πρόθεσης του καλού παπά, ο κάτοχος του χωραφιού με τα ερείπια, πρόσφερε στην εκκλησία τον χώρο. Χωριανοί ο ένας μετά τον άλλο, πρόσφεραν από το υστέρημα ή το πλεόνασμά τους. Μαζεύτηκαν πέτρες από παλιά σπιτία του χωριού, αλλά και πέτρες από τον παλιό ναό, ξεχασμένες στη γειτονική ρεματιά. Ο ναός κτίστηκε χωρίς σίδηρα, όπως κτιζόνταν παλιά οι ναοί. Έτσι θα έχει διάρκεια αιώνων και όχι δεκαετιών, όπως οι σύγχρονοι ναοί. Η Αγία Τράπεζα, στηρίζεται σε μια αρχαία κολόνα, από τον αρχικό ναό. Μάστορες, έμπειροι τεχνίτες, άνθρωποι με μεράκι, ανέγειραν το θαυμάσιο εξωκλήσι σε διάστημα μόλις 14 μηνών. Τις τοιχογραφίες ιστόρησαν ο Μάριος Σταυρινός και ο γιος του Γιώργος, οι οποίοι κατάγονται από την Τερσεφάνου και κουβαλούσαν τα γονίδια των σπουδαίων παλιότερων αγιογράφων του χωριού. Ο όμορφος ναός, μέσα σε ειδυλλιακό χώρο, δίπλα από ένα ρυάκι, με τη θέα και την αύρα της θάλασσας, προσελκύει πολλά νέα ζευγάρια για να τελέσουν τον γάμο τους, ή για να βαπτίσουν τα παιδιά τους.

Η Τερσεφάνου διαθέτει και πολλά άλλα εξωκλήσια, όπως της Παναγίας στην τοποθεσία Πέντε Πέτρες, των Αγίων Ανδρονίκου και Αθανασίας, του Αγίου Δημητρίου, του Αγίου Παντελεήμονα και της Παναγίας Γλυκοφιλούσας. Ένας περίπατος με τα πόδια, την ώρα κατά την οποία το φως γίνεται ιλαρόν, κατά το ηλιοβασιλέμα, αποτελεί από μόνος του μια μυστηριακή πορεία χαράς. Ανάλογους περιπάτους, πραγματοποιούσαν εδώ και αιώνες οι πρόγονοί μας, για να ανάψουν τα καντήλια, για να θυμιάσουν τους αγίους, να ζητήσουν τη βοήθεια της Παναγίας και Αγίων και για να εκφράσουν τις ευχαριστίες τους, για τα ατέλειωτα θαύματα. Όλα στα χέρια του Θεού, απλά, ταπεινά και όλο χαρά.

kaparispan@yahoo.gr

Η νέα γεωπολιτική των καλωδίων

Του ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Η κατασκευή του υποθαλάσσιου καλωδίου ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ (Great Sea Interconnector - GSI) έχει εξελιχθεί δυστυχώς σε άλλο ένα πεδίο αντιπαράθεσης με την Αγκυρα. Ασχέτως αν η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας επιτρέπει ξεκάθαρα την υλοποίηση του στρατηγικού έργου, η τουρκική πλευρά φαίνεται έτοιμη να χρησιμοποιήσει τη στρατιωτική της ισχύ για να εμποδίσει το συγκεκριμένο εγχείρημα. Το έπραξε έξω από την Κάσο το καλοκαίρι του 2024 και προφανώς μπορεί να το επιχειρήσει ξανά στην ίδια θάλασσα περιοχή ή σε κάποια άλλη. Η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει σύντομα να αποφασίσει αν θα εγκαταλείψει το έργο οριστικά με ό,τι κακό συνεπάγεται ή θα προχωρήσει με αποφασιστικότητα στην κατασκευή, όπως το επιτάσσει το εθνικό συμφέρον.

Τα υποθαλάσσια καλώδια αποτελούν μια κρίσιμη υποδομή για τη διασύνδεση ενεργειακών δικτύων μεταξύ χωρών και περιοχών. Μειώνουν σημαντικά την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και ενισχύουν την ανθεκτικότητα των εθνικών δικτύων σε περιόδους διεθνών κρίσεων, όπως εκείνη της Ουκρανίας. Το καλώδιο Northlink, για παράδειγμα, επιτρέπει την ανταλλαγή πλεονάζουσας πράσινης ενέργειας ανάμεσα στη Νορβηγία και τη Γερμανία. Με άλλα λόγια, οι ηλεκτρικές διασυνδέσεις συνεισφέρουν στην προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ενισχύουν την ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια.

Η κατασκευή και λειτουργία υποθαλάσσιων καλωδίων δεν είναι σίγουρα μια εύκολη υπόθεση. Συνήθως το κόστος είναι υψηλό και η χρηματοδότηση εξαρτάται από διακρατικές συμφωνίες και ξένα επενδυτικά κεφάλαια. Επίσης, η αγορά ηλεκτρισμού υπόκειται σε μεταβολές τιμών και πολιτικές ρυθμίσεις που υπονομεύουν τη βιωσιμότητα τέτοιων ενεργειακών έργων. Ωστόσο, οι περιφερειακές διασυνδέσεις δημιουργούν ένα πλέγμα συνεργασιών με βασική αρχή την οικονομική και ενεργειακή αλληλεξάρτηση. Χωρίς αμφιβολία, οι καλωδιακές υποδομές συνιστούν ένα όχημα που μπορεί να φέρει διαφορετικές οικονομίες και κοινωνίες εγγύτερα. Πρόκειται για έργα με μεγάλη προστιθέμενη αξία, τόσο σε γεωπολιτικό όσο και σε γεωοικονομικό επίπεδο.

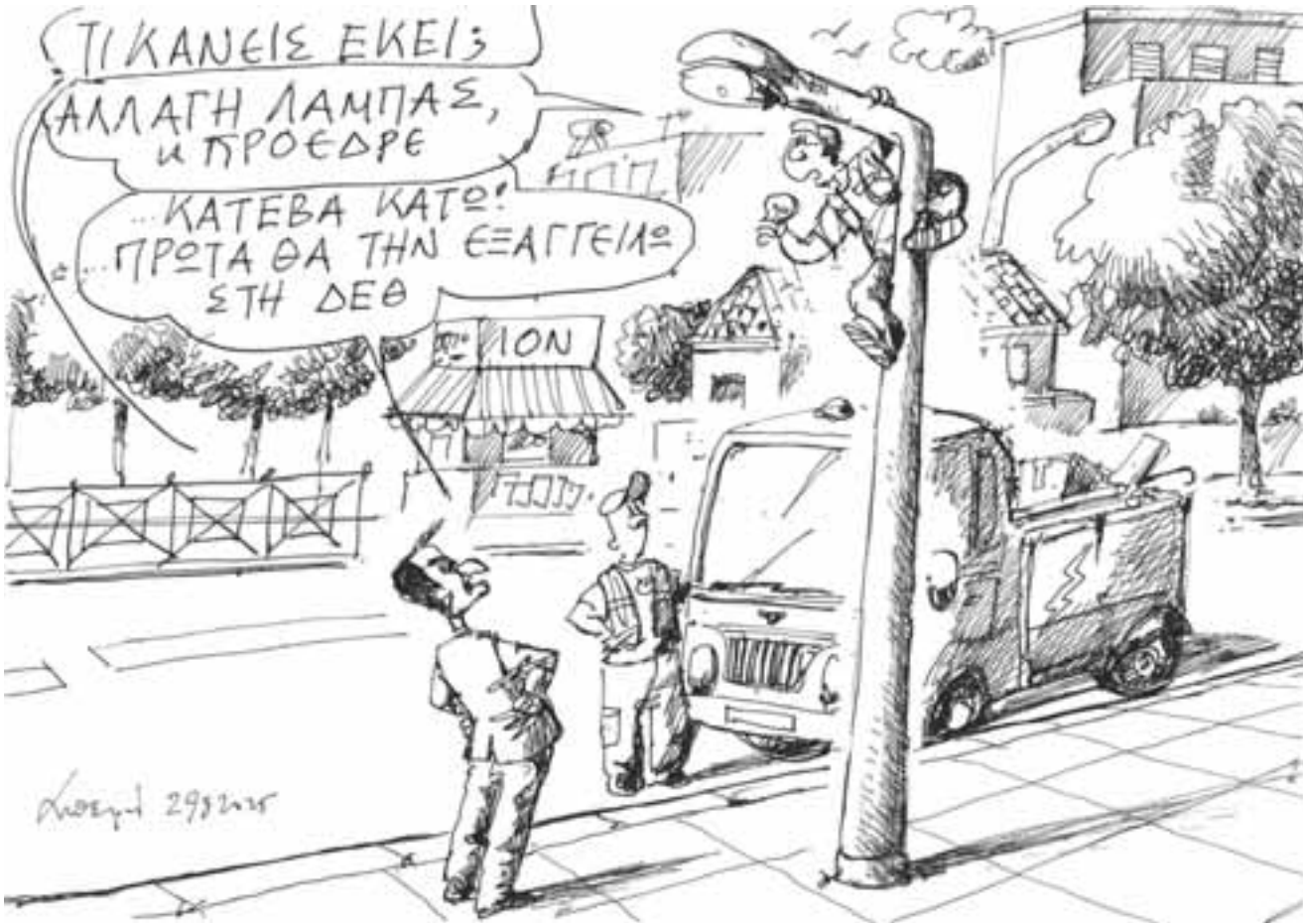
Ταυτόχρονα, αν και τεχνικά προηγμένα, τα υποθαλάσσια καλώδια είναι αρκετά ευάλωτα σε σκόπιμες ενέργειες. Τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί περιστατικά που προκαλούν μεγάλη ανησυχία ειδικά σε χώρες που συνορεύουν με τη Ρωσία. Τον Δεκέμβριο του 2024 το δεξαμενόπλοιο «Eagle S» έσυρε εσκευμένα την άγκυρά του για να προκαλέσει ζημιά σε πέντε υποθαλάσσια καλώδια, μεταξύ των οποίων ένα ηλεκτρικό καλώδιο που ενώνει την Εσθονία με τη Φινλανδία. Δικαιολογημένα, λόγω ισχυρών ενδείξεων, οι υποψίες στρέφονται προς τη Μόσχα. Αντίστοιχες ενέργειες έχουν γίνει από τους Χούθι εναντίον κρίσιμων τηλεπικοινωνιακών διασυνδέσεων στον βυθό της Ερυθράς Θάλασσας που ενώνουν την Ασία με την Ευρώπη. Τέτοιες δολιοφθορές δεν επηρεάζουν μόνο την τεχνική λειτουργία των καλωδιακών υποδομών, αλλά και την οικονομική σταθερότητα σε περιφερειακό ή και παγκόσμιο επίπεδο. Απαιτείται, επομένως, ισχυρή διεθνής συνεργασία

και σημαντικές επενδύσεις σε τεχνολογίες παρακολούθησης. Ήδη το ΝΑΤΟ έχει δραστηριοποιηθεί στη Βαλτική Θάλασσα για την προστασία των καλωδίων που συνδέουν τα κράτη-μέλη του, χωρίς φυσικά να είναι εφικτό να εποπτεύεται διαρκώς ολόκληρη η περιοχή.

Παράλληλα, οι ενεργειακές υποδομές χρειάζεται να προστατεύονται επαρκώς από κυβερνοεπιθέσεις κρατικών ή μη κρατικών δρώντων, οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν διακοπή της λειτουργίας ή υποκλοπή απόρρητων δεδομένων. Και σε αυτόν τον τομέα, όμως, είναι απαραίτητος ο συντονισμός, όπως καταδεικνύει η πρόσφατη συνεργασία της Διεθνούς Επιτροπής Προστασίας Υποθαλάσσιων Καλωδίων (ICPC) με τη Διεθνή Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU) για την ανθεκτικότητα των καλωδίων.

Τούτων λεχθέντων, αν τελικά προχωρήσει η κατασκευή του καλωδίου GSI, η ελληνική πλευρά θα πρέπει να διασφαλίσει την ομαλή λειτουργικότητα του έργου. Κάτι τέτοιο όμως ξεφεύγει από τις σημερινές δυνατότητες της Αθήνας, αφού το καλώδιο θα βρίσκεται κυρίως εντός των διεθνών υδάτων της Ανατολικής Μεσογείου. Συνιστά λοιπόν παραδοξότητα ότι η ενέργεια παραμένει παράγοντας εθνικής ισχύος, αλλά η ασφάλεια υποθαλάσσιων καλωδίων προϋποθέτει τη στοιχειώδη συνεννόηση σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Reader in International Security στο King's College London.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ

Γενιά Άλφα: το άλμα από τη γη στο νερό (III)

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Ο **Γάλλος** συγγραφέας Ρομάν Ρολάν (Νόμπελ Λογοτεχνίας 1915) πρότεινε τον όρο «οκεάνιο συναίσθημα» (sentiment oceanique) σε μια προκήρυξη το 1908 που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Le Matin». Ο όρος όμως παραπέμπει σε μια ευρύτερη λογική από τη στενή εφαρμογή του στην ερμηνεία του θρησκευτικού φαινομένου. Στην αλληλογραφία του με τον Φρόιντ (5 Δεκεμβρίου 1927), ο Ρολάν προσδιορίζει το θρησκευτικό συναίσθημα ως «το απλό και άμεσο γεγονός της αίσθησης του 'αιώνιου' (το οποίο μπορεί κάλλιστα να μην είναι αιώνιο, αλλά απλώς χωρίς αισθητά όρια και σαν οκεάνιο)». Ο όρος όμως παραπέμπει σε μια ευρύτερη λογική από τη στενή εφαρμογή του στην ερμηνεία του θρησκευτικού φαινομένου.

Άλλωστε, ο Φρόιντ απέρριψε την ιδέα ενός έμφυτου, μυστικιστικού θρησκευτικού συναίσθηματος. Συνεπώς το «οκεάνιο συναίσθημα», ανεξάρτητα από οποιαδήποτε θρησκευτική λογική, είναι η άμεση κοινωνία με την ολότητα ενός κόσμου. Δεν είναι το δέος που νιώθει ο άνθρωπος μπροστά σε κάτι που τον ξεπερνάει, αλλά μια δαισθητική επαφή με το σχετικό άπειρο κάποιου που αναπτύσσεται εντός του στοιχείου της θάλασσας. Ο νέος οκεανός στον οποίο κολυμπάει η γενιά Α είναι ο διαδίκτυα-

κός κόσμος, ένας κόσμος χωρίς διακριτά όρια, του οποίου η απειρία εκτείνεται τόσο οριζόντια όσο και σε βάθος, όπως και αυτή των οκεανών. Το οκεάνιο συναίσθημα προσδιορίζεται από μια μόνιμη ανησυχία, μια διαρκή κινητικότητα, μια ατελείωτη ταλάντωση. Η γενιά Α δεν «σερφάρει» στην επιφάνεια, βυθίζεται και ταλαντώνεται με τις κινήσεις του διαδικτυακού οκεανού και των σχετικά άπειρων εικονικών πραγματικότητων του. Για τη γενιά Α, άλλωστε, και ο ίδιος ο κόσμος, που εμείς αποκαλούμε «πραγματικό», δεν είναι τίποτε άλλο από την ορατή συνέχεια της εικονικότητας του διαδικτύου.

Ποια είναι επομένως η παιδεία, η ικανή να θρέψει και να προσανατολίσει το οκεάνιο αυτό συναίσθημα της πρώτης γενιάς της θάλασσας αλλά και όλων των υπολοίπων που θα ακολουθήσουν; Οι οκεάνιες γενιές δεν μπορούν να κατανοήσουν το ύψος, αφού ο κόσμος τους έχει μόνο έκταση και βάθος. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν κατανοούν την έννοια της εκπαιδευτικής προσπάθειας, απλά δεν την αντιλαμβάνονται ως «ανάβαση», για να θυμηθούμε την εικόνα της σπηλιάς του Πλάτωνα. Αντιλαμβάνονται το πολιτισμικό βάθος μέσα από μικρού μήκους προβολές στο TikTok, οι οποίες

προέρχονται από όλες τις άκρες του κόσμου. Η εμπειρία τους είναι οπτική και ακουστική. Τροφοδοτούνται μέσα σε έναν οκεανό πολιτισμικών αλληλεπιδράσεων μέσα από πλατφόρμες ανταλλαγής εμπειριών και αφηγήσεων. Η εμπειρία μπορεί να είναι μουσική, γλωσσική, αθλητική, μαγειρική ή να αφορά τρόπους ζωής σε μακρινούς για εμάς τόπους. Το οκεάνιο συναίσθημα το οποίο διακατέχει τις γενιές αυτές, όμως, τις κάνει να μην νιώθουν καμία γεωγραφική ή πολιτισμική απόσταση ανάμεσα στη Λευκωσία και το Τόκιο ή ανάμεσα στην Αθήνα και τη Σιγκαπούρη ή το Χονγκ-Κονγκ. Όλα είναι κοντινά, άμεσα, όλα είναι γωινιές της ίδιας κοσμόπολης, γειτονιές του ίδιου οκεανού.

Πρώτη διαφορά άρα στον τρόπο μάθησης είναι ο εμπειρικός προσανατολισμός της σχέσης τους με τη γνώση. Η μέχρι τώρα παιδεία, η δική μας παιδεία, η παιδεία των εκπαιδευτικών μας θεσμών και οργάνων, ακόμη και αυτή που αποκαλούμε «εμπειρική», έχει θεωρητική φύση. Ως άνθρωποι του «ύψους», εκτιμούμε τη «θεωρία» (θέαν οράν), την αφ' υψηλού ενόραση της πραγματικότητας που βρίσκεται κάτω από εμάς. Για τους θεωρητικά προσανατολισμένους θεσμούς μας, η γνώση είναι η θέα του

κόσμου που απολαμβάνει κάποιος που έχει ανέβει στην κορφή. Αυτού του τύπου η γνώση βέβαια είναι ακατανόητη και άχρηστη για τις οκεάνιες γενιές. Είναι γενιές που μαθαίνουν μια γλώσσα με ήχους και εικόνες, όχι με γραμματικά και συντακτικά. Η γνώση γι' αυτές τις γενιές είναι πειραματισμός, παιχνίδι με κάτι το οποίο κινεί το ενδιαφέρον και τους προσφέρει κάποια νέα συγκίνηση, ένα ρίγος, μια αισθητική απόλαυση.

Μια δεύτερη διαφορά είναι ότι οι γενιές αυτές δεν αντιλαμβάνονται την αξία που αποδίδουμε εμείς στη μοναδικότητα. Στην ουσία, η σχολική παιδεία, για τους θεσμούς μας, ταυτίζεται με την εικόνα του μαθητή, μόνου, απομονωμένου δηλαδή από τα εκτελεστικά όργανα των εκπαιδευτικών μας θεσμών, στο θρανίο του στο σχολείο, ή στο γραφείο του, στο σπίτι, με το κεφάλι σκυμμένο πάνω από ένα βιβλίο. Ο οκεανός είναι διάφανο νερό, δεν έχει τοίχους για να απομονωθεί κάποιος ούτε γωνιές για να κρυφτεί από τους άλλους. Η παιδεία για τις οκεάνιες γενιές είναι υπόθεση συλλογική, κοινή εμπειρία, κάτι σαν άθλημα. Πώς θα μάθεις ποδόσφαιρο αν δεν παίξεις σε ομάδα;

Μια τρίτη διαφορά είναι η επιλογή του βασικού, αν όχι αποκλειστικού, μέ-

σου της παιδείας. Η επαφή με το βιβλίο είναι απομόνωση, ενώ η επαφή με το διαδίκτυο είναι κοινωνία. Υπάρχει μια ρομαντική σχέση των γενιών της στεριάς για το βιβλίο. Υπήρξε το παράθυρό τους στον κόσμο, ταξίδι μιας μοναχικής φαντασίας.

Τον ρομαντισμό αυτόν δεν τον νιώθουν όμως οι οκεάνιες γενιές, οι οποίες προτιμούν την ομιλία από τη γραφή, την αμεσότητα της εμπειρίας από την ονειροπόληση της φαντασίας. Το βιβλίο είναι ένα πολιτισμικό μέσο, του οποίου το μεγαλείο ανήκει σε μια εποχή πολύ αρχαιότερη απ' ό,τι νομίζουμε. Μιλάμε για την ανακάλυψη της γραφής σαν να μιλάμε για την ανακάλυψη της σκέψης και του πολιτισμού. Ξεχνάμε τον φιλοσοφικό σαρκασμό ενός Σωκράτη, ο οποίος ούτε διάβαζε ούτε έγραψε ποτέ τίποτε, αλλά περνούσε τον χρόνο του στην αγορά, ασκούμενος στο δικό του ομαδικό παιχνίδι του ελέγχου και της κριτικής. Οι οκεάνιες γενιές, προσανατολισμένες στον ζωντανό και όχι στον νεκρό λόγο, είναι περισσότερο σωκρατικές και λιγότερο πλατωνικές.

Ο Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ο Κωνσταντίνος Κυπριανού, διευθυντής της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Ταμείων του υπουργείου Εσωτερικών μιλάει για τα έργα που υλοποιούνται στην Κύπρο κάτω από τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. και τη σημασία τους για την κυπριακή κοινωνία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω των διάφορων χρηματοδοτικών εργαλείων και με βάση το σύστημα της αποκεντρωμένης διαχείρισης του μεγαλύτερου μέρους του προϋπολογισμού της, χορηγεί πόρους στα κράτη μέλη της, με σκοπό τη στήριξη της εφαρμογής των πολιτικών και προτεραιοτήτων που τίθενται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδοτεί ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, μεταξύ των οποίων και η διαχείριση του μεταναστευτικού, η προστασία των εξωτερικών συνόρων και η επίτευξη της εσωτερικής ασφάλειας των κρατών μελών. Οι εν λόγω θεματικές εμπίπτουν στα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων.

—Τι είναι τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ποιοι οι στόχοι και οι προτεραιότητες του κάθε Ταμείου; —Τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων αποτελούνται από τρία Ταμεία, το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME / AMIF - Asylum, Migration and Integration Fund), το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΜΔΣΘ / BMVI - Border Management and Visa Instrument) και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA / ISF - Internal Security Fund). Στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027, το κάθε Ταμείο έχει τους δικούς του στόχους και προτεραιότητες. Το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης συμβάλλει στην αποδοτική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών στοχεύοντας στην υλοποίηση,

Ο συνολικός Προϋπολογισμός των Προγραμμάτων των Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων, με βάση την καταρχήν κατανομή που έγινε από την Ε.Ε. στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027, ανέρχεται στα €229 εκατ.

ενίσχυση και ανάπτυξη της κοινής πολιτικής για το άσυλο, την ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στη Δημοκρατία αλλά και τις επιστροφές ατόμων τόσο σε εθελούσια όσο και σε αναγκαστική βάση. Στόχος του Μέσου για τη Διαχείριση των Συνόρων και Θεωρήσεων, είναι η διασφάλιση της ορθής διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε. και η υποστήριξη μιας κοινής πολιτικής θεωρήσεων για τη διασφάλιση μιας εναρμονισμένης προσέγγισης όσον αφορά την έκδοση θεωρήσεων και τη διευκόλυνση των νόμιμων ταξιδιών.

Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας προωθεί την υψηλή επίπεδο ασφάλεια και πρόληψη του εγκλήματος στην Ε.Ε., μέσω της ενίσχυσης της διασυνοριακής συνεργασίας και της ενίσχυσης των ικανοτήτων για πρόληψη και καταπολέμηση του εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της ριζοσπαστικοποίησης, καθώς και της διαχείρισης περιστατικών που σχετίζονται με την ασφάλεια.

Το κάθε Ταμείο έχει το δικό του πολυετές αναπτυξιακό Πρόγραμμα με βάση τις στρατηγικές κατευθύνσεις και συστάσεις της Ε.Ε., καθώς και τις προτεραιότητες που τίθενται σε κάθε κράτος μέλος. Τα Προγράμματα τυχάνουν διαχείρισης από τις αρμόδιες εθνικές αρχές (Διαχειριστικές Αρχές), οι οποίες, υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχουν την ευθύνη συντονισμού, σε εθνικό επίπεδο, των εμπλεκόμενων φορέων με στόχο την αποτελεσματική υλοποίηση των Προγραμμάτων. Τα Προγράμματα υλοποιούνται μέσω έργων, των οποίων οι δικαιούχοι αποτελούνται τόσο από φορείς του δημόσιου ή/και ευρύτερου δημόσιου τομέα όσο και από φορείς του ιδιωτικού τομέα.

Η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Τα-

μείων του Υπουργείου Εσωτερικών έχει οριστεί ως η Διαχειριστική Αρχή για τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων 2021-2027 της Ε.Ε. στην Κύπρο και υπό αυτή την αρμοδιότητα διαχειρίζεται τα ευρωπαϊκά κονδύλια που παραχωρούνται από την Ε.Ε., για την υλοποίηση των έργων που εμπίπτουν στο Πρόγραμμα του κάθε Ταμείου ξεχωριστά. Αρμοδιότητα την οποία είχε και κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020.

—Ποιο το ύψος της χρηματοδότησης των Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων κατά την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027;

—Ο συνολικός Προϋπολογισμός των Προγραμμάτων των Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων, με βάση την καταρχήν κατανομή που έγινε από την Ε.Ε. στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027, ανέρχεται στα €229 εκατ., εκ των οποίων το €188 εκατ. αποτελούν συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα €41 εκατ. αποτελούν εθνικούς πόρους. Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι η Διαχειριστική Αρχή έχει διασφαλίσει την επίτευξη των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών στόχων και για τα τρία Ταμεία, αναμένεται η παραχώρηση πρόσθετου ποσού ευρωπαϊκών κονδυλίων ύψους €35,8 εκατ., κάτω από τα Προγράμματα των Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων.

Παράλληλα, για σκοπούς εφαρμογής των προνοιών του νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο (Asylum and Migration Pact), που αφορά σε ένα σύνολο νέων κανόνων για τη διαχείριση της μετανάστευσης και τη θέσπιση κοινού συστήματος ασύλου σε επίπεδο Ε.Ε., το οποίο θα τεθεί σε εφαρμογή τον Ιούνιο 2026, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κατανέμει στα Προγράμματα των Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων επιπρόσθετο ποσό ύψους €55,2 εκατ. Η

Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Ταμείων έχει οριστεί και ως Σημείο Επαφής για το Νέο Σύμφωνο της Ε.Ε. για τη Μετανάστευση και το Άσυλο.

Επίσης, λόγω των μεταναστευτικών πιέσεων που δέχεται η Κυπριακή Δημοκρατία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε απευθείας επιπρόσθετα κονδύλια στην Κυπριακή Δημοκρατία, ύψους €74,4 εκατ., για την υλοποίηση έργων που αφορούν στην αποτελεσματική διαχείριση του μεταναστευτικού. Κατά συνέπεια, εντός της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027, μέχρι σήμερα, έχουν παραχωρηθεί συνολικά €353,4 εκατ., τα οποία προέρχονται από ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και με την εθνική συνεισφορά (€70,1 εκατ.), το συνολικό ποσό ανέρχεται στα €423,5 εκατ.

—Τι είδους έργα εμπίπτουν κάτω από τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων;

—Κάτω από το κάθε Ταμείο υλοποιούνται διαφορετικά συγχρηματοδοτούμενα έργα, με βάση τους στόχους και τις προτεραιότητες που έχει το Πρόγραμμα του κάθε Ταμείου ξεχωριστά. Κάτω από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης ανήκουν έργα που αφορούν στην ενίσχυση του συστήματος υποδοχής και ασύλου της Κύπρου, με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και πιέσεων. Τέτοια έργα είναι η ενίσχυση και επίτευξη των διαδικασιών εξέτασης και διεκπεραίωσης των αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από αιτητές διεθνούς προστασίας, η δημιουργία και λειτουργία Κέντρων Υποδοχής και Φιλοξενίας, Αιτητών Διεθνούς Προστασίας, όπως για παράδειγμα το Κέντρο Φιλοξενίας στην Κοφίνου, καθώς και η λειτουργία Κέντρου Φιλοξενίας Ασυρόδετων Ανηλίκων.

Επίσης, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της παράτυπης μετανάστευσης, κάτω από το εν λόγω Ταμείο ενισχύονται οι δυνατότητες της Κυπριακής Δημοκρατίας για την επιστροφή μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους, στο πλαίσιο εθελοντικών ή/και αναγκαστικών επιστροφών στις χώρες καταγωγή/επιστροφής τους με την κάλυψη των αντίστοιχων εξόδων.

Επιπρόσθετα, υλοποιούνται έργα που βοηθούν στην ένταξη και ενσωμάτωση νόμιμων μεταναστών και προσφύγων στην κυπριακή κοινωνία, μέσα από την πρόσβαση σε εκπαίδευση, κατάρτιση, εργασία και διάφορες άλλες κοινωνικές δράσεις που υλοποιούνται από τους Δικαιούχους των έργων.

Στο πλαίσιο του Μέσου Διαχείρισης Συνόρων και Θεωρήσεων εμπίπτουν έργα που συμβάλουν στην ολοκληρωμένη διαχείριση και επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων. Τέτοια έργα είναι η δημιουργία και η λειτουργία υποδομών υποδοχής μεταναστών, όπως είναι το Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ) Πουρνάρα, η αγορά σκαφών και εξοπλισμού για την επιτήρηση των συνόρων, η διεξαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο την ενίσχυση των επιχειρησιακών πρακτικών και ελέγχων στη θάλασσα και τη συνεχή επιμόρφωση των μελών των αρμοδίων Αστυνομικών Αρχών και άλλων Υπηρεσιών. Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας αφορά σε έργα που εξειδικεύονται στην παροχή υψηλού επιπέδου ασφάλειας στην Ε.Ε., μέσω της πρόληψης και της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της ριζοσπαστικοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, υλοποιούνται έργα που αφορούν στην απόκτηση σύγχρονου εξοπλισμού, εκπαίδευσης και κατάρτισης των

Αστυνομικών Αρχών της Κύπρου για εξκνίαση ηλεκτρονικών και άλλων εγκλημάτων, για την αντιμετώπιση, μεταξύ άλλων, όπλων μαζικής καταστροφής, την αντιμετώπιση των παράνομων ουσιών/εξαρτησεων κ.ά.

—Πόσα Έργα υλοποιήθηκαν/υλοποιούνται εντός της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 και ποια τα αποτελέσματα τους μέχρι σήμερα;

—Μέσω των τριών Προγραμμάτων, έχουν βεβαιωθεί μέχρι τις 30 Ιουλίου 2025 ποσά ύψους €45 εκατ. και βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν ολοκληρωθεί 72 έργα μέχρι σήμερα. Αναφέρονται ενδεικτικά, ορισμένα από τα αποτελέσματα των υλοποιηθέντων έργων. Στο πλαίσιο των δύο έργων «Μαθήματα ελληνικών σε ενήλικες Υπηκόων Τρίτων Χωρών» και «Μαθήματα ελληνικών σε ανήλικους Υπηκόους Τρίτων Χωρών», τα οποία έχουν χρονική διάρκεια από Ιούλιο 2024 μέχρι Δεκέμβριο 2025 και Αύγουστο 2024 μέχρι Ιανουάριο 2026, αντίστοιχα, έχουν μέχρι σήμερα τύχει εκπαίδευσης άνω των 700 ενήλικων και 100 ανηλίκων. Ο συνολικός Προϋπολογισμός των δύο έργων ανέρχεται στις €560.000. Μέσα από τα έργα των αναγκαστικών και υποβοηθούμενων/εθελούσιων επιστροφών, που υλοποιήθηκαν από τον Ιανουάριο 2022 μέχρι το Σεπτέμβριο 2024, έχουν πραγματοποιηθεί συνολικά άνω των 12.400 επιστροφών Υπηκόων Τρίτων Χωρών, με συνολικό κόστος που ανέρχεται περίπου στα €13,5 εκατ.

Στο πλαίσιο των ενεργειών επιτήρησης των εξωτερικών συνόρων από τη Λιμενική και Ναυτική Αστυνομία, έχουν αγοραστεί 13 σκάφη συνολικής αξίας €10 εκατ. Παράλληλα, στο πλαίσιο της διασφάλισης της εσωτερικής ασφάλειας εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ε.Ε. γενικότερα, υλοποιούνται έργα με στόχο την ενίσχυση της Αστυνομίας Κύπρου, όπως για παράδειγμα μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων των αρμοδίων υπηρεσιών για επαρκή και ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών στο πλαίσιο διερεύνησης και εξκνίασης εγκλημάτων. Σημαντικό έργο, επίσης είναι η ενίσχυση των δεξιοτήτων της Υποδιεύθυνσης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος για την αποτελεσματική διερεύνηση, καταπολέμηση και εξκνίαση υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, οργανωμένου εγκλήματος, τρομοκρατίας και ηλεκτρονικού εγκλήματος. Επιπρόσθετα, με σκοπό την πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας, αρμόδιες Υπηρεσίες της Αστυνομίας Κύπρου θα τύχουν εξειδικευμένης εκπαίδευσης και θα εξοπλιστούν με σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό (scanners, drones, ηλεκτρονικούς υπολογιστές υψηλών προδιαγραφών κ.κ.).

Επιπρόσθετα των όσων αναφέρονται πιο πάνω, παραχωρήθηκε, επίσης το ποσό των €67,7 εκατ. κατευθείαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την υλοποίηση του μεγάλου έργου που αφορά στην «Ανέγερση Κέντρου Φιλοξενίας και Προαναχωρησιακού Κέντρου στην περιοχή «Λίμνες» της Επαρχίας Λάρνακας». Πρόκειται για ένα έργο, το οποίο επιλέχθηκε κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας για συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων του Θεματικού Μέσου του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης για κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν μεταναστευτικές πιέσεις.

Με την προσθήκη των εθνικών πόρων, το συνολικό ποσό της Συμφωνίας Επιδοτήσεων ανέρχεται στο ποσό των €75,2 εκατ. Το Κέντρο Φιλοξενίας θα διαθέτει χωρητικότητα για τη φιλοξενία μέχρι και 1000 ατόμων, αιτητών διεθνούς προστασίας, ενώ το Προαναχωρησιακό Κέντρο χωρητικότητα για τη διαμονή 800 ατόμων, οι οποίοι θα βρίσκονται σε διαδικασία αναχώρησης/επιστροφής. Σκοπός του έργου είναι η ενίσχυση του συστήματος υποδοχής, ασύλου και επιστροφής της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η αποτελεσματική επιτήρηση και η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων ελέγχου ενισχύουν την ασφάλεια του κυπριακού κράτους και της Ε.Ε.

—Ποια είναι η προστιθέμενη αξία των έργων που υλοποιούνται κάτω από τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων για την κυπριακή κοινωνία;

—Η προστιθέμενη αξία των έργων που υλοποιούνται κάτω από τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων με τη συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. για την κυπριακή κοινωνία είναι πολύπλευρη και καθοριστική, τόσο σε επίπεδο κοινωνικής συνοχής όσο και σε επίπεδο ασφάλειας, διαχείρισης συνόρων και θεσμικής ενίσχυσης. Στο πλαίσιο υλοποίησης των έργων, παρέχονται τα αναγκαία μέσα, όπως προσωπικό, εκπαίδευση, εξοπλισμός και υποδομές, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των μαζικών μεταναστευτικών ροών από την Κυπριακή Δημοκρατία. Παράλληλα, διασφαλίζεται η προστασία των ευάλωτων ομάδων μεταναστών, ενισχύεται το κοινωνικό κράτος και προωθούνται οι αξίες της αλληλεγγύης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ενισχύεται η ικανότητα ελέγχου και παρακολούθησης των κυπριακών συνόρων, ιδιαίτερα δεδομένης της γεωπολιτικής θέσης της Κύπρου και διασφαλίζεται η ασφαλής και νόμιμη μετακίνηση προσώπων, με σκοπό την αποτροπή των παράτυπων μετανάστευσης. Η αποτελεσματική επιτήρηση και η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων ελέγχου ενισχύουν την ασφάλεια του κυπριακού κράτους και της Ε.Ε.

Επίσης, ενδυναμώνεται η ετοιμότητα της χώρας σε εξοπλισμό, τεχνολογισμό, διακριτική συνεργασία, για να αντιμετωπίσει έκτακτες ανάγκες ασφάλειας (π.χ. τρομοκρατικές επιθέσεις, κυβερνοπειλές κ.λπ.), προάγοντας την

Η υλοποίηση των έργων κρίνεται επιτακτική και αναγκαία, ενώ χωρίς την υποστήριξη και τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η πραγματοποίησή τους ενδέχεται να μην ήταν δυνατή.

Η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Εσωτερικών, από το 2004 διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και σε άλλα μεγάλα ευρωπαϊκά προγράμματα.

εμπιστοσύνη των πολιτών προς το κράτος, μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης κρίσιμων ζητημάτων.

Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η Κύπρος δέχεται έντονες μεταναστευτικές πιέσεις, γεγονός που καθιστά αναγκαία την υλοποίηση έργων που σχετίζονται τόσο με τη διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος όσο

και με την προστασία των εξωτερικών συνόρων. Η υλοποίηση αυτών των έργων κρίνεται επιτακτική και αναγκαία, ενώ χωρίς την υποστήριξη και τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η πραγματοποίησή τους ενδέχεται να μην ήταν δυνατή.

—Ποια τα επόμενα βήματα και στόχοι της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Ταμείων;

—Η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Ταμείων, προετοιμάζεται για την Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. το α' εξάμηνο 2026, ενόψει της δημοσίευσης του νέου Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2028-2034, στο οποίο εντάσσονται τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων καθώς και των νέων προτάσεων Κανονισμών για τα επιμέρους Ταμεία. Ως η Διαχειριστική Αρχή θα πρέπει να

αναλάβουμε την προεδρία της σχετικής ομάδας εργασίας που αφορά τα ΤΕΥ στο Συμβούλιο με όλες τις προκλήσεις που αυτό συνεπάγεται.

Όσον αφορά τα Προγράμματα, και συγκεκριμένα για το Πρόγραμμα Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, η Διαχειριστική Αρχή προγραμματίζει, μετά από σχετική διαβούλευση, την υλοποίηση έργων ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών, από τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παράλληλα, ως Σημείο Επαφής για το Νέο Σύμφωνο της Ε.Ε. για τη Μετανάστευση και το Ασύλο, η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Ταμείων θα πρέπει να παρακολουθεί συστηματικά την πρόοδο της υλοποίησης των απαραίτητων προπαρασκευαστικών ενεργειών, ούτως ώστε η Κύπρος να είναι έτοιμη όταν θα αρχίσει η επίση-

μη εφαρμογή του Συμφώνου τον Ιούνιο του 2026. Παράλληλα, ενόψει και της πολιτικής προτεραιότητας που έχει τεθεί για ένταξη της Κύπρου στη Ζώνη Σέγκεν, η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Ταμείων έχει επικεντρώσει τις προσπάθειές της στη χρηματοδότηση έργων, η υλοποίηση των οποίων θεωρείται κρίσιμη στο πλαίσιο της σχετικής αξιολόγησης που θα πραγματοποιηθεί από την Ε.Ε.

Επίσης, μέχρι τέλος Ιουλίου 2025, αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα της Υπηρεσίας, που θα καλύψει όλες τις ανάγκες εφαρμογής του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου καθώς και της αυτοματοποίησης των επιχειρησιακών διαδικασιών της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Ταμείων, στο πλαίσιο διαχείρισης των Ταμείων Εσωτερικών Υπο-

θέσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Εσωτερικών, από το 2004 διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και σε άλλα μεγάλα ευρωπαϊκά προγράμματα. Συγκεκριμένα, έχει αρμοδιότητες Ενδιάμεσου Φορέα στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027», καθώς και αρμοδιότητες Μονάδας Εφαρμογής στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027, με αποτέλεσμα να διαχειρίζεται, επιπρόσθετα, ένα Προϋπολογισμό της τάξης των €200 εκατ. για την υλοποίηση έργων υποδομής σε Δήμους και Κοινότητες. Επιπλέον, έχει οριστεί ως Φορέας Τεχνικών Επαληθεύσεων για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Ταμείων έχει ως διαχρονική επιδίωξη την επίτευξη των στόχων και οροσώμων που τίθενται μέσω των Προγραμμάτων των τριών Ταμείων, καθώς και τη μέγιστη δυνατή απορρόφηση των κονδυλίων που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της υλοποίησης έργων προστιθέμενης αξίας και με σκοπό τη διασφάλιση της αποτελεσματικής αξιοποίησής τους προς όφελος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Για περισσότερες πληροφορίες και ενημέρωση, αναφορικά με τα Προγράμματα των Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων, τα έργα που υλοποιούνται και τη Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Ταμείων του υπουργείου Εσωτερικών, μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας: www.moi.gov.cy/efu.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

5

ΠΑΡ 20:30 (103')

Η Ορχήστρα του Αδελφού μου
Emmanuel Courcol (FR 2024)

Ο βραβευμένος σκηνοθέτης Emmanuel Courcol ισορροπεί ανάμεσα στην κωμωδία και το δράμα στη νέα του ταινία που έκανε πρεμιέρα στο Φεστιβάλ Καννών. Ο Τιμπού, ένας διεθνώς αναγνωρισμένος διευθυντής ορχήστρας, ανακαλύπτει ότι έχει έναν μικρότερο αδερφό, τον Τζίμι. Ο Τζίμι εργάζεται στο εστιατόριο ενός σχολείου και παίζει τρομπόνι στην τοπική ορχήστρα όπου αποτελεί το καμάρι μιας εργατικής κοινότητας που απειλείται από την ανεργία. Όταν ο Τιμπού αντιλαμβάνεται το ταλέντο του αδερφού του, αποφασίζει να τον βοηθήσει. Με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους.
@Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ. €8

7

ΚΥΡ 20:30 (118')

Πάντα Υπάρχει το Αύριο 12+
Paola Cortellesi (ITA 2023)

Το σκηνοθετικό ντεμπούτο της Paola Cortellesi κέρδισε τα Βραβεία Κοινού και Κριτικής Επιτροπής στο Φεστιβάλ της Ρώμης και ψηφίστηκε «ταινία της χρονιάς» από την Ένωση Ιταλών Κριτικών Κινηματογράφου. Μια ταινία στην παράδοση της παλιάς μαυράσπρης ιταλικής κομεντί, που διηγείται την ιστορία της Ντέλια, μιας φτωχής γυναίκας που δουλεύει σκληρά για να μεγαλώσει τα τρία παιδιά της, στη μεταπολεμική Ιταλία. Με ελληνικούς υπότιτλους.
@Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ. €8

9

ΤΡΙ 20:30 (105')

Κίδικα - Πριν το Τέλος του Καλοκαιριού

Κωστής Χαραμουντάνης (GR 2024)

Η γεμάτη χιούμορ ταινία παρουσιάστηκε στο πρόγραμμα ACID στο Φεστιβάλ Καννών και κέρδισε 4 βραβεία στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης 2024. Ένας πατέρας με τα δίδυμα παιδιά του ταξιδεύουν στον Πόρο για τις διακοπές τους. Χωρίς να το γνωρίζουν, τα αδέρφια συναντούν τη βιολογική τους μητέρα, η οποία τα εγκατέλειψε όταν ήταν μωρά. Η συνάντηση θα καταλήξει σε μια γλυκόπικρη ιστορία ενηλικίωσης. Σενάριο, Σκηνοθεσία: Κωστής Χαραμουντάνης. Πρωταγωνιστούν: Σιμεών Τσακίρης, Έλσα Λεκάκου, Κωνσταντίνος Γεωργίουπουλος, Έλενα Τοπαλίδου, Αφροδίτη Καποκάκη, Στάθης Αποστόλου, Ιόλη Καλαϊτζή, Χρυσή Βιδάλκη. Με αγγλικούς υπότιτλους.
@Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ. €8

10

ΤΕΤ 20:30 (87')

Ο Μοϊκανός 12+

Frederic Farrucci (FR 2024)

Η ταινία έκανε πρεμιέρα στο πρόγραμμα Orizzonti Extra στο Φεστιβάλ Βενετίας και κέρδισε το Βραβείο Κοινού Fischer - Meet the Neighbors+ στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Ο Ζοζέφ, ένας από τους τελευταίους κτηνοτρόφους στην Κορσική, δέχεται επίσκεψη από τη μαφία. Θέλουν να του πάρουν τη γη για να την εκμεταλλευτούν τουριστικά αλλά εκείνος αρνείται πεισματικά. Σε μια διένεξη, σκοτώνει άθελά του τον άνδρα που τον απειλεί και μετατρέπεται σε φυγά στο νησί του. Ελληνικοί και αγγλικοί υπότιτλοι.
@Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ. €8

12

ΠΑΡ 20:30 (80')

Η Δίκη ενός Σκύλου12+

Laetitia Dosch (EH FR 2024)

Μια δικαστική κωμωδία με φρεσκάδα, χιούμορ και συγκίνηση εγείρει ερωτήματα για τη σχέση μας με τα ζώα. Η ταινία απέσπασε το Βραβείο Palm Dog στο Φεστιβάλ Καννών 2024. Σε αυτό το εξαιρετικά πρωτότυπο φιλμ, μια δασταύρωση ολάσπικ χιούμορ και φιλοσοφικής σάτιρας, η Αβρίλ, μια ανεξάρτητη δικηγόρος γνωστή για το θάρρος της να αναλαμβάνει χαμένες υποθέσεις, αποφασίζει να υπερασπιστεί έναν σκύλο! Ελληνικοί υπότιτλοι. @Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ. €8

14

ΚΥΡ 17:00 (60')

Η Κούκλα του Φραντς Κάφκα 4+

Humart

Το έργο μάς μεταφέρει στον μαγικό κόσμο μιας «κατά πολλούς» αληθινής ιστορίας, πλημμυρισμένης από συγκίνηση και έντονα συναισθήματα. Μια ιστορία που μας θυμίζει πως «ό,τι αγαπάμε μάλλον θα χαθεί, η αγάπη όμως θα επιστρέψει με άλλο τρόπο...». Μια παράσταση γεμάτη εικόνες, μουσική και φυσικά χιούμορ, που έρχεται για να ταξιδέψει μικρούς και μεγάλους. Σκηνοθεσία: Κώστας Σιλβέστρος. Δραματολογία / Κείμενο / Στίχοι τραγουδιών: Σταύρος Σταύρου. Μουσική σύνθεση: Θοδωρής Οικονόμου. Παίζουν: Χριστίνα Παπαδοπούλου, Άντονι Παπαμχαήλ, Αντρέας Κουτσόφτας, Άνθη Κάσινου, Ραφαέλλα Καβάζη. Χορευτής: Γιάννης Οικονομίδης. Μουσικός επί σκηνής: Ανδρέας Μιχαλόπουλος.€12

15

ΔΕΥ 19:30 (90')

Hernan Romero & Friends

Progressive Fusion Project

(Ευρωπαϊκή περιοδεία)

Μια μοναδική συναυλία με τον Hernan Romero, τον παγκοσμίως φήμης Αργεντινοαμερικανό βιρτουόζο κιθαρίστα, συνθέτη και παραγωγό. Βραβευμένος με Grammy & Emmy, ο Hernan Romero θα συνοδεύεται από διεθνείς και ντόπιους επαγγελματίες μουσικούς, καθώς και από κορυφαίους χορευτές του τάνγκο. Στενός συνεργάτης του θρυλικού κιθαρίστα Al Di Meola, ο Hernan Romero έχει εμπλουτίσει την κλασική τζαζ, τη λάτιν και το gypsy flamenco με τις μουσικές παραδόσεις της Μέσης Ανατολής και της Μεσογείου. €30+

17

ΤΕΤ 20:00 (150')

Ellio D'Anna Live in Cyprus

Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού

Ο οραματιστής στοχαστής, συγγραφέας best seller, φιλόσοφος και ιδρυτής του European School of Economics, Elio D'Anna ανεβαίνει στη σκηνή με μια εμπνευσμένη κεντρική ομιλία και live session Ερωτήσεων & Απαντήσεων με το κοινό. Συγγραφέας του διεθνούς best seller «The School for Gods», ο Elio D'Anna είναι γνωστός για τις τολμηρές του ιδέες σχετικά με την ηγεσία, την εσωτερική οικονομία και τη δύναμη του ονείρου. Οργάνωση: Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού. Σε συνεργασία με το Θέατρο Ριάλτο. Στα Αγγλικά, υπότιτλοι σε όλες τις γλώσσες & διαδικτυακή θέαση. €50+

Σεπτέμβριος 2025

27 & 28

ΣΑΒ 20:30 &

ΚΥΡ 18:30 & 20:30 (45')

ODE 16+

Έλενα Αντωνίου

Η χορογράφος – περφόρμερ Έλενα Αντωνίου και η μουσικός Μαρία Σπίβακ συναντιούνται για πρώτη φορά στη σκηνή σε ένα έργο που ακολουθεί τη διαδρομή εκείνη που μετακινεί το βλέμμα, τον χώρο, τον χρόνο και τη σχέση με τον θεατή. Οι δύο καλλιτέχνιδες επαναπροσδιορίζουν τον κάθε θεατικό χώρο παρουσίασής του σε πεδίο συντονισμού, και στέκονται εκεί όπου συναντιούνται η ρήξη και η αναγέννηση. Το ODE είναι μια κατάσταση δυναμική, μελωδική, συμπυκνωμένη – μια πράξη ενσώματης ποίησης. Μια δράση μετάβασης: από τον έλεγχο στη γλώσσα της ανάτασης. Όπως λέει η Audre Lorde: “Speak up instead of fight back. Women must share each other's power.” Ιδέα / Χορογραφία / Ερμηνεία: Έλενα Αντωνίου. Μουσική / Ερμηνεία: Μαρία Σπίβακ. Στο πλαίσιο του προγράμματος Τερψιχόρη 2025. €12 / 10

77777745

rialto.com.cy

Θέατρο Ριάλτο

Περιμένοντας τους πρώην

Πώς σκοπεύει το Μαξίμου να αντιμετωπίσει πιθανές πρωτοβουλίες επανόδου από Σαμαρά και Τσίπρα

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Δεν είναι ούτε ένας ούτε δύο. Το Μέγαρο Μαξίμου, το φθινόπωρο που έρχεται, θα βρεθεί αντιμέτωπο –όπως όλα δείχνουν– με τρεις πρώην πρωθυπουργούς. Δύο εξ αυτών, οι Αντώνης Σαμαράς και Αλέξης Τσίπρας φημολογείται έντονα πως θα προχωρήσουν στη δημιουργία νέου κόμματος. Ο τρίτος, ο Κώστας Καραμανλής, μπορεί να είναι εκτός ενεργού πολιτικής, ωστόσο ο λόγος του εξακολουθεί να έχει ιδιαίτερη βαρύτητα στο παραταξιακό ακροατήριο. Η τριπλή πίεση που αναμένεται να δεχθεί το Μαξίμου καθιστά αναγκαία την ύπαρξη ισχυρών αντανakλαστικών και σαφών στρατηγικών. Κι αυτό διότι, παρά την κυρίαρχη αντίληψη στην κυβέρνηση πως «και οι τρεις είναι φθαρμένοι», πρόκειται για πολιτικά πρόσωπα που διατηρούν το διακριτό πολιτικό τους αποτύπωμα.

Στάση αναμονής

Αναπόφευκτα, το βάρος πέφτει κυρίως στον Αντώνη Σαμαρά και στον Αλέξη Τσίπρα, οι οποίοι, όπως φαίνεται, έχουν ήδη ξεκινήσει προπαρασκευαστικές κινήσεις για την επάνοδό τους στο κέντρο της πολιτικής σκηνής. Για την κυβέρνηση, ο Μεσοήνιος πολιτικός αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση, ειδικά μετά την προσωπική τραγωδία που βίωσε με την απώλεια της κόρης του. «Η κριτική στο πρόσωπό του δεν είναι το ίδιο εύκολη με πριν», παραδέχεται κυβερνητική πηγή, σημειώνοντας πως το Μαξίμου τινεί στάση αναμονής για τα επόμενα βήματα του κ. Σαμαρά.

Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι ο πρώην πρωθυπουργός βρίσκεται σε συνεχείς επαφές με ορίζοντα τη δημιουργία νέου φορέα ακόμη και μέσα στους επόμενους λίγους μήνες. Πηγές από το περιβάλλον του τονίζουν στην «Κ» πως ο ίδιος βιώνει «με αξιοπρέπεια την προσωπική του τραγωδία», χωρίς αυτό να έχει αλλοιώσει τη θέλησή του «για προσφορά στην πατρίδα», η οποία υπήρξε σε όλη του τη ζωή η πρώτη προτεραιότητά του. Συνεπώς, η πιθανότητα δημιουργίας νέου κόμματος θεωρείται μεγάλη, με το ερώτημα να είναι πώς θα αντιδράσει το Μαξίμου.

Ο σάβανος απέναντι στο δράμα του πρώην πρωθυπουργού είναι δεδομένος – όπως φάνηκε και από τη στάση του κ. Μητσοτάκη. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι

Τριπλός «πονοκέφαλος» για το Μαξίμου

Οι κινήσεις των πρώην πρωθυπουργών αναμένεται να βρεθούν στο «ραντάρ» του κυβερνητικού επιτελείου το φθινόπωρο. Αντώνης Σαμαράς και Αλέξης Τσίπρας φημολογείται έντονα πως θα προχωρήσουν στη δημιουργία νέου κόμματος. Στον αντίποδα, ο Κώστας Καραμανλής μπορεί να βρίσκεται εκτός ενεργού πολιτικής, ωστόσο ο λόγος του εξακολουθεί να έχει ιδιαίτερη βαρύτητα στο παραταξιακό ακροατήριο της Ν.Δ.

το Μαξίμου θα μείνει αδρανές σε βάθος χρόνου, εφόσον ο κ. Σαμαράς κλιμακώσει τις κινήσεις του. «Στην πολιτική απαντάς με πολιτική», τονίζει αρμόδια πηγή, δείχνοντας τις μελλοντικές προθέσεις. Πάντως, στο κυβερνητικό στρατόπεδο εκτιμούν πως τα περιθώρια για το «κόμμα Σαμαρά» να αγγίξει υψηλά ποσοστά είναι περιορισμένα και απέχουν πολύ από διψήφια νούμερα. Ωστόσο, ακόμη και ένα μονοψήφιο ποσοστό μπορεί να προκαλέσει σοβα-

ρή ζημιά στο κυβερνών κόμμα, το οποίο αυτή την περίοδο δίνει μάχη με τα... δεκαδικά ψηφία.

Ευπρόσδεκτο φόβητρο

Το Μαξίμου έχει ήδη δείξει τις προθέσεις του απέναντι στην «επιστροφή» Τσίπρα, ξεκινώντας από την πρώτη στιγμή επίθεσης κατά μέτωπον στον πρώην πρωθυπουργό. Η επικρατούσα άποψη στην κυβέρνηση είναι πως πρόκειται για «βατό» αντίπαλο, καθώς θεωρείται ότι έχει «πολλούς σκελε-

τούς στην ντουλάπα» και η περίπτωση της διακυβέρνησής του έχει κριθεί οριστικά από τους πολίτες. Αυτό σημαίνει ότι η επιστροφή του συνιστά για τη Νέα Δημοκρατία μια ιδανική ευκαιρία να βρει τον «αντιπολιτευτικό μπαμπούλα» που της λείπει σήμερα.

Ωστόσο, δεν συμφωνούν όλοι με αυτήν την ανάγνωση. Στη Ν.Δ. υπάρχουν φωνές που προειδοποιούν ότι δεν πρέπει να υποτιμηθεί ο κ. Τσίπρας, καθώς υπό προϋποθέσεις θα μπορούσε να αποτελέ-

σει ένα αντίπαλο δέος για τον κ. Μητσοτάκη. Μέχρι στιγμής οι μετρήσεις δείχνουν ότι κινείται κάτω από το διψήφιο ποσοστό, χωρίς να έχει καν ανακοινώσει κόμμα, γεγονός που αφήνει περιθώριο δυναμικής ανόδου. Σύμφωνα με πηγές του Μαξίμου, η τακτική της πλήρους αποδόμησης του κ. Τσίπρα θα συνεχιστεί, διότι θεωρείται το πιο πρόσφορο «μέτρο σύγκρισης» ως ο αμέσως προηγούμενος πρωθυπουργός πριν από τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Το ιδανικό σενάριο για την κυβέρνηση θα ήταν το νέο κόμμα Τσίπρα –αν τελικά προχωρήσει– να κινηθεί λίγο πάνω από το ΠΑΣΟΚ, λειτουργώντας ταυτόχρονα ως «φόβητρο» για το πάλαϊ ποτέ «αντι-ΣΥΡΙΖΑ μέτωπο».

Κοιμένες γέφυρες

Ο Κώστας Καραμανλής δεν προτίθεται να ιδρύσει κόμμα, ούτε να στηρίξει ευθέως τον Αντώνη Σαμαρά, ούτε και να επιστρέψει στην ενεργό πολιτική. «Αυτό, σε συνδυασμό με το όνομα που φέρει, καθιστά την περίπτωση του ακόμη πιο επικίνδυνη», αναφέρει κυβερνητική πηγή, αποτυπώνοντας την πραγματική εκτίμηση του Μαξίμου. Οι δύο πλευρές έχουν εδώ και καιρό πλήρως κόψει τις γέφυρες, ωστόσο, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η κυβέρνηση φροντίζει να διατηρεί επαφές με πρόσωπα του στενού κύκλου του πρώην πρωθυπουργού, ώστε να έχει εικόνα των προθέσεών του.

Η επικρατούσα πεποίθηση είναι πως ο Κώστας Καραμανλής, εκ φύσεως αλλά και λόγω θέσης, δεν πρόκειται να προβεί σε «βάνανση κίνηση» που θα πλήξει τη Νέα Δημοκρατία, την οποία θεωρεί «σάρκα του». Την ίδια στιγμή, όμως, υπάρχει φόβος ότι μπορεί να πλήξει την κυβέρνηση Μητσοτάκη με άλλους τρόπους: για παράδειγμα, ενισχύοντας το ενδεχόμενο κόμμα Σαμαρά με δικά του στελέχη ή απαντώντας, έστω και εμμέσως, στις αιχμές του κ. Μητσοτάκη για «μακάρια ακινησία» στην εξωτερική πολιτική της περιόδου 2004-2009.

Στην περίπτωση Καραμανλή, το Μαξίμου έχει αποφασίσει να μην ανεβάσει περαιτέρω τους τόνους, θέλοντας, όπως λέει αρμόδια πηγή, «να μην κοπεί εντελώς ο ομφάλιος λώρος». Ωστόσο, το «ταγκό θέλει δύο» και δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι ο Κώστας Καραμανλής έχει διαθέσει να επιστρέψει στη σιωπή, τώρα που βγήκε από αυτήν...

«Βατός αντιπαλός»

Η επικρατούσα άποψη στην κυβέρνηση για τον κ. Τσίπρα είναι πως πρόκειται για «βατό» αντίπαλο – έχει «πολλούς σκελετούς στην ντουλάπα» και η διακυβέρνησή του έχει κριθεί οριστικά από τους πολίτες.

ΑΠΟΨΗ

Σε ποιους μπορεί να μιλήσει η Ν.Δ.;

Του ΕΥΤΥΧΗ ΒΑΡΔΟΥΛΑΚΗ

Πριν από λίγες εβδομάδες δημοσιεύθηκε μια δημοσκόπηση αρκετά ενδεικτική του πολιτικού κλίματος που διαμορφώνεται.

Στο ερώτημα εάν ο κόσμος συμφωνεί με την πολιτική της κυβέρνησης στο μεταναστευτικό, η αποδοχή ήταν στο 37%. Στις επιμέρους ερωτήσεις για τα μέτρα που είχαν ληφθεί (προσωρινή αναστολή χορήγησης ασύλου, κράτηση σε κλειστά κέντρα, περισσότερες απελάσεις κ.λπ.) το ποσοστό αποδοχής ξεπερνούσε το 70%. Ο κόσμος συμφωνούσε συντριπτικά με τα μέτρα που ελήφθησαν, αλλά όταν στην ερώτηση έμπαινε η λέξη «κυβέρνηση» το ποσοστό αποδοχής της συγκεκριμένης πολιτικής έπεφτε στο μισό.

Σε ποιοτικές έρευνες το φαινόμενο αυτό αποτυπώνεται ακόμη πιο συχνά. Πολίτες που αναγνωρίζουν ότι σε αρκετούς τομείς «κάτι γίνεται», εμφανίζονται πολύ πιο επικριτικοί απέναντι στην κυβέρνηση όταν την αξιολογούν συνολικά.

Τι σημαίνει αυτό; Οτι η κυβέρνηση βρίσκεται ενώπιον ενός ορατού κινδύνου. Να μιλάει σε ώτα μη

ακουόντων. Να λέει και να κάνει πράγματα που ο κόσμος θεωρεί σωστά, αλλά αυτό να μην αποδίδει όσο θα μπορούσε, καθώς κατ'ελάχιστον ένας διάχυτος αρνητισμός.

Είναι αρκετοί οι λόγοι που τροφοδοτούν αυτή την «γκρίνια». Πρώτος και βασικότερος η ακρίβεια. Δημιουργεί ένα υπόστρωμα δυσανεξίας, που υπονομεύει τα όποια θετικά μηνύματα. Είναι η κόπωση μετά έξι και πλέον χρόνια διακυβέρνησης. Είναι οι χαμηλές επιδόσεις που καταλογίζουν οι πολίτες στην κυβέρνηση, σε ζητήματα διαφάνειας και θεσμικής λειτουργίας.

Όλα αυτά σωρευτικά, αλλά και το γεγονός ότι η κυβέρνηση δέχεται συνεχώς μια αμφίπλευρη πίεση, δημιουργούν μια επικίνδυνη συνθήκη για εκείνη. Σε αυτό το πολιτικό περιβάλλον η πρόκληση για την κυβέρνηση είναι να εντοπίσει και να απευθυνθεί αποτελεσματικά στο κοινό που δεν έχει κλειστά αυτιά, αλλά είναι διατεθειμένο να την ακούσει.

Ποιο είναι αυτό το κοινό; Είναι οι ψηφοφόροι που ψήφισαν Ν.Δ. το 2019 και το 2023, σήμερα δηλώνουν δυσανεστημένοι, αλλά δεν

έχουν μετακινηθεί οριστικά προς άλλο κόμμα. Είναι πιο μετριοπαθείς πολίτες που ενοχλούνται από την υπέρμετρη τοξικότητα στον δημόσιο λόγο.

Είναι πραγματιστές ψηφοφόροι, δυσανεστημένοι κυρίως για τους λόγους που αναφέρθηκαν και λι-

Το κρίσιμο για τη Ν.Δ. είναι όσα ανακοινωθούν στη ΔΕΘ να μη μοιάζουν με αποσπασματικές εξαγγελίες, αλλά να είναι μέρος ενός ευρύτερου αφηγήματος που δημιουργεί προσδοκίες και για τη συνέχεια.

γότερο λόγω ιδεολογικών «αποκλίσεων». Είναι πολίτες που θεωρούν ότι η κυβέρνηση δεν έχει κάνει όσα ήθελε, αλλά όχι ότι δεν έχει γίνει τίποτα.

Είναι μισθωτοί και επαγγελματίες από όλους τους επαγγελματικούς χώρους. Με εξαίρεση τους συντα-

ξιούχους όπου η κάμψη της Ν.Δ. είναι κάπως μικρότερη, η φθορά της είναι οριζόντια, διαπίστωση που επιβεβαιώνει ότι δεν είναι απόρροια επιμέρους μέτρων αλλά ευρύτερης δυσανεξίας.

Η παρουσία του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ αντιμετωπίζεται ως ορόσημο στην προσπάθεια της κυβέρνησης να ανακτήσει τον έλεγχο της ατζέντας και την πολιτική δυναμική της. Αυτό φαινόταν να συμβαίνει μετά τον ανασχηματισμό του περασμένου Μαρτίου και το μικρό πακέτο μέτρων λίγο πριν από το Πάσχα, όταν επί τρεις μήνες ανέβαινε δημοσκοπικά, πριν το κλίμα επιδεινωθεί ξανά για εκείνην λόγω της υπόθεσης ΟΠΕΚΕΠΕ.

Οι προσδοκίες από τις εξαγγελίες της ΔΕΘ μοιάζουν σήμερα ακόμη μεγαλύτερες. Τα μέτρα που θα ανακοινωθούν δεν είναι ακόμη γνωστά. Τα μηνύματα που θα συγκροτήσουν το κυβερνητικό αφήγημα μοιάζουν ωστόσο ξεκάθαρα: Καλή πορεία της οικονομίας, μέτρα που αποδίδουν, βελτίωση που πλέον επιστρέφει στην κοινωνία. Μετάβαση από την «ευημερία των αριθμών» σε εξατομικευμένα οφέλη για τους πολίτες.

Το πώς θα αξιολογηθούν οι εξαγγελίες μένει να φανεί. Η αντιπολίτευση θα πλειοδοτήσει, αλλά δύσκολα θα πει κάποιος ότι μέτρα στάρηξης ή ελάφρυνσης κάποιων δια. ευρώ δεν τον βρίσκουν σύμφωνο.

Το κρίσιμο για τη Ν.Δ. είναι όσα ανακοινωθούν στη ΔΕΘ να μη μοιάζουν με αποσπασματικές εξαγγελίες, αλλά να είναι μέρος ενός ευρύτερου αφηγήματος που δημιουργεί προσδοκίες και για τη συνέχεια. Ένα βασικό ζητούμενο για κάθε κυβέρνηση πολλών ετών είναι να μην εγκλωβιστεί στη διαχείριση, αλλά να δείξει ότι έχει σφυγμό και σχέδιο. Και φυσικά ενσυναίσθηση. Αν δεν πείσει γι' αυτό, ο κόσμος θα εισπράξει τα οφέλη από τα όποια μέτρα και μετά θα της γυρίσει την πλάτη. Όπως ακριβώς συνέβη και με τα μέτρα Τσίπρα παραμονές των ευρωεκλογών του 2019.

Σε ό,τι αφορά την κατεύθυνση των μέτρων, η κυβέρνηση δεν χρειάζεται να ανακαλύψει την πυρίτιδα. Στις εκλογές του 2023 κέρδισε επειδή η πολιτική της ήταν ισορροπημένη. Αλλαγές στο κράτος και κινήσεις ενδυνάμωσης της χώρας, αλλά και δράσεις στάρηξης

πιο ευάλωτων ομάδων. Με αυτή τη στρατηγική συσπείρωσε την παραδοσιακή βάση της, αλλά και μπόρεσε να συνάψει νέες κοινωνικές συμμαχίες με εισροές από όλο το πολιτικό φάσμα.

Το ζητούμενο για τη Ν.Δ. είναι να διατηρηθεί το εύρος εκείνης της συμμαχίας και τα προτάγματά της. Να επικαιροποιούνται τα μέσα και τα μηνύματα, αλλά όχι η λογική της συγκρότησής της. Ο δε λόγος της να έχει ως επίκεντρο τη χώρα και τους πολίτες, όχι την εσωτερική πολιτική σύγκρουση. Αυτό πρέπει να τα αντληφθεί και η αντιπολίτευση, ειδικά εκείνη που έχει «κυβερνητικές» φιλοδοξίες.

Στο τέλος της ημέρας, το βασικό ζητούμενο για τη μεγάλη πλειοψηφία είναι πώς θα ζει καλύτερα σε ένα περιβάλλον ασφάλειας και σταθερότητας. Όποιος το περιγράψει αυτό με την κατάλληλη γλώσσα, το σωστό ύφος και την απαραίτητη ενσυναίσθηση, θα έχει το πάνω χέρι στην πολιτική αντιπαράθεση. Ιδίως αν έχει και κάποια χειροπιαστά πράγματα να παρουσιάσει.

Ο κ. Ευτύχης Βαρδουλάκης είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επικοινωνίας.

Συνέντευξη στον

ΣΤΑΥΡΟ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Λάθη στην επικοινωνιακή διαχείριση θεμάτων που «πλήγωσαν τη βάση της παράταξης» ομολογεί με συνέντευξη του στην «Κ» ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Παύλος Μαρινάκης, ενώ την ίδια ώρα ρίχνει τους τόνους έναντι των δύο πρώην πρωθυπουργών κ. Καραμανλή και Σαμαρά. Ο κ. Μαρινάκης επισημαίνει πως η πρόθεση του πρωθυπουργού είναι να μην αλλάξει ο εκλογικός νόμος, ενώ δεν θέτει ως μέτρο σύγκρισης για την κυβέρνηση τι θα κάνει ο Αλέξης Τσίπρας.

— Κύριε εκπρόσωπε, να ξεκινήσουμε από την εξωτερική πολιτική. Στην κυβέρνηση ασκείται κριτική τόσο από τα δεξιά όσο και από τα αριστερά, ότι στο Ουκρανικό ακολούθησε τη γραμμή της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ σαν «πρόθυμος σύμμαχος». Υπήρχε άλλη, ενδιάμεση οδός που δεν ακολουθήθηκε;

— Η στάση που κράτησε η χώρα μας υπέρ της Ουκρανίας ήταν μονόδρομος. Όταν είσαι μια χώρα που υφίσταται την απειλή του αναθεωρητισμού, οφείλεις πρώτα να σταθείς στο πλευρό άλλων χωρών οι οποίες βιώνουν στο πεδίο τις συνέπειες αυτού του δόγματος. Είναι αδιανόητο κάποιος, που παρουσιάζονται ως «υπερπατριώτες», τη μια μέρα να δακρύζουν υποκριτικά για την Κύπρο και την άλλη να ζητάνε να κάνουμε τα «στραβά μάτια» για την Ουκρανία. Ε.Ε. και ΝΑΤΟ δεν λειτουργούν μόνο ως φίλοι της Ουκρανίας, αλλά και ως υπερασπιστές αξιών. Εάν κάποιος πιστεύει ότι απέναντι σε αυτές τις αξίες έπρεπε να ακολουθήσουμε μια «άλλη, ενδιάμεση οδό»,ας το πει ευθέως. Ωστόσο, θυμόμαστε πολύ καθαρά το κόστος απομονωτικών λογικών και πρακτικών που πλήρωσε —ευτυχώς όχι χωρίς επιστροφή— η χώρα πριν από δέκα χρόνια.

— Το άλλο που σας καταλογίζεται είναι ότι η κυβέρνηση δεν φρόντισε να έχει διαύλους με την πλευρά Τραμπ — ότι είχε «επενδύσει» αποκλειστικά στους Δημοκρατικούς. Πώς θα περιγράφατε τις σχέσεις της Αθήνας με την κυβερνήση Τραμπ;

— Κύριε Παπαντωνίου, αυτή η κριτική είναι λανθασμένη. Η ελληνική διπλωματία διατηρεί διαχρονικά στενότητες σχέσεις με το σύνολο του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ. Επιπροσθέτως, να θυμίσω ότι ο πρωθυπουργός καταειροκροτήθηκε από σύσσωμο το Κογκρέσο, πριν από χρόνια, ενώ οι γερουσιαστές και των δύο κομμάτων υπερασπιζόνταν και υπερασπίζονται με ζέση τα ελληνικά συμφέροντα, με χαρακτηριστικότερη την περίπτωση των εξοπλιστικών προγραμμάτων.

— Τελικά δεν υπάρχουν δύο κυβερνητικές σχολές στην εξωτερική πολιτική; Εχουμε δει τον υπουργό Αμυνας να εκφράζει δημοσίως επιφυλάξεις για το πώς διαπραγματεύεται το υπουργείο Εξωτερικών — όπως στο θέμα του SAFE. Είναι φυσιολογικό αυτό;

— Η εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης είναι μία. Και υπαγορεύεται από τις αποφάσεις που λαμβάνονται από το ΚΥΣΕΑ. Και την πρώτη τετραετία και αυτά τα δύο χρόνια της δεύτερης, η χώρα μας έχει καταφέρει να κερδίσει μάχες που φοβόμασταν ακόμη και να τις δώσουμε τις προηγούμενες δεκαετίες και ταυτόχρονα να ψηλώσει ουσιαστικά. Δεν θυμάμαι άλλη κυβέρνηση να έχει υπογράψει ΑΟΖ με την Ιταλία και την Αίγυπτο, να έχει επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της από τα 6 στα 12 ναυτικά μίλια στο Ιόνιο, να προσελκύσει στρατηγικές επενδύσεις όπως η Chevron και η Exxon Mobil, να οχυρώσει τόσο αποτελεσματικά τα σύνορά της και να αποτυπώσει τα απώτατα δυνητικά όριά της με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.

— Το τελευταίο διάστημα συζητείται η πιθανότητα επιστροφής του κ. Τσίπρα, με τη φήμη που κυριαρχεί να είναι πως η

ΕΜΠΗΡΕΒΑΣΙΣΤΩΝ / INTIME NEWS

«Ο **μόνος** τρόπος οι πολίτες να πάρουν πίσω με μόνιμα μέτρα όσα στερήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια είναι η χώρα να έχει μια κυβέρνηση η οποία συνεχώς μεγαλώνει την πίτα. Είμαστε η μόνη πολιτική δύναμη του τόπου που επιλέγει και, κυρίως, εφαρμόζει αυτή την οδό», λέει ο Παύλος Μαρινάκης.

Παύλος Μαρινάκης, κυβερνητικός εκπρόσωπος

«Δεξιά ατζέντα» είναι η δική μας στρατηγική

Ο πρωθυπουργός σε καμία περίπτωση δεν αμφισβήτησε τις προθέσεις κανενός εκ των προκατόχων του — Δεν θα αλλάξει ο εκλογικός νόμος — Πληρώσαμε ένα μέρος της κοινωνίας

Ν.Δ. αναμένει την επιστροφή του, καθώς τον θεωρεί «βατό» αντίπαλο. Ισχύει πως τον θεωρείτε εύκολο αντίπαλο;

— Θα ήταν προσβλητικό για τους ανθρώπους που στηρίζαν τη Ν.Δ. και την επανεξέλεξαν το 2023 να πιστεύαμε ότι αυτό που χρειάζεται η κυβέρνηση είναι να χαμπλώσει τόσο πολύ τον πήχυ. Ο κ. Τσίπρας αποδοκιμάστηκε από τους πολίτες σε τρεις διαδοχικές εκλογές, τόσο ως πρωθυπουργός, αλλά ακόμη πιο εκκωφαντικά ως αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Στη δημοκρατία ο καθένας έχει δικαίωμα να έχει οποιαδήποτε φιλοδοξία, αλλά όσο κι αν κάποιος προσπαθούν, δεν θα ξαναγράψουν την Ιστορία. Σε κάθε περίπτωση, η επιτυχία αυτής της κυβέρνησης δεν εξαρτάται από το ποιον θα έχει αντίπαλο, αλλά το πόσο γρήγορα και αποτελεσματικά θα πετύχει στα περισσότερα από αυτά τα οποία ζητάνε οι πολίτες.

— Εξίσου πιθανή θεωρείται η δημιουργία νέου κόμματος και από τον Αντώνη Σαμαρά. Πώς σχολιάζετε την πιθανότητα δημιουργίας νέου φορέα από τον πρώην πρωθυπουργό, με δεδομένο ότι η Ν.Δ. φαίνεται να κάνει διαρκώς από τα δεξιά της;

— Δεν θα ήθελα να σχολιάσω φήμες, ειδικά για έναν πρώην πρωθυπουργό και πρώην πρόεδρο της Ν.Δ. Από κει και πέρα, πράγματι κάποιος επενδύουν και

στη χώρα μας στην ακροδεξιά ρητορική και αυτό είναι κάτι που δεν πρέπει να το υποτιμήσουμε. Πιστεύω ότι το μόνο «αντίδοτο» σε αυτή την προσπάθεια είναι η παράθεση της πραγματικότητας με απλά παραδείγματα: Θα μπορούσε να ορθώσει αναστήμα στον αναθεωρητισμό της Τουρκίας κάποιος που κάνει τα «στραβά μάτια» στην επίθεση που δέχθηκε η Ουκρανία; Θα εμπιστευόμασταν να φέρει στη χώρα 40 δισ. για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας, όπως έκανε ο Κυριάκος Μητσοτάκης, ένας αρνητής των εμβολίων; Θα στέλναμε σε κρίσιμες συνόδους κορυφής έναν πολιτικό που λέει δημοσίως ότι μας «τσιπαίνουν» με τις νέες ταυτότητες; Θα ήθελαν οι πολίτες μια νέα —ω μν γένοιτο— υβριδική απειλή στα σύνορα να τη διαχειριστεί ένας από τους πολιτικούς που επένδυσαν σε «χαμένα βαγόνια» και «εξαφανισμένους νεκρούς»; Αυτό που πραγματικά αποτελεί «δεξιά ατζέντα» είναι μια στρατηγική για μια υπερήφανη και ισχυρή Ελλάδα. Και επί των ημερών του Κυριάκου Μητσοτάκη η χώρα μας κατάφερε να σταθεί όρθια και να μεγαλώσει, στην πιο δύσκολη παγκόσμια συγκυρία.

— Πρόσφατα ο πρωθυπουργός άσκησε δριμυεία κριτική στη διακυβέρνηση Καραμανλή, λέγοντας πως στα ελληνοτουρκικά υπήρξε «μακάρια ακινησία».

Υπήρχε όντως τέτοια ακινησία; Αποκρύσσει η σημερινή Ν.Δ. τη διακυβέρνηση Κώστα Καραμανλή;

— Ο πρωθυπουργός σε καμία περίπτωση δεν αμφισβήτησε ούτε τις προθέσεις ούτε τον πατριωτισμό κανενός εκ των προκατόχων του. Πολλώ δε μάλλον πρώην πρωθυπουργών, τους οποίους έχει και ο ίδιος υπαρετήσει ως βουλευτής ή και ως υπουργός. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης, απαντώντας σε μία άδικη κριτική στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, υπενθύμισε ότι στο παρελθόν, με τις ίδιες ακριβώς συνθήκες και την ίδια ρητορική από την Τουρκία, δεν είχαν γίνει τόσες κινήσεις ουσίας όσες έχουν γίνει επί των ημερών του.

— Στις ευρωεκλογές καταγράψατε μια κακή επίδοση και μέχρι τώρα το έδαφος δεν έχει καλυφθεί. Τι πληρώνει η Ν.Δ.; Εγινε πολύ «κεντρώα»; Εχει φθαρεί από τα σκάνδαλα; Και τα δύο;

— Η Ν.Δ. στις ευρωεκλογές, ενώ πέτυχε καθαρή νίκη και ευρεία σε διαφορά, απέιχε από την προηγούμενη της επίδοση, που ήταν και ο στόχος μας. Είδαμε μια μερίδα συμπολιτών μας να στρέφεται στην αποχή και λάβαμε το «μήνυμα» αυτής της κάλπης, με πρώτο τον πρωθυπουργό. Στόχος είναι, μέχρι τις βουλευτικές εκλογές, ο κόσμος αυτός να πειστεί από το σύνολο των πολιτικών μας. Τα δύο τελευταία

χρόνια γίνονται μεγάλα βήματα: μη κρατικά πανεπιστήμια, αναβάθμιση του ΕΣΥ, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, μείωση ανεργίας σε ιστορικό χαμηλό, αύξηση μισθών ως αντιστάθμισμα στην άνοδο των τιμών, επιστροφή του πλεονάσματος στους πολίτες με μόνιμα μέτρα, σημαντικές τομές στη Δικαιοσύνη, αναβάθμιση σχολείων, συνέργειες δημοσίων πανεπιστημίων με τα μεγαλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου. Δεν πανηγυρίζουμε, γιατί πολλοί συμπολίτες μας περνάνε ακόμη δύσκολα, αλλά ούτε και μηδενίζουμε τις επιτυχίες της χώρας. Κάποιες επιλογές, πράγματι, είχαν πολιτικό κόστος. Σε κάποιες περιπτώσεις, κυρίως από την επικοινωνιακή διαχείριση μερικών πολιτικών, πληρώσαμε ένα μέρος της κοινωνίας και οφείλουμε με τη στάση, τον λόγο μας, αλλά πρωτίστως έμπρακτα, με τις πολιτικές μας, να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη τους.

— Η κυβέρνηση στην υπόθεση των Τεμπών ακολούθησε την οδό της απευθείας παραπομπής των υπουργών της στον φυσικό δικαστή, με το σκεπτικό ότι η Βουλή έχει διαχρονικώς αποτύχει στον ρόλο του εισαγγελέα και του ανακριτή που της απονέμει το Σύνταγμα. Για τον ΟΠΕΚΕΠΕ, όμως, κρίθηκε ότι η Βουλή μπορεί να διαλευκάνει μια υπόθεση στην οποία εμπλέκονται δύο υπουργοί. Πότε είχε δικίο η κυβέρνηση; Όταν έκρινε τη Βουλή ακατάλληλη για διερεύνηση σκανδάλων ή τώρα;

— Η αντιπολίτευση τεχνικώς ταυτίζει δύο εντελώς διαφορετικές μεταξύ τους υποθέσεις. Στην περίπτωση του τραγικού δυστυχήματος των Τεμπών, αναφορικά με τον κ. Τριαντόπουλο, είχαμε μια υπόθεση η οποία οδηγείτο στο ακροατήριο, με τέσσερις ήδη κατηγορουμένους κι ένα κατηγορητήριο το οποίο προϋπήρχε και επέλεξε η αντιπολίτευση να επεκτείνει. Στη περίπτωση του κ. Καραμανλή μιλάμε για μία δικογραφία με 42 διώξεις. Στον ΟΠΕΚΕΠΕ ήρθε αμελλητί μια δικογραφία, όπου για τα μη πολιτικά πρόσωπα δεν έχει ασκηθεί καν ποινική δίωξη. Όσο ισχύει ακόμη το άρθρο 86 του Συντάγματος, για το οποίο ο πρωθυπουργός έχει προαναγγείλει πρόθεση αναθεώρησης, η ποινική αξιολόγηση των δικογραφιών που έρχονται στη Βουλή γίνεται από τους βουλευτές. Η εξεταστική επιτροπή, η οποία ελπίζουμε για πρώτη φορά να λειτουργήσει σωστά, είναι ο μόνος τρόπος να φωτιστούν όλα τα σημεία μιας διαχρονικής πληγής, που έχει κοστίσει στη χώρα μας σχεδόν 3 δισ. τα τελευταία 30 χρόνια.

— Τον εκλογικό νόμο θα τον αλλάξετε;

— Μόλις πριν από έναν περίπου μήνα ο πρωθυπουργός ξεκαθάρισε ότι δεν θα τον αλλάξει.

— Σε μια εβδομάδα είναι η ΔΕΘ. Κάποιοι λένε ότι είναι η τελευταία ευκαιρία της κυβέρνησης να ανακάμψει. Συμφωνείτε; Ποιο μήνυμα θέλετε να εκπέψετε από το βήμα της ΔΕΘ;

— Ο μόνος τρόπος οι πολίτες να πάρουν πίσω με μόνιμα μέτρα όσα στερήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια, είναι η χώρα να έχει μια κυβέρνηση η οποία συνεχώς μεγαλώνει την πίτα. Είμαστε η μόνη πολιτική δύναμη του τόπου που επιλέγει και, κυρίως, εφαρμόζει αυτή την οδό. Αρα, πρώτη προτεραιότητα: πολιτικές που μειώνουν φόρους, δίνουν ανάσα στην οικονομία και παράγουν συνέχεια νέες, καλύτερες δουλειές, οι οποίες φέρνουν έσοδα στο κράτος. Εξίσου σημαντική προτεραιότητα αποτελεί η στήριξη της οικογένειας. Η δημογραφική κρίση πληγώνει την Ελλάδα, όπως και τις υπόλοιπες χώρες. Σε συνέχεια όσων μέτρων έχουμε ήδη λάβει, χρειάζεται ακόμη πιο ουσιαστική ενίσχυση της μέσης ελληνικής οικογένειας. Όπως και να 'χει, σε αντίθεση με το τι συμβαίνει στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών —με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτό της Γαλλίας— εμείς θα συνεχίσουμε να λαμβάνουμε μέτρα που αυξάνουν μόνιμα το εισόδημα των πολιτών.

“

Η στήριξη στην Ουκρανία

Η στάση που κράτησε η χώρα μας υπέρ της Ουκρανίας ήταν μονόδρομος. Όταν είσαι μια χώρα που υφίσταται την απειλή του αναθεωρητισμού, οφείλεις πρώτη να σταθείς στο πλευρό άλλων χωρών οι οποίες βιώνουν στο πεδίο τις συνέπειες αυτού του δόγματος.

“

Το πολιτικό κόστος

Τα δύο τελευταία χρόνια γίνονται μεγάλα βήματα. Δεν πανηγυρίζουμε, γιατί πολλοί συμπολίτες μας περνάνε ακόμη δύσκολα, αλλά ούτε και μηδενίζουμε τις επιτυχίες της χώρας. Κάποιες επιλογές, πράγματι, είχαν πολιτικό κόστος.

Της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Σε **τεντωμένο** σχοινί ακροβατεί εκ νέου η Γαλλία «εγκλωβισμένη» σε οικονομικό αδιέξοδο, χωρίς προϋπολογισμό και σύντομα πιθανόν και χωρίς κυβέρνηση. Σε μια κίνηση υψηλού πολιτικού ρίσκου ο πρωθυπουργός Φρανσουά Μπαϊρού ζήτησε την περασμένη Τρίτη ψήφο εμπιστοσύνης για τις 8 Σεπτεμβρίου, βάζοντας απέναντί του όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης, που πλέον διακηρύσσουν ότι θα ρίξουν την κυβέρνηση μειοψηφίας του. Σε μια απέλπιδα προσπάθεια να αποτρέψει το προδιαγεγραμμένο τέλος της 8μηνης κυβέρνησης, ο υπουργός Οικονομικών Ερίκ Λομπάρντ προειδοποίησε ότι η πρόσκληση προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) να «παρέμβει» ως ύστατη λύση «αποτελεί κίνδυνο που βρίσκεται ενώπιόν μας».

Η νέα κρίση στη Γαλλία προσέφερε αυτή την εβδομάδα πηχυαίους τίτλους στον εγχώριο και ξένο Τύπο περί επικίνδυνου «πολιτικού χάους», ακόμη και επιστροφής στην επώδυνη χρηματοπιστωτική κρίση για την Ευρώπη, λόγω και των δηλώσεων Λομπάρντ για ενδεχόμενη προσφυγή στο ΔΝΤ.

Οι αγωνίες

Πρέπει όμως η Ευρώπη να ανησυχεί για πιθανή μετάδοση της γαλλικής δημοσιονομικής «ασθένειας» σε άλλα κράτη-μέλη; Η ορατή συνέχιση της πολιτικής αστάθειας στη Γαλλία θα προκαλέσει «τριγμούς» στην αρχιτεκτονική ασφαλείας που επιχειρεί να οικοδομήσει η Ε.Ε. εν μέσω των διαπραγματεύσεων για το τέλος του πολέμου στην Ουκρανία;

Η πολιτική κρίση στη Γαλλία δεν έπεσε, πάντως, σαν κεραυνός εν αιθρία στις Βρυξέλλες, καθώς από τα μέσα Ιουλίου ήταν φανερό ότι τα μέτρα λιτότητας του Μπαϊρού –στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του 2026– ήταν εξαιρετικά αντιδημοφιλή, καθώς επιδίωκε να εξοικονομήσει περίπου 44 δισ. ευρώ μέσω «παγώματος» στις αυξήσεις κοινωνικών δαπανών, αλλά και κατάργησης αρκετών αργιών.

Αν και το Παρίσι έχει μπει από πέρυσι σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος –όπως και η Ρώμη–, αρμόδιες ευρωπαϊκές πηγές υπογραμμίζουν ότι η δημοσιονομική κατάσταση της Γαλλίας δεν είναι δραματική, καθώς το δημόσιο χρέος είναι σαφώς χαμηλότερο σε σχέση με το μέγεθος της οικονομίας της από εκείνο της Ιταλίας, που αγγίζει το 135% του ΑΕΠ. Βάσει των προβλέψεων της Κομισιόν, μάλιστα, ο πληθωρισμός στη Γαλλία θα παραμείνει χαμηλός, το δημόσιο χρέος θα μειωθεί στο 118,4% του ΑΕΠ το 2026, ενώ αναμένεται ανάπτυξη 1,3%.

Ωστόσο, για τους διεθνείς επενδυτές η πραγματικότητα

απέχει από τις προβλέψεις της Κομισιόν. Γι' αυτό, άλλωστε, η διαφορά απόδοσης μεταξύ του 10ετούς χρέους της Γαλλίας και της Γερμανίας –βασικό μέτρο κινδύνου– έκλεισε στις 82 μονάδες βάσης την Τετάρτη, το υψηλότερο επίπεδο από τον Ιανουάριο.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, η δημοσιονομική κατάσταση της Γαλλίας –αν και προβληματική– δεν προκαλεί «συναγερμό» στις Βρυξέλλες, διαβεβαιώνουν αρμόδιες πηγές, που υπενθυμίζουν ότι δεν είναι η πρώτη κυβερνητική κρίση, καθώς πέρυσι τον Σεπτέμβριο ο Μακρόν διόριζε πρωθυπουργό τον Μισέλ Μπαρ-

νιέ, που είχε βραχύτατη παραμονή στην εξουσία –μόλις τριών μηνών.

Για τον Νικολά Βερόν, Γάλλο οικονομολόγο και ανώτατο συνεργάτη του Bruegel στις Βρυξέλλες, η νέα κρίση «είναι διαφορετική, καθώς πρόκειται για ξεκάθαρα γαλλικό πρόβλημα, όπως και πέρυσι, αλλά φέτος ακόμη περισσότερο, καθώς σήμερα δεν υπάρχει κάποιο ορατό σενάριο μετάδοσης της κρίσης σε άλλα κράτη-μέλη», ενώ «η ένταση του προβλήματος δεν είναι συγκρίσιμη με εκείνη της Ελλάδας ή άλλων κρατών-μελών στη διάρκεια της κρίσης στην Ευρωζώνη».

Η Γαλλία βήχει, αλλά η Ευρώπη δεν αρρωσταίνει

Γιατί είναι καθουσιαστικοί οι αναλυτές για τις γεωπολιτικές παρενέργειες της πολιτικοοικονομικής κρίσης που κλυδωνίζει το Παρίσι

Ο Εμανουέλ Μακρόν και η σύζυγός του Μπρίτζιτ υποδέχονται τον Φρίντριχ Μερτς στο κάστρο Μπρεγκανσόν, σε θέρετρο της Κυανής Ακτής, λίγο πριν από την έναρξη της κοινής συνεδρίασης των υπουργικών συμβουλίων Γαλλίας και Γερμανίας. Την ίδια στιγμή στο Παρίσι η κατάσταση είναι τεταμένη, με την κυβέρνηση Μπαϊρού να ζητεί ψήφο εμπιστοσύνης για να περάσει το σκληρό πακέτο μέτρων λιτότητας που έχει ανάγκη η γαλλική οικονομία.

REUTERS / MANON CRUZ/POOL

δέεται με την έλλειψη πολιτικής πλειοψηφίας και ενός κατακερματισμένου πολιτικού τοπίου».

Ακόμη πιο ψυχραιμη είναι η εκτίμηση του Βερόν σε ό,τι αφορά τον γεωπολιτικό, κρίσιμο ρόλο της Γαλλίας, καθώς ο Γάλλος πρόεδρος μαζί με τον Βρετανό πρωθυπουργό είναι επικεφαλής της λεγόμενης «συμμαχίας των προθύμων» για την παροχή εγγυήσεων ασφαλείας προς την Ουκρανία, ενώ εισηγείται και αύξηση των αμυντικών δαπανών.

«Δεν θεωρώ ότι υπάρχουν γεωπολιτικές συνέπειες για την Ευρώπη λόγω της τρέχουσας κρίσης, καθώς ο πρόεδρος Μακρόν είναι “κατοχυρωμένος” μέσω του γαλλικού Συντάγματος», τονίζει και εξηγεί ότι «υπάρχει σαφής διαχωρισμός ρόλων μεταξύ του προέδρου που ηγείται της εξωτερικής πολιτικής και άμυνας από εκείνον του πρωθυπουργού, που επικεντρώνεται σε εσωτερικά ζητήματα». Ο Γάλλος οικονομολόγος αναφέρει, παράλληλα, πως σε ό,τι αφορά τον προϋπολογισμό, «στην πραγματικότητα υπάρχει ευρύτατη πολιτική συναίνεση για αύξηση των αμυντικών δαπανών. Ίσως όχι στον βαθμό που προτείνει ο Μακρόν, αλλά ωστόσο σε σημαντικό βαθμό». Γι' αυτό πιστεύει ότι δεν θα επηρεαστούν οι αποφάσεις του Παρισιού «που αφορούν τη γεωπολιτική κατάσταση στην Ευρώπη από εκείνες που συνδέονται με την τρέχουσα πολιτική και δημοσιονομική αστάθεια».

Σενάρια διεξόδου

Πώς, όμως, μπορεί να αρθεί το πολιτικό «αδιέξοδο»; Ο διορισμός τεχνοκράτη πρωθυπουργού θα αποτελούσε λύση;

Για τον Βερόν, υπάρχουν πάντα τρόποι άρσης των πολιτικών «αδιεξόδων». Παραδέχεται, ωστόσο, ότι είναι επισφαλής κάθε πρόβλεψη, αν και όλα δείχνουν ότι δεν θα πετύχει το πολιτικό ρίσκο του Μπαϊρού. «Το βασικό σενάριο είναι ότι δεν θα κερδίσει την ψήφο εμπιστοσύνης και επομένως θα πρέπει να παραιτηθεί. Και τότε το ερώτημα θα αφορά στο τι θα κάνει ο Μακρόν: θα διορίσει νέο πρωθυπουργό ή λόγω πλήρους πολιτικού αδιεξόδου, τελικά, θα προκηρύξει πρόωρες βουλευτικές εκλογές, που δεν επιθυμεί».

Ο ίδιος θεωρεί ότι μια κυβέρνηση υπό τεχνοκράτη πρωθυπουργό αποτελεί ενδιαφέρον ερώτημα, καθώς «η Γαλλία δεν έχει τέτοια πολιτική παράδοση». Εκτιμά, όμως, ότι αποτελεί μάλλον απίθανη επιλογή, καθώς «σε λιγότερο από δύο χρόνια αρχίζει ένας μεγάλος εκλογικός κύκλος, με αφετηρία τις προεδρικές εκλογές και επομένως θα ήταν κάπως παρατραβηγμένο να πιστεύουμε ότι μια τεχνοκρατική κυβέρνηση θα μπορούσε να διαρκέσει έως τότε. Γιατί στην πραγματικότητα δεν θα επιλύσει την τρέχουσα πολιτική κρίση».

ΑΠΟΨΗ

Με το δίλημμα λιτότητα ή καταστροφή

Του ΜΑΚΗ ΜΑΛΑΦΕΚΑ

Το **μεταδημοκρατικό** σιρίαλ της γαλλικής πολιτείας θα συνεχιζόταν ίσως εν μέσω σχετικής αδιαφορίας από τη διεθνή δημοσιολογία, ως κάτι σαν «ρουτίνα εκτροπής», και η τέταρτη κατά σειρά κυβέρνηση μειοψηφίας του Εμανουέλ Μακρόν θα ετοιμαζόταν κι αυτή να πέσει στο γνωστό δίκτυο θεσμικής ασφαλείας της Πέμπτης Δημοκρατίας, αν δεν διαφαίνονταν στον ορίζοντα δύο εντυπωσιακά αστάθμητοι και συγχρονισμένα δυσόιανοι παράγοντες: το ΔΝΤ και η λαϊκή κινητοποίηση της 10ης Σεπτεμβρίου.

Μετά τις πτώσεις των κυβερνήσεων Μπορν (Ιαν. 2024) και Ατάλ (Σεπτ. 2024) που νομοθετούσαν βασικά με Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, και που οδήγησαν το κόμμα του Γάλλου προέδρου στην πανωλεθρία των τελευταίων ευρωεκλογών (14,5%), μετά και την κατάρρευση της εφήμερης κυβέρνησης Μπαρνιέ (Δεκ. 2024), η τελευταία

κυβέρνηση κοινοβουλευτικής μειοψηφίας του Μακρονικού consensus ανακρίθηκε, έπειτα από δραματικό διάγγελμα του κεντροδεξιού της πρωθυπουργού Φρανσουά Μπαϊρού, ότι στις 8 Σεπτεμβρίου θα ζητήσει την ψήφο εμπιστοσύνης της γαλλικής εθνοσυνέλευσης. Δραματικό, διότι είδε τον Μπαϊρού να λέει επί λέξει ότι η Γαλλία «είναι στο χείλος του γκρεμού», «ένα βήμα πριν από την κρίση χρέους», κι ότι πρέπει να μπει κατεπείγοντως σε πρόγραμμα σκληρής λιτότητας και περικοπών ύψους 44 δισ. ευρώ. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε, κατ' αρχάς, ότι η «εποχή Μακρόν» χαρακτηρίζεται ήδη από σκληρή λιτότητα και κοινωνικό αυταρχισμό (Κίτρινα Γίλεκα, κρίση του συνταξιοδοτικού, κ.λπ.) και ταυτόχρονη υπερσοσύρρευση πλούτου (από τα 570 δισ. το 2017, οι 500 μεγαλύτερες περιουσίες της χώρας ανήλθαν στο 1,2 τρισ. το 2024, κυρίως χάρη στην κατάργηση του φόρου μεγάλης περιουσίας ISF), συνειπώς οποιαδήποτε λαϊκή «στήριξη» του

νέου διασωστικού εγχειρήματος θα πρέπει προφανώς να θεωρείται χαμένη από χέρι – τουναντίον, προετοιμάζονται γιγαντιαίες διαδηλώ-

Η κίνηση Μπαϊρού δείχνει εδώ συγκριτικά αξιοπρεπής, στον βαθμό που επαναφέρει μια υποψία κοινοβουλευτισμού μέσα στο γενικευμένο ντελίριο αντικοινοβουλευτικής διακυβέρνησης της «Μακρονίας».

σεις και πανεθνικές απεργίες, που από την Τετάρτη 10.9 αναμένεται να παραλύσουν τη Γαλλία.

Πρέπει όμως να παρατηρήσουμε και

το εξής: η κίνηση Μπαϊρού δείχνει εδώ συγκριτικά αξιοπρεπής, στον βαθμό που επαναφέρει μια υποψία κοινοβουλευτισμού μέσα στο γενικευμένο ντελίριο αντικοινοβουλευτικής διακυβέρνησης της «Μακρονίας». Για πρώτη φορά έπειτα από πολλά χρόνια, για την κοινωνικοοικονομική πολιτική θα αποφασίσει η Βουλή και όχι ο πρόεδρος. Τζογάροντας πάνω σε ένα πολύ πραγματικό ενδεχόμενο απόρριψης της πολιτικής του –ήδη το διάγγελμά του προκάλεσε πτώση του CAC40 και άνοδο των επιτοκίων–, ο Μπαϊρού στέλνει φυσικά το, πολύ γνωστό και σε μας, εκβιαστικό δίλημμα λιτότητα ή καταστροφή, στην πόρτα του δικαιωματικού του παραλήπτη, στους βουλευτές του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Καθώς αυτό είναι το κόμμα που άλλαξε τη ρότα της γαλλικής Κεντροαριστεράς προς τον φιλελευθερισμό, αυτό είναι το κόμμα όλων των κοινωνικών υποχωρήσεων και συμβιβασμών, σε τελική ανάλυση: αυτό είναι το κόμμα από το σπλάχνα του

οποίου ξεπήδησε ο ίδιος ο Μακρονισμός. Κατά κάποιον τρόπο, λέει με την κίνησή του ο Μπαϊρού, οι Σοσιαλιστές οφείλουν να στηρίξουν το κυβερνητικό πρόγραμμα λιτότητας, αυτοί που, μολονότι χρωστάνε τον υπερβολικά μεγάλο αριθμό βουλευτών τους στην προενός έτους ενωτική πρωτοβουλία Μελανσόν, είναι σήμερα οι μοναδικοί που μπορούν να γείρουν την πλάστιγγα της ψήφου εμπιστοσύνης υπέρ του προεδρικού στρατοπέδου. Εάν βέβαια το κάνουν, θα αφανιστούν. Όχι όπως το μνημονιακό ΠΑΣΟΚ που πέρασε απ' το 44% στο 5%, καθώς αυτό έχει ήδη συμβεί στο Σ.Κ. σταδιακά από το δημοψήφισμα για το Ευρωσύνταγμα (2005) και μετά, αλλά ταυτίζοντας την πολιτική τους ταυτότητα με το περιρρέον κεντρόνο ναυάγιο.

Η **οικονομική** κρίση έρχεται, θα είναι διεθνής και θα είναι δομική. Όλα τα σημάδια το δείχνουν, από την παγκόσμια υπερτίμηση των μετοχών ψηφιακής τεχνολογίας μέχρι

την επιθετική πολιτική Τραμπ και τις δεσμεύσεις για επανεξοπλισμό. Και ακριβώς επειδή θα είναι δομική, ο τελευταίος που θα έπρεπε να την πληρώσει είναι η δημόσια διοίκηση, τα επιδόματα, το ευρωπαϊκό κράτος πρόνοιας. Σε κάθε περίπτωση, η υπερφιλελεύθερη πολιτική του Μακρόν, που προέκυψε το 2017 ως ο εκλεκτός ενός παραπαιόντος συστήματος για να εξυγιάνει τα οικονομικά του, αποδείχθηκε και η μεγαλύτερή του αποτυχία, καθώς επί των ημερών του το δημόσιο χρέος αυξήθηκε κατά ένα τρισεκατομμύριο ευρώ. Σε δέκα μέρες, τόσο στη Βουλή όσο και στους δρόμους της Γαλλίας, δεν θα παιχτεί μόνο η επιβίωση του Μακρονισμού, αλλά και ο χαρακτήρας της κοινωνικής αντίστασης στην καταγίδα που πλησιάζει.

Ο κ. Μάκης Μαλαφέκας είναι συγγραφέας που ζει και εργάζεται στο Παρίσι και στην Αθήνα. Το τελευταίο του βιβλίο «Deepfake» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αντίδοτες.

Προσκυνήματα του Πόντου

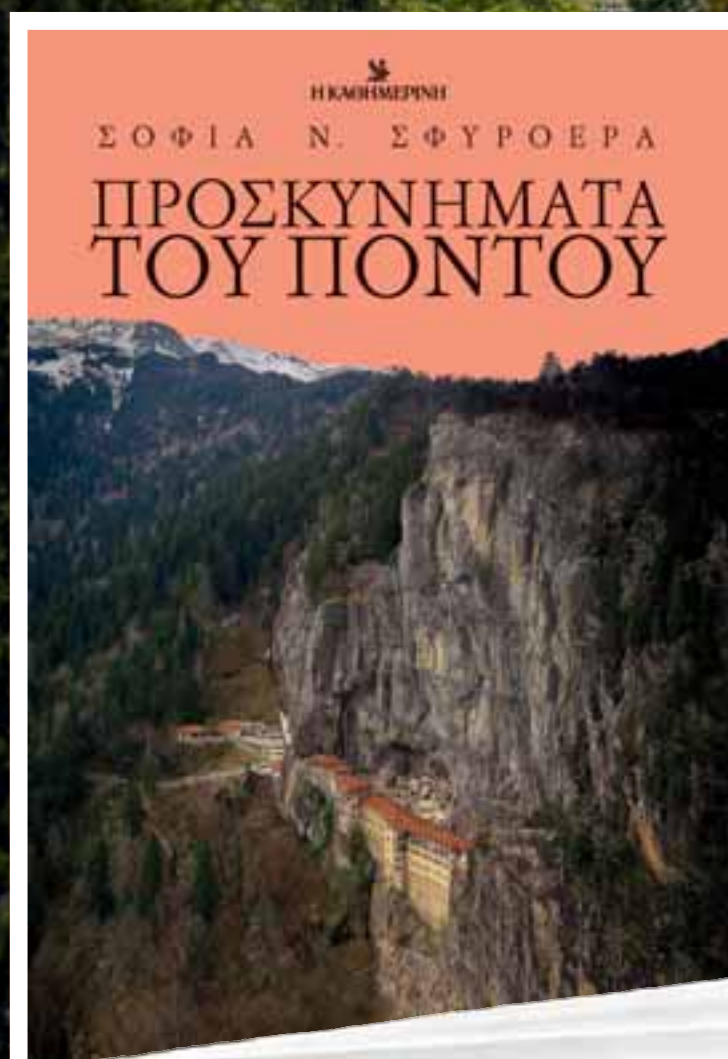
Μια ευλαβική περιήγηση
στον χρόνο, στον χώρο
και στα μνημεία του Πόντου,
από την εποχή του Βυζαντίου
έως τη Γενοκτονία
και τον ξεριζωμό

Η Παναγία Σουμελά
και τα άλλα μοναστήρια
του ποντιακού Ελληνισμού

Η ιστορία,
η αρχιτεκτονική,
τα ιερά κειμήλια

7/9

με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνία, Πολιτική και Οικονομία Εμπειρία

www.kathimerini.com.cy

MAGA και παραλλαγή

Οκτώ μήνες μετά την ορκωμοσία του, ο Τραμπ κατεβάζει την Εθνοφρουρά στις πόλεις των Δημοκρατικών, διώκει τους αντιπάλους του και επιχειρεί εκκαθαρίσεις στον κρατικό μηχανισμό. Πού θα σταματήσει;

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

«Μην παίρνετε άδεια για διακοπές. Τι νόημα έχει; Αν δεν σας αρέσει η δουλειά σας, έχετε διαλέξει λάθος επάγγελμα». Αυτά έλεγε το 2004 ένας μεγαλοεπιχειρηματίας της αγοράς ακινήτων, γνωστός και από ένα δημοφιλές τηλεοπτικό ριάλιτι, στο βιβλίο του «Πώς να σκέφτεστε σαν δισεκατομμυριούχοι», όπου διεκτραγωδούσε τη «γελόια περίοδο» των θερινών διακοπών. Αυτό δεν εμπόδισε, είναι αλήθεια, τον Ντόναλντ Τραμπ να πάρει 17 ημέρες άδεια το πρώτο του καλοκαίρι στον Λευκό Οίκο, το 2017.

Οκτώ χρόνια αργότερα, ο 45ος και 47ος πρόεδρος των ΗΠΑ εμφανίζεται συνεπής στις αρχικές συμβουλές του: το καλοκαίρι πέρασε χωρίς να πάρει καθόλου άδεια. Η συνάντηση στην Αλάσκα με τον Πούτιν και όσα ακολούθησαν στη διεθνή διπλωματία ασφαλώς θα έπαιξαν τον ρόλο τους. Ωστόσο το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητάς του αφορούσε το εσωτερικό μέτωπο. Καθώς το Κογκρέσο είχε κατεβάσει τα ρολά, ο Τραμπ εκμεταλλεύθηκε τη μοναξιά του στην Ουάσιγκτον για να προωθήσει σειρά μέτρων που εξασθενίζουν περαιτέρω τους μηχανισμούς ελέγχου και εξισορρόπησης της προεδρικής εξουσίας και επιταχύνουν τη δρομολογημένη πορεία προς μια αυταρχικού τύπου διακυβέρνηση.

«Λάκκος της κόλασης»

«Η Ουάσιγκτον ήταν ένας λάκκος της κόλασης και τώρα είναι ασφαλής», δήλωσε ο Αμερικανός πρόεδρος για την «εκστρατεία» του κατά της εγκληματικότητας, ενώ μιλώντας για το Σικάγο τόνισε ότι το πρόβλημα θα λυθεί «σε μία εβδομάδα».

Ενοπλά στελέχη της Εθνοφρουράς περιπολούν στον Γιούνιον Στέισον, τον κεντρικό σταθμό της Ουάσιγκτον. Προσφάτως ο Τραμπ ανακοίνωσε ότι θα πάρουν σειρά το Σικάγο, η Νέα Υόρκη και η Βαλτιμόρη.

μεγαλουπόλεις άλλων τριών «γαλάζιων» πολιτειών, κατηγορώντας τους Δημοκρατικούς κυβερνήτες τους ότι είναι χαλαροί στην επιβολή της τάξης και ότι μόνον αυτός μπορεί να καταπολεμήσει το έγκλημα.

Οι ενδιάμεσες εκλογές

Πολλοί θεωρούν ότι στόχος του Τραμπ είναι να ανεβάσει τη δημοφιλία του που άγει την κατιούσα, όπως δείχνουν οι τελευταίες μετρήσεις, και να διαμορφώσει μια πολιτική ατζέντα βολική για τους Ρεπουμπλικανούς, στην πορεία για τις κρίσιμες ενδιάμεσες εκλογές του 2026 για το Κογκρέσο. Οι εξωπραγματικές δηλώσεις του ενισχύουν την πεποίθηση πως ενδιαφέρεται λιγότερο για χειροπιαστά αποτελέσματα και περισσότερο για το πολιτικό θεαθήναι. «Η Ουάσιγκτον ήταν ένας λάκκος της κόλασης και τώρα είναι ασφαλής», δήλωσε τη Δευτέρα, για να προσθέσει: «Θα λύσουμε το πρόβλημα του Σικάγου μέσα σε μια εβδομάδα, ίσως και λιγότερο, πάντως μετά μια εβδομάδα δεν θα υπάρχει εγκληματικότητα στο Σικάγο».

Τόσο γρήγορα, τόσο απλά. Είναι αλήθεια ότι οι «γαλάζιες» πόλεις τις οποίες έχει θέσει ή σκοπεύει να θέσει υπό στρατιωτική πολιορκία ο Τραμπ συγκαταλέγονται ανάμεσα σε αυτές με τα υψηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας στη χώρα – αν και σε ορισμένες, όπως στην Ουάσιγκτον, η τάση είναι έντονα καθοδική την τελευταία διετία. Στην ίδια μαύρη λίστα, των περιόχων με υψηλή εγκληματικότητα, πάντως, περιλαμβάνονται πόλεις που βάφτηκαν στο «κόκκινο» των Ρεπουμπλικανών και ψήφισαν Τραμπ το 2024, όπως το Ντιτρόιτ, το Μέμφις και το Σεντ Λιούις. Το ερώτημα γιατί σε αυτές τις περιπτώσεις ο Αμερικανός πρόεδρος δεν έστειλε την Εθνοφρουρά και δεν κατήγγειλε τις τοπικές αρχές, είναι προφανώς ρητορικό.

Στην αρχή της τελευταίας προεκλογικής εκστρατείας του, τον Δεκέμβριο του 2023, ο Τραμπ παραχώρησε συνέντευξη στον Σον Χάντι του Fox News, ο οποίος τον κάλεσε να απαντήσει στις κατηγορίες ότι σκεφτόταν, σε περίπτωση επανεκλογής του, να ενεργήσει σαν δικτάτορας. «Οχι, όχι σαν δι-

κτάτορας, εκτός από μία ημέρα, την πρώτη ημέρα μου στην προεδρία», απάντησε.

Αυτή η παράξενη, για δημοκρατικά εκλεγμένο πρόεδρο των ΗΠΑ, ιδέα δεν φαίνεται να τον έχει εγκαταλείψει. «Αρκετοί άνθρωποι λένε “ίσως τελικά να μας αρέσει ένας δικτάτορας”, αλλά δεν είμαι δικτάτορας, είμαι ένας άνθρωπος με πολύ ανεπτυγμένη κοινή λογική». Στο μεταξύ, το σαφάρι μεταναστών συνεχίζεται με αμείωτη ένταση, όπως μαρτυρεί, μεταξύ άλλων, η συνεχιζόμενη οδύσσεια του 30χρονου μετανάστη από το Σαλαδόρ Κίλμαρ Αμπρέγο Γκαρσία, ο οποίος απελάθηκε παράνομα τον Μάρτιο, εστάλη σε μια διάβροτη φυλακή στην πατρίδα του, επέστρεψε στις ΗΠΑ, για να τεθεί εκ νέου υπό διωγμόν με εντελώς αστήρικτες και εκδικητικού χαρακτήρα κατηγορίες.

Διάχυτη είναι η αίσθηση πως αυτή την περίοδο ο Τραμπ έχει βαλθεί να κλείσει τους ανοιχτούς λογαριασμούς με όσους του αντιτάχθηκαν τα προηγούμενα χρόνια, εργαλαιοποιώντας το υπουργείο Δικαιοσύνης και το FBI, των οποίων

ηγούνται δύο πιστοί οπαδοί του, η Παμ Μπόντι και ο Κας Πατέλ, αντίστοιχα. Το τελευταίο διάστημα ξεκίνησαν δικαστικές έρευνες εναντίον του Μπαράκ Ομπάμα και συνεργατών του για υποτιθέμενες αθέμιτες παρεμβάσεις στην εκλογική μάχη του 2016. Στο στόχαστρο της Δικαιοσύνης βρίσκονται επίσης οι πρώην διευθυντές της CIA Τζέιμς Μπρέναν και του FBI Τζέιμς Κόμι.

Την περασμένη εβδομάδα, ομοσπονδιακοί πράκτορες εισέβαλαν νωρίς το πρωί στην οικία του Τζον Μπόλτον, πρώην συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας του Τραμπ, ο οποίος στράφηκε στην πορεία εναντίον του και εξέδωσε ένα βιβλίο όπου σκιαγραφούσε μια ελάχιστα κολακευτική εικόνα του. Η πρώτη εικασία ήταν ότι επρόκειτο για άλλη μία εκδικητική επίθεση, φαίνεται όμως ότι ο Μπόλτον είχε λερωμένη τη φωλιά του, καθώς υπάρχουν ενδείξεις ότι ευθύνεται για τη διαδρομή απόρρητων πληροφοριών σε ξένες χώρες. Σε κάθε περίπτωση, η γενική εικόνα δεν αλλάζει. Χαρακτηριστική ήταν η έκκληση του Τραμπ στην Ομοσπονδιακή Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών να άρει τις άδειες των τηλεοπτικών δικτύων ABC και NBC, με το αιτιολογικό ότι μεροληπτούν εναντίον του.

Ο έλεγχος της Fed

Μεγάλη αναταραχή, όχι μόνο στους πολιτικούς κύκλους, αλλά και στις αγορές, προκαλεί και η επίμονη προσπάθειά του να ποδηγετήσει την Ομοσπονδιακή Τράπεζα (Fed), θέτοντας υπό αμφισβήτηση την ανεξαρτησία της. Πρώτα ήρθαν οι αλληπάλληλες επιθέσεις του εναντίον του προέδρου της Fed, Τζερόμι Πάουελ, ο οποίος δεν μείωσε τα επιτόκια με τον δραστικό τρόπο που θα επιθυμούσε ο Τραμπ, για να ακολουθήσει προσπάθειά του να εξοστρακίσει από τη διοίκηση της κεντρικής τράπεζας τη Λίζα Κουκ, επικαλούμενος υποτιθέμενες παρατυπίες σχετικά με το στεγαστικό της δάνειο. Η εικόνα συμπληρώνεται με την απειλή ότι θα διακόψει τη χρηματοδότηση στο διάσημο Ινστιτούτο Σμιθσόνιαν αν δεν αλλάξει την πολύ «woke», κατά τον Τραμπ, φυσιογνωμία του (ανάλογη εκβιαστική τακτική εφάρμοσε και απέναντι στα φημισμένα πανεπιστήμια της χώρας) και τον εξοστρακισμό στελεχών του ιστορικού πολιτιστικού Κέντρου Κένεντι, στην Ουάσιγκτον, το οποίο θέλει να μετονομάσει σε Κέντρο Μελάνια Τραμπ. Προοίμια «πολιτιστικές επαναστάσεις» με τη σφραγίδα της MAGA.

Παλιοί λογαριασμοί

Παράλληλα με τον άλλοτε σύμβουλο Εθνικής Ασφαλείας Τζον Μπόλτον, στο στόχαστρο της Δικαιοσύνης βρίσκεται ο Μπαράκ Ομπάμα, καθώς και οι πρώην διευθυντές της CIA Τζέιμς Μπρέναν και του FBI Τζέιμς Κόμι.

Ο απεσταλμένος που χάθηκε στη μετάφραση

Πώς η απειρία και οι αυτοσχεδιασμοί του Ουίτκοφ υπονομεύουν τις διαπραγματεύσεις με τον Πούτιν

Η συνάντηση του Ντόναλντ Τραμπ με τον Βλαντιμίρ Πούτιν στην Αλάσκα παρουσιάστηκε αρχικά ως διπλωματικό επίτευγμα του Στιβ Ουίτκοφ, του επικειρηματία της αγοράς ακινήτων, που αναδείχθηκε σε προσωπικό απεσταλμένο του προέδρου για «ειρηνευτικές αποστολές». Ωστόσο, οι μετέπειτα εξελίξεις, η απουσία ουσιαστικής προόδου, η εγκατάλειψη του αιτήματος για κατάπαυση του πυρός και η σαφής στρατηγική από την Ουάσιγκτον απέδειξαν τα όρια της τακτικής του.

Ρεπορτάζ των αμερικανικών ΜΜΕ και διεθνών ειδησεογραφικών πρακτορείων, όπως οι New York Times, το Politico και το Ρόιτερς, που βασίζονται σε δεκάδες αξιωματικούς στην Ουάσιγκτον, καταδεικνύουν ως κεντρική αιτία την απειρία και τους αυτοσχεδιασμούς του Ουίτκοφ. Με την αυτοπεποίθηση ότι έχει εξασφαλίσει το «προεδρικό αυτί» και την επιδίωξη να δρα ανεξάρτητα, αποφεύγει συστηματικά τη διαβούλευση με διπλωμάτες, αναλυτές

ή ειδικούς για τη Ρωσία και την Ουκρανία. Το αποτέλεσμα είναι να εμφανίζεται απροετοίμαστος, να αγνοεί κρίσιμες παραμέτρους και να αντιμετωπίζει τον πόλεμο ως ιδιοκτησιακή διαφορά, προβάλλοντας την οπτική του real estate πάνω σε μια εξαιρετικά σύνθετη γεωπολιτική κρίση.

Παρά τις πέντε συναντήσεις του με τον Πούτιν σε έξι μήνες, δεν έχει καταφέρει να επιτύχει απτά αποτελέσματα. Η έλλειψη προετοιμασίας φάνηκε ήδη στη συνοδο της Αλάσκας, που οργανώθηκε χωρίς την κατάλληλη προπαρασκευή σε χαμηλότερο επίπεδο. Η μέθοδος του θυμίζει τον τρόπο που λειτουργεί ο ίδιος ο Τραμπ: ασυνέπεια, απουσία σαφούς συντονισμού, έλλειψη σταθερής ομάδας. Οι συνεργάτες του συχνά δεν γνωρίζουν πού βρίσκεται ή τι συζητά. Ο ίδιος ταξιδεύει με ιδιωτικό αεροπλάνο, συνοδευόμενος μόνο από τον επικεφαλής του επιτελείου του και έναν μεταφραστή, χωρίς πολιτικούς συμβούλους. Δεν διαβάζει τακτικά τα ενημερωτικά

δελτία, ούτε παρακολουθεί την κυβερνητική αλληλογραφία. Όλα αυτά τροφοδοτούν την αίσθηση πως λειτουργεί αυτόνομα, δυσχεραίνοντας τη διαμόρφωση συνεκτικής στρατηγικής.

Οι «παραχωρήσεις»

Η απειρία του εκφράζεται και στη λανθασμένη μετάδοση μηνυμάτων. Σε πρόσφατες διαπραγματεύσεις, θεώρησε ότι η Ρωσία είχε δεχθεί σημαντικές παραχωρήσεις σε ζητήματα εδαφών, στη Ζαποριζία και στη Χερσόνη, προτρέποντας τον Τραμπ να δώσει στον Πούτιν την πολυπόθητη κατ' ιδίαν συνάντησή τους. Όμως οι Ευρωπαίοι και Ουκρανοί συνομιλητές ερμήνευσαν τις ίδιες δηλώσεις της Μόσχας ως ανεπαρκείς και διαφορούμενες, που επικυρώνουν τη σημερινή κατοχή ουκρανικών εδαφών. Παρόμοια σύγχυση δημιουργήθηκε όταν ο Ουίτκοφ μίλησε δημοσίως για ρωσική αποδοχή «γεγυήσεων ασφαλείας», ενώ στην πραγματικότητα η Μόσχα επανέφερε την παλιά θέση περί μηχανισμού απο-

τροπής με ρωσικό δικαίωμα βέτο. Όπως ανέφερε στην ανάλυσή του στην «Κ» την περασμένη Κυριακή ο Πέτρος Παπακωνσταντίνου: «Σε κάθε περίπτωση, είναι προφανές ότι το Κρεμλίνο ουδέποτε πρόκειται να αποδεχθεί αυτό που υπονόησε ο Γουίτκοφ. Ενα καθεστώς για τη μεταπολεμική Ουκρανία που “θα μοιάζει με NATO, χωρίς να είναι NATO”, στα μάτια της Ρωσίας μεταφράζεται ως “NATO νέτο σκέτο”. Ολοι οι ρεαλιστικά σκεπτόμενοι αναγνωρίζουν ότι βασικοί στόχοι που παρακίνησε τον Πούτιν να εισβάλει στην Ουκρανία ήταν να αποτρέψει την ένταξη της στο NATO και γενικότερα την περαιτέρω διεύρυνση της Συμμαχίας προς Ανατολάς. Προφανώς δεν έχει κανένα λόγο ύστερα από τριάντη χρόνια ενός πολέμου υψηλού κόστους να δεχθεί την είσοδο της Ουκρανίας στο NATO από την πίσω πόρτα, τη στιγμή μάλιστα που έχει τη στρατιωτική πρωτοβουλία».

Παράλληλα, σύμφωνα με το σχετικό ρεπορτάζ του Ρόιτερς, οι Ουκρανοί είχαν προειδοποιήσει

τους Γερμανούς πρόσφατα ότι με βάση τις πληροφορίες τους ο Πούτιν έχει στόχο να κερδίσει χρόνο ενόψει μιας επικείμενης μεγάλης ρωσικής επίθεσης τον Οκτώβριο ή τον Νοέμβριο. Και από ρωσικής πλευράς, ωστόσο, διατυπώνονται ανησυχίες για τον ρόλο του προεδρικού απεσταλμένου. Οι συνομιλητές του στη Μόσχα εκτιμούν μεν την άμεση πρόσβαση του Ουίτκοφ στον Τραμπ, αλλά φοβούνται ότι δεν κατανοεί πλήρως όσα του λέει ο Πούτιν. Αυτό ενισχύει την αίσθηση πως η Ουάσιγκτον δεν μιλάει με μία φωνή και ότι ο ενδιάμεσος κρίκος παρερμηνεύει τα βασικά μηνύματα.

Στις ΗΠΑ, ορισμένοι αξιωματούχοι τον υπερασπίζονται, επικαλούμενοι την ιστορική σημασία της συνάντησης Αλάσκας και τη μετάβαση Ευρωπαίων ηγετών στον Λευκό Οίκο. Ορισμένοι, όπως ο αντιπρόεδρος Τζέι Ντ. Βανς, τον επαίνουν για την ικανότητά του να «ανοίγει πόρτες» και να δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης. Οι περισσότεροι ειδικοί όμως τον θεω-

ρούν επιπόλαιο διαπραγματευτή, που δεν κατανοεί την πολυπλοκότητα ενός πολέμου με υπαρξιακές διαστάσεις για την Ουκρανία και καθοριστικές συνέπειες για την ευρωπαϊκή ασφάλεια.

Ευρωπαίοι και Ουκρανοί αξιωματούχοι προσπαθούν να βρουν παραστατικούς τρόπους για να του εξηγήσουν τη στρατηγική σημασία του Ντονμπάς, φτάνοντας στο σημείο να το παρομοιάσουν με τη Φλόριντα ή τα Υψίπεδα του Γκολάν, ώστε να μιλήσουν στη «γλώσσα» του. Αυτό από μόνο του απηχεί το χάσμα κατανόησης.

Την ίδια στιγμή, ο Κιθ Κέλογκ, αρχικός ειδικός απεσταλμένος για Ρωσία και Ουκρανία, που είχε παραγκωνιστεί, επανέρχεται σταδιακά στο προσκήνιο, κερδίζοντας την εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων για τη σαφέστερη και πιο ρεαλιστική προσέγγισή του. Μαζί με τον υπουργό Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο και τον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου Νταν Κέιν, προσδίδουν ένα πιο σταθερό πλαίσιο στις διαπραγματεύσεις.

Του ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΟΣΧΟΝΑ

Η ανάληψη της εξουσίας από τον Ντόναλντ Τραμπ στις 20 Ιανουαρίου 2025 δεν θα μπορούσε να είναι συνήθης εναλλαγή στην εξουσία. Οσες και όσοι όμως εκτίμησαν ότι δεν θα άλλαζαν πολύ τα πράγματα σε σύγκριση με την πρώτη του θητεία, έσφαλλαν. Η άσκηση της εξουσίας υπήρξε θυελλώδης. Η ρητορική, προγραμματική και επιτελεστική επιθετικότητα της νέας αμερικανικής διοίκησης υπήρξε πολύ μεγαλύτερη από εκείνη του πρώτου εξαμήνου του 2017. Η κλιμάκωση στην ένταση του λόγου, στον αριθμό και το περιεχόμενο των μεταρρυθμίσεων ήταν τεράστια. «Now they’re using megaphones», έγραψε η Γούντι Μπράουν. Η σημερινή αμερικανική προεδρία είναι αμετροεπής και βροντώδης, πολύ πιο αμετροεπής και βροντώδης από την πρώτη προεδρία Τραμπ. Και πιο ανάγωγη. Το δε ύφος, προς τρίτους, είναι νεο-ιμπεριαλιστικό.

Βέβαια, η επιστροφή «από το πουθενά», μετά την ήττα του 2020, φέρει από μόνη της μεγάλη ισχύ. Είναι κάτι σαν μαγικό φίλτρο. Πολλαπλασιάζει τη δύναμη και την εικόνα δύναμης. Πλέον, ο Τραμπ ελέγχει πλήρως το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Γνωρίζει καλύτερα τους κρατικούς μηχανισμούς και στηρίζεται σε δικούς του ανθρώπους. Η δε αντιπολίτευση είναι πιο «χαμένη» και πιο αποδυναμωμένη από το 2016. Προπάντων, όμως, ο Τραμπ ξέρει καλύτερα και τι θέλει να κάνει και πώς να το επιβάλει. Έχει πιο επεξεργασμένη, παρότι χαώδη, ατζέντα. Και άπειρη, μετά τέτοια επιστροφή, αυτοπεποίθηση και αλαζονεία (Στάθης Καλύβας, «Καθημερινή»).

Ο κόσμος του Τραμπ είναι κόσμος χωρίς αβρότητα. Είναι κόσμος επιθετικός. Είναι μια μηχανή παραγωγής αποφάσεων, γεγονότων, πραγματικών αλλαγών, απειλών (είμαι «απρόβλεπτος», άρα «να με φοβάστε, είμαι ικανός για όλα»), προσβολών, όπως και λαθών και χάους. Και, φυσικά, πόλωσης, τόσο εσωτερικής όσο και παγκόσμιας. Δεν είναι όμως μόνον ένας κόσμος γυμνής ισχύος, παρότι είναι αναμφίβολα και αυτό. Ο Τραμπ έχει μια ιστορία να πει. Και έναν τρόπο δικό του για να την πει.

Αφήγημα

Το σύνθημα «Make America Great Again» είναι ο κρίσιμος πυλώνας ενός αφηγήματος που στηρίχθηκε στην υπόσχεση μιας μεγάλης αλλαγής για το αμερικανικό έθνος. Η ορκωμοσία του παρουσίαστηκε ως η έναρξη μιας «χρυσής εποχής».

Το αφήγημα είναι εθνικιστικό και ταυτόχρονα ειρηνικό: «Δεν υπάρχει έθνος σαν το δικό μας έθνος... Η ισχύς μας θα σταματήσει όλους τους πολέμους και θα φέρει ένα νέο πνεύμα ενότητας σε έναν κόσμο που υπήρξε θυμωμένος, βίαιος και εντελώς απρόβλεπτος» (μετάφραση: Καλύβας, «Καθημερινή»). Το μήνυμα είναι εθνικιστικό και οικονομικά (στρατηγική δαμών) και γεωπολιτικά (βλ. Γροιλανδία, Παναμάς). Είναι δε εθνικιστικό και κοινωνικά, καθώς διαχωρίζει την πραγματική «λευκή» Αμερική από τους «άλλους» και τους «ξένους». Η ωμή επίθεση –και λεκτική– στον κόσμο της μετανάστευσης υπερβαίνει τη στρατηγική της πρώτης θητείας Τραμπ. Η πολιτική, «σας εμποδίζω να εισέλθετε στη χώρα» (βλ. τείχος με Μεξικό) μετατράπηκε σε πολιτική, προφανώς αποσπασματική, αποπολιτογράφησης και παράνομων επιστροφών. Το «πραγματικό έθνος» επιχειρεί να επιστρέψει στο κέντρο της σκηνής, υπενθυμίζοντας σε ποιους ανήκει η Αμερική και ποιοι πρέπει να είναι οι «από πάνω».

Σε κάθε περίπτωση, ο Τραμπ έχει μια ιστορία να πει. Μια ιστορία για τους ανθρώπους της χώρας του και μια ιστορία για τη σχέση, ιδίως οικονομική, της Αμερικής με τα άλλα έθνη. Αποδίδει την αδικία που υφίστανται οι «πραγματικοί Αμερικανοί» στην κυριαρχία των φιλελευθέρων, των κοσμοπολιτών, της woke κουλτούρας, στον ρόλο

DOUG MILLS/THE NEW YORK TIMES

Ο Ντόναλντ Τραμπ απευθύνεται σε δημοσιογράφους στη βάση Αντριους στο Μέριλαντ, τον Ιούλιο. Με τη στάση του ο Αμερικανός πρόεδρος αναπροσδιορίζει την κλασική διάκριση «πομπός - μήνυμα». Ο Τραμπ έχει μήνυμα. Προπάντων, όμως, είναι –επιδιώκει να είναι– ο ίδιος το μήνυμα. Ως προς αυτό διαφέρει από τους Ευρωπαίους, δεξιούς ή ακροδεξιούς, λαϊκιστές ηγέτες.

Ο δημαγωγός και ο τοίχος

Έχει επικοινωνιακό «άστρο» και το χρησιμοποιεί για να πάρει στα χέρια του όλη την εξουσία. Θα μπορέσει όμως ο Τραμπ να διαχειριστεί τα γεωπολιτικά μέτωπα που ο ίδιος ανοίγει; Ή θα προσκρούσει στην πραγματικότητα;

των μεταναστών. Αλλά και στα οφέλη που απέκτησαν άλλα κράτη λόγω του ελεύθερου εμπορίου ή της πολιτικής εκμετάλλευσης των πόρων των ΗΠΑ (βλ. ευρωπαϊκές αμυντικές δαπάνες και αμερικανική στρατιωτική ομπρέλα).

Το αφήγημα έχει συνοχή. Συνδέει την εσωτερική κοινωνική και πολιτική σκηνή με τη διεθνή. Ο δε πυρήνας του, ο ανοιχτός προστατευτισμός με στόχο την αναγέννηση της αμερικανικής βιομηχανίας και βιοτεχνίας, έχει επίσης συνοχή. Συνδέει τις πληγείσες περιοχές και κοινωνικές ομάδες, όπου βρίσκεται ο πυρήνας του τραμπικού εκλογικού σώματος, με την προσδοκώμενη ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας που ο προστατευτισμός θα μπορούσε μακροπρόθεσμα να ευνοήσει.

Αυτά φυσικά είναι ανεπιβεβαιώστα, γι’ αυτό και η λέξη «αφήγημα». Ο Τραμπ δεν έχει βιομηχανική πολιτική (Ανταμ Τουζ) – και ίσως δεν θα σχεδιάσει ούτε υλοποιήσει ποτέ. Είναι ενδιαφέρονσα όμως μια σύγκριση με τη βιομηχανική πολιτική που περιγράφει η έκθεση Ντράγκι. Η έκθεση Ντράγκι αποσκο-

πεί, σεβόμενη τις συνθήκες διεθνούς εμπορίου, να προωθήσει ένα είδος «αναπτυξιακής» Ε.Ε. με σκοπό την υπέρβαση της οικονομικής παρακμής της Ευρώπης. Η ενεργοποίηση των ευρωπαϊκών δημοσίων εξουσιών (αν στην πράξη τη δούμε ποτέ) γίνεται κεντρική. Την υπέρβαση της οικονομικής παρακμής επιδιώκει και ο Τραμπ, αλλά με διαφορετικό τρόπο: με επιθετικό προστατευτισμό και προσωπικά deals. Και εδώ ενεργοποιείται το πολιτικό κέντρο, αλλά αλλιώς. Ο Τραμπ κινείται προς αυτή τη δεύτερη επιλογή. Και πάνω της συγκροτεί το (ατελές) αφήγημά του.

Ρητορική, «εγώ» και πόλωση

Παντού έχει αυξηθεί ο ρόλος των ηγετών. Στις ΗΠΑ το βάρος των ηγετών ήταν πάντα μεγαλύτερο λόγω του προεδρικού συστήματος. Με τον Τραμπ, ωστόσο, αυτή η κίνηση έχει αποκτήσει τεράστια δυναμική και αναπροσδιορίζει την κλασική διάκριση «πομπός - μήνυμα». Ο Τραμπ έχει μήνυμα. Προπάντων, όμως, είναι

–επιδιώκει να είναι– ο ίδιος το μήνυμα. Ως προς αυτό διαφέρει από τους Ευρωπαίους, δεξιούς ή ακροδεξιούς, λαϊκιστές ηγέτες.

Ο λόγος του «εκπέμει έναν παράξενο μαγνητισμό» (Τάκνς Παππάς, «Καθημερινή»). Με ενστικτώδη αντίληψη του τι προκαλεί το ενδιαφέρον του κοινού, όσο στιγμιαίο κι αν είναι αυτό, επανέρχεται την επόμενη μέρα γνωρίζοντας ότι με τον ίδιο ενστικτώδη (ή υπολογισμένο) τρόπο θα το ξαναπροκαλέσει. Από αυτή τη σκοπιά, δεν είναι το πιο σημαντικό οι ρητορικές στρατηγικές του, οι οποίες έχουν υπερανaluθεί και μάλλον υπερεκτιμηθεί. Είναι ο τρόπος του, η προσδοκία του διαφορετικού. Η αναμονή της έκπληξης τον διαφοροποιεί από τις συμβατικές ηγεσίες. Όπως είπε ο Τζένιφερ Μερσιέκα, ιστορικός της αμερικανικής ρητορικής, ο Τραμπ «συντηρεί το χάος και το σασπένς. Δεν θα ξέρετε τι θα συμβεί στο τέλος του επεισοδίου, επιστρέψτε αύριο για να μάθετε τη συνέχεια». Το «ελάτε και αύριο», η συνέχεια επί της οθόνης, είναι το μεγαλύτερο ταλέντο του Τραμπ.

Το «εγώ» είναι οξυ και κεντρι-

κό στον λόγο του. Και άκαμπτο. «Εγώ» έχω τη γνώση, την αποφασιστικότητα, τη δύναμη, εγώ και τις λέξεις για να εκφράσω και υλοποιήσω τη μεγάλη αλλαγή. Οι «άλλοι», οι Δημοκρατικοί, άτομα ή κέντρα εξουσίας, είτε είναι δημιουργοί του προβλήματος, άρα τμήμα του, είτε δεν μπορούν. Αρα εγώ θα έχω την εξουσία και η λαϊκή εντολή μου επιτρέπει να την έχω. Όλη την εξουσία. Η αυτονομία των διαφορετικών θεσμικών τάξεων αναγνωρίζεται μόνον κατά περίπτωση ή συγκυρία. Η συμφωνία πάνω στις διαφωνίες και η συνέχεια του κράτους, κεντρικές για τη λειτουργία κάθε πολιτικού συστήματος, έχουν διαρραγεί.

Οι αδιάστατες επιθέσεις ad hominem, προς κάθε εσωτερικό ή εξωτερικό αντίπαλο ή δυνάμει αντίπαλο (ενδεικτικά: ο «Sleepy Joe», «αυτός ο πρόεδρος με το χαμηλό IQ», η ταπείνωση Ζελένσκι) δημιουργούν αντανakλαστικά αυτοπροστασίας –και συστολής– ιδιαίτερα των ξένων ηγετών, οι οποίοι δεν θα ήθελαν να χαρακτηριστούν από τον πρόεδρο της Αμερικής με τρόπο που θα τους εκθέσει στο εκλογικό τους σώμα. Οδηγούν, επίσης, σε ό,τι αφορά τις ίδιες τις ΗΠΑ, στη στοχοποίηση πολλών «εσωτερικών εχθρών» (η φιλελεύθερη ελίτ, οι μετανάστες, οι τρανς, τα πανεπιστήμια, οι «παλαβοί μαρξιστές»). Η πόλωση δομεί τον λόγο και την πράξη του Τραμπ.

Νικητής και μειοψηφικός

Με δεδομένο το τρομερό προεκλογικό κενό που προκάλεσε η δεύτερη υποψηφιότητα Μπάιντεν, η άνετη νίκη Τραμπ δεν θα ήταν σοφό να υπερεκτιμηθεί. Αλλωστε τα τρέχοντα δημοσκοπικά στοιχεία δεν είναι καλά. Ο Τραμπ, ενώ εξέφρασε τον κοινό νοη της «ηθικής πλειοψηφίας» (κυρίως στη θεματική της woke κουλτούρας), δεν μετασχημάτισε το ιδεολογικό πλαίσιο των ΗΠΑ. Δεν κατάφερε να είναι ηγεμονικός, επιβάλλοντας ένα «κοινό νόημα» που θα δέσμευε και τους αντιπάλους του και την κοινωνική βάση τους. Ετσι, καθώς υπηρετεί με την ίδια ευχέρεια τον ρεαλισμό και τον ριζοσπαστισμό, την αλήθεια και το ψέμα, την ευφύια και την γκάφα, διατρέπει τον κίνδυνο να φθαρεί πιο γρήγορα από ό,τι γίνεται αντιληπτό σήμερα.

Ωστόσο, οι πολιτικές του Τραμπ ήδη τροποποιούν το πρόσωπο των Ηνωμένων Πολιτειών. Και αλλάζουν τα παγκόσμια δεδομένα. Η ηγεσία του είναι «μετασχηματιστική». Φέρει στο κέντρο τον οικονομικό πόλεμο των εθνών (που ποτέ δεν είχε στην πραγματικότητα σταματήσει). Η αποπαγκοσμιοποίηση, λόγω των επιλογών Τραμπ, κάνει άλμα προς τα εμπρός, αν και όχι τόσο στον κρίσιμο χρηματοπιστωτικό τομέα, το αγαπημένο θέμα της Αριστεράς. Ο Τραμπ έχει ακόμη πολλά οικονομικά (Κίνα) και γεωπολιτικά (Ουκρανία, Ευρώπη, Παλαιστίνη) μέτωπα ανοικτά. Ή άλλα, που θα επινοήσει. Ο τοίχος των οικονομικών πραγματικότητων θα κρίνει τη δυναμική του. Ίσως και των θεσμικών (επιθέσεις στο ομοσπονδιακό κράτος, στους δημοκρατικούς κανόνες κ.ά.). Δεν είναι βέβαιο ότι θα τα καταφέρει.

Είναι όμως σχεδόν βέβαιο ότι η ικανότητα «παραγωγής έκπληξης» που διαθέτει θα αποδειχθεί στον μακρύ χρόνο προβληματική, διότι και αυτή εσωτερικεύεται στις προσδοκίες και, κάποια στιγμή, παύει να εκπλησσει. Η δε πίστη στη μεγάλη δύναμη της επικοινωνίας συνιστά το πιο κλασικό επικοινωνιακό λάθος, και ο Τραμπ, όπως έδειξε η πρώτη θητεία του, είναι εξόχως επιρρεπής σε αυτό. Ο πιο επιτυχημένος δημαγωγός στην αμερικανική Ιστορία (Μερσιέκα) κινδυνεύει από τα μεγάλα θέματα που έχει ανοίξει, αλλά και από το «άστρο» του, τον αμετροεπή εαυτό του.

Ο κ. Γεράσιμος Μοσχόνας είναι καθηγητής Συγκριτικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

“

Αλλαγές και απειλές

Ο κόσμος του Τραμπ είναι κόσμος χωρίς αβρότητα. Είναι κόσμος επιθετικός. Είναι μια μηχανή παραγωγής αποφάσεων, γεγονότων, πραγματικών αλλαγών, απειλών (είμαι «απρόβλεπτος», άρα «να με φοβάστε, είμαι ικανός για όλα»), προσβολών, όπως και λαθών και χάους.

“

«Συντηρεί το χάος»

Όπως είπε η Τζένιφερ Μερσιέκα, ιστορικός της αμερικανικής ρητορικής, «συντηρεί το χάος και το σασπένς. Δεν θα ξέρετε τι θα συμβεί στο τέλος του επεισοδίου, επιστρέψτε αύριο για να μάθετε τη συνέχεια». Το «ελάτε και αύριο», η συνέχεια επί της οθόνης, είναι το μεγαλύτερο ταλέντο του Τραμπ.

Του **ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΑ**

Το **μεγάλο** ταξίδι ξεκινά. Η εθνική ομάδα ποδοσφαίρου της Ελλάδας μπαίνει από την ερχόμενη Παρασκευή στη μάχη των προκριματικών, με στόχο να βρεθεί το καλοκαίρι του 2026 στα γήπεδα των ΗΠΑ, του Μεξικού και του Καναδά για την τελική φάση του Παγκοσμίου Κυπέλλου. Αλλωστε, αυτός είναι και ο διακαής πόθος από την πρώτη στιγμή που ο Ιβάν Γιοβάνοβιτς ανέλαβε τα ντρία της Ελλάδας, η επιστροφή δηλαδή σε μεγάλη διοργάνωση, κάτι που έχει να συμβεί από το 2014, όταν είχε συμμετάσχει στο Μουντιάλ της Βραζιλίας όπου είχε φτάσει μέχρι τους «16», οπότε αποκλείστηκε από την Κόστα Ρίκα στη διαδικασία των πέναλτι.

Η αποστολή δεν είναι εύκολη, αλλά δεν είναι και μη εφικτή, καθώς στον 3ο όμιλο εκτός από την Ελλάδα βρίσκονται επίσης η Δανία, η Σκωτία και η Λευκορωσία. Για να κλείσει το απευθείας εισιτήριο, η «γαλανόλευκη» θα πρέπει να τερματίσει στην πρώτη θέση, ενώ η δεύτερη οδηγεί σε play off για τα υπόλοιπα εισιτήρια. Η ποδοσφαιρική λογική θέλει την Ελλάδα και τη Δανία να παλεύουν για την κορυφή του ομίλου, ενώ κομβικό ρόλο θα έχει και η Σκωτία – και οι πιθανές ζημιές που μπορεί να κάνει σε αυτή τη διαδικασία της προκριματικής φάσης.

Η παρουσία του Ιβάν Γιοβάνοβιτς από τον Αύγουστο του 2024 στον πάγκο της Εθνικής έχει φέρει άνεμο αισιοδοξίας στο αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα. Η πολύ καλή πορεία στο Nations League, η νίκη στο Λονδίνο επί της Αγγλίας και οι εμφανίσεις στο διπλό μπαράζ με τη Σκωτία, που έφερε την άνοδο στη League A της διοργάνωσης, δείχνουν ότι κάτι καλό χτίζεται τους τελευταίους δώδεκα μήνες. Η πιο μεγάλη ανταμοιβή μάλιστα για τον Σέρβο τεχνικό και τους διεθνείς ήταν η εικόνα που είχε το «Παγκρήτιο» στα δύο φιλικά του Ιουνίου, όταν το στάδιο «γέμισε» δύο συνεχόμενες φορές μέσα σε τρεις ημέρες.

Οι σκέψεις του Ιβάν

Ο Γιοβάνοβιτς με τον ερχομό του στην Εθνική αποφάσισε να δώσει τη σκυτάλη στη νέα γενιά Ελλήνων παικτών. Οι εμφανίσεις του Μουζακίτν με τη φανέλα του Ολυμπιακού τον έχουν κάνει πλέον «μόνιμο» στις κλήσεις, ενώ ο Σέρβος ταξιδεύοντας ο ίδιος στο Βελγιο μαζί με τον Βασίλη Τοροσίδη (επικεφαλής Εθνικής Ανδρών) όσο και τον Δημήτρη Σαλπιγγίδη (γενικός αρχηγός Εθνικής Ανδρών) έπεισαν και τον 17χρονο Κωνσταντίνο Καρέτσα να επιλέξει την Ελλάδα αντί του Βελγίου, δίνοντας του μάλιστα άμεσα ρόλο στο αρχικό σχήμα.

Κάτι ανάλογο συνέβη και με τον Χρήστο Ζαφείρη, ο οποίος κλήθηκε για πρώτη φορά στην Εθνική από τον Γιοβάνοβιτς τον Αύγουστο του 2024 για

IMMAGE NEWS / ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΥΤΣΑΛΕ

Τζόλης και Καρέτσας πανηγυρίζουν τη νίκη της Ελλάδας επί της Σκωτίας με 0-3 στη Γλασκώβη για το Nations League, τον Μάρτιο. Η νέα γενιά των Ελλήνων διεθνών έχει δώσει ήδη διαπιστευτήρια και θα αποτελέσει βασικό πυλώνα στην προσπάθεια της Εθνικής να προκριθεί στα τελικά του Παγκοσμίου Κυπέλλου.

Με φόντο το αμερικανικό όνειρο

Η εθνική Ελλάδα ρίχνεται στη μάχη των προκριματικών του Μουντιάλ, που θα διεξαχθεί το καλοκαίρι του 2026 στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, με στόχο το «δύο στα δύο» με Λευκορωσία και Δανία στο «Καραϊσκάκη»

τους αγώνες με τη Φινλανδία και την Ιρλανδία για το Nations League 2024-25.

Για το ξεκίνημα των προκριματικών ενόψει του Παγκοσμίου Κυπέλλου του 2026 ο ομοσπονδιακός τεχνικός κάλεσε τους: Βλαχοδήμο, Μανδά, Τζολάκη, Μαυροπάνο, Χατζηδιάκο, Ρέτσο, Κουλιεράκη, Ρότα, Βαγιαννίδη, Γιαννούλη, Τσιμικά, Σιώπη, Ζαφείρη, Μάνταλο, Κουρμπέλη, Μασούρα, Πέλλα, Τζόλη, Μουζακίτη, Κωνσταντέλια, Ιωαννίδη, Παυλίδη, Μπακασέτα, Καρέτσα και Δουβίκα. Ο Γιοβάνοβιτς καλείται να διαχειριστεί και να κατευθύνει μια εξαιρετική φουρνιά παικτών, που έχουν δημιουργήσει ένα ρόστερ το οποίο μοιάζει πλήρες σε όλες σχεδόν τις θέσεις

Ο δρόμος για το Παγκόσμιο Κύπελλο

1η αγωνιστική	5/9
Ελλάδα - Λευκορωσία	21.45
2η αγωνιστική	8/9
Ελλάδα - Δανία	21.45
3η αγωνιστική	9/10
Σκωτία - Ελλάδα	21.45
4η αγωνιστική	12/10
Δανία - Ελλάδα	21.45
5η αγωνιστική	15/11
Ελλάδα - Σκωτία	21.45
6η αγωνιστική	18/11
Λευκορωσία - Ελλάδα	21.45

της ενδεκάδας, δημιουργώντας παράλληλα... ευχάριστο πονοκέφαλο για το ποιοι θα πάρουν το χρίσμα στα πρώτα ματς της διαδρομής που καταλήγει στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

Με βάση και τις προηγούμενες επιλογές στο Nations League, όπως και στα τελευταία φιλικά του Ιουνίου, ο Σέρβος τεχνικός δείχνει ότι πλέον έχει μετατοπίσει τη φιλοσοφία της Εθνικής από το παραδοσιακό αμυντικό μοντέλο (τύπου Ρεχάγκελ ή Σάντος) προς ένα πιο επιθετικό στυλ παιχνιδιού, που εστιάζει στην κατοχή και στο ποδόσφαιρο πρωτοβουλίας. Παράλληλα, έχει δημιουργήσει ένα σύστημα όπου όλοι οι παίκτες έχουν ρόλο και η ομάδα δεν εξαρτάται από δύο-

τρία «κλειδιά», με την επιτυχία της να βασίζεται στην ομαδική λειτουργία και στην αξιοποίηση της συνολικής δυναμικής της. Ο Γιοβάνοβιτς προτιμά κυρίως το 4-2-3-1, όπως έδειξε και στα δύο φιλικά του Ιουνίου, που ναι μεν χρησιμοποίησε 22 διαφορετικούς παίκτες, πατώντας όμως στον ίδιο σχηματισμό.

Βέβαια, είναι δεδομένο ότι θα αντιμετωπίσει με διαφορετική νοοτροπία τα δύο πρώτα ματς στο «Καραϊσκάκη», καθώς η Λευκορωσία είναι μια ομάδα που θα κλειστεί στην άμυνά της, ενώ από την άλλη η Δανία προτιμά να έχει αυτή τον έλεγχο και να πιέζει τον αντίπαλό της.

Η διαδικασία της πρόκρισης

Στην τελική φάση του Παγκοσμίου Κυπέλλου θα προκριθούν όσες ομάδες κατακτήσουν την πρώτη θέση των ομίλων τους, ενώ κάποιες θα έχουν μία ακόμη ευκαιρία μέσω των play offs. Συγκεκριμένα, τα προκριματικά του Μουντιάλ θα δώσουν 12 εισιτήρια απευθείας στους νικητές των 12 προκριματικών ομίλων, ενώ συνολικά η UEFA έχει εξασφαλίσει 16 εισιτήρια για τα τελικά του Μουντιάλ. Τα τέσσερα τελευταία εισιτήρια θα μοιραστούν ως εξής: Οι 12 ομάδες που θα τερματίσουν στη 2η θέση θα δώσουν play offs μαζί με τους τέσσερις καλύτερους νικητές ομίλου στο Nations League που δεν βρίσκονται μεταξύ των 12 νικητών ή δευτέρων των προκριματικών ομίλων του Μουντιάλ.

Στα play offs οι ομάδες θα μοιραστούν σε τέσσερα γκρουπ δυναμικότητας. Οι 12 δευτεροί των προκριματικών του Μουντιάλ θα οδηγηθούν στα πρώτα τρία γκρουπ, ανάλογα με την κατάταξή τους στο FIFA Ranking τον Νοέμβριο του 2025. Οι τέσσερις ομάδες που θα προκριθούν μέσω του Nations League θα μπουν στο τέταρτο γκρουπ δυναμικότητας. Αυτές οι 16 ομάδες θα χωριστούν σε τέσσερα μονοπάτια και ύστερα από δύο μονούς αγώνες σε στυλ Final Four θα αναδειχθούν οι τέσσερις νικητές, που θα πάρουν και τα τελευταία εισιτήρια που δικαιούται η Ευρώπη.

Επιστροφή στη λάμψη

Η Εθνική με τον Γιοβάνοβιτς στον πάγκο της ψάχνει να βγει ξανά στη λεωφόρο των μεγάλων διοργανώσεων. Η κλήρωση των προκριματικών της δίνει την ευκαιρία όχι μόνο να ονειρευτείται, αλλά και να κάνει το... αμερικανικό όνειρο πραγματικότητα, αφού μπροστά της δεν έχει κάποιο από τα μεγάθλια του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Το ότι ξεκινά με τα δύο πρώτα ματς στο Φάληρο είναι μια καλή ευκαιρία για το 2x2, βάζοντας μάλιστα στην πλάτη της από νωρίς τη Δανία που έχει ακριβώς τον ίδιο στόχο, δηλαδή την πρώτη θέση του ομίλου. Στο χέρι του Ιβάν και στα πόδια των διεθνών είναι να τα καταφέρουν.

Ο αδύναμος κρίκος και το έτερο φαβορί

Η εθνική Ελλάδα ξεκινά την προσπάθειά της να βρεθεί στην τελική φάση του Παγκοσμίου Κυπέλλου του 2026 με αντίπαλο τη Λευκορωσία στο «Καραϊσκάκη». Το σύνολο του 50χρονου Ισπανού τεχνικού Κάρλος Αλος μοιάζει να είναι ο αδύναμος κρίκος του ομίλου, ενώ η αποστολή της Λευκορωσίας στον 3ο προκριματικό όμιλο γίνεται ακόμη πιο δύσκολη, καθώς εξαιτίας της στήριξης της στη Ρωσία στον πόλεμο με την Ουκρανία, η UEFA αν και δεν την έχει αποβάλει από τις διοργανώσεις της, δεν της επιτρέπει να χρησιμοποιήσει την έδρα της, έτσι είναι αναγκασμένη να παίζει στην Ουγγαρία. Με τον Αλος στον πάγκο, η Λευκορωσία απέκτησε χαρακτήρα και αυτό φάνηκε στο Nations League, όπου είχε τέσσερις ισοπαλίες, μία νίκη και μία ήττα σε όμιλο με Βόρεια Ιρλανδία, Βουλγαρία και Λουξεμβούργο. Στόχος της, βέβαια, να βάλει... δύσκολα στις άλλες τρεις ομάδες του ομίλου και να αποφύγει, αν είναι εφικτό, την τελευταία θέση. Ελλάδα και Λευκορωσία δεν έχουν αναμετρηθεί ποτέ σε επίσημο παιχνίδι, μόνο σε φιλικά, ενώ από το ρόστερ της ξεχωρίζει η παρουσία του Εβγκένι Γιαμπλόνσκι που αγωνίζεται στον Αστέρα Τρίπολης.

Δεύτερος αντίπαλος της Εθνικής μας είναι η Δανία, με την οποία - λογικά - θα παλέψει για την πρώτη θέση. Στον πάγκο της ομάδας από τον Οκτώβριο του 2024 βρίσκεται ο Μπράιαν Ρίμερ, ο οποίος κατάφερε να την οδηγήσει στα νοκ άουτ του Nations League, όπου ηττήθηκε από την Πορτογαλία και έτσι βρέθηκε στον όμιλο της Ελλάδας. Ο 46χρονος Δανός τεχνικός είναι λάτρης κυρίως του 4-3-3, που πιθανώς θα εφαρμόσει και στην εθνική ομάδα της χώρας του, ενώ στοχεύει σε επιθετικό, κατοχικό ποδόσφαιρο με έντονο πρέσινγκ ψηλά. Στις κλήσεις για τα ματς με Σκωτία και Ελλάδα βρίσκεται και ο Αντρέας Κρίστενσεν της Μπαρτσελόνα, ο οποίος δεν έχει αγωνιστεί στην Εθνική από το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα του 2024 λόγω τραυματισμών. Πάντως, όπως φαίνεται, ο Ρίμερ νοντάρει και στη νέα γενιά, καθώς έχει καλέσει 11 παίκτες με λιγότερες από 10 διεθνείς συμμετοχές, συμπεριλαμβανομένων των Βίκτορ Φρόκολντ, Πάτρικ Ντόργκου και Μίκα Μπίρεθ, ενώ ο Βίκτορ Γένσεν από την Ουτρέχτη κλήθηκε για πρώτη φορά.

Το φαβορί, οι ανταγωνιστές και οι... χωριάτες!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Δεν χρειάζονται και πολλά, για να αντιληφθεί κάποιος την αξία και όχι απαραίτητα σε ευρώ, τη σημασία και το εκτόπισμα της νέας (ιστορικής) επιτυχίας για την ομάδα της Πάφου. Άρκει μόνο να υπολογίσει κάποιος, πως είναι μόλις η τρίτη κυπριακή ομάδα που πετυχαίνει να αγωνιστεί στη συγκεκριμένη φάση της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης της ΟΥΕΦΑ και πως έχουν περάσει οκτώ χρόνια από την τελευταία κυπριακή συμμετοχή, με αξιοσημείωτες παράλληλα τις σημαντικές αλλαγές στον τρόπο διεξαγωγής των προκριματικών του Τσάμπιονς Λιγκ. Αλλαγές οι οποίες, πρώτα και κύρια, τις μεγάλες δυνάμεις

του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου ευνόησαν...

Η άλλη πτυχή του θέματος, έχει να κάνει με την επόμενη μέρα γενικότερα στο κυπριακό ποδόσφαιρο. Για την Πάφος FC όλα καλά, για τους ανταγωνιστές της, ακόμη πιο δύσκολα τα δεδομένα... Για αρκετούς και μάλλον τους περισσότερους, η ομάδα του Χουάν Κάρλος αξιολογήθηκε ως το πρώτο φαβορί και για τον φετινό τίτλο και πριν την πρόκριση σε βάρος του Ερυθρού Αστέρα. Πλέον, η συντριπτική πλειοψηφία συμφωνεί με την εκτίμηση αυτή, μετά και την επιτυχία της περασμένης Τρίτης και βασιζόμενη στα τεράστια οικονομικά οφέλη για τους Ρώσους ιδιοκτήτες της. Μια ομάδα με ισχυρό οικονομικό εκτόπισμα, το οποίο έγινε ισχυ-

Άλλο πρώτο ή ισχυρό φαβορί και άλλο η τελική έκβαση ενός πρωταθλήματος τριάντα έξι συνολικά αγωνιστικών και με τις ιδιαιτερότητες των τελευταίων δέκα αγώνων στον πρώτο όμιλο.

ρότερο. Μια ομάδα με ρόστερ υψηλής ποιότητας, τα τελευταία ειδικά χρόνια και μια διοίκηση που έφερε στην Κύπρο τον Νταβίντ Λουίζ, προτού εξασφαλίσει τα εκατομμύρια του Τσάμπιονς Λιγκ, φυσιολογικό είναι να αναμένει κάποιος, πως ανάλογες ή

και καλύτερες προσθήκες το επόμενο διάστημα, μπορούν να ανεβάσουν ακόμη περισσότερο το επίπεδο γενικότερα.

Θα είναι λοιπόν η Πάφος κυρίαρχη και φέτος στις εγχώριες διοργανώσεις και πολύ περισσότερο, θα διατηρήσει τα σκήπτρα τις περηνικές περιόδους; Σαφώς και κάτι τέτοιο δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένο από τώρα. Άλλο πρώτο ή ισχυρό φαβορί και άλλο η τελική έκβαση ενός πρωταθλήματος, τριάντα έξι συνολικά αγωνιστικών και με τις ιδιαιτερότητες των τελευταίων δέκα αγώνων στον πρώτο όμιλο. Άλλο η εκτίμηση από την οποία φυσιολογικά προκύπτει ο τίτλος του φαβορί, για την ομάδα της Πάφου, τώρα τον Αύγουστο και άλλο ποιες συγκυρίες ή αστάθμητοι

παράγοντες μπορεί να καθορίσουν τον τίτλο του πρωταθλητή τον ερχόμενο Μάιο.

Πολλά θα εξαρτηθούν από τον ανταγωνισμό που θα προκύψει. Αν δηλαδή οι ανταγωνιστές, έστω με χαμηλότερο προϋπολογισμό, έστω με λιγότερη (θεωρητικά) ποιότητα στο ρόστερ, θα αποδειχθούν ικανοί και πόσοι θα είναι αυτοί, να διεκδικήσουν μέχρι τέλους το πρωτάθλημα. Σε μια τέτοια περίπτωση, υπάρχουν στοιχεία στα οποία μπορούν να υπερτερήσουν, από τα οποία μπορούν να επωφεληθούν και απ' εκεί και πέρα, για ποδόσφαιρο μιλάμε και πολλές φορές έχει αποδειχθεί πως και η παραμικρή λεπτομέρεια ή ο παράγοντας τύχη, μπορούν να καθορίσουν νίκες, τίτλους και ιστορία...

Υ.Γ.: Αχρείαστην και αδικαιολό-

γητη η ένταση των τελευταίων λεπτών στον επαναληπτικό μεταξύ της Πάφου και του Ερυθρού Αστέρα και αν υπάρχει ευθύνη σαφώς και η κυπριακή ομάδα θα υποστεί συνέπειες από τον ΟΥΕΦΑ. Τα περι... ξύλου σε όλο το παιχνίδι και... χωριάτικης λίγκας, εκτεθειμένου τον κύριο Μιλόγεβιτς αφήνουν. Εκτός και αν λόγω... ξύλου έχασε η ομάδα του τον πρώτο αγώνα στο Βελγινόρδι, εκτός και αν ανθεκτική αποδείχθηκε στο ξύλο, στο χρονικό διάστημα που ήταν μπροστά στο σκορ στη Λεμεσό... Μιλάμε άλλωστε για προπονητή, με πρόσφατη θητεία στο κυπριακό πρωτάθλημα, κατά τη διάρκεια της οποίας δύσκολα θα βρεις δηλώσεις ανάληψης προσωπικής ευθύνης και παρά τις σημαντικές αποτυχίες των ομάδων του...

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. -0,03%							
		-0,31%	-0,34%	0,09%	-1,04%	-0,77%	0,90%	0,45%

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ

Απευθείας
πτήσεις προς
Ινδία και Ν. Κορέα

Η **στροφι** του ελληνικού τουρισμού και ειδικότερα των αεροπορικών εταιρειών προς την αγορά της Ασίας διευρύνεται, καθώς αεροπορικές εταιρείες, ελληνικές και ξένες, ξεκινούν ή πυκνώνουν δρομολόγια απευθείας συνδέσεων με μακρινές χώρες, όπως η Κίνα, η Σιγκαπούρη και τώρα η Ινδία και η Νότια Κορέα. Εφόσον προχωρήσει η απευθείας αεροπορική σύνδεση με την Ελλάδα, η Αθήνα θα αποκτήσει απευθείας σύνδεση με μια ακόμη χώρα της Απω Ανατολής, μετά την Ινδία. **Σελ. 5**

ΕΛΛΑΔΑ

Πιστοποιητικό
για φερέγγυους
ενοικιαστές

Πιστοποιητικό φερεγγυότητας, που θα διαβεβαιώνει ότι κάποιος δεν έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, όπως τράπεζες και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας, θα μπορούν να εξασφαλίσουν φυσικά και νομικά πρόσωπα στην Ελλάδα. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,91%	-0,03%
Γερμανία	2,69%	-0,07%
Γαλλία	3,51%	0,09%
Ιταλία	3,54%	-0,04%
Ισπανία	3,29%	-0,05%
Ιρλανδία	2,96%	0,00%
Ελλάδα	3,37%	-0,05%
Ην. Βασίλειο	4,61%	0,00%

Βαθμολογία από Οίκους Αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	A (Low)	Σταθερή
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

Πρόσω ολοταχώς για cargo hub

Δρομολογείται από το υπ. Μεταφορών ο σχεδιασμός εμπορικής ζώνης στο αεροδρόμιο Λάρνακας

Προωθείται η δημιουργία κέντρου διαμετακόμισης φορτίων, στο αεροδρόμιο Λάρνακας, με στόχο την αναβάθμιση των εμπορικών δραστηριοτήτων της περιοχής. Όπως πληροφορούμαστε, πρόθεση της κυβέρνησης είναι να δημιουργήσει κόμβο εμπο-

ρίου στον αερολιμένα και ως εκ τούτου αναζητεί εξειδικευμένο συμβουλευτικό οίκο για να εκπονήσει masterplan. Η μονάδα θα δέχεται εμπορεύματα και θα τα διοχετεύει απευθείας προς τα αεροσκάφη με τροφοδότηση από άλλες πόλεις όπως η Λεμε-

σός και η Πάφος. Η ανάγκη για τη δημιουργία επαγγελματικά οργανωμένων εγκαταστάσεων για προσωρινή φύλαξη φορτίων τέθηκε επιτακτικά και από τους επιχειρηματικούς φορείς οι οποίοι εκτιμούν ότι το όλο εγχείρημα θα έχει οικονομικά, επι-

χειρησιακά και γεωπολιτικά οφέλη. Την ίδια ώρα, η κυβέρνηση θέτει επί τάπητος τη μελλοντική διαχείριση του αεροδρομίου εφόσον η υφιστάμενη σύμβαση με τη Hermes Airports εκπνέει το 2032, ενώ η περίοδος μετάβασης θα ξεκινήσει γύρω στο 2027.

Παράλληλα, το υπουργείο Μεταφορών εξετάζει τη δυνατότητα ανάπτυξης υπηρεσιών συντήρησης αεροσκαφών καθώς θα ενίσχυε τη συνδεσιμότητα της χώρας και θα προσέφερε σημαντική προστιθέμενη αξία στην κυπριακή οικονομία. **Σελ. 4**

Σαρώνουν οι παράνομοι πάροχοι τυχερών παιχνιδιών

Το **71%** της αγοράς online στοιχηματισμού και καζίνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ελέγχουν οι παράνομοι πάροχοι τυχερών παιχνιδιών, με τα έσοδά τους να φτάνουν τα 80,65 δισ. ευρώ, την ώρα που οι ρυθμιστικές αρχές δυσκολεύονται να περιορίσουν τα καζίνο κρυπτονομισμάτων και το παράνομο στοίχημα. Οι Αρχές σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν αυστηροποιήσει τους κανόνες τα τελευταία χρόνια, σε μια προσπάθεια να περιορίσουν τον online παράνομο τζόγο. Ωστόσο, οι μη αδειοδοτημένοι πάροχοι καταφέρνουν να προσελκύσουν κοινό με ειδικές προσφορές, γρήγορη εγγραφή και δωρεάν παράνομο streaming αθλητικών αγώνων, διαπιστώνει η Yield Sec. **Σελ. 10**

EUROBANK LTD

Αλλάζουν
οι ταμπέλες
της Ελληνικής

Η **νομική** συγχώνευση της Ελληνικής Τράπεζας με την Eurobank Κύπρου ολοκληρώθηκε, με μετονομασία σε Eurobank Ltd από 1η Σεπτεμβρίου. Θα υπάρξουν σταδιακές αλλαγές σε υποκαταστήματα, και σειρά πλέον θα έχει η λειτουργική ενοποίηση. **Σελ. 4**

ΕΠΙΒΡΑΔΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Πληρώνει
ακριβά τους
δασμούς η Ινδία

Πολύ ακριβότερα θα είναι εφεξής τα ινδικά προϊόντα για τους Αμερικανούς, καθώς η Ουάσινγκτον επέβαλε και επισήμως τους δυσθεώρητους δασμούς 50% στις εισαγωγές από την Ινδία, η οποία σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις θα υποστεί σημαντικό πλήγμα στην οικονομία της. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Μακροχρόνιες επιπτώσεις της διακυβέρνησης Τραμπ

Σε πρόσφατο άρθρο, ασχοληθήκαμε με τις επιπτώσεις της πολιτικής του προέδρου Τραμπ στις παγκόσμιες αγορές. Σήμερα, θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τις μακροχρόνιες επιπτώσεις, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Σε γενικές γραμμές, η κατάσταση της οικονομίας των ΗΠΑ είναι ικανοποιητική, παρά την επιδείνωση επιμέρους δεικτών: χαμηλότερη αλλά θετική ανάπτυξη το πρώτο εξάμηνο του 2025 (1,2%), χαμηλή ανεργία (4,2%) παρά τη μειωμένη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, ήπιες επιπτώσεις στον πληθωρισμό, πτωτική τάση του δολαρίου και αυξανόμενα μακροχρόνια επιτόκια, που αντικατοπτρίζουν ανησυχίες των αγορών σχετικά με την πορεία του δημόσιου χρέους.

Η καλύτερη, σε σύγκριση με

τις πλείστες προβλέψεις, επίδοση αποδίδεται, κυρίως: (α) στη συνεχιζόμενη υπεροχή των ΗΠΑ στον τεχνολογικό τομέα, (β) στην επιχειρηματική ευελιξία, (γ) στη θετική αποτίμηση των αγορών λόγω της διατήρησης χαμηλής εταιρικής φορολογίας, (δ) στη μείωση του διοικητικού φόρτου, και (ε) στην ελπίδα ότι οι δασμοί θα παραμείνουν σε ανεκτά, αν και ιστορικά υψηλά, επίπεδα.

Περατέρω, οι ενδείξεις για επικείμενες μειώσεις επιτοκίων από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα τροφοδοτούν βελτίωση του επενδυτικού κλίματος.

Παρά τις μέχρι σήμερα ήπιες επιπτώσεις, πολλοί αναλυτές εστιάζουν τις ανησυχίες τους σε δύο βασικά ερωτήματα: (1) κατά πόσο οι ΗΠΑ εισήλθαν σε ένα μεγάλος κλίμακας εμπορικό πόλεμο με αβέβαια αποτελέσμα-

τα για την παγκόσμια οικονομία, και (2) εάν οι πολιτικές του προέδρου Τραμπ θα λήξουν με το τέλος της θητείας του ή θα έχουν συνέχεια και σε ποιο βαθμό.

Μια βασική ανησυχία αφορά τις μόνιμες, με χρονική υστέρηση, αυξητικές επιπτώσεις της επιβολής δασμών και της περιοριστικής μεταναστευτικής πολιτικής, στον πληθωρισμό.

Εξίσου σημαντικές κρίνονται οι μακροχρόνιες επιπτώσεις λόγω: (α) διαφοροποίησης των διεθνών κανόνων για εμπόριο και επενδύσεις, (β) διατάραξη των αλυσίδων ανεφοδιασμού (γ) μακροχρόνιες στρεβλώσεις στην κατανομή παραγωγικών πόρων λόγω εντεινόμενου κρατικού παρεμβατισμού και ανισομερούς επιβολής δασμών, στην-ριζόμενης σε πολιτικά παρά οικονομικά κριτήρια, (δ) αβεβαιότητα στο επιχειρηματικό

περιβάλλον, λόγω συνεχών και απρόβλεπτων αλλαγών στην οικονομική πολιτική, (ε) στροφή στην εγχώρια αγορά, λόγω αυξημένων κινδύνων στο διεθνές εμπόριο, (στ) επιπτώσεις της μειωμένης μετανάστευσης στην προσφορά εργατικού δυναμικού και στο μισθολογικό κόστος, και (ζ) επιπτώσεις στην ερευνητική δραστηριότητα, λόγω του τρόπου αντιμετώπισης των πανεπιστημίων και των ξένων φοιτητών.

Δυσμενές στοιχείο αποτελεί επίσης η συνεχής αύξηση του δημόσιου χρέους, που ενδυναμώνει τους κινδύνους για προσπάθεια πολιτικού επηρεασμού της Ομοσπονδιακής Τράπεζας στοχεύοντας σε δραστηκές μειώσεις των επιτοκίων, ανεξαρτήτως των πληθωριστικών επιπτώσεων. Πολλοί αναλυτές επισημαίνουν ότι, εάν η

Κεντρική Τράπεζα υποκύψει στις πολιτικές πιέσεις, θα προκαλέσει αύξηση των επιτοκίων των κυβερνητικών ομολόγων, σε αντίθεση με τις προσδοκίες του προέδρου Τραμπ.

Ιδιαίτερα προβληματική είναι και η διαφανόμενη αποδυνάμωση του ρόλου του δολαρίου, και οι επακόλουθοι κίνδυνοι για τη σταθερότητα των διεθνών αγορών.

Καταληκτικά, όλες οι χώρες πιθανόν να επηρεαστούν δυσμενώς από το νέο πολιτικό περιβάλλον, περιλαμβανομένων των ΗΠΑ και της Ευρώπης, ενώ η Κίνα, που αποτελεί τον κύριο στόχο, φαίνεται να επηρεάζεται σε μικρότερο βαθμό.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπος και ο Ομήρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι και οι απόψεις που εκφράζουν είναι προσωπικές.

We accelerate what's possible

so you can

turn vision into value

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Γνώριζαν για τις ελλείψεις;

Οι καταστροφικές πυρκαγιές στη Λεμεσό υπήρξε η αφορμή για την αναγνώριση εκ μέρους της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας σοβαρών ελλείψεων. Συγκεκριμένα, γίνεται λόγος για 4 πυροσβεστικούς σταθμούς υπαίθρου, 1.240 άτομα προσωπικό και 73 πυροσβεστικά οχήματα. Το σημείωμα που ετοίμασε ο επικεφαλής της Υπηρεσίας κάνει λόγο για σημαντικό κόστος που θα πρέπει να επωμιστεί η Δημοκρατία, αλλά και την ανάγκη για καλύτερο συντονισμό. Η ερώτηση βέβαια που προκύπτει είναι κατά πόσο το σημείωμα ετοιμάστηκε για να αναδειχθούν οι ελλείψεις και άρα να δικαιολογηθούν οι ανεπάρκειες στην ορεινή Λεμεσό ή για να αποτελέσει σχέδιο δράσης για τη συνέχεια. Προκύπτει επίσης ακόμη ένα ερώτημα: ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, που έλεγε πως είμαστε πιο έτοιμοι από ποτέ, είχε εικόνα για το μέγεθος των ελλείψεων;

Δεν υπάρχει χώρος για συναίνεση

Η δημόσια διαβούλευση για τη φορολογική μεταρρύθμιση προκάλεσε επικρίσεις που βάζουν σε δύσκολη θέση την κυβέρνηση, η οποία βλέπει έναν σίγουρο στόχο να απομακρύνεται. Οι επικρίσεις πολλές και τα σχόλια περισσότερα, γεγονός που θα προκαλέσει ένα αποτέλεσμα που δεν θα έχει σχέση με τις αρχικές στοχεύσεις. Δεν είναι τυχαίο που ο υπουργός Οικονομικών διαδίδει πως σε περίπτωση που τα κόμματα επιχειρήσουν αλλοίωση της φιλοσοφίας της μεταρρύθμισης, τότε δεν θα διατάξει να αποσύρει τα έξι νομοσχέδια. Το κλίμα γίνεται ακόμα πιο βαρύ με τις εκλογές του 2026 να πλησιάζουν, δημιουργώντας ένα δύσκολο πολιτικό σκηνικό χωρίς περιθώρια για συναίνεση, πέραν της ψήφισης του προϋπολογισμού.

Εφικτός ο στόχος του 50%

Ο μετά την πανδημία πληθωρισμός μειώνει δραστικά τον λόγο χρέους προς ΑΕΠ με

αποτέλεσμα να προσεγγίζουμε το πολύ ελκυστικό 57%, όριο που βρίσκεται χαμηλότερα από το 60% που προνοούσε η συνθήκη του Μάαστριχτ που τότε απολάμβαναν μόνο οι ελίτ οικονομίες. Η Κύπρος, όμως, πετυχαίνει την αξιοζήλευτη επίδοση χωρίς να είναι AAA οικονομία καταφέροντας να αξιοποιήσει τη συγκυρία. Στη δική μας περίπτωση η επιτυχία αφορά κυρίως στην εκτίναξη του παρονομαστή (ΑΕΠ) και λιγότερο στη μείωση του αριθμητή (χρέος). Προκύπτει λοιπόν ότι τα ισχυρά πλεονάσματα της

κυβέρνησης δημιουργούν τη δυνατότητα να προχωρήσουν μεγαλύτερες αποπληρωμές και ο συγκεκριμένος δείκτης να υποχωρήσει ακόμη χαμηλότερα, γύρω στο 50%.

Με το κρατικό χρήμα κουβαρντάδες

Η Βουλή ψήφισε νόμο που δεν επιτρέ-

πει στο Τμήμα Φορολογίας να καταχωρήσει εμπράγματι επιβάρυνση σε περιουσίες που βρίσκονται στα κατεχόμενα. Ως εκ τούτου, ο υπουργός Εσωτερικών τοποθετήθηκε στη Βουλή αναφορικά με την αφαίρεση 850 επιβαρύνσεων που είχαν καταχωρηθεί στο παρελθόν. Και με αυτό τον τρόπο το κράτος λειτουργεί για ακόμη μια φορά σε αντίθεση με τις εμπορικές πρακτικές, αφού οι τράπεζες διατηρούν τις επιβαρύνσεις στα κατεχόμενα για απλήρωτες οφειλές. Όπως εξήγησε ο υπουργός Εσωτερικών, οι

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τιμή Εξαγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Τιμή Εξαγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων καλείται η τιμή στην οποία ο επενδυτής ρευστοποιεί τα μερίδια Αμοιβαίων Κεφαλαίων, και υπολογίζεται εάν αφαιρεθούμε πιθανή προμήθεια εξαγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων από την καθαρή τιμή των μεριδίων.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών

τραπεζικές επιβαρύνσεις στα κατεχόμενα ανέρχονται σήμερα σε 8.000. Βλέπουμε δυστυχώς ότι ακόμη και μετά το 2013, ο χειρισμός του κρατικού χρήματος γίνεται από κουβαρντάδες.

Βρισκόμαστε σίγουρα στο 2025;

Δεν θα δικαιούνται τηλεργασία όσοι δημόσιοι υπάλληλοι απασχολούνται με το σύστημα της βάρδιας. Το σχετικό νομοσχέδιο που κατατέθηκε από το Υπουργικό πριν τις θερινές διακοπές αναμένεται πως θα απασχολήσει τις επιτροπές αμέσως μετά το άνοιγμα της Βουλής. Στην τελική του μορφή, το νομοσχέδιο θα ρυθμίζει τον μέγιστο επιτρεπόμενο αριθμό ημερών καθώς και την αξιολόγηση που θα διενεργεί ο προϊστάμενος προκειμένου να αποφασίσει αν μια περίπτωση χρήζει τηλεργασίας. Για να εμπίπτει ένας εργαζόμενος στη δυνατότητα τηλεργασίας θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε υπηρεσιακό φορητό υπολογιστή με δυνατότητα σύνδεσης με υπηρεσιακό τηλεφώνω, υπηρεσιακό ταχυδρομείο και οποία άλλα συστήματα κριθούν αναγκαία. Επίσης, η κυβέρνηση προκήρυξε διαγωνισμό ύψους 70 χιλιάδων ευρώ για εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων στην τηλεργασία. Είμαστε σίγουροι πως βρισκόμαστε στο 2025;

Γιατί τα αρτοσκευάσματα στην Ευρώπη είναι καλύτερα για την υγεία

Της **ΑΛΙΣ ΚΑΛΑΧΑΝ**

Σε ένα βίντεο στο TikTok, ο Κρίστιαν Κόλινς κρατάει μια τραγανή μπαγκέτα και μιλάει στους πέντε εκατομμύρια ακολούθους του. Αναρωτιέται γιατί μπορεί στην Ευρώπη να τρώει «πίτσα και ψωμάκια κάθε μέρα», ενώ το ψωμί στις ΗΠΑ και στον Καναδά του προκαλεί προβλήματα. Όπως λέει ο ίδιος σε συνέντευξή του στους New York Times, τα προβλήματα αυτά περιλαμβάνουν στομαχικές ενοχλήσεις, κόπωση και νοπτική «θολούρα». Ο Κόλινς, ο οποίος περιγράφει τον εαυτό του ως «ψηφιακό νομάδα», είναι μόνο ένας από τους πολλούς χρήστες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που εδώ και χρόνια μιλούν γι' αυτό το μυστήριο φαινόμενο. Ο Τζο Ρόγκαν επεσήμανε ότι τα ευρωπαϊκά αρτοσκευάσματα μπορεί να είναι ανώτερα, μέσα από το δημοφιλές podcast του. «Πηγαίνετε να φάτε ψωμί στην Ιταλία», είπε. «Δεν θα νιώσετε την παραμικρή ενόχληση». Ο δρ Αλέσιο Φασάνο, γαστρεντερολόγος στο Mass General Brigham, αναφέρει ότι έχει ακούσει παρόμοιες εμπειρίες από πολλούς ασθενείς με ευαισθησία στο σιτάρι.

Όπως λένε, όταν καταναλώνουν προϊόντα σιταριού στις ΗΠΑ, εμφανίζουν φούσκωμα, ναυτία, διάρροια, δυσκοιλιότητα, πόνο στις αρθρώσεις, κόπωση ή νοπτική «θολούρα». Όταν όμως τρώνε προϊόντα σιταριού –ιδιαίτερα ψωμί– στη Δυτική Ευρώπη, τα συμπτώματα είναι πιο ήπια ή λιγότερο συχνά. Δεν υπάρχει αξιόπιστη έρευνα που να εξηγεί γιατί συμβαίνει αυτό, λέει ο Φασάνο. Ωστόσο, ο ίδιος –όπως και άλλοι ειδικοί– έχει κάποιες θεωρίες επ' αυτού.

Θεωρία 1: Το σιτάρι είναι διαφορετικό. Μια δημοφιλής εξή-

γηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ότι το ψωμί στην Ευρώπη περιέχει λιγότερη γλουτένη σε σχέση με εκείνο των ΗΠΑ και έτσι προκαλεί λιγότερα συμπτώματα σε όσους είναι ευαίσθητοι σε αυτήν. Πράγματι, ο κυρίαρχος τύπος σιταριού που καλλιεργείται στην Ευρώπη είναι το «μαλακό» σιτάρι, το οποίο παράγει ψωμί με χαμηλότερη περιεκτικότητα γλουτένης. Αντιθέτως, στις ΗΠΑ και στον Καναδά

Αν έχετε παρατηρήσει ότι το ψωμί στην Ευρώπη σας φαίνεται πιο «ελαφρύ» ή πιο ανεκτό σε σχέση με εκείνο των ΗΠΑ, πιθανότατα δεν είναι απλώς ιδέα σας.

καλλιεργείται κυρίως «σκληρό» σιτάρι, που δίνει ψωμί με περισσότερη γλουτένη, εξηγεί ο Μπρετ Κάρβερ, ειδικός στη γενετική του σιταριού στο Πανεπιστήμιο της Οκλαχόμα.

Θεωρία 2: Η ζύμη αφήνεται να ωριμάσει περισσότερο. Αν αγοράσετε ψωμί από ένα μικρό φούρνο στην Ευρώπη, είναι πολύ πιθανό η ζύμη να έχει ωριμάσει για αρκετές ώρες, σημειώνει ο Φασάνο. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, μικροοργανισμοί όπως η μαγιά και τα βακτήρια διασπούν μέρος της γλουτένης. Όσο περισσότερο διαρκεί η ωρίμανση, τόσο λιγότερη γλουτένη παραμένει στη ζύμη – γεγονός που μπορεί να σημαίνει λιγότερα συμπτώματα για όσους έχουν ευαισθησία στη γλουτένη, προσθέτει ο Φασάνο. Τα παρα-

Υπάρχουν διάφορες θεωρίες για την ποιότητα του άρτου στην Ευρώπη σε σχέση με τις ΗΠΑ, που αφορούν το είδος σιταριού, την ωρίμανση της ζύμης, τα πρόσθετα και τη γλυφιστική.

δοσιακά ψωμιά με προζύμι, που παρασκευάζονται συχνά στην Ευρώπη, περνούν από μια μακρά διαδικασία ωρίμανσης που μπορεί να διαρκέσει από 12 έως και 48 ώρες, εξηγεί ο Ζανίνι. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η μαγιά και τα βακτήρια του προζυμιού δεν διασπούν μόνο μέρος

της γλουτένης, αλλά και ορισμένους δύσπεπτους υδατάνθρακες, γνωστούς ως FODMAP, που μπορούν να προκαλέσουν συμπτώματα όπως φούσκωμα, κοιλιακό άλγος, δυσκοιλιότητα ή διάρροια σε ορισμένα άτομα, σημειώνει η Τζέιν Μιουρ, αναπληρώτρια καθηγήτρια εφαρμοσμένων δια-

τροφικής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Μόνας της Αυστραλίας.

Θεωρία 3: Το ψωμί στην Ευρώπη έχει λιγότερα πρόσθετα. Για να φτιάξει κανείς ψωμί χρειάζεται μόνο αλεύρι, νερό, αλάτι, ένα διογκωτικό μέσο (όπως προζύμι ή μαγιά) – και αρκετό χρόνο. Στις ΗΠΑ, όμως, οι παραγωγοί ψωμιού συχνά επιλέγουν μια πιο εμπορική, ταχεία διαδικασία, ώστε να μειώσουν τον χρόνο παραγωγής, εξηγεί ο Κάρβερ. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πιο πυκνό ψωμί: γι' αυτό οι παραγωγοί προσθέτουν συστατικά όπως βελτιωτικά ζύμης, ενισχυτικά, επιπλέον γλουτένη και γαλακτοματοποιητές για να βελτιώσουν την υφή, καθώς και συντηρητικά για μεγαλύτερη διάρκεια. Οι φούρνοι και οι παραγωγοί στην Ευρώπη, όμως, τείνουν να χρησιμοποιούν λιγότερα πρόσθετα, επισημαίνει ο Ρομπέν Μενάτζ, τοξικολόγος στο King's College του Λονδίνου. Είναι λοιπόν πιθανό τα πρόσθετα που χρησιμοποιούνται συχνότερα στο αμερικανικό ψωμί να επηρεάζουν τον οργανισμό, προσθέτει.

Θεωρία 4: Το ψωμί στην Ευρώπη περιέχει πιθανώς λιγότερη γλυφιστική. Στις ΗΠΑ, οι καλλιεργητές σιταριού μερικές φορές ψεκάζουν τις καλλιέργειες με γλυφιστική –ουσία που χρησιμοποιείται για την εξόντωση των ζιζανίων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, για την ξήρανση του ίδιου του σιταριού– λίγο πριν από τη συγκομιδή. Αυτό μπορεί να αφήσει υπολείμματα της ουσίας στους κόκκους. Στην Ευρώπη ισχύουν αυστηρότεροι κανονισμοί. Για παράδειγμα, απαγορεύεται η χρήση γλυφιστικής λίγο πριν από τη συγκομιδή, με αποτέλεσμα να είναι πολύ μικρότερη η πιθανότητα να παραμείνουν υπολείμματα στο τελικό προϊόν.

Δεν γνωρίζουμε αν το ψωμί που πωλείται στις ΗΠΑ έχει πράγματι υψηλότερα επίπεδα γλυφιστικής από εκείνο που πωλείται στην Ευρώπη, λέει ο Μενάτζ. Ακόμη κι αν συμβαίνει αυτό, προσθέτει, οι ποσότητες είναι πιθανότατα τόσο μικρές που δεν θα προκαλέσουν συμπτώματα.

Θεωρία 5: Όλα είναι καλύτερα στις διακοπές. Όταν ταξιδεύετε στην Ευρώπη, είναι πιθανό να είστε πιο χαλαροί απ' ό,τι στην καθημερινότητά σας, σημειώνει η Μιουρ. «Το άγχος παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στην ευαισθησία του εντέρου. Όταν είστε αγχωμένοι ή νευρικοί, το φούσκωμα και τα αέρια μπορεί να γίνονται πιο έντονα και ενοχλητικά σε σχέση με όταν είστε ήρεμοι», επισημαίνει. Ο Κόλινς, ο influencer του TikTok, αναφέρει επίσης ότι περπατάει περισσότερο στην Ευρώπη από ό,τι στον Καναδά και στις ΗΠΑ. Η αυξημένη σωματική δραστηριότητα μπορεί να βελτιώσει την πέψη και να μειώσει συμπτώματα όπως το φούσκωμα και τα δυσκοιλιότητα, τονίζει η Μιουρ. Έτσι, η ψυχολογική κατάσταση αλλά και το επίπεδο δραστηριότητας κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού μπορεί να παίζουν σημαντικό ρόλο.

Αν έχετε παρατηρήσει ότι το ψωμί στην Ευρώπη σας φαίνεται πιο «ελαφρύ» ή πιο ανεκτό σε σχέση με εκείνο των ΗΠΑ, πιθανότατα δεν είναι απλώς ιδέα σας, λέει η Μιουρ. Τα καλά νέα είναι ότι και στις ΗΠΑ μπορείτε να βρείτε ψωμί που ταιριάζει στις ανάγκες σας. Αναζητήστε φούρνους που παρασκευάζουν παραδοσιακό ψωμί με προζύμι – δηλαδή φτιαγμένο με λίγα συστατικά και μακρά διαδικασία ωρίμανσης, προτείνει η Μιουρ. Εξελέγτε τις ιστοσελίδες των αρτοποιείων, διαβάστε τις λίστες συστατικών ή ρωτήστε το προσωπικό πώς παρασκευάζεται το ψωμί τους.

Ζυμώσεις από βδομάδας για τη φορολογική μεταρρύθμιση

Κρίσιμοι οι επόμενοι μήνες ώστε να επιτευχθεί ο στόχος εφαρμογής της από τις αρχές του 2026

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΛΑ

Η **φορολογική** μεταρρύθμιση στην Κύπρο που ετοιμάζεται εδώ και μία διετία με σκοπό να λειτουργήσει αρχές του 2026, θα αποδειχθεί ως ένα από τα πιο απαιτητικά εγχειρήματα. Παρόλο που είναι διαδικασία η οποία δεν περιορίζεται μόνο σε τεχνικές αλλαγές, ή προσαρμογή στην υφιστάμενη φορολογική πολιτική, έχει σίγουρα πολιτικές και οικονομικές προεκτάσεις. Για να προχωρήσει, θα πρέπει να βρουν κοινή συνισταμένη οι διαφορετικές πτυχές και θέσεις των βουλευτών, της κυβέρνησης και του επιχειρηματικού κόσμου. Η πρόκληση έγκειται στο να βρεθεί έγκαιρα η χρυσή τομή, καθώς όταν παρουσιάστηκε πριν από μερικούς μήνες στα εμπλεκόμενα μέρη και άφησε θετικό πρόσημο, πλέον ολόένα και περισσότερες «φωνές» έχουν αντιρρήσεις, ή και έχουν βγάλει στην επιφάνεια προβλήματα υπαρκτά, ή μη. Συνεπώς, από αυτή την εβδομάδα κιόλας, θα αρχίσουν οι ζυμώσεις και οι συναντήσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, ώστε να μην οδηγηθεί σε ναυάγιο η όλη μεταρρυθμιστική προσπάθεια που αποσκοπεί να αλλάξει ένα φορολογικό σύστημα που εφαρμόζεται τα τελευταία 20 και πλέον χρόνια.

Τη χρονική στιγμή που μπαίνουν οι τελευταίες πινελιές και

Από την ερχόμενη εβδομάδα κιόλας, θα αρχίσουν οι συναντήσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, ώστε να μην οδηγηθεί σε ναυάγιο η μεταρρυθμιστική προσπάθεια.

Τα έξι νομοσχέδια της φορολογικής μεταρρύθμισης, όπως υπάρχουν τη δεδομένη στιγμή, με την παρούσα κατάσταση, δεν θα ψηφίζονταν από τη Βουλή.

υπάρχουν οι συναινέσεις για τον Προϋπολογισμό του 2026 από το υπουργείο Οικονομικών για να οδηγηθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο, και ακολούθως στη Βουλή προς συζήτηση και έγκριση τον Δεκέμβριο, για τα νομοσχέδια της φορολογικής μεταρρύθμισης δεν ισχύει το ίδιο. Το εγχείρημα της φορολογικής μεταρρύθμισης αν και αναγκαίο, όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς και τα κόμματα δεν έχουν πεισθεί, ενώ ο Τμήμα Φορολογίας θα παίξει επίσης τον δικό του ρόλο στην όλη προσπάθεια. Στο πλαίσιο αυτό, τα νέα ραντεβού για τη μεταρρύθμιση θα φέρουν στο ίδιο τραπέζι τη Βουλή, την κυβέρνηση, τους κοινωνικούς εταίρους, όπως και το Τμήμα Φορολογίας, όπου στόχος είναι να λάβει εξουσίες και εργαλεία για την ορθή άσκηση του όλου έργου. Στόχος εξάλλου, παρά τις διαφωνίες και το ότι και τόσο θετικό κλίμα που επικρατεί αυτή τη στιγμή, είναι να δημιουργηθεί ένα αποτέλεσμα που να είναι για το καλό και της οικονομίας και της κοινωνίας γενικότερα. Πάντως, τα έξι νομοσχέδια της φορολογικής μεταρρύθμισης όπως υπάρχουν τη δεδομένη στιγμή, με την παρούσα κατάσταση, από τη Βουλή δεν θα ψηφίζονταν.

Αναγκαίο εγχείρημα

Ο υπουργός Οικονομικών κ. Μάκκας Κεραυνός, αναφερόμενος στη φορολογική μεταρρύθμιση που προγραμματίζεται για το 2026, τόνισε στην «Κ» ότι πρόκειται για ένα δύσκολο αλλά απολύτως αναγκαίο εγχείρημα, το οποίο θα συμβάλει καθοριστικά στη διατήρηση και ενίσχυση της καλής επίδοσης της κυπριακής οικονομίας. «Πιστεύω ότι το πολιτικό κλίμα στη Βουλή υπάρχει και θα βελτιωθεί ακόμη περισσότερο. Εκτιμώ ότι θα επικρατήσει η λογική σε μια πρωτοβουλία που από την αρχή καιρείστηκε από όλους και η οποία περιέχει σημαντικά οφέλη για τους ερ-

γαζόμενους, τη μεσαία τάξη, τις επιχειρήσεις και τις ξένες επενδύσεις», δήλωσε χαρακτηριστικά ο κ. Κεραυνός.

Ο υπουργός επεσήμανε επίσης στην «Κ» ότι είναι ιδιαίτερα ανοικτός σε εισηγήσεις, με στόχο η μεταρρύθμιση να βελτιωθεί περαιτέρω προς όφελος του συνόλου. «Επιδιώκω να έχω εισηγήσεις, ώστε να υπάρχουν βελτιώσεις και να μην χρειάζονται να βάλει κανένας νερό στο κρασί του», υπογράμμισε. Αναφερόμενος στη φιλοσοφία της μεταρρύθμισης, ο κ. Κεραυνός εξήγησε ότι αυτή στηρίζεται σε τρεις βασικούς άξονες: «Τη δικαιοτέρα κατανομή του φορολογικού βάρους, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και τη συνέχιση της ανοδικής πορείας των παραγωγικών ξένων επενδύ-

σεων». Παράλληλα, σημείωσε ότι «η πάταξη της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής θα βρίσκεται στο επίκεντρο, όπως αρμόζει σε κάθε σοβαρή φορολογική μεταρρύθμιση». Ο υπουργός κατέληξε, λέγοντας ότι η επιτυχία του σχεδίου θα εξαρτηθεί από τη συνεργασία και τον διάλογο όλων των εμπλεκόμενων, εκφράζοντας ωστόσο την αισιοδοξία του ότι η Κύπρος θα πετύχει μια δίκαιη και αποτελεσματική φορολογική μεταρρύθμιση.

Προσοχή στις λεπτομέρειες

Μιλώντας στην «Κ», ο πρόεδρος της ΟΕΒ και partner της Deloitte, κ. Γιώργος Παντελίδης, υπογράμμισε ότι έχει προηγηθεί σοβαρή μελέτη και επεξεργασία των φορολογικών δεδομένων και των προκλήσεων που αντιμε-

τωπίζει η κυπριακή οικονομία. Ωστόσο, όπως ανέφερε, «υπάρχουν κάποια σημεία που δημιουργούν προβλήματα, παρόλο που βρίσκονται στη θετική κατεύθυνση. Αν δεν διορθωθούν, υπάρχει ο κίνδυνος να αλλάξει το ύψος και ο ρόλος του καλού –ομολογουμένως– πλάνου που έχει παρουσιαστεί μέχρι στιγμής». Ο κ. Παντελίδης τόνισε ότι πάγια θέση της επιχειρηματικής κοινότητας είναι η πάταξη της φοροδιαφυγής. «Οποιαδήποτε στοχευμένα μέτρα έχουν ως στόχο την αντιμετώπισή της, τόσο ο Σύνδεσμος όσο και ο κλάδος των λογιστών θα είναι οι πιο στενοί σύμμαχοι της αρμόδιας Αρχής», σημείωσε.

Παράλληλα, τόνισε ότι υπάρχουν συγκεκριμένες εισηγήσεις από την πλευρά της επιχειρημα-

τικής κοινότητας σε καίριους πυλώνες, οι οποίες θα τεθούν στο τραπέζι των συζητήσεων από τη Δευτέρα. «Στόχος είναι να υπάρξουν συγκλίσεις σε κομβικά θέματα, που θα συμβάλουν προς την περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Θετική αλλά με επιφυλάξεις

Θετική μεν, αλλά με σαφείς επιφυλάξεις, εμφανίζεται η συντεχνία των δημοσίων υπαλλήλων, ΠΑΣΥΔΥ, απέναντι στη φορολογική μεταρρύθμιση που προωθεί η κυβέρνηση. Σε ανακοίνωσή της την Παρασκευή, σημείωσε πως, η Οργάνωση αναφέρει ότι «η προωθούμενη από την κυβέρνηση φορολογική μεταρρύθμιση θα μπορούσε να λεχθεί ότι κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση. Ένα σύγχρονο και δίκαιο φορολογικό σύστημα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την οικονομική σταθερότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη». Ωστόσο, η ΠΑΣΥΔΥ υπογραμμίζει την ανάγκη για «ουσιαστικές βελτιώσεις σε επιμέρους πρόνοιες της μεταρρύθμισης, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τους μισθούτους και τη μεσαία τάξη». Όπως σημειώνει, έχουν ήδη υποβληθεί τεκμηριωμένες εισηγήσεις, οι οποίες έχουν δοθεί και στη δημοσιό-

Υπάρχουν συγκεκριμένες εισηγήσεις από την πλευρά της επιχειρηματικής κοινότητας σε καίριους πυλώνες, οι οποίες θα τεθούν στο τραπέζι των συζητήσεων.

τητα, με την έντονη πεποίθηση ότι «η φορολογική επιβάρυνση πρέπει να κατανέμεται δίκαια και χωρίς να πλήττει δυσανάλογα τα σταθερά φορολογούμενα εισοδήματα».

Στερείται της ευρύτητας

Παρά τη θετική κατεύθυνση της φορολογικής μεταρρύθμισης, από το Δημοσιονομικό Συμβούλιο Κύπρου εκφράζονται επιφυλάξεις ότι στερείται της ευρύτητας που θα δικαιολογούσε τον όρο «μεταρρύθμιση» με την ουσιαστική του σημασία. Όπως σημειώνεται, πρόκειται ίσως για μια χαμένη ευκαιρία να τεθούν στο επίκεντρο φορολογικά κίνητρα και αντικίνητρα που να συνδέονται με διαχρονικούς στόχους και προτεραιότητες της οικονομίας.

Σύμφωνα με το Συμβούλιο, ο στόχος της φορολογικής πολιτικής δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στη δημιουργία και είσπραξη εσόδων για το κράτος, αλλά να στοχεύει και στη διαμόρφωση κινήτρων που επηρεάζουν θετικά τη συμπεριφορά των οικονομικών φορέων, νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Μια τέτοια προσέγγιση, όπως υπογραμμίζεται, θα μπορούσε να αντικαταστήσει έσοδα και δαπάνες με λιγότερο στρεβλωτικές πρακτικές εντός της αγοράς, προς εξυπηρέτηση εθνικών και κοινωνικών στόχων. Την ίδια ώρα, τονίζεται ότι η ενίσχυση των εξουσιών του κράτους για την προστασία των συμπεριλαμβανόμενων του και τη διασφάλιση της φορολογικής δικαιοσύνης δεν θεωρείται αρνητική εξέλιξη, αρκεί να συνοδεύεται από επαρκείς δικλίδες ασφαλείας που θα προστατεύουν τα δικαιώματα των πολιτών - φορολογουμένων.

Τέλος, υπογραμμίζει την ανάγκη για λεπτομερείς αναλύσεις σεναρίων κατά την κοινοβουλευτική διαδικασία, ιδιαίτερα στην περίπτωση που προκύψουν διαφοροποιήσεις στο πακέτο των νομοσχεδίων μέσα από τροπολογίες.

Στη Βουλή τον Σεπτέμβριο ο Προϋπολογισμός του 2026

Στη Βουλή θα προωθηθεί τον Σεπτέμβριο ο κρατικός προϋπολογισμός του 2026, με τις διαδικασίες να έχουν μπει στην τελική ευθεία. Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα, δεν αναμένονται τα «παρα-τράγουδα» που είχαν καταγραφεί πριν από πέντε χρόνια, όταν η ψήφιση του προϋπολογισμού είχε εξελιχθεί σε «θρίλερ».

Δεν αναμένονται τα «παρατράγουδα» που είχαν καταγραφεί πριν από πέντε χρόνια, όταν η ψήφιση του προϋπολογισμού είχε εξελιχθεί σε «θρίλερ».

ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει στο 3,7%, βελτιωμένο κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με την πρόβλεψη για το δημοσιονομικό αποτέλεσμα κατά το τρέχον έτος. Μεσοπρόθεσμα, το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό και να κυμανθεί στο

3,7% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο κατά την περίοδο 2027-2028. Κατά την περίοδο 2027-2028 τα δημόσια έσοδα αναμένεται να αυξηθούν με χαμηλότερο ρυθμό, κατά 2,9% κατά μέσο όρο, λόγω τερματισμού των προγραμμάτων κάτω από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Κατά την περίοδο 2026-2028 οι δημόσιες δαπάνες και οι πρωτογενείς δαπάνες αναμένεται να αυξηθούν κατά 3,3% και 3,2% κατά μέσο όρο, αντίστοιχα. Λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμήσεις των εσόδων, καθώς και τους δημοσιονομικούς στόχους, το συνολικό ανώτατο όριο δαπανών για την κεντρική κυβέρνηση μεσοπρόθεσμα καθορίζεται στα 10,5 δισ. ευρώ το 2026, στα 10,7 δισ. ευρώ το 2027 και 11,2 δισ. ευρώ το 2028.

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Σχέδιο δράσης με επίκεντρο τρεις στρατηγικούς άξονες για την αναβάθμιση και ανάπτυξη των υπηρεσιών των αερολιμένων της Κύπρου καταρτίζει το υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων. Ειδικότερα, το υπουργείο προχωράει στην προκήρυξη προσφορών για πρόσληψη ενός ή περισσότερων εξειδικευμένων συμβουλευτικών οίκων, για να εκπονήσει masterplan για τρία διαφορετικά ζητήματα.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», δρομολογείται ο σχεδιασμός εμπορικής ζώνης στο αεροδρόμιο Λάρνακας, ο οποίος αναμένεται να αναβαθμίσει τις εμπορικές δραστηριότητες της περιοχής. Όπως πληροφορούμαστε, πρόθεση της κυβέρνησης είναι να δημιουργήσει κόμβο εμπορίου στο αεροδρόμιο της Λάρνακας, με επιδίωξη να αναβαθμίσει την περιοχή σε ένα διεθνές διαμετακομιστικό κέντρο. Την ίδια ώρα, η κυβέρνηση θέτει επί τάπητος τη μελλοντική διαχείριση του αεροδρομίου εφόσον η υφιστάμενη σύμβαση με τη Hermes Airports εκπνέει το 2032, ενώ η περίοδος «μετάβασης» θα ξεκινήσει γύρω στο 2027. Ο τρίτος πυλώνας στον οποίο εστιάζει το αρμόδιο υπουργείο είναι η εξέταση της δυνατότητας ανάπτυξης υπηρεσιών συντήρησης αεροσκαφών, καθώς θα ενίσχυε τη συνδεσιμότητα της χώρας και θα προσέφερε σημαντική προστιθέμενη αξία στην κυπριακή οικονομία.

Τα οφέλη του cargo hub

Με ένα ολιστικό πλάνο για την ενίσχυση της οικονομικής και εμπορικής δραστηριότητας της Λάρνακας, την προσέλκυση διεθνών παικτών και την ανάδειξη της Κύπρου ως κόμβου εμπορίου και αεροπορικών υπηρεσιών στην Ανατολική Μεσόγειο, προχωρά η κυβέρνηση. Όπως πληροφορούμαστε, στο προσκήνιο επανέρχεται ο σχεδιασμός για τη δημιουργία εμπορικού χωριού στην περιοχή του αεροδρομίου Λάρνακας, καθώς η ανάγκη για σύγχρονες υποδομές αποθήκευσης και τελωνειακής διαχείρισης καθίσταται πλέον επιτακτική. Η μονάδα, σύμφωνα με τους σχεδιασμούς του αρμόδιου υπουργείου, θα δέχεται εμπορεύματα και θα τα διοχετεύει απευθείας προς τα αεροσκάφη, με τροφοδότηση και από άλλες πόλεις όπως η Λεμεσός και η Πάφος.

Η ανάγκη για τη δημιουργία επαγγελματικά οργανωμένων εγκαταστάσεων για προσωρινή φύλαξη, μεταφόρτωση, αποθήκευση και επεξεργασία εμπορευμάτων τέθηκε επιτακτικά και από τους επιχειρηματικούς φορείς και μέλη του ΕΒΕ Λάρνακας, οι οποίοι εκτιμούν ότι το όλο εγχείρημα θα έχει οικονομικά, επιχειρησιακά και γεωπολιτικά οφέλη.

Πιο συγκεκριμένα, όπως μας αναφέρθηκε, τα αιτήματα των τοπικών φορέων της εμπορικής δραστηριότητας περιλαμβάνουν την ανάπτυξη χώρων με τελω-

Πλάνο με τρεις άξονες αναβάθμισης για τα αεροδρόμια Κύπρου

Ψάχνει συμβουλευτικό οίκο το υπουργείο Μεταφορών – Ετοιμάζονται έγγραφα προσφορών για τον διαγωνισμό παραχώρησης

Φορείς του εμπορίου και της εφοδιαστικής αλυσίδας ζητούν επιτακτικά τη δημιουργία οργανωμένων εγκαταστάσεων για προσωρινή φύλαξη, μεταφόρτωση, αποθήκευση και επεξεργασία εμπορευμάτων.

Η μονάδα, σύμφωνα με τους σχεδιασμούς του αρμόδιου υπουργείου, θα δέχεται εμπορεύματα και θα τα διοχετεύει απευθείας προς τα αεροσκάφη, με τροφοδότηση και από άλλες πόλεις όπως η Λεμεσός και η Πάφος.

νειακές υποδομές, ψυκτικούς θαλάμους για ευπαθή προϊόντα και ειδικά διαμορφωμένες ζώνες για διεθνείς εμπορευματικές δραστηριότητες. Αυτό ακριβώς είναι που θα κληθεί να διαχειριστεί ο συμβουλευτικός οίκος ο οποίος θα προσληφθεί από την κυβέρνηση για να εκπονήσει το masterplan, για σχεδιασμό και

χωροθέτηση των εμπορικών δραστηριοτήτων. Στο επίκεντρο της συζήτησης τίθεται και το δίλημμα ως προς το κατά πόσο οι νέες αναβαθμισμένες εγκαταστάσεις για το κέντρο διαμετακόμισης φορτίων θα εγκατασταθούν στο παλιό ή στο νέο αεροδρόμιο Λάρνακας. Από τη μια πλευρά, όπως σημειώνουν οι φορείς της εμπορικής δραστηριότητας της περιοχής, το παλιό αεροδρόμιο Λάρνακας διαθέτει αξιοποιήσιμους χώρους και έτοιμες υποδομές, ωστόσο από την άλλη, η απόσταση των τεσσάρων χιλιομέτρων από τον επιβατικό τερματικό θεωρείται αποτρεπτική και κοστοβόρα για επιχειρήσεις που χρειάζονται άμεση πρόσβαση στα αεροσκάφη για να εκφορτώσουν τα προϊόντα τους.

Την ίδια ώρα, άλλοι φορείς του τομέα της εφοδιαστικής αλυσίδας εκτιμούν ότι η απόσταση αυτή δεν ενέχει κινδύνους και τα πλεονεκτήματα του παλαιού αεροδρομίου υπερτερούν έναντι του καινούργιου. Σε κάθε περι-

πτωση, τονίζεται, από την ανάπτυξη ενός εμπορικού χωριού στην περιοχή θα προκύψει ανάπτυξη των εισαγωγών και των εξαγωγών, δημιουργία θέσεων εργασίας, αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καλύτερη οργάνωση της εφοδιαστικής αλυσίδας και αναβάθμιση της περιοχής σε διεθνές διαμετακομιστικό κέντρο. Αυτά μετάξυ άλλων θα κληθεί να διαχειριστεί ο συμβουλευτικός οίκος που θα προσληφθεί από την κυβέρνηση το επόμενο διάστημα με στόχο να ολοκληρωθεί η μελέτη εντός του 2026, ώστε να υπάρχουν βάσιμα στοιχεία για τα επόμενα βήματα.

Ο επόμενος ανάδοχος

Με στόχο την έγκαιρη προετοιμασία για τη μελλοντική βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα των αεροδρομίων το αρμόδιο υπουργείο προχωρά άμεσα στην προκήρυξη προσφορών για την πρόσληψη εξειδικευμένου συμβουλευτικού οίκου, ο οποίος θα ετοιμάσει τα νέα έγγραφα για τον

επόμενο διαγωνισμό παραχώρησης του διαχειριστή των αερολιμένων της Κύπρου. Υπενθυμίζεται ότι, η υφιστάμενη σύμβαση με τη Hermes Airports εκπνέει το 2032, ενώ η περίοδος μετάβασης θα ξεκινήσει γύρω στο 2027 και ως εκ τούτου το κράτος υποχρεούται το 2026 να είναι καθόλα έτοιμο για τη διαδικασία. Το Υπουργείο με τη βοήθεια του συμβούλου που θα προσληφθεί θα ετοιμάσει τα νέα έγγραφα προσφορών για τον επόμενο διαγωνισμό παραχώρησης, ο οποίος πρέπει να λάβει υπόψη την εμπορική στρατηγική που θα καθορίσει το masterplan, τις υποδομές που θα έχουν δημιουργηθεί ή σχεδιαστεί ως τότε, και το νέο νομικό και επιχειρησιακό περιβάλλον.

Σημειώνεται ότι η Hermes Airports Ltd ανέλαβε τον Μάιο του 2006 τη διαχείριση των Διεθνών Αερολιμένων Λάρνακας και Πάφου, βάσει μίας 25ετούς σύμβασης παραχώρησης ΚΕΕ (Κατασκευή-Εκμετάλλευση-Εξόφληση) με την Κυπριακή Δημοκρατία.

Πρόκειται για μια κοινοπραξία 9 μετόχων, με Κύπριους και διεθνείς εταίρους, που έχει έδρα την Κύπρο.

Συντήρηση αεροσκαφών

Ψηλά στην ατζέντα του αρμόδιου υπουργείου είναι και η εξέταση της δυνατότητας ανάπτυξης υπηρεσιών συντήρησης αεροσκαφών (MRO – Maintenance, Repair & Overhaul) στους χώρους του παλαιού αεροδρομίου της Λάρνακας. Παράλληλα, όπως πληροφορούμαστε, αντίστοιχη ανάπτυξη μελετάται και για το αεροδρόμιο Πάφου. Η ανάπτυξη αυτού του είδους των υπηρεσιών την οποία θα κληθεί να εξετάσει και να σχεδιάσει ο συμβουλευτικός οίκος που θα προσληφθεί από την κυβέρνηση, αναμένεται να ενισχύσει τη συνδεσιμότητα της χώρας και να προσφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία στην κυπριακή οικονομία. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο υπουργός Μεταφορών Αλέξης Βαφειάδης, η Κύπρος προσφέρει ασφάλεια, νομιμότητα και σταθερότητα στους παίκτες της γύρω περιοχής και η δυνατότητα ανάπτυξης υπηρεσιών συντήρησης αεροσκαφών μπορεί να επιφέρει επιπλέον έσοδα για τα αεροδρόμια, ενισχύοντας ταυτόχρονα τη θέση της Κύπρου στον κλάδο της αεροπορίας. Αξίζει να σημειώσουμε ότι σήμερα η εταιρεία Bird Aviation παρέχει υπηρεσίες MRO (Συντήρηση, Επισκευή, Ανακατασκευή) για αεροσκάφη, με πιστοποιήσεις από την EASA και σειρά εθνικών Αρχών Πολιτικής Αεροπορίας στο παλιό Αεροδρόμιο Λάρνακας.

Η θέση της Hermes Airports

Η διαχειρίστρια εταιρεία υπήρξε πάντοτε θετική και έλαβε αρκετές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη συναφών επενδύσεων στα δύο αεροδρόμια, οι οποίες όμως δεν καρποφόρησαν είτε λόγω έλλειψης επενδυτικού ενδιαφέροντος είτε μη υλοποιήσιμων παραμέτρων, ανέφερε η Director of Aviation Development της Hermes Airports, Μαρία Κουρούπη, σε σχέση με τη μελέτη για ενδεχόμενη ανάπτυξη cargo hub ή μονάδα συντήρησης αεροσκαφών. Ειδικότερα, όσον αφορά την ανάπτυξη του cargo η τελευταία προσπάθεια έγινε το 2021 όταν εκπονήθηκε μελέτη από διεθνή ανεξάρτητο οίκο για λογαριασμό της Hermes Airports, την οποία κοινοποίησε στο κράτος, πρόσθεσε η κα Κουρούπη. Πιθανόν να υπάρχει ανάγκη επικαιροποίησης ή νέας στρατηγικής προσέγγισης με βάση νέα δεδομένα, υποστήριξε. Ανεξαρτήτως των προοπτικών που πιθανόν να καταδείξουν οι μελέτες, η κα Κουρούπη τόνισε ότι ένα διαχρονικό πρόβλημα το οποίο εμποδίζει τους όποιους επενδυτές να προχωρήσουν είναι η περιορισμένη διάρκεια της Συμφωνίας Παραχώρησης και το πως η οποιαδήποτε επένδυση θα μπορούσε να μεταφερθεί και στην επόμενη Συμφωνία Παραχώρησης, κάτι το οποίο θα πρέπει να τύχει χειρισμού από το κράτος.

Κατεβαίνουν οι ταμπέλες της Ελληνικής, ανεβαίνουν της Eurobank

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ολοκληρώθηκε με τη λήψη όλων των απαραίτητων εμποτικών εγκρίσεων η συγχώνευση της Ελληνικής Τράπεζας με την Eurobank Κύπρου, με τη μεταβίβαση όλων των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων να γίνεται την 1η Σεπτεμβρίου. Έτσι, από την 1η Σεπτεμβρίου θα δούμε σταδιακά αλλαγές στα υποκαταστήματα της Ελληνικής Τράπεζας, με την αλλαγή της επωνυμίας της σε Eurobank Limited. Το Σαββατοκύριακο δε, που προηγείται της Δευτέρας 1ης Σεπτεμβρίου 2025, θα προχωρήσουν αλλαγές στα κεντρικά της Ελληνικής Τράπεζας, που είναι στην είσοδο της Λευκωσίας. Σύμφωνα με γραπτή δήλωση του CEO της Ελληνικής, και πλέον της Eurobank Limited, Μιχάλη Λούη, «η νέα Eurobank Ltd δεν είναι απλώς μια αλλαγή επωνυμίας, αλλά η έκφραση ενός

Πλέον, σειρά έχει η λειτουργική συγχώνευση των δύο τραπεζών, διαδικασία που θα χρειαστεί για να ολοκληρωθεί με επιτυχία έως και 2 χρόνια.

κοινού οράματος για βιώσιμη ανάπτυξη, τεχνολογική πρόοδο και ανθρωποκεντρική εξυπηρέτηση». Όπως αναφέρεται σε ανακοίνωση των δύο οργανισμών, η συγχώνευση σηματοδοτεί την έναρξη μίας νέας εποχής για τον τραπεζικό τομέα της χώρας.

Σύμφωνα με πηγές της τράπεζας, το πρότζεκτ αλλαγής της επωνυμίας σε όλα τα υποκαταστήματα της Ελληνικής θα πάρει 5 με 6 εβδομάδες και θα γίνεται

Το Σαββατοκύριακο 30/31 Αυγούστου θα προχωρήσουν αλλαγές στα κεντρικά της Ελληνικής Τράπεζας, που είναι στην είσοδο της Λευκωσίας.

σταδιακά. Δεν είναι κάτι που θα γίνει μονομιάς όπως είναι λογικό.

Πλέον, σειρά έχει η λειτουργική συγχώνευση των δύο τραπεζών, διαδικασία που θα χρειαστεί για να ολοκληρωθεί με επιτυχία έως και 2 χρόνια. Η κίνηση της εξαγοράς της Ελληνικής Τράπεζας για τη μνημιαία έχει αποδειχθεί απόλυτα κερδοφόρα προς στιγμήν, διότι βάσει των αποτελεσμάτων της Eurobank, τα προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη του α' εξαμήνου ανήλθαν στα 711 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας μείωση κατά 2,9% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, ενώ τα συνολικά καθαρά κέρδη μειώθηκαν κατά 4,3% έναντι του α' εξαμήνου 2024 σε 691 εκατ. και περιλαμβάνουν το κόστος εθελουσίας εξόδου 27 εκατ. στην Ελληνική Τράπεζα και την αρνητική υπεραξία ύψους 38 εκατ. από την εξαγορά της CNP Cyprus Insurance.

Σύμφωνα εξάλλου με δήλωσή του CEO της μνημιαίας, κ. Φωκίων Καραβία, η κερδοφορία κινείται σύμφωνα με τις προσδοκίες του Ομίλου, με περίπου το ήμισυ αυτής να προέρχεται από τις διεθνείς δραστηριότητες, ενώ επισήμανε και τη σημαντική –κατά τον ίδιο– συνεισφορά της Κύπρου.

Υπενθυμίζεται πως, η επένδυση της Eurobank στην Ελληνική Τράπεζα έφτασε τα 1,3 δισ. ευρώ και σύμφωνα με τους επικεφαλής της τράπεζας είναι η μεγαλύτερη που έχει πραγματοποιηθεί ποτέ στην Κύπρο και αποτελεί ισχυρή ψήφο εμπιστοσύνης στην οικονομία της χώρας. Χαρακτηριστικά, ο κ. Λούης έχει δηλώσει κατά καιρούς πως, «πρόκειται για μία κίνηση στρατηγικής σημασίας, η οποία αναδεικνύει τη σημασία της Κύπρου στον ευρύτερο σχεδιασμό του Ομίλου και την ισχυρή δέσμευσή του για στήριξη της τοπικής αγοράς».

Πορεία προς την ανατολή για ελληνικές αεροπορικές

Μετά την Κίνα, ξεκινούν απευθείας πτήσεις προς Ινδία και Νότια Κορέα

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Η στροφή του ελληνικού τουρισμού και ειδικότερα των αεροπορικών εταιρειών προς την αγορά της Ασίας διευρύνεται, καθώς αεροπορικές εταιρείες, ελληνικές και ξένες, ξεκινούν ή πυκνώνουν δρομολόγια απευθείας συνδέσεων με μακρινές χώρες, όπως η Κίνα, η Σιγκαπούρη και τώρα η Ινδία και η Νότια Κορέα.

Τελευταία εξέλιξη, το ενδιαφέρον που διατύπωσαν στην υπουργό Τουρισμού Ολγα Κεφαλογιάννη κατά την επίσκεψή της τα προηγούμενα εικοσιτετράωρα στη Νότια Κορέα, η Korean Air και οι ταξιδιωτικοί οργανισμοί Hanjin Tour και Lotte Tour για οργανωμένα ταξίδια επισκεπτών υψηλού προφίλ μέσω εποχικών πτήσεων. Εφόσον προχωρήσει η απευθείας αεροπορική σύνδεση με την Ελλάδα, η Αθήνα θα αποκτήσει απευθείας σύνδεση με μια ακόμη χώρα της Απω Ανατολής, μετά την Ινδία. Ειδικότερα, η Aegean ανακοίνωσε πριν από μερικές εβδομάδες ότι από τον Μάρτιο του 2026 θα πετάει απευθείας προς Νέο Δελχί και

Μουμπάι. Οι πτήσεις θα γίνονται με δύο νέα Airbus A321neo XLR (Extra Long Range), τα οποία θα παραληφθούν από την εταιρεία τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο. Απευθείας πτήσεις με την Αθήνα έχει σχεδιάσει να ξεκινήσει από το 2026 και η ινδική IndiGo.

Οι πτήσεις προς Κίνα

Από τον Ιούνιο η Sichuan Air ξεκίνησε να συνδέει με απευθείας πτήσεις την Αθήνα με το αεροδρόμιο της Τσενγκτού της επαρχίας Σετσουάν της Κίνας. Στα μέσα του 2024 απευθείας πτήσεις από Αθήνα προς Κίνα και συγκεκριμένα προς Σαγκάι ξεκίνησε και η κινεζική Juneyao. Τα δρομολόγια τους προστέθηκαν στις απευθείας συνδέσεις Ελλάδας - Κίνας της Air China, της κρατικής κινεζικής εταιρείας που έχει αυξήσει το πτητικό της πρόγραμμα με την Αθήνα το τελευταίο διάστημα. Πρόσβαση στην Κίνα μέσω Σιγκαπούρης έχει δώσει όμως και η Scoot, η χαμηλού κόστους θυγατρική της Singapore Airlines.

Για την Ελλάδα, και συγκεκριμένα τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών (ΔΑΑ), η περιφέρεια της Απω Ανατολής αποτελεί μια αγορά της οποίας η επιβατική κίνηση το 2024 ξεπέρασε τα 500.000 άτομα (με επιστροφή). Οι κορυφαίες αγορές χωρών στην Απω Ανατολή για το ΔΑΑ, είτε με απευθείας πτήσεις είτε μέσω συνδέσεων, είναι Κίνα, Ιαπωνία, Σιγκαπούρη, Νότια Κορέα, Ταϊλάνδη, Φιλιππίνες και Ινδονησία. Το 80% της κίνησης από την Απω Ανατολή

Η Ασία μπορεί να αποτελέσει μια νέα μεγάλη δεξαμενή τουριστών για την Ελλάδα, με ελληνικές και ξένες αεροπορικές εταιρείες να ξεκινούν ή να πυκνώνουν δρομολόγια απευθείας συνδέσεων με μακρινές χώρες, όπως η Κίνα, η Σιγκαπούρη και τώρα η Ινδία και η Νότια Κορέα.

Οι αγορές της Απω Ανατολής θα βοηθήσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη όχι μόνο του τουρισμού, αλλά και των διμερών οικονομικών σχέσεων.

πρόερχεται από αυτές, σύμφωνα με στοιχεία του ΔΑΑ. Η αύξηση της κίνησης μεταξύ Απω Ανατολής και Ελλάδας για τους επτά μήνες του 2025, σε σύγκριση με το 2024, είναι ήδη 12%, υψηλότερη δηλαδή από τη συνολική μεγέθυνση της διεθνούς επιβατικής κίνησης προς την Ελλάδα. Στην τρέχουσα καλοκαιρινή περίοδο η Αθήνα έχει 16 εβδομαδιαίες αναχωρήσεις προς την περιοχή. Κάθε αεροπορική εταιρεία πραγματοποιεί τέσσερις εβδομαδιαίες αναχωρήσεις. Προ της πανδημίας συνδεόταν απευθείας μόνο με το Πεκίνο και τη Σιγκαπούρη, με συνολικά οκτώ εβδομαδιαίες αναχωρήσεις την περίοδο του καλοκαιριού. Εκτιμάται, βάσει της IATA, ότι το 83% της κίνησης μεταξύ Απω Ανατολής και Ελλάδας πραγματοποιήθηκε έμμεσα πέρυσι. Επομένως, οι ευκαιρίες για περισσότερες άμεσες συνδέ-

σεις εκεί είναι σημαντικές. Ετσι, ήδη στο πλαίσιο στρατηγικής ανάπτυξης που εκτελεί ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών η περιφέρεια αυτή, όπως και η ενίσχυση της διεθνούς διασυνδεσιμότητας συνολικά, αποτελεί βασικό άξονα. Μετά τις τελευταίες επιτυχίες εξελίξεις στην Ινδία, έμφαση δίδεται από τον ΔΑΑ σε «στρατηγικές» αγορές, όπως Ν. Κορέα, Ιαπωνία και Ταϊλάνδη.

Αγορές με προοπτική

Οι μεγάλες αλλά και οι μικρότερες αγορές της Απω Ανατολής εκτιμάται ότι μπορεί να βοηθήσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη, όχι μόνο του ελληνικού τουρισμού αλλά και των διμερών οικονομικών σχέσεων, αφού η αυξημένη απευθείας συνδεσιμότητα επιτρέπει ευκολότερα και ταχύτερα επιχειρηματικά ταξίδια. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη

του ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων με τίτλο «Το προφίλ σημαντικών αγορών του ελληνικού τουρισμού», ερωτηθέντες στις χώρες αυτές, όχι μόνο εμφανίζουν αυξημένη διάθεση για ταξίδια εν γένει, αλλά έχουν την Ελλάδα στο ραντάρ των επιλογών τους.

Σχετικά με τις χώρες που σκέφτονται να επισκεφθούν τους επόμενους 12 μήνες, η Ελλάδα βρίσκεται στην 31η και 26η θέση των προτιμήσεων των δυνητικών ταξιδιωτών από την Κίνα και την Ινδία, κατέχοντάς μερίδιο 3,8% και 5,9% αντιστοίχως σ' αυτές τις αγορές. Σημειώνεται ότι μεταξύ των ευρημάτων της έρευνας είναι η βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στην αγορά της Ινδίας, καθώς ανέβηκε στις προτιμήσεις της φέτος 13 θέσεις σε σχέση με το 2024, οπότε και βρισκόταν στην 39η.

The Black Range Nutrients

Pharma LEAD[®] PHARMACY CARE PRODUCTS

Αντοχή
Ενέργεια - Τόνωση
Ενίσχυση των
αρθρώσεων

Pharma LEAD[®] PHARMACY CARE PRODUCTS

OSTEO JOINTS COMPLEX PLUS HYALURONIC ACID

••• Fresh Freeze-dried

with micronutrients | sustained release

0% Sugar • Salt • GMO
0% Gluten • Lactose
Additives • Preservatives

Food Supplement
30 capsules

VITORGAN[®]
www.pharmalead.gr

Τάσος Ζορπάς, Εκτελεστικός Διευθυντής των Βιομηχανικών Μονάδων

Ορόσημο για τον Όμιλο το άνοιγμα στην αμερικανική αγορά

Διαχρονικός στόχος η δημιουργία υψηλής ποιότητας προϊόντων
με αγνά υλικά και γεύσεις που δημιουργούν συναισθήματα στους πελάτες μας

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Η είσοδος του ομίλου Ζορπάς στην αμερικανική αγορά το 2015 με τη λειτουργία του πρώτου «The French Workshop» στη Νέα Υόρκη αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ορόσημα του. Αυτό ανέφερε ο Εκτελεστικός Διευθυντής των Βιομηχανικών Μονάδων, Τάσος Ζορπάς τονίζοντας ότι διαχρονικός στόχος της εταιρείας είναι η δημιουργία υψηλής ποιότητας προϊόντων με τα πιο αγνά υλικά και

Ο Όμιλος Ζορπάς εφαρμόζει ολοκληρωμένη πολιτική βιωσιμότητας και πράσινης ανάπτυξης-Καμία έκπτωση σε θέματα ποιότητας και ασφάλειας,

Η προσπάθεια για εκσυγχρονισμό της παραγωγής και συνεχή αναβάθμιση των προϊόντων και υπηρεσιών μας αποτελεί κεντρικό στοιχείο στην στρατηγική του Ομίλου Ζορπάς.

των προϊόντων μας.

- Τι σηματοδότησε για εσάς η δημιουργία της μονάδας παραγωγής στην Αραδίππου;
-Το πρώτο μεγάλο βήμα για τη δημιουργία ενός ενοποιημένου συστήματος παραγωγής έγινε το 1998. Η επένδυση αυτή μας έδωσε τη δυνατότητα να ανταποκριθούμε στις αυξανόμενες ανάγκες της αγοράς τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Το 2002 ακολούθησε η νέα, εκσυγ-

Σχεδιάζουμε την επόμενη φάση ανάπτυξης, τόσο με νέα σημεία πώλησης όσο και με ενίσχυση των υποδομών και της παραγωγής των brands που διαχειριζόμαστε.

με γεύσεις που δημιουργούν συναισθήματα στους πελάτες.

Αυτό που αλλάζει διαρκώς είναι οι μέθοδοι και τα μέσα που αξιοποιούμε τόσο σε λειτουργικό, όσο και σε παραγωγικό επίπεδο πρόσθεσε ο κ. Ζορπάς. Αναφορικά με τη δημιουργία της μονάδας παραγωγής στην Αραδίππου ο Εκτελεστικός Διευθυντής επισήμανε ότι μέσω της μονάδας, μπορούν να παραχθούν πολύ μεγάλες ποσότητες προϊόντων με σταθερή ποιότητα, επιτρέποντας ανάπτυξη νέων προϊόντων, με μεγαλύτερη ευελιξία. Η μονάδα παρασκευάζει περισσότερα από 700 διαφορετικά προϊόντα καθημερινά εκτελώντας περισσότερες από 3500 συνταγές. Ιδιαίτερη έμφαση προσδίδει ο Όμιλος στα πρότυπα ασφάλειας και ποιότητας των προϊόντων του, εφαρμόζοντας αυστηρές διαδικασίες διαχείρισης ποιότητας και ασφάλειας τροφίμων με πιστοποιήσεις διεθνών προτύπων.

- Ποια θεωρείτε τα πιο καθοριστικά

σημεία στην 50χρονη πορεία του Ομίλου;

-Είναι μια μακρά πορεία με πολλούς και σημαντικούς σταθμούς, με αφετηρία το 1975 όταν ο πατέρας μας, Ανδρέας Ζορπάς, λειτούργησε τον πρώτο φούρνο στην μικρή αυλή του σπιτιού μας, στην Αθηνών.

Σημαντικό ορόσημο ήταν το άνοιγμα του πρώτου καταστήματος της εταιρείας στην οδό Ιφιγενείας, στη Λευκωσία, το 1988. Ουσιαστικά ήταν το έναυσμα για τη συνεχή ανάπτυξη των Φούρνων Ζορπάς σε όλη την Κύπρο τη δεκαετία του 1990. Λίγο πριν την έλευση της νέας χιλιετίας λειτούργησε το πρώτο τμήμα φαγητού στον Φούρνο Ζορπάς στην περιοχή Αγίου Αντωνίου στη Λευκωσία.

Το 2005 προχωρήσαμε στην εξαγορά των ζαχαροπλαστείων Pralina και το 2015 λειτούργησε το πρώτο καφεστιατόριο Pralina Experience στη Λεμεσό και το 2018 στη Λευκωσία. Η γκάμα των προϊόντων μας διευρύνθηκε το 2016 με υψηλής ποιό-

τητας καφέ μέσα από τη συνεργασία μας με τα Coffee Berry.

Πιο πρόσφατα, το 2023, εγκαινιάσαμε το ιταλικό εστιατόριο Pinolo στη λεωφόρο Μακαρίου και το πρώτο εξάμνο του 2025 προχωρήσαμε στο άνοιγμα του καταστήματος COOKNOOK στην οδό Ιφιγενείας, στη Λευκωσία και στον Πρωταρά. Ασφαλώς το σημαντικότερο ίσως ορόσημο για τον Όμιλο είναι η είσοδός μας στην αμερικανική αγορά το 2015 με τη λειτουργία του πρώτου «The French Workshop» στη Νέα Υόρκη. Πρόκειται για ένα εγχείρημα που εξελίχθηκε σε επιτυχημένο δίκτυο που σήμερα μετρά πέντε καταστήματα.

- Πώς έχει διαφοροποιηθεί η αποστολή και το όραμα της εταιρείας μέσα σε αυτές τις πέντε δεκαετίες και ποιος είναι ο ρόλος της τεχνολογίας στην εξέλιξη του ομίλου;

-Το όραμα και η αποστολή μας παραμένουν σταθερά θεμελιωμένα στις αξίες με τις οποίες ξεκίνησε η οικο-

γενειακή μας επιχείρηση, από την πρώτη ημέρα. Στο επίκεντρο βρίσκεται πάντα ο άνθρωπος, ο σεβασμός στους καταναλωτές και η άριστη εξυπηρέτηση. Στόχος μας ήταν και είναι η δημιουργία υψηλής ποιότητας προϊόντων με τα πιο αγνά υλικά και με γεύσεις που δημιουργούν συναισθήματα στους πελάτες μας. Ο στόχος αυτός είναι διαχρονικός και δεν αλλάζει. Αυτό που αλλάζει διαρκώς είναι οι μέθοδοι και τα μέσα που αξιοποιούμε τόσο σε λειτουργικό, όσο και σε παραγωγικό επίπεδο. Είναι μια συνεχής εξελικτική διαδικασία που μας επιτρέπει να ανταποκρινόμαστε στις σύγχρονες προκλήσεις και στις ανάγκες των καταναλωτών.

Συνεπώς ο ρόλος της τεχνολογίας στην ευρύτερη λειτουργία του Ομίλου, αλλά ειδικά στη μονάδα παραγωγής είναι καταλυτικός, αφού συμβάλει στη βελτίωση και στην απόδοση των εργασιών μας, στην αύξηση της παραγωγής και κυρίως στη διασφάλιση της συνέπειας και της ποιότητας

χρονισμένη μονάδα παραγωγής, στην οποία εργαζόμαστε καθημερινά μέχρι και σήμερα, και ήδη προχωρούμε στην επέκτασή της, με στρατηγική κατεύθυνση την ευελιξία, την αυτοματοποίηση και τη βιωσιμότητα. Μέσω της μονάδας, μπορούμε να παράγουμε πολύ μεγάλες ποσότητες προϊόντων με σταθερή ποιότητα, επιτρέποντας ανάπτυξη νέων προϊόντων, με μεγαλύτερη ευελιξία.

- Ποια είναι η δυναμικότητα της μονάδας; Πόσα προϊόντα παράγονται καθημερινά;

-Η μονάδα λειτουργεί έξι μέρες την εβδομάδα σε 24ωρη βάση. Ημερησίως παράγονται περισσότερα από 700 διαφορετικά προϊόντα, που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα σε αρτοσκευάσματα (ψωμιά, φουρνισιά, τοστ, εξειδικευμένα ψωμιά), γλυκά και μπισκότα. Για την παρασκευή όλων των προϊόντων εκτελούνται περισσότερες από 3500 συνταγές, καταναλώνοντας καθημερινά περίπου 40 τόνους αλεύρι.

- Ποιες καινοτομίες ή τεχνολογίες εφαρμόζονται κατά τη διαδικασία παραγωγής;

-Η τεχνολογία και η καινοτομία αποτελούν βασικά στοιχεία της φιλοσοφίας μας και είναι στρατηγικής σημασίας επενδύσεις για τον Όμιλο Ζορπάς. Ενσωματώνουμε τεχνολογίες αιχμής σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων μας (μηχανήματα, εξοπλισμός, δημιουργία νέων προϊόντων, εξυπηρέτηση πελατών), που βελτιώνουν την παραγωγικότητα, εξασφαλίζουν ακρίβεια στις συνταγές και επιτρέπουν τη σταθερή ποιότητα προϊόντων.

Για τα πιο παραδοσιακά προϊόντα των Φούρνων Ζορπάς, πάλι χρησιμοποιούμε την τεχνολογία αλλά στον βαθμό που μας επιτρέπει να διατηρούμε αυθεντικές τις παραδοσιακές συνταγές, ενώ υπάρχουν και προϊόντα, όπως οι ταχινόπιτες, οι ελιόπιτες και οι χαλουμωτές, στα οποία κρατάμε τον παραδοσιακό χειρισμό και τρόπο παραγωγής.

Τέλος, χρησιμοποιούμε την τεχνολογία για εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση σπατάλης σε ευθυγράμμιση με τη συνολική περιβαλλοντική στρατηγική του Ομίλου.

- Εφαρμόζετε πρακτικές βιωσιμότητας ή «πράσινες» πρωτοβουλίες στη μονάδα της Αραδίππου;

-Εφαρμόζουμε μια ολοκληρωμένη πολιτική βιωσιμότητας και πράσινης ανάπτυξης, ενσωματώνοντας τα κριτήρια ESG για τη σωστή αξιολόγηση του αντίκτυπου του Ομίλου μας στους τομείς του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της εταιρικής διακυβέρνησης. Στο πλαίσιο αυτό εφαρμόζονται σειρά μέτρων ενώ ταυτόχρονα αναλαμβάνουμε και άλλες «πράσινες πρωτοβουλίες» όπως συμμετοχή σε προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας με μετρήσιμους στόχους και συνεχείς αξιολογήσεις.

Μέσα από την πολιτική διαχείρισης οργανικών αποβλήτων αναπτύσσουμε στρατηγικές για τα τρόφιμα που παράγουμε για ανθρώπινη κατανάλωση και στο τέλος της ημέρας καταλήγουν σε απώλειες/οργανικά απόβλητα.

Συνεργαζόμαστε με φορείς της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων καθώς και με κοινωνικούς οργανισμούς, στο πλαίσιο της Κοινωνικής Δωρεάς Τροφίμων, αξιοποιώντας προϊόντα που δεν καταναλώθηκαν με σκοπό τη στήριξη ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Παράλληλα, μέρος των τροφίμων που δεν είναι κατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση διατίθενται σε καταφύγια ζώων, φάρμες και χοιροστάσια, ενώ συνεργαζόμαστε και με εργοστάσιο βιοαποβλήτων στην Αθένου για την παραγωγή βιοαερίου και πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας, στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής μας στρατηγικής.

Ο Όμιλος Ζορπάς είναι μέλος της SEDEX (Supplier Ethical Data Exchange), μια ευρέως αναγνωρισμένη διαδικτυακή πλατφόρμα μέσα από την οποία οι εγγεγραμμένες εταιρείες μοιράζονται ανοικτά πληροφορίες σχε-

τικά με την κοινωνική και ηθική τους απόδοση. Μέσω της διεθνούς αξιολόγησης SMETA (Sedex Members Ethical Trade Audit) παρέχεται η δυνατότητα στις εταιρείες να αξιολογούν την αλληλεπίδραση με το κοινωνικό σύνολο και τη συνολική διοικητική δομή για διασφάλιση της υπεύθυνης και ηθικής επιχειρηματικής συμπεριφοράς (ανθρώπινα δικαιώματα, εργασιακές σχέσεις, διασφάλιση ασφάλειας και υγείας εγκαταστάσεις, διαφάνεια, πρακτικές που ακολουθούνται στην αλυσίδα εφοδιασμού κ.α.)

- Πόσους εργαζομένους απασχολεί η μονάδα και ποια η συμβολή της στην τοπική οικονομία;

-Οι συνάδελφοι στη μονάδα παραγωγής ανέρχονται στα 500 άτομα ενώ άλλα 50 άτομα απασχολούνται στον τομέα της διανομής. Σίγουρα η λειτουργία της μονάδας στην περιοχή συμβάλλει στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας αφού τονώνει την απασχόληση και δημιουργεί νέες ευκαιρίες.

- Πώς διασφαλίζεται η ποιότητα και η ασφάλεια των προϊόντων της εταιρείας Ζορπάς;

-Η ποιότητα και η ασφάλεια είναι αδιαπραγμάτευτες για εμάς. Εφαρμόζουμε αυστηρές διαδικασίες διαχείρισης ποιότητας και ασφάλειας τροφίμων και είμαστε πιστοποιημένοι με τα διεθνή πρότυπα ISO 22000:2018 (Διαχείριση Ασφάλειας Τροφίμων), ISO

“
Στην παραγωγή εκτελούνται περισσότερες από 3500 συνταγές, καταναλώνοντας καθημερινά περίπου 40 τόνους αλεύρι.

9001:2015 (Διαχείριση Ποιότητας), BRCS (Global Retail Standards) IFS (International Featured Standards), SQMS (Supplier Quality Management – McDonald’s) για την αποθήκευση, παραγωγή, συσκευασία, διανομή, διάθεση και εξαγωγή προϊόντων αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής.

- Με ποιους τρόπους διασφαλίζεται η συνεχής συμμόρφωση με αυτά;

-Η συμμόρφωση με τα πρότυπα ασφάλειας και ποιότητας, από την επιλογή της πρώτης ύλης μέχρι τον καταναλωτή, είναι μια διαδικασία που τηρείται καθημερινά σε όλα τα στάδια της αλυσίδας παραγωγής. Λαμβάνουμε πολύ αυστηρά μέτρα και ακολουθούμε

συγκεκριμένες πρακτικές που περιλαμβάνουν εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους στα πλαίσια των προτύπων ISO / BRCS / IFS Foods / SMETA 4-P. Γίνεται συνεχής εκπαίδευση και ενημέρωση του προσωπικού για θέματα υγιεινής, ορθών πρακτικών στο στάδιο της παραγωγής και εφαρμογή του συστήματος HACCP. Επιπλέον, γίνεται συστηματική αναθεώρηση και βελτίωση των δομών περιβαλλοντικής διαχείρισης και χρήσης του ολοκληρωμένου λογισμικού συστήματος που εγγυάται συμμόρφωση μέσω τυποποιημένων διαδικασιών, την ενοποίηση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, τον εντοπισμό αποκλίσεων και γενικότερα τη βελτίωση της αποδοτικότητας αλλά και της αποτελεσματικότητας στη λήψη αποφάσεων.

- Υπάρχει κάποιο στοιχείο που διαφοροποιεί τις πρακτικές σας στον τομέα ασφάλειας και ποιότητας των προϊόντων σας σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις τροφίμων;

-Η διαφοροποίηση προκύπτει από τη συνδυαστική εφαρμογή αυστηρών διεθνών προτύπων, σύγχρονων τεχνολογικών υποδομών και υπεύθυνος κοινωνικής και περιβαλλοντικής πολιτικής.

Οι αυστηρές διεθνείς πιστοποιήσεις μας (ISO, BRCS, IFS Foods, SQMS, SMETA 4-P), τόσο για την εγκώρια παραγωγή όσο και για τις εξαγωγικές μας μονάδες και το τεχνικά προηγ-

μένο ERP σύστημα ικνηλασιμότητας και ελέγχου, μας επιτρέπει άμεσο και πλήρη έλεγχο σε όλες τις φάσεις της παραγωγής και διανομής.

Η περιβαλλοντική πολιτική του Ομίλου μας υλοποιείται μέσα από ένα ολοκληρωμένο σύστημα με έμφαση στην εξοικονόμηση ενέργειας, την κυκλική οικονομία και τη διαχείριση αποβλήτων με παραγωγή βιοαερίου.

Παράλληλα, η δέσμευσή μας για ένα θετικό κοινωνικό αποτύπωμα ενισχύεται από τις διάφορες δράσεις ευαισθητοποίησης που υλοποιούμε, με αποκορύφωμα τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουμε μέσα από το ίδρυμα MAZI για πρόληψη κατά των διατροφικών διαταραχών και παχυσαρκίας.

- Ποια είναι τα επόμενα σχέδια σας για την επέκταση της εταιρείας εντός και εκτός της Κύπρου;

-Η ανάπτυξη του Ομίλου συνεχίζεται δυναμικά, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, με γνώμονα την ποιότητα, τη βιωσιμότητα και την καινοτομία.

Στο εξωτερικό, η υπογραφή της πρώτης συμφωνίας franchise για το “The French Workshop” στις ΗΠΑ αποτελεί στρατηγικό σταθμό και επιβεβαιώνει την αναγνώριση της τεχνογνωσίας μας σε διεθνές επίπεδο.

Στην Κύπρο, ο Όμιλος επενδύει στα υφιστάμενα brands του με στόχο τη διαρκή ανανέωση και ενίσχυση της εμπειρίας του καταναλωτή. Οι Φούρνοι Ζορπάς, τα Pralina, τα Coffee Berry, το Pinolo και τα COOKNOOK αποτελούν θεμέλια πάνω στα οποία σχεδιάζουμε την επόμενη φάση ανάπτυξης, τόσο με νέα σημεία πώλησης όσο και με ενίσχυση των υποδομών και της παραγωγής.

Ταυτόχρονα, παρακολουθούμε στενά τις νέες τάσεις και εξετάζουμε επιλεκτικά στρατηγικές συνεργασίες και νέα concepts που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του σύγχρονου καταναλωτή.

- Ποιους στόχους θέτετε αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής σας;

-Η προσπάθεια για εκσυγχρονισμό της παραγωγής και συνεχή αναβάθμιση των προϊόντων και υπηρεσιών μας αποτελεί κεντρικό στοιχείο στην στρατηγική του Ομίλου Ζορπάς. Επιδιώκουμε καθημερινά να διασφαλίζουμε την ποιότητα των προϊόντων μας αλλά και να δημιουργούμε νέες γεύσεις, πάντοτε ανταποκρινόμενοι στις ανάγκες και τις γευστικές προτιμήσεις των καταναλωτών μας.

- Τι μήνυμα θέλετε να στείλετε στην κυπριακή κοινωνία με αφορμή την επέτειο των 50 χρόνων από την ίδρυση των φούρνων Ζορπάς;

-Είμαστε βαθιά ευγνώμονες για την αγάπη και τη διαχρονική εμπιστοσύνη που μας δείχνουν οι συμπατριώτες μας. Είναι για εμάς τιμή και κινητήριος δύναμη για να συνεχίσουμε με την ίδια αφοσίωση, ποιότητα και ευθύνη.

«Βουτιά» των ξένων επενδύσεων στην ελληνική αγορά ακινήτων

Μετά τις αλλαγές στη «χρυσή βίζα» – Η πτώση ξεπερνάει το 50%, λέει ο ΣΑΕΕ

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Σημαντική υποχώρηση των ξένων κεφαλαίων που θα τοποθετηθούν στην ελληνική αγορά ακινήτων φέτος προβλέπει σε ανάλυσή του ο Σύνδεσμος Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρηματικότητας (ΣΑΕΕ). Συγκεκριμένα εκτιμά ότι η ετήσια μείωση κατά το φετινό πρώτο εξάμηνο του έτους θα ξεπεράσει το 50%, «αλλά δυστυχώς θα το αντιληφθούμε στα τέλη Οκτωβρίου, όταν δεν θα μπορούμε να ανατρέψουμε τη διαμορφωθείσα κατάσταση», τονίζει χαρακτηριστικά. Ο λόγος είναι φυσικά ότι δεν θα μπορούσαν να επαναληφθούν οι περιουσιγές επιδόσεις, μετά τις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στο πρόγραμμα «χρυσή βίζα», που είχαν αποτέλεσμα την καθήλωση νέου, πολύ υψηλότερου ελάχιστου ορίου επένδυσης στις 800.000 ευρώ για την Αττική (που απαιτεί και τη βασική περιοχή επενδυτικού ενδιαφέροντος για τους ξένους αγοραστές εκτός Ε.Ε.), τη Θεσσαλονίκη και όλα τα νησιά με μόνιμο πληθυσμό άνω των 3.100 κατοίκων.

Ηδη, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, κατά το φετινό πρώτο τρίμηνο οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό για την απόκτηση ακινήτων στην ελληνική αγορά σημείωσαν ετήσια μείωση κατά 31,4% σε 356 εκατ., έναντι 520 εκατ. που ήταν το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Οστόσο, η πτώση θα ήταν πολύ μεγαλύτερη αν δεν είχε δοθεί διμηννη παράταση στη δυνατότητα των ξένων επενδυτών να ολοκληρώ-

Εφόσον επιβεβαιωθεί η εκτίμηση του ΣΑΕΕ, το α' εξάμηνο θα εισρεύσουν περίπου 550-600 εκατ., από 1,15 δισ. το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

Το όριο για τη «χρυσή βίζα» ανέβηκε στις 800.000 ευρώ για Αττική, Θεσσαλονίκη και νησιά με πάνω από 3.100 κατοίκους.

σουν αγοραπωλησίες (και να υποβάλουν σχετικά αιτήματα χορήγησης αδειών παραμονής) με βάση το πρότερο καθεστώς του προγράμματος, δηλαδή με τα χαμηλότερα όρια (500.000 ευρώ για το κέντρο της Αθήνας, τα βόρεια και τα νότια προάστια και 250.000 ευρώ για τις υπόλοιπες περιοχές

της Αττικής). Ετσι, όπως φάνηκε και από τα νούμερα των αιτήσεων, που ανήλθαν σε 1.300 κατά το πρώτο διμήνιο, υπήρξε σχετική συγκράτηση των επενδύσεων, που όμως δεν θα επαναληφθεί τους επόμενους μήνες.

Εφόσον επιβεβαιωθεί η εκτίμηση του ΣΑΕΕ, το φετινό πρώτο εξάμηνο θα εισρεύσουν τελικά περίπου 550-600 εκατ., από 1,15 δισ. που είχαν τοποθετηθεί στην ελληνική αγορά ακινήτων το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Υπενθυμίζεται ότι συνολικά το 2024 οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων ανήλθαν σε 2,75 δισ., σημειώντας ετήσια αύξηση κατά 30% σε σχέση με το 2023 (2,1 δισ.). Μάλι-

στα, το τέταρτο τρίμηνο έφτασε να ξεπερνάει κάθε προηγούμενο, με συνολικές εισροές 824,5 εκατ., ή 68% υψηλότερες από το αντίστοιχο διάστημα του 2023.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι επενδύσεις στην αγορά ακινήτων από το εξωτερικό έφτασαν σε πρωτοφανές επίπεδο, καθώς ακόμη και μετά την εξαγορά της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή από τη Masdar των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, που αποτέλεσε μια από τις μεγαλύτερες συμφωνίες στο ελληνικό χρηματιστήριο, το μερίδιο των ακινήτων ως ποσοστό επί του συνόλου των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) προσέγγισε το 50%.

Ο ΣΑΕΕ σημειώνει πάντως ότι η εικόνα των ξένων επενδύσεων θα μπορούσε να βελτιωθεί εφόσον είχε υπογραφεί η διευκρινιστική ΚΥΑ, με την οποία θα «ανοίξει ο δρόμος» προκειμένου να εφαρμοστεί η ρύθμιση που προβλέπεται στο νέο πρόγραμμα «χρυσής βίζας», βάσει της οποίας μπορούν να χορηγηθούν άδειες με ελάχιστο ποσό 250.000 ευρώ εφόσον το οικιστικό ακίνητο που αποκτάται έχει προέλθει από αλλαγή χρήσης – π.χ. από γραφείο, κατάσταση ή αποθήκη σε διαμέρισμα. Μάλιστα, ισχύει περιορισμός στην εκμετάλλευσή του, καθώς απαγορεύεται η μετατροπή του σε κατάλυμα βραχυχρόνιας μίσθωσης και ο επενδυτής μπορεί να το χρησιμοποιήσει μόνο για μακροχρόνια μίσθωση (εφόσον δεν το θέλει φυσικά για ίδια χρήση).

Μικρή αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας

Μικρή ανάκαμψη παρουσίασε η πορεία της οικοδομικής δραστηριότητας τον φετινό Μάιο, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, στο σύνολο της χώρας εκδόθηκαν 2.717 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 569.587 τ.μ. επιφανείας και 2.598.199 κυβικά μέτρα όγκου, σημειώνοντας αύξηση κατά 31,6% στον αριθμό των αδειών, κατά 23,5% στην επιφάνεια και κατά 15,7% στον όγκο. Αντιστοίχως, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα διαμορφώθηκε σε 2.690 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 559.910 τ.μ. επιφανείας και 2.546.487 κυβικά μέτρα όγκου, καταγράφοντας αύξηση κατά 30,9% στον αριθμό των αδειών, κατά 22,4% στην επιφάνεια και κατά 14,4% στον όγκο σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2024.

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως σε δύο παράγοντες. Κατ' αρχάς, τον αντίστοιχο περυσινό μήνα είχε καταγραφεί σημαντική πτώση της οικοδομικής δραστηριότητας, καθώς είχαν γνωστοποιηθεί οι πρώτες αποφάσεις του ΣτΕ για την κατάργηση των μόνιμων δόμησης του ΝΟΚ, δημιουργώντας εύλογη ανασφάλεια στην αγορά. Ετσι, η ιδιωτική δραστηριότητα είχε καταγράψει πτώση κατά 19,5% με βάση τον αριθμό των αδειών και κατά 6,8% με βάση την επιφάνεια, ενώ μικρή αύξηση κατά 3,4% είχε σημειωθεί με βάση τον όγκο.

Ο δεύτερος λόγος της φετινής ανόδου είναι ότι τον Μάιο

ανακοινώθηκε και ψηφίστηκε η ρύθμιση του υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που ευθυγραμμίζει τις διατάξεις του ΝΟΚ με τις απαιτήσεις που απορρέουν από την απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ τον περασμένο Δεκέμβριο. Αφελώς, εκκρεμεί η έκδοση των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων, που θα οριστικοποιεί τις νέες ρυθμίσεις για τα επιμέρους σκέλη του ΝΟΚ, κάτι που συνεχίζει να δημιουργεί αβεβαιότητα στην αγορά, ωστόσο,

Τον Μάιο ενισχύθηκε 31,6% στον αριθμό των αδειών, 23,5% στην επιφάνεια και 15,7% στον όγκο.

όπως φάνηκε από τα στοιχεία του Μαΐου, ορισμένοι κατασκευαστές είναι πρόθυμοι να αναλάβουν το σχετικό ρίσκο στην παρούσα χρονική στιγμή.

Ηδη πάντως η πτώση που έχει σημειωθεί φέτος είναι σημαντική, καθώς το φετινό πρώτο πεντάμηνο (Ιαν. - Μάιος) η συνολική οικοδομική δραστηριότητα καταγράφει πτώση κατά 17,4% στον αριθμό των αδειών, κατά 30,8% στην επιφάνεια και κατά 24,7% στον όγκο. Αντιστοίχως, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα υποχώρησε κατά 17,6% στον αριθμό των αδειών, κατά 30,9% στην επιφάνεια και κατά 24,4% στον όγκο.

Οι εποχές του βερεσέ έχουν περάσει, καθώς το χρήμα μεταφέρεται ψηφιακά

Του **ΑΛΕΚΟΥ ΛΙΑΔΡΙΚΗ**

Υπήρξε μια εποχή, όχι τόσο μακρινή, που οι πληρωμές ήταν χειροπιαστές. Οι συναλλαγές γίνονταν με μετρητά, με φιλά, με χαρτονομίσματα σε δροαχμές, δολάρια, λίρες, ό,τι τύκαινε να υπάρχει στην τσέπη, καθώς οι άνθρωποι ταξίδευαν με φυσικό χρήμα, το μετρούσαν, το φύλαγαν και το αλλάζαν προχειρά, χωρίς εφαρμογές, χωρίς κωδικούς, χωρίς επιβεβαιώσεις sms. Το φυσικό χρήμα ήταν τότε ένα εργαλείο καθημερινής ζωής, με την αμεσότητα της επαφής και το ρίσκο της απώλειας.

Ενας παραθεριστής στη Σαντορίνη στις αρχές της δεκαετίας του 1980, για παράδειγμα, πλήρωνε τη βενζίνη του στο μοναδικό βενζινάδικο του νησιού με μετρητά, αν υπήρχε βενζίνη. Συχνά γινόταν παραγγελία με μπιτόνια και περίμενε την εβδομαδιαία προμήθεια. Δεν υπήρχαν κάρτες, κάποιες φορές δεν υπήρχαν αποδείξεις, δεν υπήρχε ούτε ο χρόνος ούτε η τεχνολογία για διασταυρώσεις.

Στην παραλία του Περιβόλου, στη μοναδική τότε καντίνα του Κώστα και της Ζωής, η πληρωμή γινόταν με φιλά. Αν ο πελάτης δεν ήταν Έλληνας, μπορεί να έβγαζε από την τσέπη του λίρες Αγγλίας ή γερμανικά μάρκα. Κανείς δεν παραπονιόταν, η ισοτιμία ήταν εμπειρική και η πράξη της πληρωμής ανθρώπινη, πρόχειρη, γεμάτη ιστορίες.

Αν περνούσες από τα σοκάκια των Φνρών συναντούσες την κυρία Μαρία. Ένα σπιτικό που είχε ανοίξει την πόρτα του στους περαστικούς. Δεν υπήρχε ταμπέλα, αν έμπαινες μέσα σε καλωσόριζε με ένα πιάτο αργά τηγανητά. Δεν υπήρχε τιμοκατάλογος και αρκετές φορές δεν υπήρχε καν χρέωση, καθώς ήταν κάποια μορφή φιλοξενίας. Όμως, όλα αυτά έχουν αλ-

λάξει ή καλύτερα έχουν μετασχηματιστεί. Όχι μόνο στη Σαντορίνη, παντού. Οι πληρωμές δεν είναι πλέον πράξη ανταλλαγής φυσικού χρήματος, αλλά διαδικασία ψηφιακής διακίνησης. Το χρήμα δεν περνάει από χέρι σε χέρι, αλλά μέσα από το έξυπνο κινητό.

Το mobile banking έχει αλλάξει τη σχέση του ανθρώπου με το τραπεζικό σύστημα. Δεν χρειάζεται πια ο καταναλωτής να επισκεφθεί κατάστημα ούτε να σπρώξει χρήματα. Δεν χρειάζεται πορτοφόλι, το μόνο που χρειάζεται είναι σήμα και κωδικός. Το χρήμα εξακολουθεί να υπάρχει, αλλά δεν φαίνε-

Το ίδιο βενζινάδικο που κάποτε κρατούσε τεφτέρι με βερεσέ, σήμερα εξυπηρετεί το 95% των πελατών με κάρτα. Μάλιστα, οι περισσότεροι πληρώνουν μέσω του κινητού τους.

ται. Και το να σε πληρώσω δεν συνοδεύεται πια από το άνοιγμα της παλάμης, αλλά από το ηχητικό μπιπ της επιβεβαίωσης στην οθόνη της συσκευής που είναι στην τσέπη σου.

Σύμφωνα με συγκλίνουσες εκτιμήσεις, τον Μάρτιο του 2025 οι ενεργοί χρήστες του mobile banking ξεπέρασαν τα 6,7 εκατ. και στο internet banking τα 3,6 εκατ. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2025 ο συνολικός αριθμός εγχρημάτων συναλλαγών που πραγματοποιήθηκε μέσω internet banking έφθασε σε αριθμό τα 55 εκατ., με την αξία τους να ξεπερνάει τα 145 δισ. ευρώ. Μέσω mobile banking πραγματοποιήθηκαν

σε αριθμό πάνω από 76 εκατ. εγχρήματες συναλλαγές, με συνολική αξία που προσεγγίζει τα 18 δισ. ευρώ.

Παγκοσμίως οι πληρωμές μέσω κινητού ξεπέρασαν τα 7,3 τρις. δολάρια το 2023. Ψηφιακά πορτοφόλια, QR, NFC και instant transfers συνθέτουν μια νέα εποχή στις συναλλαγές, όπου ο χρόνος είναι μετρήσιμος σε δευτερόλεπτα και οι κινήσεις σου αφήνουν άμεσο αποτύπωμα στο cloud.

Και κάπως έτσι, η Σαντορίνη γίνεται απλώς ένα παράδειγμα αυτής της μετάβασης προς τις ψηφιακές συναλλαγές. Το ίδιο βενζινάδικο που κάποτε κρατούσε τεφτέρι με βερεσέ, σήμερα εξυπηρετεί το 95% των πελατών με κάρτα, από τους οποίους οι περισσότεροι χρησιμοποιούν το κινητό τους αντί για φυσική κάρτα. Ο Περίβολος δεν έχει πια μια καντίνα, αλλά δεκάδες beach bars, εστιατόρια και μονάδες που δέχονται μόνο ηλεκτρονικές πληρωμές. Η κυρία Μαρία, που κάποτε μαγειρεύε αργά τηγανητά για όποιον χτυπούσε την πόρτα, πιθανότατα δεν μαγειρεύει πια, αλλά το σπιτικό της έγινε μήνιμ μιας εποχής όπου η προσφορά δεν είχε τιμή.

Σ' αυτό το τοπίο το χρήμα είναι ταχύτητα, ευκολία και ασφάλεια. Οι επαγγελματίες οργανώθηκαν, οι εισπράξεις καταγράφονται αυτόματα. Οι ξενοδόχοι στέλνουν επιστροφές προκαταβολών με ένα κλικ. Οι εποχές του βερεσέ έχουν περάσει, καθώς το χρήμα μεταφέρεται ψηφιακά. Αυτή η μετάβαση δείχνει ότι η εμπιστοσύνη, κάποτε προσωπική και χειροπιαστή, σήμερα περνάει μέσα από τον ψηφιακό κόσμο. Η τεχνολογία έγινε το νέο πρόσωπο της αξιοπιστίας. Και η Σαντορίνη, όπως και κάθε νησί, με τα κύματα τουρισμού και των δεδομένων, έγινε το πεδίο αυτής της σιωπηρής επανάστασης.

Ψηφιακός μηχανισμός για αναπροσαρμογή του κατώτατου μισθού

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Στη δημιουργία ενός ψηφιακού μηχανισμού με όλα τα κρίσιμα δεδομένα και μελέτες που θα λαμβάνονται υπόψη για την αναπροσαρμογή του κατώτατου μισθού προχωράει το υπουργείο Εργασίας, με στόχο την ενίσχυση της αντικειμενικότητας και τη διαφάνεια στη διαδικασία καθορισμού του. Μάλιστα, ενόψει και των πρωθυπουργικών εξαγγελιών κατά την ομιλία του Κ. Μητσοτάκη από το βήμα της Διεθνούς Εκθεσης Θεσσαλονίκης, όπου εκτιμάται ότι θα υπάρξει αναφορά για σημαντική αύξηση του κατώτατου μισθού και το 2026, ο μηχανισμός αυτός - ψηφιακή πλατφόρμα αναμένεται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, καθώς θα ενισχύσει περαιτέρω την εμπιστοσύνη στο σύστημα. Να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, ο βασικός μισθός εκτιμάται ότι θα ανέλθει το 2026 από τα 880 ευρώ που είναι σήμερα στα 910-920 ευρώ και να απέξει μόλις 30-40 ευρώ από τον κυβερνητικό στόχο των 950 ευρώ το 2027. Μάλιστα, στο οικονομικό επιτελείο εκτιμούν ότι ο μέσος μισθός θα ξεπεράσει τον στόχο των 1.500 ευρώ και θα φτάσει στα τέλη του 2027 τα 1.650 ευρώ.

Η σχετική διάταξη περιλαμβάνεται στο σχέδιο νόμου για τα εργασιακά και προβλέπει τη δημιουργία ενός ψηφιακού εργαλείου συγκέντρωσης και ανάλυσης στοιχείων, με σκοπό τη διασφάλιση των κατάλληλων εφαρμογών, ώστε να εξαγεται εμπειριστατωμένα ο νόμιμος κατώτατος μισθός και το νόμιμο κατώτατο ημερομίσθιο για πλήρη απασχόληση, για τους υπαλλήλους και τους εργατοτεχνίτες όλης της χώρας. Μάλιστα, ειδικά για το διάστημα 2026 και 2027, όπου η διαδικασία καθορισμού του κατώτατου μισθού θα παραμείνει ίδια (πριν δηλαδή από τη λειτουργία του νέου τρόπου υπολογισμού του, βάσει μαθηματικού τύπου), οι εμπλεκόμενοι

Από το 2028 και μετά (η διαδικασία θα ξεκινήσει το 2027) ο κατώτατος μισθός θα καθορίζεται με βάση έναν μαθηματικό τύπο που θα λαμβάνει υπόψη τον πληθωρισμό και την παραγωγικότητα.

Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, ο βασικός μισθός εκτιμάται ότι θα ανέλθει το 2026 από τα 880 ευρώ στα 910-920 ευρώ.

στη διαδικασία καθορισμού του θα επικουρούνται από το ψηφιακό αυτό εργαλείο συγκέντρωσης και ανάλυσης στοιχείων. Παράλληλα, με δεδομένο ότι η Ελλάδα οφείλει να υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάθε δύο χρόνια εκθέσεις για την εξέλιξη των συλλογικών συμβάσεων, του νομοθετημένου κατώτατου μισθού, καθώς και των σχετικών με τον κατώτατο μισθό επιδομάτων και παροχών, την αναλογία του κατώτατου μισθού προς τον μέσο αλλά και την εξέλιξη του σε σχέση με την αγοραστική δύναμη, ο μηχανισμός αυτός θα μπορεί να συμβάλει στη συγκέντρωση και ανάλυση πληθώρας στατιστικών στοιχείων και παραγόντων, που θα περιλαμβάνονται στις εκθέσεις.

Όπως εξηγεί μιλώντας στην «Κ» ο γενικός γραμματέας Εργασιακών Σχέσεων Νίκος Μπλαπίδης, η προτεινόμενη ρύθμιση αποσκοπεί στον περαιτέρω εκσυγχρονισμό

και στην ενίσχυση της διαδικασίας καθορισμού του νομοθετημένου κατώτατου μισθού. Στην πράξη, ο νέος αυτός μηχανισμός θα ενισχύει και θα θωρακίζει τη διαδικασία καθορισμού του τελικού ποσοστού, αλλά και το έργο των αρμόδιων επιτροπών, τόσο κατά το στάδιο της έρευνας για το εάν θα υπάρχει λόγος παρέκκλισης από τον μαθηματικό τύπο (από το 2027 και εφεξής) όσο και κατά την αξιολόγηση του ποσού αύξησης του κατώτατου μισθού, εφόσον χρειαστεί, με την εισαγωγή ενός ψηφιακού εργαλείου συγκέντρωσης και ανάλυσης στοιχείων. «Σκοπός της διάταξης είναι η διασφάλιση των κατάλληλων υπολογιστικών εφαρμογών, ώστε να εξαγεται εμπειριστατωμένα ο νόμιμος κατώτατος μισθός», επισημαίνει ο κ. Μπλαπίδης.

Να σημειωθεί ότι τόσο για το 2026 όσο και το 2027 ο κατώτατος μισθός θα καθορίζεται με υπουργική απόφαση, έπειτα από εισήγηση του εκδότης υπουργού Εργασίας. Από το 2028 και μετά (η διαδικασία θα ξεκινήσει το 2027) ο κατώτατος μισθός θα καθορίζεται με βάση έναν μαθηματικό τύπο, που θα λαμβάνει υπόψη τον πληθωρισμό και την παραγωγικότητα, ενώ θα διασφαλίζει αφενός ότι δεν μειώνεται και ότι θα είναι πάντα υψηλότερος από τον πληθωρισμό.

Η νέα πολιτική κρίση στη Γαλλία φέρνει αναταραχή στις αγορές

Πιέσεις στα χρηματιστήρια – Οι οίκοι απειλούν το Παρίσι με υποβαθμίσεις

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σε νέα πολιτική κρίση βυθίστηκε η Γαλλία με πιθανή την κατάρρευση της εϋθραυστης κυβέρνησης μειοψηφίας και τη διεξαγωγή νέων πρόωγων εκλογών, έπειτα από την ψήφο εμπιστοσύνης που ζήτησε ο Γάλλος πρωθυπουργός Φρανσουά Μπαϊρού στις 8 Σεπτεμβρίου, ώστε να εξασφαλίσει υποστήριξη για τις προτεινόμενες περικοπές δαπανών ύψους 44 δισ. ευρώ στον προϋπολογισμό του 2026. Αυτό αιφνίδιασε τις αγορές, προκαλώντας σοβαρές πιέσεις στα ομόλογα και στις μετοχές της χώρας, με τους οίκους αξιολόγησης να προειδοποιούν για υποβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας. Ωστόσο, καθώς οι επενδυτές είχαν προετοιμαστεί για πολιτική αναταραχή στη Γαλλία ενόψει της ψήφισης του προϋπολογισμού το φθινόπωρο, έχοντας ήδη κτίσει θέσεις short στα γαλλικά assets, δεν σημειώθηκε βίαιο sell-off.

Αλμα στο κενό

Εγκλωβισμένος σε αδιέξοδο σχετικά με τις συζητήσεις γύρω από τις προτάσεις του για τον προϋπολογισμό και απειλούμενος από ένα κοινωνικό κίνημα που ζητάει «ολικό αποκλεισμό» της Γαλλίας από τις 10 Σεπτεμβρίου, ο Μπαϊρού αποφάσισε να καταφύγει στην ψήφο εμπιστοσύνης δύο ημέρες νωρίτερα, ρισκάροντας ωστόσο τη σταθερότητα της Γαλλίας. Πολλοί υποστηρίζουν πως ο Μπαϊρού γνώριζε ότι τελικά θα κατατεθεί πρόταση μομφής για τον προϋπολογισμό και αποφάσισε

να προλάβει την αντιπολίτευση. «Οι Γάλλοι έχουν 13 ημέρες για να αποφασίσουν. Το δίλημμα των επόμενων ημερών για τους βουλευτές συνοψίζεται μεταξύ του χάους και της υπευθυνότητας. Τι μπορεί να συμβεί μετά την πτώση της κυβέρνησης; Μια συμμαχία μεταξύ Αριστεράς και Ακροδεξιάς, που θα οδηγήσει σε πολιτική κρίση και αστάθεια», είπε χθες ο Μπαϊρού, κατά τη διάρκεια του θερινού συνεδρίου της προσκείμενης στο Σοσιαλιστικό Κόμμα συνδικαλιστικής οργάνωσης CFTD. Η επιχείρηση γοητείας του Μπαϊρού προς τους Σοσιαλιστές, κρίσιμους για την επιβίωση της κυβέρνησης στην ψήφο εμπιστοσύνης, δεν έμοιαζε χθες να αποδίδει, με τον βουλευτή του κόμματος Μπορίς Βαλό να γράφει στην πλατφόρμα X: «Χρειαζόμαστε διαφορετικό πρωθυπουργό και, πάνω απ' όλα, αλλαγή πολιτικής».

Τα κόμματα της αντιπολίτευσης έσπευσαν να δηλώσουν ότι θα την καταψηφίσουν, ενώ ο συνασπισμός που υποστηρίζει τον Μπαϊρού κατέχει 210 έδρες στην Εθνοσυνέλευση, σε σύνολο 577, και στην ψήφο εμπιστοσύνης χρειάζεται απόλυτη πλειοψηφία. «Το πιθανότερο σενάριο είναι ότι η γαλλική κυβέρνηση θα πέσει», σύμφωνα με τον οίκο αξιολόγησης Scope Ratings, και αυτό, όπως προειδοποίησε, «θα είναι πιστωτικά αρνητικό για τη χώρα».

Ο χρηματιστηριακός δείκτης του Παρισιού, CAC-40, έκλεισε με απώλειες της τάξης του 1,7% (έπειτα από πτώση 1,6% τη Δευτέρα), με τις τραπεζικές μετοχές

να βρίσκονται στο επίκεντρο των πιέσεων σημειώνοντας βουτιά έως και 7%, ενώ οι περισσότεροι βασικοί ευρωπαϊκοί δείκτες έκλεισαν με πτώση 0,5% έως 1,3%.

Η απόδοση του 10ετούς γαλλικού ομολόγου ενισχύθηκε στο 3,51% και στα υψηλότερα επίπεδα από τον Μάρτιο, ενώ το spread έναντι της Γερμανίας διευρύνθηκε στις 78 μονάδες βάσης και στα υψηλότερα επίπεδα από τον

Ο πρωθυπουργός Φρανσουά Μπαϊρού ζήτησε ψήφο εμπιστοσύνης στις 8 Σεπτεμβρίου προκειμένου να περάσει περικοπές δαπανών ύψους 44 δισ. στον προϋπολογισμό του 2026.

Απρίλιο. Σύμφωνα με τη Societe Generale, σε περίπτωση πρόωγων εκλογών, το spread θα εκτοξευθεί στις 90 μ.β. Παράλληλα, το χάσμα μεταξύ των ιταλικών και των γαλλικών 10ετών ομολόγων, το οποίο πριν από δύο χρόνια ήταν στις 150 μ.β., διαμορφώθηκε στις μόλις 8 μ.β., ενώ το κόστος δανεισμού της Ελλάδας είναι 8 μ.β. φθηνότερο πλέον από αυτό της Γαλλίας.

«Βλέπουμε αυξημένη μεταβλητότητα και πίεση στα γαλλικά spreads τις επόμενες ημέρες. Μία από τις βασικές θέσεις μας εί-

ναι να είμαστε short Γαλλία έναντι Ιταλίας και διατηρούμε την άποψη αυτή», σχολίασε ο επικεφαλής οικονομολόγος για την Ευρώπη της Jefferies, Μοχίτ Κουμάρ.

«Συνεχίζουμε να πιστεύουμε ότι οι προοπτικές για το γαλλικό δημόσιο χρέος είναι πολύ δυσόιωνες. Δεν θα μας εξέπληττε αν η απόδοση των γαλλικών ομολόγων υπερέβαινε σύντομα την απόδοση των ιταλικών», σημειώνει από την πλευρά του ο οικονομολόγος της Capital Economics, Αντριου Κένινγκχαμ. «Η ανακοίνωση για την ψήφο εμπιστοσύνης απλώς επισπεύδει ένα γεγονός που αναμενόταν να λάβει χώρα αργότερα φέτος. Αυτό συμβαίνει επειδή ήταν απίθανο ο Μπαϊρού να περάσει το σχέδιό του για μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού κατά 1,5% του ΑΕΠ από το κοινοβούλιο», προσθέτει.

Η ανάγκη της Γαλλίας να μειώσει το έλλειμά της είναι ένα μακροχρόνιο και εξαιρετικά πολιτικά αμφιλεγόμενο θέμα. Η επιβολή του προϋπολογισμού του 2025 χωρίς κοινοβουλευτική έγκριση πέτυχε να οδηγήσει στην κατάρρευση της προηγούμενης κυβέρνησης μειοψηφίας του Μισέλ Μπαρνιέ.

Κίνδυνος υπερχρέωσης

Ο Μπαϊρού επιδιώκει τώρα να «περάσει» έναν προϋπολογισμό του 2026 που θα περιέχει περίπου 44 δισ. ευρώ σε δημοσιονομική σύσφιγξη, με τις προτάσεις του να περιλαμβάνουν το «πάγωμα» των δαπανών για την κοινωνική πρόνοια και τις συντάξεις, καθώς και των φορολογικών κλιμακίων,

«Οι Γάλλοι έχουν 13 ημέρες για να αποφασίσουν. Το δίλημμα των επόμενων ημερών για τους βουλευτές συνοψίζεται μεταξύ του χάους και της υπευθυνότητας. Τι μπορεί να συμβεί μετά την πτώση της κυβέρνησης; Μια συμμαχία μεταξύ Αριστεράς και Ακροδεξιάς, που θα οδηγήσει σε πολιτική κρίση και αστάθεια», τόνισε ο Γάλλος πρωθυπουργός Φρανσουά Μπαϊρού, στο πλαίσιο μιας ακόμη προσπάθειας να προσεγγίσει τους Σοσιαλιστές.

στα επίπεδα του 2025. Έχει επίσης προτείνει την περικοπή δύο αργιών – μια εξαιρετικά αντιδημοφιλή κίνηση. Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι περικοπές είναι απαραίτητες για να μετριαστεί το έλλειμμα, που ανήλθε στο 5,8% του ΑΕΠ το 2024, ένα ποσοστό που, όπως λέει, θα συνεχίσει να αυξάνεται χωρίς δράση. Ο Μπαϊρού δήλωσε πως «η χώρα μας κινδυνεύει, επειδή βρισκόμαστε στα πρόθυρα της υπερχρέωσης», επισημαίνοντας

ότι το γαλλικό χρέος έχει αυξηθεί κατά 2 τρις. ευρώ τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Ερίκ Λομπάρ σε ραδιοφωνική του συνέντευξη έφτασε να μιλήσει για κίνδυνο παρέμβασης του ΔΝΤ στη χώρα, αλλά αργότερα αναδιπλώθηκε, γράφοντας στο X: «Δεν βρισκόμαστε σήμερα υπό την απειλή οποιασδήποτε παρέμβασης, ούτε του ΔΝΤ, ούτε της ΕΚΤ, ούτε κανενός διεθνούς οργανισμού».

1η
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

—

ΤΟ ΣΕΡΒΙΣ
ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ
ΣΥΝΑΝΤΑ
ΤΗΝ ΑΠΟΛΥΤΗ
ΓΕΥΣΗ
& ΤΑ ΔΡΟΣΙΣΤΙΚΑ
COCKTAILS

—

MASTERS
tennis academy

Παλαιά Ελιά

EUROBANK
MASTERS
TENNIS ACADEMY

KOPIFOL

EUROBANK LEXUS perla McDonald cablenews Eutelsat HCOGA EUTELPA ecomm

IT'S A ROUGH ROAD
BACK TO NASHVILLE

The NEON
HIGHWAY

ΚΥΡΙΑΚΗ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 21:00

THE NEON HIGHWAY

ΔΡΑΜΑ

Ο Γουέν ονειρευόταν μια καριέρα στη μουσική, αλλά η ζωή τον ανάγκασε να βάλει τέλος σ' αυτό το όνειρο. Χρόνια μετά, γνωρίζεται τυχαία με έναν πρώην θρύλο της κάντρι και αποφαρίζουν να κυκλοφορήσουν μαζί ένα τραγούδι.

Το Κανάλι Διατίθεται:

cablenet cytavision MOVIES HD MESIMVRIA

Θέση: 101 Θέση: 49

www.mesimvria.com

Κυρίαρχοι οι παράνομοι πάροχοι online τυχερών παιχνιδιών

Ελέγχουν το 71% της αγοράς στην Ε.Ε., τα έσοδά τους ξεπερνούν τα 80 δισ. ευρώ

Το 71% της αγοράς online στοιχηματισμού και καζίνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ελέγχουν οι παράνομοι πάροχοι τυχερών παιχνιδιών, με τα έσοδά τους να φτάνουν τα 80,65 δισ. ευρώ, την ώρα που οι ρυθμιστικές αρχές δυσκολεύονται να περιορίσουν τα καζίνο κρυπτονομισμάτων και το παράνομο στοίχημα.

Σύμφωνα με στοιχεία της Yield Sec, τα οποία επικαλείται το Bloomberg, τα ακαθάριστα έσοδα από παράνομα τυχερά παιχνίδια αυξήθηκαν κατά 53% από το 2023. Η Yield Sec, μια εταιρεία ανάλυσης δεδομένων που παρακολουθεί τις online αγορές, ορίζει ως παράνομες πλατφόρμες εκείνες που δεν έχουν άδεια στις αγορές στις οποίες στοχεύουν ή με τις οποίες πραγματοποιούν συναλλαγές.

Μάλιστα, η ανάπτυξη των μη αδειοδοτημένων πλατφορμών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεπέρασε εκείνη του νόμιμου κλάδου τυχερών παιχνιδιών, τα έσοδα του οποίου αυξήθηκαν κατά 30% στα 33,64 δισ. ευρώ. Η συνολική αγορά αναπτύχθηκε κατά 46% σε σχέση με το προηγούμενο έτος στα 114,3 δισ. ευρώ.

Οι Αρχές σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν αυστηροποιήσει τους κανόνες τα τελευταία χρόνια, σε μια προσπάθεια να μειώσουν τις επιπτώσεις του τζόγου, περιορίζοντας τη διαφήμιση, τα μπόνους και τον σχεδιασμό προϊόντων. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά δημιούργησαν περιθώρια ώστε οι μη αδειοδοτημένοι πάροχοι να προσελκύσουν κοινό με αφορολόγητες προσφορές, γρήγορη εγγραφή και δωρεάν παράνομο streaming αθλητικών αγώνων, διαπιστώνει η Yield Sec.

«Το έγκλημα θα συνεχίσει

Οι Αρχές σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν αυστηροποιήσει τους κανόνες τα τελευταία χρόνια, σε μια προσπάθεια να περιορίσουν τον online παράνομο τζόγο. Ωστόσο, οι μη αδειοδοτημένοι πάροχοι καταφέρνουν να προσελκύσουν κοινό με ειδικές προσφορές, γρήγορη εγγραφή και δωρεάν παράνομο streaming αθλητικών αγώνων, διαπιστώνει η Yield Sec., μια εταιρεία ανάλυσης δεδομένων που παρακολουθεί τις online αγορές τυχερών παιχνιδιών.

Από το 2023 μέχρι σήμερα τα ακαθάριστα έσοδα από παράνομα τυχερά παιχνίδια αυξήθηκαν κατά 53%.

να ευδοκιμεί ελλείψει παρακολούθησης, αστυνόμευσης, επιβολής και βελτιστοποίησης», είπε στο Bloomberg ο ιδρυτής της Yield Sec, Ismail Vali. «Θα πρέπει οι νόμιμοι φορείς να μάθουν να συνεργάζονται».

Η αύξηση του παράνομου τζόγου ευνοήθηκε από το πλού-

σιο αθλητικό ημερολόγιο. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Παρισιού και το τουρνουά ποδοσφαίρου Euro 2024 οδήγησαν τους οπαδούς σε ιστοσελίδες στοιχημάτων, με πολλούς από αυτούς να είναι ξένοι και να μη διαθέτουν άδεια εντός Ευρώπης.

Οι ολόενα και πιο ακριβές συνδρομές που απαιτούνται για να παρακολουθήσουν οι καταναλωτές αυτές τις μεταδόσεις τροφοδότησαν επίσης τη ζήτηση για πειρατικό αθλητικό streaming, ένα κανάλι που αξιοποιείται όλο και περισσότερο από μη αδειοδοτημένους φορείς εκμετάλλευσης τυχερών

παιχνιδιών για την προσέλκυση νέων παικτών.

Η Yield Sec κατέγραψε πέρυσι περισσότερους από 6.200 ενεργούς παράνομους παρόχους που στοχεύουν στο ευρωπαϊκό κοινό.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση Παιγνίων και Στοιχημάτων έχει υπολογίσει τα συνολικά μεικτά έσοδα από διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια στην Ευρώπη (στις 27 χώρες της Ε.Ε. και το Ηνωμένο Βασίλειο) στα 47,9 δισ. ευρώ για το 2024, σύμφωνα με έκθεση του Μαρτίου. Αυτό το ποσό περιλαμβάνει και τα διαδικτυακά λαχεία, τα οποία η Yield Sec δεν συνυπολογίζει.

Το 26% της Commerzbank ελέγχει η UniCredit

Η UniCredit αύξησε το μερίδιό της στην Commerzbank σε περίπου 26%, ενισχύοντας τη θέση της ως ο μεγαλύτερος επενδυτής της γερμανικής τράπεζας. Ο Ιταλικός πολυεθνικός τραπεζικός όμιλος ενήργησε στο πλαίσιο του σχεδίου που είχε ήδη ανακοινώσει για τη «συνθετική θέση» του στην Commerzbank. Με την αύξηση του ποσοστού, αυξάνονται και τα δικαιώματα ψήφου που κατέχει μέσω φυσικών μετοχών σε περίπου 29%, σύμφωνα με ανακοίνωση της UniCredit.

Το μερίδιο του 26% είχε αξία περίπου 10,7 δισ. ευρώ κατά το κλείσιμο της αγοράς την περασμένη Παρασκευή. Η UniCredit, υπό την ηγεσία του διευθύνοντος συμβούλου Αντρέα Ορσέλ, έχει σταδιακά αυξήσει το μερίδιό της στην Commerzbank από την πρώτη ανακοίνωση της συμμετοχής της, πριν από περίπου ένα χρόνο. Το μεγαλύτερο μέρος αυτού κατείχε μέσω παραγώγων, αλλά η εταιρεία έχει αρχίσει πρόσφατα να το μετατρέπει σε μετοχές.

Η κίνηση αυτή ενισχύει τη θέση της UniCredit «ως του μεγαλύτερου μεμονωμένου μετόχου της Commerzbank», αν και προς το παρόν δεν θα επιδιώξει θέση στο εποπτικό συμβούλιο, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση. Η εταιρεία «θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά την πρόοδο της Commerzbank» στην ενίσχυση των δραστηριοτήτων της.

Η γερμανική κυβέρνηση, η οποία κατέχει περίπου το 12% της Commerzbank, έχει αντιταχθεί στην προσπάθεια της UniCredit. Το Βερολίνο είναι ο

Η UniCredit, υπό την ηγεσία του διευθύνοντος συμβούλου Αντρέα Ορσέλ, έχει σταδιακά αυξήσει το μερίδιό της στην Commerzbank από την πρώτη ανακοίνωση της συμμετοχής της, πριν από περίπου ένα χρόνο.

Η γερμανική κυβέρνηση έχει αντιταχθεί στην προσπάθεια εξαγοράς της τράπεζας από τους Ιταλούς.

δευτέρος μεγαλύτερος επενδυτής στην Commerzbank.

Ο Ορσέλ έχει δηλώσει ότι ενδέχεται να ξεκινήσει μια προσπάθεια εξαγοράς της Commerzbank, αλλά έχει επανειλημμένα αναβάλει την από-

φαση, επικαλούμενος τη στάση της γερμανικής κυβέρνησης, καθώς και την αυξανόμενη αγορά αξία της τράπεζας.

Η τιμή της μετοχής της Commerzbank έχει αυξηθεί κατά περίπου 190% μετά τη γνωστοποίηση της συμμετοχής της UniCredit στις 11 Σεπτεμβρίου. Αυτό συγκρίνεται με αύξηση περίπου 90% για τη UniCredit.

Η αύξηση συμμετοχής της UniCredit «δεν αλλάζει τη θεμελιώδη κατάσταση και τη στάση μας», δήλωσε η Commerzbank. «Η συνεχιζόμενη επιτυχία της

στρατηγικής μας και η ευρεία υποστήριξη των μετόχων μας ενισχύουν τη δέσμευσή μας να συνεχίσουμε με συνέπεια τη στρατηγική μας για ανάπτυξη», σημειώνει. Η διευθύνουσα σύμβουλος της Commerzbank Μπετίνα Ορλόπ δήλωσε σε συνέντευξη στο Bloomberg TV νωρίτερα αυτόν τον μήνα ότι η μοναδική διπλή θέση της UniCredit ως μεγαλύτερου μετόχου της γερμανικής τράπεζας και ενός από τους κύριους ανταγωνιστές της είναι δύσκολο να αντιμετωπιστεί. Ο Ιταλικός τραπεζικός όμιλος ανταγωνίζεται την Commerzbank για δραστηριότητες στη Γερμανία μέσω μιας μεγάλης τοπικής θυγατρικής.

Ο αντίκτυπος στον δείκτη CET1 της UniCredit για το μερίδιο της Commerzbank, που ανέρχεται σε περίπου 29%, αυξήθηκε σε περίπου 145 μονάδες βάσης, από περίπου 110 μονάδες βάσης που αναμενόταν προηγούμενως, ανέφερε η UniCredit. Αυτό οφείλεται «στην υψηλότερη τιμή της μετοχής και στην αναδιάρθρωση του παράγωγου προϊόντος αντιστάθμισης κινδύνου (collar derivative hedging) με σκοπό τη μείωση της μελλοντικής μεταβλητότητας των αποτελεσμάτων χρήσης». Η απόδοση της επένδυσης «επιβεβαιώνεται σε περίπου 20%», ανέφερε. Η επένδυση στην Commerzbank «ξεπέρασε τους χρηματοοικονομικούς μας δείκτες, δημιουργώντας έτσι σημαντική αξία για τους μετόχους της UniCredit», τονίζεται, ενώ επισμαίνεται πως επικρατεί αισιοδοξία ότι «αυτή η θετική πορεία θα συνεχιστεί».

«Βουτιά» 36% σε επενδύσεις ΑΠΕ στις ΗΠΑ

Μειώθηκαν φέτος οι επενδύσεις σε έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΗΠΑ, καθώς οι επιχειρήσεις ανταποκρίθηκαν στη στρόφι της πολιτικής του Λευκού Οίκου στον τομέα αυτό. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις μειώθηκαν κατά 20,5 δισ. δολάρια, ή 36%, το πρώτο εξάμηνο του έτους σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο, σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg NEF.

Οι δεσμεύσεις για επενδύσεις στην αιολική και ηλιακή ενέργεια μειώθηκαν κατά 18% την περίοδο αυτή. Η αβεβαιότητα γύρω από τους δασμούς του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ συνέβαλε στην πτώση, σημειώνει η σχετική έκθεση.

Η ηλιακή και η αιολική ενέργεια έχουν γίνει η μεγαλύτερη πηγή νέας παραγωγής ενέργειας στις ΗΠΑ, ωστόσο η ανάπτυξη βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στις κρατικές επιδοτήσεις. Τώρα οι επιδοτήσεις αυτές μειώνονται σημαντικά με το φορολογικό νομοσχέδιο του Τραμπ.

Η επιβράδυνση των επενδύσεων έρχεται ακριβώς τη στιγμή που η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας αυξάνεται, λόγω των data centers και της στρόφης της βιομηχανίας στον εξηλεκτισμό.

«Βλέπουμε πραγματικά τώρα τις επιπτώσεις της νέας πραγματικότητας στις ΗΠΑ στην

εμπιστοσύνη των επενδυτών», ανέφερε η Μέρντιθ Ανεξ, επικεφαλής καθαρής ενέργειας του Bloomberg NEF.

Η περιφρόνηση του Τραμπ για την αιολική ενέργεια έχει αυξήσει το επενδυτικό ρίσκο και έχει εμποδίσει τη χρηματοδότηση των offshore projects φέτος.

Οι επενδύσεις στην αιολική ενέργεια μειώθηκαν κατά 67% το πρώτο εξάμηνο του έτους σε

Ο Τραμπ μειώνει σημαντικά τις κρατικές επιδοτήσεις για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

σύγκριση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο. Οι δαπάνες για χερσαία αιολικά πάρκα μειώθηκαν κατά 80% το ίδιο διάστημα.

Οι επενδυτές ενδέχεται να κατευθύνουν τα κεφάλαιά τους σε πιο ευνοϊκές αγορές, όπως εκείνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου οι επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αυξήθηκαν σε σχεδόν 30 δισ. δολάρια το πρώτο εξάμηνο του έτους, αναφέρει η έκθεση.

Από διανομέας πίτσας, ιδιοκτήτης 270 καταστημάτων

Το 1991, σε ηλικία 20 ετών, μετακόμισε στις Ηνωμένες Πολιτείες από το Πακιστάν για να φοιτήσει στο κολέγιο της Ιντιάνα. Τα έξοδα για τις σπουδές του τον οδήγησαν να εργαστεί σε διάφορες δουλειές, μεταξύ των οποίων και ως διανομέας πίτσας για την αλυσίδα εστιατορίων Papa John's, όπου έβγαζε 4,25 δολάρια την ώρα.

Σήμερα, ο Ναντίμ Μπάτζουα διαθέτει μια αυτοκρατορία fast food. Είναι πλέον ένας σημαντικός franchisee της Papa John's στη Βόρεια Αμερική, με περισσότερα από 270 καταστήματα σε όλη τη χώρα. Είναι επίσης διευθύνων σύμβουλος της Bajco Group, την οποία ίδρυσε μαζί με τους δύο αδελφούς του, και διαθέτει ένα ευρύ χαρτοφυλάκιο εταιρειών που καλύπτει –μεταξύ άλλων– τους τομείς των κατασκευών, της τεχνολογίας και της λογιστικής. Ως μετανάστης αντιμετώπισε πολλές δυσκολίες, από το να μπει για πρώτη φορά σε αεροπλάνο έως το πολιτισμικό σοκ που βίωσε και τη δυσκολία στην επικοινωνία, επειδή εκείνη την εποχή δεν μιλούσε καλά αγγλικά.

Από τις διάφορες δουλειές που έκανε για να καλύψει τα έξοδα των σπουδών του επικεντρώθηκε περισσότερο στις διανομές της πίτσας Papa John's, από τις οποίες λάμβανε καλά φιλοδωρήματα. Ο Μπάτζουα ανέβηκε γρήγορα στην ιεραρχία της Papa John's. Όταν αποφοίτησε από το πανεπιστήμιο το 1996, είχε ήδη εξελιχθεί από οδηγός παραδόσεων σε περιφερειακό διευθυντή.

Μετά την αποφοίτησή του και ενώ υπέβαλε αίτηση για μερικές θέσεις σε εταιρείες επειδή θεωρούσε πως έτσι έπρεπε να κάνει, κατά βάθος ευχόταν να μην τον καλέσουν! Επιπλέον, όσες θέσεις γραφείου έβρισκε, δεν του απέδιδαν περισσότερα χρήματα από εκείνα που ήδη έβγαζε και έτσι αποφάσισε να μείνει στον κλάδο της πίτσας και να διευθύνει πολλά καταστήματα πριν γίνει ο ίδιος franchisee.

Τον Ιούλιο του 2002, με τη βοήθεια της οικογένειάς του και τραπεζικών δανείων, ο Μπάτζουα

άνοιξε το πρώτο κατάστημά του Papa John's στο East Liverpool του Οκλίο, με μεταχειρισμένο εξοπλισμό σε πολύ χαμηλή τιμή και προσωπική εργασία, ώστε να επενδύσει στο μάρκετινγκ. Το κόστος για την κατασκευή του πρώτου καταστήματός του ήταν περίπου 150.000 δολάρια, όπως ανέφερε στο CNBC.

Τα λάθη που έκανε ο Μπάτζουα του έδωσαν μερικά μαθήματα από νωρίς. Πριν ανοίξει το πρώτο του εστιατόριο επικεντρώθηκε πολύ στο να διαδίδσει την είδηση για τα εγκαίνια του καταστήματος, με αποτέλεσμα να παραιτηθούν, από την πρώτη κιόλας ημέρα, οι μισοί υπάλληλοι, επειδή επικρατούσε χάος. Η υπερβολική διαφήμιση που είχε κάνει έφερε πολύ κόσμο. Στη συνέχεια, έξι μήνες μετά το

Ο Ναντίμ Μπάτζουα σε ηλικία 20 ετών μετακόμισε στις ΗΠΑ από το Πακιστάν και πλέον διαθέτει μια αυτοκρατορία fast food.

άνοιγμα του πρώτου καταστήματος, ο Μπάτζουα διαπίστωσε ότι τα έσοδα του καταστήματος ξεπερνούσαν τις προβλέψεις, οπότε προχώρησε γρήγορα στο άνοιγμα ακόμη μερικών καταστημάτων. Ωστόσο δεν είχε δίπλα του το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό και άρχισαν οι δυσκολίες, οπότε έκανε ένα βήμα πίσω.

«Υπήρξε μια περίοδος που μεγάλωσα πολύ γρήγορα και θβάσαμε στα όριά μας. Το 2008 κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης... ήταν δύσκολες στιγμές», σημειώνει.

Ο Μπάτζουα πάντως δηλώνει ευγνώμων γι' αυτές τις αρχικές αποτυχίες, επειδή του έμαθαν όλα όσα γνωρίζει σήμερα. «Πρέπει να είσαι ταπεινός, γιατί την ημέρα που θα αρχίσεις να πιστεύεις ότι τα έχεις όλα, θεωρώ ότι θα αρχίσει η πτώση σου», συμβουλεύει.

Τα δώρα της Ε.Ε. στον Τραμπ πλήττουν την αξιοπιστία της

Σπεύδει να μπденίσει τους δασμούς στα βιομηχανικά προϊόντα των ΗΠΑ

Να επισπεύσει τη νομοθεσία για την άρση όλων των δασμών στα βιομηχανικά προϊόντα των ΗΠΑ μέχρι το τέλος της εβδομάδας θα επιδιώξει η Ευρωπαϊκή Ένωση, σε μια προσπάθεια να ικανοποιήσει την απαίτηση του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ προκειμένου οι ΗΠΑ να μειώσουν τους δασμούς τους στις ευρωπαϊκές εξαγωγές αυτοκινήτων.

Σύμφωνα με τον Bloomberg, η Κομισιόν θα δώσει επίσης προνομιακούς δασμολογικούς συντελεστές σε ορισμένα θαλασσινά και γεωργικά προϊόντα.

Η Ευρώπη έχει παραδεχθεί ότι η εμπορική συμφωνία που επιτεύχθηκε με τον Τραμπ ευνοεί μεν τις ΗΠΑ, όμως ήταν απαραίτητη για να δοθεί στις επιχειρήσεις σταθερότητα και βεβαιότητα. Η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν τη χαρακτήρισε «μια ισχυρή, αν και όχι τέλεια συμφωνία».

Η κίνηση αυτή έρχεται παρά το γεγονός ότι ο Τραμπ απειλεί να επιβάλει δασμούς και άλλες κυρώσεις σε χώρες που φορολογούν τις διαδικτυακές υπηρεσίες, χωρίς να διευκρινίζει ποιες οικονομίες θα βρεθούν στο στόχαστρό του και εάν θα εμπλέκεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Αμερικανός πρόεδρος έχει επικρίνει την αντιμετώπιση των αμερικανικών τεχνολογικών κολοσσών, όπως η Google και η Apple, από τις ευρωπαϊκές ρυθμιστικές αρχές.

Υπενθυμίζεται ότι η Ουάσιγκτον εφαρμόζει σήμερα δασμούς 27,5% στις εξαγωγές ευρωπαϊκών αυτοκινήτων και ανταλλακτικών προς τις ΗΠΑ. Παρότι η συμφωνία των ΗΠΑ με την Ε.Ε. προβλέπει μείωση των αμερικανικών δασμών σε σχεδόν όλα τα ευρωπαϊκά προϊόντα στο 15%, ο Τραμπ δήλωσε ότι αυτό δεν θα ισχύει για

τα αυτοκίνητα μέχρι να προταθεί νομοθεσία που να καταργεί τους δασμούς στα βιομηχανικά προϊόντα. Εάν η Ε.Ε. προτείνει τη σχετική νομοθεσία μέχρι το τέλος του μήνα, τότε ο συντελεστής 15% για τα ευρωπαϊκά αυτοκίνητα θα ισχύσει αναδρομικά από την 1η Αυγούστου.

Τα αυτοκίνητα είναι μία από τις σημαντικότερες εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις ΗΠΑ, με τη Γερμανία μόνο να εξάγει καινούργια αυτοκίνητα και ανταλλακτικά αξίας 34,9 δισ. δολαρίων το 2024 προς την αμερικανική αγορά.

Όπως αναφέρουν πηγές του Bloomberg, η Κομισιόν θα παραλείψει τη διενέργεια εκτίμησης επιπτώσεων που κατά κανόνα πραγματοποιεί σε αυτές τις περιπτώσεις, σε μια προσπάθεια να προχωρήσει γρήγορα η νομοθεσία για τους δασμούς.

Ρωγμές στο κύρος της Ε.Ε.

Η εϋθραυστη εκκεκρία στον εμπορικό πόλεμο που σφραγίστηκε στο θέρετρο του Ντόναλντ Τραμπ στη Σκωτία απέτρεψε προς το παρόν την οργή του Αμερικανού προέδρου. Όμως, η συμφωνία αυτή συνεπάγεται σημαντικό κόστος για την αξιοπιστία της Ευρώπης.

Στη φωτογραφία από την τελετή, τα χαμόγελα ήταν συγκρατημένα. Η επικεφαλής Εμπορίου της Ε.Ε. Σαρπίνε Βάιαντ φαινόταν να αναγνωρίζει ότι η Ένωση είχε βρεθεί σε δύσκολη θέση, αποδεχόμενη μια συμφωνία που χαρακτηρίζεται «ό,τι καλύτερο μπορούσε να επιτευχθεί».

Η συμφωνία, που βασίζεται στη χειραψία Τραμπ - Φον ντερ Λάιεν, ορίζει δασμό 15% ως βάση για τις εισαγωγές από την Ε.Ε., υπόσχεται μείωση δασμών στα ευρωπαϊκά αυτοκίνητα, περιορισμό επιβαρύνσεων σε φαρμακευ-

Η εϋθραυστη εκκεκρία στον εμπορικό πόλεμο απέτρεψε προς το παρόν την οργή του Αμερικανού προέδρου. Όμως, η συμφωνία αυτή συνεπάγεται σημαντικό κόστος για την αξιοπιστία της Ευρώπης. Η ουσία του προβλήματος είναι ότι η συμφωνία παραβιάζει τις βασικές αρχές του πολυμερούς εμπορικού συστήματος: την αμοιβαιότητα και την αποφυγή των διακρίσεων. Οι παραχωρήσεις δεν είναι ισοδύναμες, ενώ οι μειώσεις δασμών δεν επεκτείνονται αυτομάτως σε άλλες χώρες, όπως επιτάσσει ο κανόνας του «πλέον ευνοούμενου κράτους» του ΠΟΕ.

Η συμφωνία ΗΠΑ - Ε.Ε. προβλέπει μείωση των αμερικανικών δασμών σε σχεδόν όλα τα ευρωπαϊκά προϊόντα στο 15%, από 27,5% σήμερα.

τικά και ημιαγωγούς, και πλήρη εξαίρεση για τις εξαγωγές αεροσκαφών. Στο μεταξύ, οι Ευρωπαίοι προσπαθούν να κρατήσουν τον Τραμπ προσελωμένο στις δεσμεύσεις του, την ώρα που εκείνος απαιτεί παράλληλα εγγυήσεις ασφαλείας για την Ουκρανία.

Ο πρώην επίτροπος Εμπορίου της Ε.Ε. Πασκάλ Λαμί ήταν σαφής: «Είμαστε όμηροι της στρατιωτικής και στρατηγικής προστασίας των ΗΠΑ, με το πιο ευαίσθητο ζήτημα να είναι η Ουκρανία. Αν πιάζεμε οικονομικά τον Τραμπ, θα μπορούσε να πει ότι δεν έχει λόγο να συνεχίσει να τη στηρίζει».

Ωστόσο, η συμφωνία αυτή αφήνει εκτεθειμένη την Ε.Ε. στον κίνδυνο να κατηγορηθεί ότι παραβίασε τους ίδιους κανόνες ελεύθερου εμπορίου που υποστήριζε για δεκαετίες στον

Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, σημειώνει το Politico. Όπως προειδοποίησε ο Λαμί, «έχουμε καθίσει πάνω στους κανόνες που οι ίδιοι δημιουργήσαμε με τους Αμερικανούς και τώρα θα κατηγορηθούμε ότι τους υπονομεύουμε».

Η Φον ντερ Λάιεν παραδέχθηκε ότι η Ε.Ε. έχει εμπορικό πλεόνασμα με τις ΗΠΑ, δίνοντας έτσι στον Τραμπ το επιχειρημα να πανηγυρίσει. Ο βασικός διπραγματευτής του, Τζέιμσον Γκριρ, μίλησε για τα «θεμέλια μιας νέας παγκόσμιας εμπορικής τάξης» που οικοδομούνται μέσα από δασμούς και διμερείς συμφωνίες.

Η ουσία του προβλήματος είναι ότι η συμφωνία παραβιάζει τις βασικές αρχές του πολυμερούς εμπορικού συστήματος: την αμοιβαιότητα και την αποφυγή των διακρίσεων. Οι παραχωρήσεις δεν είναι ισοδύναμες, ενώ οι μειώσεις δασμών δεν επεκτείνονται αυτόματα σε άλλες χώρες, όπως επιτάσσει ο κανόνας του «πλέον ευνοούμενου κράτους» του ΠΟΕ.

Η Κομισιόν επιμένει ότι η συμφωνία θα εξελιχθεί ώστε να πληροί τα πρότυπα του ΠΟΕ. Επικαλείται τη σταδιακή κατάργηση δασμών που θα οδηγήσει, όπως λέει, σε «προοδευτική απελευθέρωση».

Επιτόμως, η γραμμή είναι ξεκάθαρη: «Η Ε.Ε. παραμένει πρωταθλήτρια του πολυμερούς εμπορίου», δήλωσε ο εκπρόσωπος Ολοφ Γκίλ. Παρ' όλα αυτά, πολλοί πρώην αξιωματούχοι δεν πείθονται. Ο Ιγνάθιο Γκαρθία Μπερθέρο, για χρόνια υπεύθυνος για τις σχέσεις με τις ΗΠΑ, τόνισε ότι «δεν υπάρχει καμία αξιοπιστία στον ισχυρισμό πως η συμφωνία οδηγεί σε μια συμβατή με τον ΠΟΕ συμφωνία ελεύθερου εμπορίου».

Η λύση των «συμμαχιών»

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα: Τι κάνεις όταν η υπερδύναμη που πληνότη παύει να παίζει με τους κανόνες; Η απάντηση της Ε.Ε. φαίνεται να είναι «συμμαχίες». Αρχικά οι Βρυξέλλες δίστασαν να συντονιστούν με άλλες χώρες που επλήγησαν από τους δασμούς του Τραμπ, όπως ο Καναδάς ή το Μεξικό. Τελικά όμως άλλαξαν πορεία.

Στη σύνοδο κορυφής του Ιουνίου, η Φον ντερ Λάιεν πρότεινε τη δημιουργία ενός νέου «κλαμπ», που θα ενώσει την Ε.Ε. με χώρες του μπλοκ CPTPP (Ην. Βασίλειο, Καναδάς, Ιαπωνία, Μεξικό, Αυστραλία). Ο Γερμανός καγκελάριος Φρίντριχ Μέρτς χαίρεται την ιδέα λέγοντας πως «αν ο ΠΟΕ παραμένει δυσλειτουργικός, όσοι πιστεύουμε

στο ελεύθερο εμπόριο πρέπει να βρούμε άλλο δρόμο».

Οι συζητήσεις μεταξύ Ε.Ε. και CPTPP αναμένονται αργότερα φέτος, με στόχο τον συντονισμό στην υπεράσπιση των κανόνων ελεύθερου εμπορίου απέναντι στην επιθετική πολιτική Τραμπ. «Ο μόνος τρόπος να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στο σύστημα είναι η συνεργασία με άλλους εταίρους πέρα από τις ΗΠΑ», σημειώνει ο ειδικός Μάρκο Μολίνα.

Η Ευρώπη βρίσκεται έτσι μπροστά σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι: είτε θα αποδεχθεί την εικόνα ότι υποτάχθηκε στον Τραμπ χάριν της Ουκρανίας, είτε θα επιχειρήσει να ξαναχτίσει το κύρος της ως υπερασπιστή του πολυμερούς εμπορίου μέσα από νέες διεθνείς συμμαχίες.

Για τις Βρυξέλλες το διακύβευμα είναι διπλό: από τη μια η ανάγκη να διατηρηθεί ο Λευκός Οίκος στο πλευρό της Ουκρανίας, από την άλλη η υποχρέωση να αποδείξει ότι εξακολουθεί να στηρίζει κανόνες που η ίδια συνέβαλε να διαμορφωθούν στον ΠΟΕ. Η επιλογή της επόμενης κίνησης θα καθορίσει όχι μόνο την εμπορική στρατηγική της Ε.Ε., αλλά και την εικόνα της στο διεθνές σκηνικό ως δύναμη που ισορροπεί ανάμεσα στον ρεαλισμό και τις αρχές της, καταλήγει το Politico.

Βαρύ το πλήγμα για την οικονομία της Ινδίας από τους αμερικανικούς δασμούς

Πολύ ακριβότερα, ίσως και απρόσιτα, θα είναι εφεξής τα ινδικά προϊόντα για τους Αμερικανούς, καθώς η Ουάσιγκτον επέβαλε και επισήμως τους δυσθεώρητους δασμούς 50% στις εισαγωγές από την Ινδία, η οποία σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις θα υποστεί σημαντικό πλήγμα στην οικονομία της. Αρτία είναι, σύμφωνα τουλάχιστον με την επιχειρηματολογία του Ντόναλντ Τραμπ, η επιμονή της Ινδίας να εισάγει πετρέλαιο από τη Ρωσία, η οποία έως τώρα είχε βοηθήσει την ταχέως αναπτυσσόμενη χώρα της Ασίας να εξοικονομήσει σημαντικά κεφάλαια. Οι δασμοί αναμένεται, όμως, να μειώσουν δραματικά τις ινδικές εξαγωγές στις ΗΠΑ εξαφανίζοντας το όφελος από το φθηνό ρωσικό πετρέλαιο και κάμπτοντας αισθητά την ανάπτυξη της ινδικής οικονομίας.

«Θα υπονομευθεί σε μεγάλο βαθμό η ελκυστικότητα της Ινδίας ως αναδυόμενου κέντρου μεταποιήσεων», προβλέπει ο Σίλαξ Σαχ, οικονομολόγος της Capital Economics, που υπογραμμίζει πως οι εισαγωγές ινδικών προϊόντων στις ΗΠΑ αντιπροσωπεύουν περίπου το 2% του ΑΕΠ της Ινδίας και επομένως ο διπλασιασμός των δασμών θα έχει σημαντικό αντίκτυπο. Για την Ινδία η υπερδύναμη είναι η μεγαλύτερη αγορά για τα προϊόντα της. Το πρώτο τρίμηνο του

έτους περίπου το 20% του συνόλου των εξαγωγών της, αξίας 434 δισ. δολ., είχε προορισμό τις ΗΠΑ, εν ολίγοις προϊόντα αξίας 86,51 δισ. δολ. φορτώθηκαν για τις ΗΠΑ. Ετσι ο Σαχ υπολογίζει ότι οι δασμοί θα μειώσουν το ΑΕΠ της Ινδίας κατά τουλάχιστον 0,6 εκατοστιαίες μονάδες, ενώ σύμφωνα με πρόσφατη εκτίμηση της Goldman Sachs θα επιβραδύνουν σημαντικά την ανάπτυξη της ινδικής οικονομίας, η οποία αντί για 7% θα περιοριστεί φέτος στο 6%.

Οι σημαντικότερες εξαγωγές της Ινδίας στις ΗΠΑ είναι μηχανολογικός εξοπλισμός και ηλεκτρονικά είδη, φάρμακα και προϊόντα φαρμακοβιομηχανιών, διαμάντια και κοσμήματα. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τα διαμάντια, η Ινδία είναι από τις κυρίαρχες δυνάμεις στην παραγωγή και επεξεργασία διαμαντιών και η Αμερική είναι η σημαντικότερη αγορά της, καθώς περίπου το 33% των διαμαντιών και κοσμημάτων που εξάγει προορίζονται για τις ΗΠΑ. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Ιουλίου, η βιομηχανία διαμαντιών συνεισφέρει στο ΑΕΠ της Ινδίας το 7% και απασχολεί περίπου 5 εκατομμύρια εργαζομένους. Οι δασμοί 50%, όμως, θα καταστήσουν τα διαμάντια της Ινδίας απρόσιτα για μεγάλη μερίδα των Αμερικανών και αναπόφευκτα θα μειωθούν αισθητά οι εξαγω-

Οι δυσθεώρητοι αμερικανικοί δασμοί ύψους 50% θα μειώσουν το ΑΕΠ της Ινδίας κατά τουλάχιστον 0,6 εκατοστιαίες μονάδες, ενώ σύμφωνα με πρόσφατη εκτίμηση της Goldman Sachs θα επιβραδύνουν σημαντικά την ανάπτυξη της ινδικής οικονομίας, η οποία αντί για 7% θα περιοριστεί φέτος στο 6%.

Το πρώτο τρίμηνο το 20% του συνόλου των εξαγωγών της Ινδίας, αξίας 434 δισ. δολ., είχε προορισμό τις ΗΠΑ.

γές τους στις ΗΠΑ. Επιπλέον, οι εξαγωγές μηχανολογικού εξοπλισμού, βιομηχανικών μηχανημάτων, ανταλλακτικών αυτοκινήτων και εξοπλισμού παραγωγής ενέργειας είναι επί χρόνια το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών της στις ΗΠΑ αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Τους τελευταίους 12 μήνες μέχρι το τέλος

Μαρτίου οι εξαγωγές τους άγγιξαν σε αξία τα 117 δισ. δολ. και περίπου το 16% από αυτά, δηλαδή προϊόντα αξίας 19,16 δισ. δολ., είχαν προορισμό τις ΗΠΑ.

Εξίσου σημαντικός κλάδος της ινδικής οικονομίας είναι η κλωστοϋφαντουργία που απασχολεί περίπου 45 εκατομμύρια εργαζομένους σε όλη την επικράτεια της και όπως ακριβώς και η βιομηχανία διαμαντιών και κοσμημάτων έχει κύριο πελάτη της τις ΗΠΑ. Το 34% των εξαγωγών ινδικής κλωστοϋφαντουργίας προορίζεται για την αμερικανική αγορά. Επίσης, το 38% των εξαγωγών ινδικών ηλεκτρονικών ειδών προορίζεται για τις ΗΠΑ, και σύμφωνα με την Αλεξάντρα Χέρμαν, κορυφαία οικονομολόγο της Oxford Economics, είναι «ο πλέον εκτεθειμένος» κλάδος στον κίνδυνο να ανακαλέσει η Ουάσιγκτον όποιες εξαίρεσεις έχει παραχωρήσει από τους δασμούς. Η Ινδία, που κατά πολλούς θα αποτελέσει σύντομα τη «νέα Κίνα» ως μοχλός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας, το δεύτερο τρίμηνο του έτους εκτόπισε τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο από την πρώτη θέση σε εξαγωγές έξυπνων κινητών στις ΗΠΑ, καθώς η Apple επιτάχυνε τη μεταφορά μονάδα συναρμολόγησης των iPhone στην Ινδία. Και υπήρξε σημαντική εξέλιξη για την Apple το γεγονός ότι

ο Τραμπ αποφάσισε να εξαιρέσει από τους δασμούς, έστω και προσωρινά, τα έξυπνα κινητά, τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και διάφορα άλλα ηλεκτρονικά είδη.

Σε ό,τι αφορά τον φαρμακευτικό τομέα της Ινδίας, που επίσης έχει προς το παρόν εξααιρεθεί από τους δασμούς, ο Τραμπ έχει απειλήσει να επιβάλει αργότερα δασμούς 250% στα ινδικά φάρμακα. Σε αυτή την περίπτωση το πλήγμα θα είναι καθοριστικό για την Ινδία, καθώς η βιομηχανία φαρμάκων της εξαρτάται καιρία από την αμερικανική αγορά, με τις εξαγωγές της στις ΗΠΑ να υπερβαίνουν τα 10,5 δισ. δολ. τους 12 μήνες μέχρι το τέλος Μαρτίου.

Ως εκ τούτου, η ινδική εξαμενή σκέψης, Global Trade Research Initiative (GTRI), υπολογίζει πως οι δασμοί θα μειώσουν τις εξαγωγές της Ινδίας κατά περισσότερο από 40%, σχεδόν 37 δισ. δολ., μόνο μέσα σε αυτό το οικονομικό έτος. Όπως επισημαίνει σχετικά μελέτη του εν λόγω ερευνητικού κέντρου, το αποτέλεσμα θα είναι να εξανεμισθεί το όφελος που προσπορίστηκε η Ινδία χάρη στο φθηνό ρωσικό πετρέλαιο. Υπολογίζεται πως η Ινδία εξοικονόμησε τουλάχιστον 17 δισ. δολ. αυξάνοντας τις εισαγωγές της σε ρωσικό πετρέλαιο από τις αρχές του 2022.

Βεβαίωση καλοπληρωτή για υποψήφιους ενοικιαστές

Σχέδιο για πιστοποιητικό φερεγγυότητας
μέσω του μπτρώου ιδιωτικού χρέους

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Η δυνατότητα ελέγχου της φερεγγυότητας των υποψηφίων ενοικιαστών αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για την ενθάρρυνση περισσότερων ιδιοκτητών προκειμένου να εκμεταλλευθούν το κενό διαμέρισμά τους, αναφέροντας παράγοντες της αγοράς ακινήτων. Οι εμπειρίες πολλών ιδιοκτητών με απλήρωτα ενοίκια και λογαριασμούς ΔΕΚΟ, όχι μόνο τους έχουν ωθήσει στο να κρατούν κλειστά το ακίνητό τους, αλλά κυρίως αποτρέπουν ακόμη περισσότερους από το να εκμεταλλευτούν το δικό τους σπίτι, από τον φόβο μιας τέτοιας αρνητικής εμπειρίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η κυβέρνηση αναμένεται να προχωρήσει στη δημιουργία Μπτρώου Παρακολούθησης Ιδιωτικού Χρέους, που έχει θεσπιστεί από το 2022, αλλά δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα. Πρόκειται για ένα έργο που θα επιτρέψει τόσο στο Δημόσιο όσο και σε ιδιώτες πιστωτές να προχωρούν στην καλύτερη διαχείριση των οφειλών τόσο φυσικών όσο και νομικών προσώπων (ανώνυμα φυσικά) μέσω στοιχειωμένων παρεμβάσεων, αλλά και στην τεκμηρίωση της φερεγγυότητας. Ειδικά το τελευταίο αυτό σκέλος εκτιμάται ότι θα μπορέσει να αξιοποιηθεί και στην αγορά κατοικίας, ώστε να μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος μισθωτής να τεκμηριώνει τη φερεγγυότητά του στον ιδιοκτήτη, προσκομίζοντας το σχετικό αντίγραφο που

θα του χορηγεί το υπό σύσταση μπτρώο. Το έργο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης και εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί τον Μάιο του 2026.

Τα ανείσπρακτα ενοίκια

Με βάση τα στοιχεία που έχουν υποβληθεί στην ΑΑΔΕ, συνολικά την περίοδο 2022-2024 έχουν υποβληθεί δηλώσεις για ανείσπρακτες οφειλές ενοικίων ύψους 40 εκατ. ευρώ και συγκεκριμένα 15 εκατ. ευρώ το 2024, 12,2 εκατ. ευρώ το 2023 και 12,5 εκατ. ευρώ το 2022. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ποσά αυτά εκτιμάται ότι είναι ένα κλάσμα των πραγματικών απωλειών, καθώς οι περισσότεροι ιδιοκτήτες αποφεύγουν την υποβολή τέτοιων δηλώσεων (για να αποφύγουν να φορολογηθούν για ποσά που δεν έχουν εισπράξει), λόγω της γραφειοκρατίας που συνοδεύει τη διαδικασία αυτή και αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα, ειδικά αν πρόκειται για οφειλές 2-3 μηνών, δηλαδή ποσά π.χ. 500-1.500 ευρώ. Παράλληλα, αν υπάρχει δικαστική απόφαση έξωσης και ο ενοικιαστής καθυστερήσει να αποχωρήσει από το ακίνητο, το διάστημα μέχρι την αποχώρησή του δεν προσμετρείται στον χρόνο των απολεσθέντων μισθωμάτων, στοιχείο που επίσης λειτουργεί αποτρεπτικά.

Σε κάθε περίπτωση, ουδείς αμφισβητεί ότι ένας από τους παράγοντες που πολλά σπίτια είναι κλειστά είναι και ο σημαντικός αριθμός ιδιοκτητών που έχει υποστεί «φέσια» από στρατηγικούς

Το Μπτρώο Παρακολούθησης Ιδιωτικού Χρέους θα αξιοποιηθεί και στην αγορά κατοικίας, ώστε να μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος μισθωτής να τεκμηριώνει τη φερεγγυότητά του στον ιδιοκτήτη, προσκομίζοντας το σχετικό πιστοποιητικό που θα εκδίδεται από το Πληροφοριακό Σύστημα Πιστοληπτικής Αξιολόγησης.

Ενας από τους παράγοντες που πολλά σπίτια είναι κλειστά είναι και ο σημαντικός αριθμός ιδιοκτητών που έχουν υποστεί «φέσια».

κακοπληρωτές ενοικιαστές, όχι μόνο ενοικίων, αλλά και λογαριασμών ΔΕΚΟ, ενώ εξίσου σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας είναι και οι μεγάλες φθορές των ακινήτων, οι οποίες ξεπερνούν κατά πολύ τις εγγυήσεις που έχουν δοθεί στην αρχή της μίσθωσης. Έτσι εξηγείται και η σημερινή τάση πολλών ιδιοκτητών να ζητούν υπερόγκες εγγυήσεις (π.χ. από τρία έως και έξι μισθώματα), που φυσικά καθιστούν τα ακίνητά τους μη ελκυστικά για τους περισσότερους ενοικιαστές. Ουσιαστικά, οι «παθόντες» ζητούν εξασφαλίσεις που είναι μη ρεαλιστικές, ειδικά για τους συνεπείς ενοικιαστές, οι οποίοι «τιμωρόνται» και αυτοί για τις ενέργειες άλλων. Το αποτέλεσμα είναι

περισσότερα σπίτια να μένουν εκτός αγοράς, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο.

Από την άλλη πλευρά, όσο οι τιμές των ενοικίων αυξάνονται τόσο θα μεγεθύνονται και τα προβλήματα, καθώς ήδη όλο και περισσότερα νοικοκυριά περικλίσσονται από την πλευρά των ενοικιαστών. Αυτή η κατάσταση δεν είναι βιώσιμη και αναμένεται αργά ή γρήγορα να προκαλέσει νέο κύμα από οφειλές, λόγω ανάγκης και όχι δόλου από την πλευρά των ενοικιαστών. Επομένως, θα πρέπει να τηρηθεί μια ισορροπία στο πώς ακριβώς θα εφαρμοστεί το μέτρο, προκειμένου να προστατεύονται και οι δύο πλευρές, ειδικά από τη στιγμή που στην αγορά είναι πολλές οι περιπτώσεις ιδιοκτητών που επιχειρούν να εξασφαλίσουν πολύ μεγάλες αυξήσεις ενοικίων κατά την ανανέωση των συμβολαίων τους, χωρίς μάλιστα να έχουν αναβαθμίσει ή ανακαινίσει το ακίνητό τους.

Παράλληλα, στην αγορά τονίζουν ότι σημαντικό θα είναι να υπάρξει και κάποια λύση για την

επίσπευση στη λήψη δικαστικών αποφάσεων για αποζημιώσεις σε περιπτώσεις ζημιών και φθορών στα ακίνητα, που κατά κανόνα μένουν ατιμώρητες. Σήμερα είναι ελάχιστοι οι ιδιοκτήτες που έχουν κατορθώσει να εισπράξουν κάποιο ποσό ως αποζημίωση κι αυτό έχει συμβεί έπειτα από πολλά χρόνια και κόπο, καθώς πολλοί ενοικιαστές δεν έχουν παρουσιάσει στοιχεία στο όνομά τους. Αυτό λειτουργεί ως σημαντικό αντισταθμιστικό στο να ανοίξουν περισσότερα κλειστά σπίτια, με αποτέλεσμα να συντηρείται ο υφιστάμενος φαύλος κύκλος της χαμηλής προσφοράς και των υψηλών τιμών των ενοικίων.

Οι αντιδράσεις

Σε σχετική του τοποθέτηση για το ζήτημα ελέγχου της πιστοληπτικής ικανότητας των ενοικιαστών, ο Πανελλήνιος Σύλλογος Προστασίας Ενοικιαστών εκφράζει την έντονη αντίδρασή του, αναφέροντας μεταξύ άλλων ότι «στον νόμο υπάρχει πλήθος διατάξεων που επιτρέπουν στον μισθωτή να αρνηθεί την καταβολή του ενοικίου για συγκεκριμένους

λόγους (ελάττωμα μισθίου που παρεμποδίζει τη χρήση ολικά ή μερικά, μη προσήκουσα παράδοση του μισθίου, συμψηφισμός μισθωμάτων για δαπάνες είτε αναγκαίες είτε επωφελείς που έκανε ο μισθωτής στο μίσθιο, συμψηφισμός με την εγγύηση που είχε προκαταβληθεί κατά την κατάρτιση της μίσθωσης κ.λπ.). Υπάρχουν επίσης πολλές περιπτώσεις που ο ενοικιαστής δεν κατέβαλε τα μισθώματα για λόγους έκτακτους ή ανωτέρας βίας, όπως π.χ. σοβαρή ασθένεια, απώλεια εργασίας κ.λπ. Δεν αντιλαμβανόμαστε ποιο θα είναι το κριτήριο για το αν ο ενοικιαστής δεν κατέβαλε τα μισθώματα ή λογαριασμούς ΔΕΚΟ, δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα, και με ποια λογική θα επαφίεται στην ανεξέλεγκτη και πολλές φορές εκδικητική διάθεση του ιδιοκτήτη να δηλώσει στην πλατφόρμα την οφειλή, δικαιολογημένη ή αδικαιολόγητη, και φυσικά μια εγγραφή στον “Τειρεσία” ενός ενοικιαστή για μη καταβολή ενοικίων ή άλλων λογαριασμών θα είναι καταστροφική για τον ίδιο και την οικογένειά του», τονίζει ο ΠΑΣΥΠΕ.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ ΑΝΔΡΕΟΥ**

Φορολογική μεταρρύθμιση και ακίνητη ιδιοκτησία

Η τελευταία φορολογική μεταρρύθμιση έγινε το 2002 επί προεδρίας Γλαύκου Κληρίδη και μπορούμε να πούμε πως ενήργησε θετικά στην ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας τα τελευταία 23 χρόνια. Η επιτυχία της ήταν ότι σε σύγκριση με το τι ίσχυε μέχρι τότε, επέφερε απλοποίηση, τομές και ένα νέο αρραγές πλαίσιο φορολογικής σταθερότητας που είχε στον ορίζοντα όχι μόνο την πλήρη ένταξη μας στην Ε.Ε., αλλά και τη μετέπειτα λειτουργία μας εντός αυτής.

Η φορολογική σταθερότητα είναι ίσως το σημαντικότερο στοιχείο που πρέπει να διαθέτει η οικονομία μιας χώρας που θέλει να μεγεθύνεται, να εμπλουτίζεται και να προσφέρει αυξημένο βιοτικό επίπεδο σε όλους τους κατοίκους της. Εξ ορισμού, λοιπόν, δεν μπορούμε να έχουμε ταυτόχρονα, συχνές φορολογικές «μεταρρυθμίσεις» και φορολογική σταθερότητα. Είναι δύο αντικρουόμενες έννοιες. Άρα εκείνοι που ισχυρίζονται ότι από το 2002 δεν έγινε τίποτα, ίσως έχουν τις έννοιες συγχυσμένες στον εγκέφαλό τους.

Από την άλλη, σχεδόν κάθε ρυθμιστικό πλαίσιο έχει και μια ημερομηνία λήξης επειδή πολύ απλά η οικονομία εξελίσσεται, το διεθνές οικονομικό περιβάλλον μεταβάλλεται και κανένα σχέδιο δεν μπορεί να ανταποκριθεί και να είναι το ίδιο αποτελεσματικό σε βάθος δεκαετιών (ή πόσο μάλλον στο διηνεκές). Επιβάλλεται

λοιπόν –αναλόγως των εκάστοτε συνθηκών– μια ουσιαστική μεταρρύθμιση έτσι ώστε να μπορεί η χώρα, η οικονομία και η κοινωνία να βαδίσουν με ασφάλεια, σταθερότητα και αισιοδοξία τα επόμενα 20-30 χρόνια.

Συνεπώς, η επικείμενη φορολογική μεταρρύθμιση –η οποία ως έννοια και ως θεσμός ανατιλέκτα είναι επιβεβλημένη και καλοδεχούμενη– πρέπει να έχει έναν μακρόπνοο χρονικό ορίζοντα εφαρμογής και να εκσυγχρονίζει (φορολογικά) το κράτος, εξοπλίζοντάς το για το τι μέλλει γενέσθαι σε ορίζοντα, ας πούμε, 20ετίας.

Αρχίζοντας από τα βασικά, τόσο εγώ όσο και πολλοί άλλοι, αναμέναμε πως μια ριζική φορολογική μεταρρύθμιση θα ξεκινούσε με τη συγγραφή μιας νέας νομοθεσίας η οποία θα αντικαθιστούσε, θα εννοποιούσε και θα εκσυγχρόνιζε τις πολυάριθμες νομοθεσίες, κανονισμούς και δεδικασμένα δικαστηρίων που ισχύουν σήμερα. Τι πιο ωραίο για μια χώρα που θέλει να καταστεί ελκυστικός επενδυτικός προορισμός, σύγχρονο κέντρο του διεθνούς επιχειρείν και χώρα ανάπτυξης των δικών της μυαλών που ζουν και δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, να εφαρμόσει μια απλοποιημένη φορολογική νομοθεσία που να ερμηνεύεται εύκολα, χωρίς παραπομπές, χωρίς ατέρμονες υποσημειώσεις και διαφορετικές προσωπικές ερμηνείες; Αντί αυτού, έχουμε ενώπιόν μας ένα «χτένισμα» όλων όσων

Εξ ορισμού, δεν μπορούμε να έχουμε ταυτόχρονα, συχνές φορολογικές «μεταρρυθμίσεις» και φορολογική σταθερότητα. Είναι δύο αντικρουόμενες έννοιες.

ισχύουν σήμερα, με διαγραφές κάποιων προνοιών, εισαγωγή κάποιων άλλων και αναθεωρήσεις αριθμών. Αν ήταν να περάσει ως εφαρμοστεί αυτό το πακέτο ως έχει, θα κάναμε μια χρυσή ευκαιρία για πραγματική φορολογική μεταρρύθμιση. Είναι έως φοβιτσιάρικο το σενάριο αυτό το πράγμα να αναμένεται να μας πάρει μπροστά τα επόμενα 20 χρόνια. Από τη μια είναι παρηγορητικό το ότι ο ΥΠ.ΟΙΚ δήλωσε δημόσια πως αυτά αποτελούν «σκέψεις» και πως είναι ανοικτός σε εισηγήσεις κ.λπ., αλλά από την άλλη είναι άκρως ανησυχητικό ότι το ίδιο άτομο δήλωσε πως έχει πέραν του ενός έτους που διαβουλεύεται με όλους και το προϊόν αυτών των διαβουλεύσεων είναι αυτές οι «σκέψεις». Με δεδομένο ότι η δημόσια διαβούλευση τελειώνει σε δέκα μέρες, και όπως φαίνεται αυτές οι «σκέψεις» είναι που θα κατατεθούν στη Βουλή, λέω με στεντόρεια φωνή πως θα μπορούσαμε πολύ καλύτερα. Δεν μου αρέσει να μηδενίζω.

Υπάρχουν και θετικές σκέψεις, όπως για παράδειγμα η εισαγωγή πρόνοιας πως ενοίκια άνω των €500 θα πρέπει να κατατίθενται από τον ενοικιαστή στον ιδιοκτήτη μέσω τραπεζικού εμβάσματος. Αυτή είναι μια ξεκάθαρη εκσυγχρονιστική πρόνοια που θα βοηθήσει την αγορά των ακινήτων να λειτουργεί με μεγαλύτερη διαφάνεια και συνάμα να κλείνει πιθανά παραθυράκια φοροδιαφυγής προερχόμενης από αυτό τον τομέα. Εγώ πάνω και ένα βήμα παρακάτω λέγοντας πως θα πρέπει να βρεθεί ο τρόπος ανώνυμης καταγραφής των ενοικίων σε επίσημο αρχείο, έτσι ώστε να έχουμε πραγματικές ενδείξεις ενοικίων ακινήτων ανά κατηγορία και περιοχή ανά πάσα στιγμή για να σταματήσει να βαδίζει η αγορά στο κουτούρο.

Σε ό,τι αφορά τώρα τη χρησιμοποίηση ενός ακινήτου ως μέσου αποπληρωμής φορολογικών οφειλών, οι σκέψεις της πρότασης νόμου θα πρέπει να θεθούν πιο ξεκάθαρα. Για παράδειγμα, δεν ξεκαθαρίζει σε ποιον δίνεται το δικαίωμα να ζητήσει εξαρχής την ένα λόγω διαδικασία; ο φορολογούμενος επειδή δεν έχει ρευστό να πληρώσει τον φόρο που χρωστά το προσφέρει ένα ακίνητο έναντι εξόφλησης οφειλής ή το Τμήμα Εφόρου Φορολογίας με εισήγησή του στον ΥΠ.ΟΙΚ ως μέσο πίεσης για να πάρει το λαβείν του; Μετά δεν ξεκαθαρίζεται το ποσό που είναι απαιτητό: πώς προέκυψε αυτό; Ακολουθώς έχουμε την πρόνοια

της δεσμευτικής εκτίμησης του ακινήτου από το κτηματολόγιο! Πού πάνε τα δικαιώματα του κάθε ιδιοκτήτη για αμφισβήτηση μιας αξίας που μπορεί να θεωρηθεί είτε πολύ χαμηλή ή πολύ ψηλή και εν πάση περιπτώσει ως μη αντικειμενική; Η ιδιοκτησία του ακινήτου θα περνά στο κράτος και η όποια θετική διαφορά μεταξύ αξίας (κτηματολογίου) και οφειλής φόρου (και άλλων υποχρεώσεων προς το κράτος) θα κατακρατείται μέχρι 5 χρόνια και θα επιστρέφεται μετά με πίστωση χρημάτων (άτοκα και τότε ακριβώς, δεν ξέρει κανείς...).

Τι θα κάνει το κράτος αυτά τα ακίνητα που θα μαζέψει με αυτό τον τρόπο; Θα τα κρατήσει ή θα τα δημοπρατήσει; Και αν θα τα δημοπρατήσει δεν δημιουργείται η υπόνοια ότι κάποιοι θα τα πάρουν σε τιμές «χώμα» εφόσον το κτηματολόγιο αφέθηκε να τα εκτιμήσει χωρίς να αμφισβητείται η αξία που τους έδωσε;

Μήπως όλα τα πιο πάνω που ουσιαστικά συνιστούν κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων με συνοπτικές διαδικασίες, μπορεί να ισχύσουν και στις περιπτώσεις διευθυντών και μετόχων σε εταιρείες που χρωστούν φόρους; Αν ναι, πώς ακριβώς ενθαρρύνεται το επιχειρηματικό κλίμα τόσο για Κύπριους όσο και για μη Κύπριους; Είπαμε να υπάρχει ορατότητα αλλά μήπως το παρατραβάμε;

Σε κάθε περίπτωση το ακίνητο που θα δύναται να χρησιμοποιηθεί για εξόφληση φορολογι-

κών οφειλών θα πρέπει να είναι ελεύθερο από κάθε εμπόδισμα βάρος ή/και επιβάρυνση. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει πως δεν πρέπει να βαρύνεται με υποθήκη (άρα οι τράπεζες δεν αγχώνονται από αυτή την πρόνοια), δεν έχει δικαιώματα επικαρπίας, ΜΕΜΟ κ.λπ. Αυτό δεν θα ενθαρρύνει άσκοπες συναλλαγές του τύπου, εικονικά δάνεια και υποθήκες και δικαιώματα επικαρπίας; (για όσους έχουν τις δυνατότητες φυσικά).

Θα περιμένα να έβλεπα πιο εκτεταμένα σχέδια φοροελαφρύνσεων χωρίς ιδιαίτερους περιορισμούς στις περιπτώσεις ανακαινίσεων κτιρίων ηλικίας πέραν των 15 ετών, έτσι ώστε το κτιριακό μας στοκ να αναβαθμιστεί τόσο σε επίπεδο ασφάλειας όσο και σε αισθητικό αποτέλεσμα και δυνητικά να αυξήσει την προσφορά αποσυμπλέχοντας τις αξίες τιμών και ενοικίων.

Ένα τελευταίο: παρά να γίνει κάτι βασικό, ας καθυστερήσουμε λίγο και ας κάνουμε κάτι που θα μας ωφελήσει σε βάθος χρόνου. Τον έπαινο θα τον πάρουν αυτοί που θα συνεκδητοποιήσουν πως τέτοιες ευκαιρίες δεν μας δίνονται συχνά και πως όταν μας δίνονται πρέπει να τις εκμεταλλευόμαστε προς όφελος της πατρίδας σε βάθος χρόνου αντί για πρόσκαιρα.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

1962

Η σκηνή με το γιαούρτι
Αριστερά, στιγμιότυπο από τη σκηνή του «γιαουρτώματος» του καθηγητή Οικονόμου στην ταινία του Γιάννη Δαλιανίδη «Νόμος 4000», στην οδό Λαέρτη Διογένη στην πλατεία Αττικής. Η πολυκατοικία του πλάνου δεν διαφέρει σήμερα.

ΣΗΜΕΡΑ

1961

ΣΗΜΕΡΑ

Ο «Κατήφορος» στο Κολωνάκι

Η Μίρκα Καλατζοπούλου στην οδό Φωκυλίδου και Βουκουρεστίου στο Κολωνάκι, έξω από την γκαρσονιέρα όπου ο Κώστας Πετράκης (Νίκος Κούρκουλος) αποπλανούσε τα θύματά του στην ταινία του 1961 «Ο κατήφορος». Σήμερα η γκαρσονιέρα είναι εστιατόριο.

Η Αθήνα σαν παλιό σινεμά

Ενας ερευνητής εντοπίζει πού ακριβώς γυρίστηκαν αγαπημένες ελληνικές ταινίες

1931

ΣΗΜΕΡΑ

Το Μοναστηράκι του Αχ. Μαδρά

Αριστερά, στιγμιότυπο από την ταινία «Ο μάγος της Αθήνας», του 1931, σε σκηνοθεσία Αχιλλέα Μαδρά, στην πλατεία Αθηνών στο Μοναστηράκι. Δεξιά, το εντυπωσιακό κτίριο που διακρίνεται καθαρά στο πλάνο του φιλμ, όπως διασώζεται σήμερα.

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ**

Μια σπάνια περίπτωση όπου η κινηματογραφική μνήμη αποκτά φυσική υπόσταση είναι η αποκατάσταση της «οικίας Κοκοβίκου», στην Πλάκα –γνωστή από την εμβληματική ταινία του 1964 «Η δε γυνή να φοβήται τον άνδρα»– που ανακοίνωσε πριν από λίγες ημέρες το ΥΠΠΟ. Το κτίριο στην οδό Τριπόδων 32 δεν θα είναι πια απλώς ένα σκηνικό του ελληνικού κινηματογράφου, αλλά ένας ζωντανός χώρος προβολής ταινιών που θα υποδεχθεί το αθηναϊκό κοινό, από τον Οκτώβριο.

Και ενώ το σπίτι «του Αντωνάκη και της Ελενίσσας» είναι λίγο-πολύ ένα σημείο που όλοι γνωρίζουμε, την ίδια στιγμή, ο Ιωάννης Τρεβλός, μέσα από το κανάλι του στο YouTube «Σκουριασμένη Πόλη», μας οδηγεί σε μια εντελώς διαφορετική κατεύθυνση, αναδεικνύοντας ξεχασμένα κομμάτια του ελληνικού σινεμά αλλά και της ίδιας της πόλης. Στη «Σκουριασμένη πόλη», λοιπόν, θα βρείτε ολόκληρη σειρά από δικά του βίντεο, όπως «Πού γυρίστηκε ο «Κατήφορος»», «Πού γυρίστηκε ο «Μάγος της Αθήνας»» κ.ά. Ενα πολύ ενδιαφέρον, νοερό ταξίδι στο τότε και το τώρα της πόλης και των μεταμορφώσεών της.

«Ηθελα να εκφράσω μέσα από τον φακό μου κάτι που με απασχολεί: το πώς η Αθήνα έφτασε ως εδώ πολεοδομικά και κοινωνικά και να δώσω τη διάσταση της πόλης του τότε και του τώρα. Έτσι σκέφτηκα «τι καλύτερη πηγή από τις παλιές ταινίες;», μας λέει ο Ιωάννης Τρεβλός.

Με την ενδελεχή έρευνα που πραγματοποιεί, ο κ. Τρεβλός χαρτογραφεί την πόλη μέσα από το ελληνικό σινεμά, εντοπίζοντας σημεία, κτίρια και γωνιές που εμφανίζονται σε θρυλικά πλάνα. «Εκπαίδευσα σιγά σιγά τον εαυτό μου στο να ξετυλίγει το νήμα της αναζήτησης, η αρχή του οποίου είναι συνήθως υποθέσεις για το πού μπορεί να βρίσκεται το σπίτι του Βέγγου, για παράδειγμα, στην ταινία «Θα σε κάνω βασίλισσα». Καμία φορά η αρχή είναι και τα διακριτικά στοιχεία που μου ξυπνούν αναμνήσεις. Βλέποντας τις ταινίες συχνά έχω σκεφτεί «έχω περάσει από αυτό το σημείο»,» εξηγεί.

Η έρευνά του ξεκινάει από τη δεκαετία του 1930 και φτάνει μέχρι και το πιο πρόσφατο παρελθόν, όπως είναι τα «Φτηνά Τσιγάρα» του Ρένου Χαραλαμπίδη, σημειώνοντας ότι το να ταυτο-

ποιήσεις σημεία που εμφανίζονται σε ταινίες του βωβού σινεμά ήταν ένα εγχείρημα υψηλών απαιτήσεων.

«Οι Απόχρηδες των Αθηνών», ταινία του 1931, γυρίστηκε στην Πλάκα, στη συνοικία Βρυσακι, εκεί όπου απλώνεται σήμερα ο αρχαιολογικός χώρος της Αρχαίας Αγοράς, αφού απαλλοτριώθηκε από την Αμερικανική Αρχαιολογική Εταιρεία. Για καλή μου τύχη η Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών διέθετε διαδικτυακό πλούσιο φωτογραφικό υλικό με τους δρόμους όπου έγινε η ανασκαφή και έτσι άρχισα να συγκρίνω έναν έναν δρόμο με τα καρέ της ταινίας», επισημαίνει ο κ. Τρεβλός.

Το σημαντικότερο ίσως από τα «εργαλεία» που χρησιμοποιεί είναι τα πόδια του, μας λέει χαριτολογώντας, τονίζοντας ότι η «Σκουριασμένη πόλη» απαι-

τεί να γίνεις ένα με την Αθήνα και να την αφήσεις να σε οδηγήσει η ίδια σε αυτό που αναζητάς. «Είναι σαν να ψάχνεις ένα κόσμημα της μητέρας σου, που ξέρεις ότι υπάρχει κάπου μέσα στο σπίτι αλλά δεν γνωρίζεις την ακριβή θέση του. Αυτό είναι το συγκλονιστικό: ότι χάνεις κάτι ή νομίζεις ότι χάνεις και τελικά το ξαναβρίσκεις».

«Είμαι αλήτης τεντιμπόης»

Περισσότερο από μια χαρτογράφηση του αστικού ιστού, τα βίντεο του Ιωάννη Τρεβλού συνιστούν και μια άτυπη κοινωνιολογική έρευνα, αναδεικνύοντας όχι μόνο τις μεταμορφώσεις της πόλης, αλλά και τις μετατοπίσεις στις κοινωνικές αντιλήψεις, συμπεριφορές και πολιτικές πρακτικές. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του «Νόμου 4000», του 1962, σε σκηνοθεσία Γιάννη

Δαλιανίδη. Εδώ η «Σκουριασμένη πόλη» αποκαλύπτει το σπίτι του αυστηρού καθηγητή Ανδρέα Οικονόμου (Βασίλης Διαμαντόπουλος) στην πλατεία Αττικής, αλλά και το σημείο του θρυλικού «γιαουρτώματος» από τον νεαρό Ευαγγέλου (Θανάσης Παπαδόπουλος). Η τύχη του μαθητή της ταινίας ακολουθεί τον νόμο που θεσπίστηκε επί Κωνσταντίνου Καραμανλή, ο οποίος προέβλεπε κούρεμα και διαπόμπευση σε κεντρικούς δρόμους της πόλης, με κρεμασμένη την ταμπέλα «Είμαι αλήτης τεντιμπόης». Η χαρακτηριστική σκηνή γυρίστηκε στη Φωκίωνος Νέγρη, με τον κ. Τρεβλό να υποδεικνύει τις εισόδους πολυκατοικιών που διακρίνονται, πολλές από τις οποίες διασώζονται ολόιδιες μέχρι και σήμερα.

«Σε ένα σημείο όπου έχουν γυριστεί πολλές ταινίες, μπορείς εύκολα να ανακαλύψεις το κινηματογραφικό του ενδιαφέρον. Ενα τέτοιο σημείο είναι τόσο η Φωκίωνος Νέγρη όσο και η Πλάκα, που πέρα από την ομορφιά τους, οι τότε παραγωγές είχαν μάθει πώς να στήνουν εκεί τα φώτα του συνεργείου κ.λπ.», λέει ο κ. Τρεβλός, ο οποίος εργάζεται μάλιστα στον χώρο παραγωγής τηλεοπτικών ειδήσεων.

Αυτή την περίοδο βρίσκεται στην τελική ευθεία για την ολοκλήρωση μιας μεταφορικής αλλά και κυριολεκτικής περιπλάνησης στους δρόμους που εμφανίζονται στην ταινία «Πες τα, βρωμόστομα», του 1983, με τον Στάθη Ψάλτη, ενώ παράλληλα έχει ξεκινήσει την έρευνα για το «Βαρύ πεπόνι» (1977) του Παύλου Τάσιου.

“

Σα να ψάχνεις ένα κόσμημα

Είναι σαν να ψάχνεις ένα κόσμημα της μητέρας σου, που ξέρεις ότι υπάρχει κάπου μέσα στο σπίτι αλλά δεν γνωρίζεις την ακριβή θέση του. Αυτό είναι το συγκλονιστικό: ότι χάνεις κάτι και τελικά το ξαναβρίσκεις.

Η πόλη που αλλάζει
«Ηθελα να εκφράσω μέσα από τον φακό μου το πώς η Αθήνα έφτασε ως εδώ πολεοδομικά και κοινωνικά και να δώσω τη διάσταση της πόλης του τότε και του τώρα», λέει ο Ιωάννης Τρεβλός.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

31.8-6.9.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

Μαραθώνιος Θερινών Προβολών

Επιστρέφει για 26η χρονιά στον Θερινό Κινηματογράφο «Κωνσταντία» ο Μαραθώνιος Θερινών Προβολών 2025, που διοργανώνει το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του υφυπουργείου Πολιτισμού και το Θέατρο Ένα. Στο φετινό πρόγραμμα περιλαμβάνονται βραβευμένες ταινίες που διακρίθηκαν σε μεγάλα φεστιβάλ από όλο τον κόσμο, και δύο πολυβραβευμένα ντοκιμαντέρ. Προβολές κάθε Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή, μέχρι 7 Σεπτεμβρίου, στις 9:00 μ.μ. Επόμενες προβολές: «Crossing», 31 Αυγούστου, «Lars Is Lol» 3 Σεπτεμβρίου, «Tatami» 4 Σεπτεμβρίου, «Σκιωμένη Κλωστή» 5 Σεπτεμβρίου. Κινηματοθέατρο Κωνσταντία, Σόλωνος Μιχαηλίδη 15, Παλλουριώτισσα. **Πληροφορίες** www.theatroena.com.cy | cypruscinemaoffice.cy

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Εις μνήμη Μίκη Θεοδωράκη

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εκατό ετών από τη γέννηση του εμβληματικού Έλληνα συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη (1925-2025), η Κυπριακή Ακαδημία Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών και το Πανεπιστήμιο Λεμεσού, με τη στήριξη του Δήμου Λεμεσού, διοργανώνουν τριήμερο αφιέρωμα εις μνήμην του, από τις 2 έως τις 4 Σεπτεμβρίου 2025. Στις 2 Σεπτεμβρίου συναυλία Κλασικής Μουσικής με έργα κλασικής μουσικής του Μίκη Θεοδωράκη. Συμμετέχουν: Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Λεμεσού, Θεόδωρος Κερκέζος (σαξόφωνο), Ανδρέας Κερκέζος (βιολί), Ματίνα Βελιμαχίτη (σοπράνο), Νίκος Πίττας (βιολί), Μανώλης Νεοφύτου (πιάνο). Στις 3 Σεπτεμβρίου 2025, έντεχνη Συναυλία «Ο Μίκης που αγαπήσαμε» με αγαπημένα έντεχνα και λαϊκά τραγούδια του μουσικοσυνθέτη. Συμμε-

τέχουν: Λαϊκή Ορχήστρα Χρίστου Αλεξάνδρου, Δώρος Δημοσθένους (τραγούδι), Αννίτα Κωνσταντίνου (τραγούδι). Συναυλίες στο Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού, ώρα έναρξης 8:30 μ.μ. Στις 4 Σεπτεμβρίου, στις 7:00 μ.μ. Επιστημονικό Συνέδριο στο Ιστορικό Αρχείο Λεμεσού με θέμα: «Το έργο, οι ιδέες και η παρακαταθήκη του Μίκη Θεοδωράκη μέσα από τη βιβλιογραφία και τα δημοσιεύματα για τη ζωή και τη δράση του», Ομιλητές: Μίμης Σοφοκλέους διευθυντής του Παττίχειου Δημοτικού Μουσείου, Ιστορικού Αρχείου και Κέντρου Μελετών Λεμεσού, Αστέρης Κούτουλας φιλόλογος, σκηνοθέτης και παραγωγός ντοκιμαντέρ, που αφορούν την ζωή και το έργο του Μίκη Θεοδωράκη, Μάριος Ιωάννου Ηλία συνθέτης. **Είσοδος ελεύθερη με προκράτηση στο Ticketmaster.cy**

ΕΚΘΕΣΗ

«ΟΥ-ΤΟΠΙΑ» της Ερη Παπαδοπούλου

Στην Γκαλερί Κυπριακή Γωνιά στη Λάρνακα παρουσιάζεται η έκθεση ζωγραφικής της Έρη Παπαδοπούλου με τίτλο «ΟΥ-ΤΟΠΙΑ». Η ζωγράφος σημειώνει πως σε αυτό το έργο, διερευνά τη σύνθετη σχέση ανάμεσα στον τόπο, τη μνήμη και την ταυτότητα. Αντλώντας από τοπία τόσο πραγματικά όσο και φανταστικά, αντλεί ίχνη μέσα από τον τρόπο με τον οποίο τα φυσικά ή αστικά περιβάλλοντα διαμορφώνουν την ανθρώπινη εμπειρία και αντανακλούν την αόρατη αρχιτεκτονική της μνήμης. «Το έργο μου» λέει, «αποσκοπεί στην απόδοση ενός μη πραγματικού τόπου, μέσω της ατμόσφαιρας και του συναισθήματος που

αυτός φέρει. [...] Μέσα από αυτή τη σειρά, επιδιώκω να προκαλέσω όχι απλώς εικόνες φυσικών τόπων, αλλά ψυχολογικά τοπία που μιλούν για το ανήκειν, την απουσία και τον περιπλοκό διάλογο ανάμεσα στον άνθρωπο και τον κόσμο που το περιβάλλει». Η Έρη Παπαδοπούλου αποφοίτησε από τη Σχολή Καλών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Το έργο της γεφυρώνει παραδοσιακές και σύγχρονες προσεγγίσεις, ενσωματώνοντας τόσο αφηρημένα όσο και ρεαλιστικά στοιχεία. Γκαλερί Κυπριακή Γωνιά, Σταδίου 45, Λάρνακα. Διάρκεια έως 13 Σεπτεμβρίου. **Πληροφορίες** www.gallerykypriakigonia.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Avli Sessions»

Το Avli Sessions είναι μια καινούργια σειρά υπαίθριων συναυλιών σε παραδοσιακές αυλές. Στόχος του, σε κάθε δρώμενο, ο χώρος να γίνεται σκηνή και το κοινό συνοδοιπόρος σε μια εμπειρία που ενώνει μουσική και κυπριακή φιλοξενία. Η πρώτη συνάντηση φιλοξενείται στο Vavla Rustic Retreat, ένα παραδοσιακό κυπριακό σπίτι στην καρδιά του χωριού Βάβλα. Η πετρόκτιστη αυλή του ανοίγει για να υποδεχτεί την Eleni Era, τραγουδοποιό και performer, για μια μοναδική ζωντανή εμφάνιση. Θα έχουμε την ευκαιρία να απολαύσουμε ένα ατμοσφαιρικό σετ με ένα Bosendorfer πιάνο με ουρά. Η Eleni Era έχει έδρα της το Βερολίνο τα τελευταία 17 χρόνια. Έχει κυκλοφορήσει τους δίσκους Rise Love (2019) και Younger Heart (2021) και έχει κάνει εμφανίσεις σε διάφορες χώρες της Ευρώπης. Είναι πιανίστρια, τραγουδίστρια και τραγουδοποιός και μέχρι πρόσφατα ήταν η μαέστρος της χορωδίας νεαρών κοριτσιών του Βερολίνου. Τα Avli Sessions μας καλεί να ζήσουμε μια μουσική εμπειρία αλλιώς, σε μια υπέροχη εσωτερική αυλή με τραγούδι, κρασί και ωραία συντροφιά. Ώρα προσέλευσης 7:30 μ.μ. **Πληροφορίες και κρατήσεις:** vavlavibes@gmail.com | τηλέφωνο 99495431

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Σύγχρονη Κυπριακή Μουσική Δωματίου

Συναυλία σύγχρονης μουσικής με το κουαρτέτο εγχόρδων Tratsik String Quartet. Πέντε νέοι, ταλαντούχοι Κύπριοι συνθέτες, γράφουν έργα βασισμένα στην παραδοσιακή μουσική της Κύπρου. Τα έργα αυτά, εάν και έχουν εμφανή την επιρροή της παραδοσιακής μουσικής, είναι γραμμένα χρησιμοποιώντας τεχνικές της σύγχρονης «κλασικής» μουσικής. Μια συναυλία που έχει ως στόχο να προωθήσει την σύγχρονη κυπριακή δημιουργία και να συστήσει στο κοινό τον θαυμαστό κόσμο της σύγχρονης μουσικής, στις διάφορες εκφάνσεις της, αντλώντας όμως υλικό από την πλούσια παράδοση του τόπου μας. Συντελεστές: Γιώργος Χατζηγεωργίου και Σπύρος Σπύρου, βιολί, Νικόλας Ευθυμίου, βιόλα, Δώρος Ζήσιμος, βιολόντσello, Αλέξανδρος Ντάρνα, Άντης Σκορδής, Απόλλωνας Καλαμίνιος, Άρης Αντωνιάδης, Δημήτρης Τσούκας, συνθέσεις. **Συναυλίες: Κελλάκι, 5 Σεπτεμβρίου, στη Σαλαμίου, 6 Σεπτεμβρίου και στην Παναγιά 7 Σεπτεμβρίου.**

ΜΟΥΣΙΚΗ /ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ

Εκδηλώσεις Πολιτιστικού Κέντρου «Μιχάλης Πιερχής»

Το Πολιτιστικό Κέντρο «Μιχάλης Πιερχής» του Πανεπιστημίου Κύπρου ανοίγει τις πόρτες του και πάλι από τις 3 Σεπτεμβρίου έως τις 10 Οκτωβρίου. Πρώτη εκδήλωση την Τετάρτη 3 Σεπτεμβρίου, με τίτλο: 100 χρόνια «Κίμων» Ξυλοτύμπου. Η κληρονομιά της παράδοσης στα Κοκκινωκώρια.

Με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την ίδρυσή του, ο Γυμναστικός Σύλλογος «Κίμων» Ξυλοτύμπου παρουσιάζει μια εκδήλωση αφιερωμένη στην πολιτιστική κληρονομιά των Κοκκινωκωρίων. Επόμενη εκδήλωση στις 5 Σεπτεμβρίου με το θέα-

τρο Σκιών Γιάννη Πάφου, που θα παρουσιάσει μία κλασική κωμωδία από το ρεπερτόριό του, εμπλουτισμένη με σύντομη αναφορά στην ιστορία και την εξέλιξη του θεάτρου σκιών, όπως αυτή διαμορφώθηκε στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Ο Πασχάς στέλνει τον Χατζηβάτη να ντελαλήσει ότι όποιος καταφέρει να λύσει τα αινίγματα της κόρης του, θα την πάρει για γυναίκα του. Πολιτιστικό Κέντρο «Μιχάλης Πιερχής», Πανεπιστημίου Κύπρου, οδός Αξιοθέας 7, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφωνο 22894531, culture@ucy.ac.cy**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ξέρω και ιστορία, πάμε μια βολτα;

Πολύ λόγος για τον θάνατο του Γρηγόρη Αυξεντίου τις τελευταίες ημέρες, και ενώ θα ήταν αρκετό για όποιον και όποια ενδιαφέρεται να μάθει τι έγινε στον Μαχαίρα τον Μάρτιο του 1957 και να διαμορφώσει τη δική του άποψη, να διαβάσει σχετική βιβλιογραφία, δεξιά, βρετανική, αριστερή, κεντρώα, και κάθε άλλης οπτικής, έμεινε να βλέπει ένα podcast, ενός αμαθούς ευρωβουλευτή και μετά να αναφωνεί, ορίστε η αλήθεια που μας έκρυβαν.

Φυσικά, από το εν λόγω podcast δεν θα μπορούσε κανείς να μάθει ιστορία ή τέλος πάντων τι είχε στο μυαλό του ο Γρηγόρης Αυξεντίου, να τον ώθησε να μπει στον αγώνα και να θυσιάσει εν τέλει τη ζωή του. Μπορεί σαφώς να πάρει μια ιδέα και να ξεκινήσει το δικό του ταξίδι στον συναρπαστικό κόσμο της Ιστορίας. Ένα podcast δεν φέρνει την άνοιξη και συνήθως διαρρηγγύνει ανοικτές θύρες, όπως και το podcast του Φειδία Παναγιώτου, γιατί δεν επιώθηκε και κάτι πολύ καινούργιο. Για να επιωθεί όμως κάτι πολύ καινούργιο η επιστήμη της Ιστορίας επιτάσσει ενδελεχή μελέτη των πηγών, αποστασιοποίηση από το παρόν, και αποφυγή ρητορικών ερωτημάτων, διότι το αν πολλοί το φύτεψαν και ποτέ δεν βλάστησε. Ο κ. Παναγιώτου, βέ-

βαια, ξέρει πολύ καλά πώς να ταραξεί τα νερά, προκαλώντας ιντριγκες και με ολιγόλεπτες συζητήσεις για σύνθετα θέματα να κάνει πολλούς να πιστεύουν πως είναι αυτός που επιτέλους ξεσκεπάζει σκοτεινά μυστικά, φανερώνει την αλήθεια. Δυστυχώς ζούμε στην εποχή της πανευκόλης και ρηκής πληροφόρησης, επιστρέφουμε κατά κάποιον τρόπο στο «Τάδε έφη», το οποίο ο Διαφωτισμός και οι εκπρόσωποί του πάλεψαν για να το διαλύσουν. Αφού υπάρχουν θαρραλέοι συζητητές και τολμητές πολιτικοί, βλ. Φειδίας Παναγιώτου, αυτούς να ακούμε και να πιστεύουμε. Εννοείται πως πρέπει να τους ακούμε, αλλά αν θέλουμε να βγάλουμε άκρη θα πρέπει να καταβάλλουμε συνεχώς κόπο πολύ και να ακούσουμε και άλλους/ες. Ιδίως όταν πρόκειται για ζητήματα που εκ της φύσεώς τους έχουν ένα μυστήριο, που δεν ήταν εξ αρχής ξεκάθαρα και που είναι δύσκολο να διερευνήσεις κάποιος.

Ζούμε στην εποχή που ένα βίντεο μερικών λεπτών και μία δήλωση αποκομμένη από τα συμφραζόμενα της δημιουργεί στείρες και ανούσιες συζητήσεις. Ζούμε στην εποχή που πολύ εύκολα μιλάμε για λογοκρισία, για ανελευθερία του λόγου, και ταυτόχρονα στον ωκεανό του ψηφιακού

κόσμου κυκλοφορούν χιλιάδες θεωρίες για χιλιάδες θέματα. Πρόσφατο παράδειγμα ο κατάλογος της κυπριακής συμμετοχής στην Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής. Έγινε και εκεί λόγος για λογοκρισία, ενώ το βιβλίο συνέχιζε να πωλείται –εννοείται πως η απόσυρση ήταν λάθος και κατακριτέα κίνηση, και συνιστά φάουλ κυρίως από πλευράς υπευθυνότητας, όμως λογοκρισία δεν ήταν. Όμως στη χώρα μας δεν είμαστε συνηθισμένοι στον εποικοδομητικό διάλογο, δεν έχουμε μάθει να συζητάμε και να διαφωνούμε, έχουμε συνηθίσει στο να αγωνιζόμαστε εκ των προτέρων να αποδομήσουμε τον λόγο του άλλου, γιατί έχουμε αποφασιστεί από νωρίς ότι θα διαφωνήσουμε. Πάντοτε διπολα κυριαχούν στον δημοσιο λόγο, επιστημονικό, πολιτικό, καφενειακό, Γρίβας και Μακάριος, Αριστερά και Δεξιά, Εθνικόφρονες και μη, έτσι και αλλιώς... οπότε είναι εύκολο να βρεις a priori και τα κατάλληλα λόγια.

Και σκέφτομαι, πού είναι σε αυτόν όλον τον κυκεώνα πληροφοριών, στον οποίο εμπλέκονται ιστορικοί, ιστορικοί ερευνητές, ιστοριοδίφες, λάτρεις της ιστορίας και λοιποί τα ακαδημαϊκά μας ιδρύματα, το Πανεπιστήμιο Κύπρου, η Κυπριακή Ακαδημία Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών

(αλήθεια λειτουργεί ως ανώτατο πνευματικό ίδρυμα), το Ανοικτό Πανεπιστήμιο, το ΤΕΠΑΚ, τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, να οργανώνουν μια σοβαρή συζήτηση, στην οποία θα τεθούν επί τάπητος ζητήματα που αφορούν το χθες της χώρας και που επηρεάζουν το σήμερα της και πολύ πιθανόν και το αύριο της; Και μιας και το θέμα ανέκυψε από το ελάσσον κατά την άποψή μου ζήτημα του πώς πέθανε ο Αυξεντίου (ελάσσον διότι έμεινε εντός του κρησφύγετός του και παρέδωσε πνεύμα), αν μας ενδιαφέρει τόσο πολύ αν ο Αγώνας της ΕΟΚΑ του 1955-59 ήταν χρήσιμος ή όχι ως οργανωθεί ένα συνέδριο, σοβαρό όμως και ο καθένας και η καθεμία που θέλει να μιλήσει ακολουθώντας επιστημονικούς δρόμους, ας αναμετρηθεί με τον λόγο του και την έρευνά του/της.

Κλείνοντας, αυτό που καταφέρνει στο τέλος ο κ. Παναγιώτου δεν είναι να φέρνει στο φως αλήθειες, αλλά να δημιουργεί ή να αναβιώνει σύγχρονους Πράξιμους και Βένετους και να μετατρέπει τον δημόσιο διάλογο σε ιππόδρομο. Και φυσικά να φτιάχνει σύγχρονους ήρωες και αυτό μόνο ανησυχία μου προκαλεί.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

«Έχω προτιμήσει να είμαι παρά να έχω»

Δεν μπορείς να απαντήσεις με σαφήνεια αν όσα λέει ή όσα έχει κάνει, τον καθιστούν τόσο ξεχωριστό. Αν η συγκίνηση που αναβλύζει παρακολουθώντας τον 82χρονο, σήμερα, Ελβετό οδοντίατρο Ζουλιέν Γκριβέλ οφείλεται στα λόγια ή στα έργα του. Έχει, όμως, σημασία; Το κοινό που χειροκροτούσε όρθιο μετά την προβολή του ντοκιμαντέρ «Σμιλεμένες ψυχές», στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, τον περασμένο Μάρτιο, αποθέωνε, άραγε, τον άνθρωπο ο οποίος σχεδόν για τρεις δεκαετίες (1972-1998) ερχόταν δύο φορές τον χρόνο στην Ελλάδα και φρόντιζε δωρεάν τα δόντια των χανσενικών (λεπρών) στο Νοσοκομείο Λοιμωδών Νόσων «Η Αγία Βαρβάρα», στο Αιγάλεω Αττικής; Η μήπως «αποθέωνε» το έλλειμμά μας;

Τη γενναιοδωρία μιας πράξης σωτηρίας, καθοριστικής, για βεβαρμένες ζωές; Και να μεν, στην εποχή του, έλειπαν το Διαδίκτυο και ο επικοινωνιακός πυρετός, η ακόρεστη επιθυμία του φαίνεσθαι, όμως η παρουσία του Γκριβέλ δεν άφηνε περιθώριο για αμφιβολίες: και σήμερα να επέλεγε να δράσει, πάλι «αθέατος» θα ήταν. Το βραβευμένο ντοκιμαντέρ του Σταύρου Ψυλλάκη, που προβλήθηκε χθες στο Διεθνές Φεστιβάλ Καστελλοριζού «Beyond Borders», είδα για δεύτερη φορά και διαπίστωσα ότι η εσωτερική ένταση του δυναμώνει αντί να μειώνεται. Δεν είναι μόνο η απλότητα και η αμεσότητα της αφήγησης του Γκριβέλ σε αξιοζήλευτα ελληνικά, όπου οι λέξεις σημαίνουν, δεν σπαταλώνται, είναι ακριβείς και μεστές γιατί είναι δουλεμένες με το μυαλό, την ψυχή και το βλέμμα. Είναι και ο κόσμος που αποκαλύπτει η κάμερα του σκηνοθέτη • καθόλου άγνωστος, απλώς ασυνήθιστος. Τον εγκωμιάζουμε για τα κουράγια του και ύστερα επιστρέφουμε στη ρουτίνα μας για να διηγηθούμε τη ζωή του ως μυθιστόρητο. Κατασκευάζουμε έτσι μια απόσταση ασφαλείας, αποφεύγοντας τις συγκρίσεις. «Αναρωτιέμαι πολύ συχνά για ποιο λόγο ήρθα εδώ, στην Αθήνα, στους ασθενείς, για να φτιάξω τα δόντια τους, για ποιο λόγο ήθελα να συναντήσω τον κόσμο της διαφοράς. Βέβαια, αυτός ο κόσμος της διαφοράς εντυπωσιάζει, αποσταθεροποιεί τις βεβαιότητες που νόμιζα ότι ήταν οριστικές. Πήρα το ρίσκο να μην είμαι προσεκτικός.

Νομίζω ότι η ζωή πρέπει να έχει κίνηση... Η προσοχή αποκοιμίζει τον άνθρωπο», σχολιάζει ο ίδιος στην ταινία. Φοβόταν μήπως μολυνθεί από την επαφή; «...Δεν φοβήθηκα επειδή ήξερα ότι δεν είναι μεταδοτική πολύ στους ενήλικους», απαντάει. Αλλά και πάλι. Επρόκειτο για λέπρα, κι εκείνος τους προσέγγιζε με κάθε τρόπο. Εκείνο που τους έδινε μεγάλη χαρά είναι ότι ενδιαφερόταν για τη ζωή τους. Ρωτούσε για την καταγωγή τους, για το χωριό τους, για την οικογένειά τους. Αφιέρωνε χρόνο στους ασθενείς του. «Δεν ξέρω τι σημαίνει η ευτυχία. Αλλά πέρασα με αυτούς τους ανθρώπους στιγμές αιωνιότητας. Πολύ βαθιά.

Και ακόμα περισσότερο, έχω προτιμήσει να είμαι παρά να έχω. Τι είχαν απ' τη ζωή; Εμείναν στη σκιά και όμως έμειναν όρθιοι. Μου έμαθαν το κουράγιο. Και να μη φοβόμαι τον θάνατο», λέει. Διηγείται ένα περιστατικό: Όταν ήρθε στο ιατρείο του μια γυναίκα και της έβαλε μια πετσέτα μπροστά της, όπως κάνουν πάντα οι οδοντίατροι. Εκείνη, όμως, «άρχισε να κλαίει από τη συγκίνηση επειδή της έδωσα φροντίδα». Μια τόσο απλή κίνηση ήταν για μια χανσενική ασθενή ανάσα ζωής. Ο Γκριβέλ, όπως τονίζει, δεν ήταν μόνος. Είχε γύρω του νοσηλεύτριες και άλλους γιατρούς που με υπαπάνθρωπος έκαναν το ανοίκειο οικείο. Δεν ήταν ήρωες. Ήταν άνθρωποι που άπλωναν το χέρι για να δώσουν αλλά και, μακροπρόθεσμα, να πάρουν οι ίδιοι κουράγιο. Και αυτή η χειρονομία φτιάχνει δεσμούς ακατάλυτους.

Ενα «Παραμύθι»,
χιλιάδες μυστικά

Ο έρωτας πίσω από τις λέξεις της Πηνελόπης Δέλτα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Συζητήσαμε με την ιστορικό Ιωάννα Πετροπούλου για το εκτενές επίμετρο –αυτοτελή μονογραφία στην πραγματικότητα– που συνοδεύει την έκδοση του εμβληματικού βιβλίου της Π. Σ. Δέλτα «Παραμύθι χωρίς όνομα» (ΠΕΚ, 2025). Η Πετροπούλου τεκμηριώνει στενές συνδέσεις ανάμεσα στο ιδιωτικό και το δημόσιο· μέσα από το κλασικό «Παραμύθι», που πρωτοκυκλοφόρησε το 1910, διέρχεται ο μεγάλος, τραγικός έρωτάς της με τον Ιωνα Δραγούμη, αλλά και σημαντικά πολιτικοκοινωνικά ρεύματα της εποχής, με πρώτο και καλύτερο τον δημοτικισμό.

– Γιατί «χωρίς όνομα» αυτό το «Παραμύθι»;

– Η Δέλτα δεν θέλει να αποκαλύψει ποιος είναι το βασιλόπουλο, ο πρωταγωνιστής του βιβλίου. Οι άλλοι ήρωες έχουν όνομα, αυτός έχει μόνο τον τίτλο! Το ίδιο συμβαίνει και με τον βαγκνερικό Δονγκριν: έχει όλα τα στοιχεία του ήρωα-ιππότη, χωρίς όμως όνομα. Κατά τα λοιπά, το κείμενο είναι γεμάτο «σήματα Mors» προς τον Ιωνα, «τον Νεοέλληνα που θα έσωζε τον τόπο».

– «Είναι» λοιπόν ο Ιων το βασιλόπουλο;

– Άλλοι λένε ότι είναι ο Βενιζέλος, άλλοι ότι δεν ξέρουμε. Η Δέλτα όμως το εκφράζει πολύ καθαρά στις «Αναμνήσεις» της και κάθε

«Θέλησα να δείξω πώς αυτή η γυναίκα έκανε τη στροφή», λέει στην «Κ» η Ιωάννα Πετροπούλου. «Πώς μεταρρώθηκε από την κυρία Δέλτα, φιλόκληρο, κόρη Μπενάκη, σε μια μεγάλη συγγραφέα του 20ού αιώνα».

Το «βασιλόπουλο» με τα «ονειροφορτωμένα μάτια», ο «Νεοέλληνας που θα έσωζε τον τόπο» ήταν ο Ιων Δραγούμης.

συζήτηση περί αυτού περιττεύει. «Προείδατε τον Βενιζέλο», της είπε χρόνια αργότερα ο Δελημούζος. «Δεν είχα προείδει τον Βενιζέλο, που δεν γνώριζα. Άλλον και άλλου δρόμο είχα νοσταλγήσει».

– Μιλάς για τα «ονειροφορτωμένα μάτια»...

– Φτιάχνει υπέροχες δικές της λέξεις για να περιγράψει το Βασι-

λόπουλο. Φυσικά, αυτά είναι τα μάτια του Ιωνα.

– Ποιες συνομιλίες της Δέλτα καταγράφονται έμμεσα στο «Παραμύθι»;

– Η Δέλτα, όπως για πρώτη φορά τεκμηριώνω, δούλεψε με τα κατάλοιπα του Παύλου Μελά, ένα πολεμικό οδοιπορικό προς τον θάνατο, μεστό αγάπης για τη φύση και τη Μακεδονία. Μεταπλάθει σημαντικά στοιχεία και τα χρησιμοποιεί σε καίριες στιγμές του «Παραμυθιού», π.χ. τη σκηνή του θανάτου του Μελά. Δίνει αισιόδοξη προοπτική σε αυτό το ζοφερό υπόστρωμα.

– Διαβάζοντας το επίμετρο κλονίζεται η πεποίθηση ότι πρόκειται για παιδικό βιβλίο.

– Αυτό είπε και ο Στέφανος Δέλτας, ο πρώτος αναγνώστης. Μέχρι και ο Γεώργιος Σκληρός μπορεί, όπως δείχνω, να ασκεί επιρροή. Ο ποντιακός καταγωγής μαρξιστής δημοσιεύει κείμενα στον «Νουμά»· εκδίδει «Το κοινωνικόν μας ζήτημα». Η Δέλτα, συνδρομήτρια και χορηγός του «Νουμά» κατά την παραμονή της στη Φρανκφούρτη, όπου γράφει το «Παραμύθι», βοηθάει τον «Νουμά» παρότι διαφωνεί με τον σοσιαλιστικό προσανατολισμό του. Από τη στιγμή που ο Παύλος Ζάννας φέρνει στο φως με τελειομανία και αφοσίωση τα κείμενα της γιαγιάς του, της Πηνελόπης – τις «Αναμνήσεις», τα αυτοαναφορικά κείμενά της, που δεν

«Τη γνωρίζαμε ως την κυρία της καλής κοινωνίας που, εμπνευσμένη από την εθνική ιδέα, με την καλλιέργεια και το ταλέντο της, λέει παραμύθια στα παιδιά. Σιγά σιγά φωτίζεται το άλλο ημισφαίριο», λέει για την Πηνελόπη Δέλτα η ιστορικός Ιωάννα Πετροπούλου.

είχαν εκδοθεί στον καιρό τους, ούτε ήταν προς έκδοση· από τη στιγμή που ο γιος του Αλέκος εκδίδει τις «Ρωμιοπούλες»· από τη στιγμή που εμείς, οι φερέλιπδες ερευνητές, έχουμε στα χέρια μας αυτό το τεράστιο υλικό, έχει ανοίξει ο δρόμος προς το αφανές ημισφαίριο της Δέλτα. Τη γνωρίζαμε ως την καλή γιαγιά, την κυρία της καλής κοινωνίας που, εμπνευσμένη από την εθνική ιδέα, με την καλλιέργεια και το ταλέντο της, λέει παραμύθια στα παιδιά. Αυτό δεν ανταποκρίνεται πλέον στην πραγματικότητα. Σιγά σιγά (ακόμη δεν τα είδαμε όλα!) φωτίζεται το άλλο ημισφαίριο. Η υψηλή ποιότητα αυτοανάλυσης («Ρωμιοπούλες», αυτοαναφορικά κείμενα) δείχνει ότι πρόκειται για μεγάλη συγγραφέα· τσακίζει τις ταμπέλες. Τι πλούσιο υλικό του εγώ! Και δεν έχουμε μια στιβα-

ρή ψυχαναλυτική μελέτη γι' αυτή! Θέλησα να δείξω πώς αυτή η γυναίκα έκανε τη στροφή. Πώς μεταρρώθηκε από την κυρία Δέλτα, φιλόκληρο, κόρη Μπενάκη, με πολλά ταλέντα, σε μια μεγάλη συγγραφέα του 20ού αιώνα. Ετσι το διατυπώνει η ίδια: «Και τότε άρχισα να γράφω». Φθάνει όμως στην ακραία απελπισία για να το πει.

– Πώς έγινε δεκτό το «Παραμύθι» στην εποχή του;

– Οι δημοτικιστές του άνοιξαν την καρδιά και την πόρτα τους. Η Δέλτα ήταν και λίγο σαν να έδινε εξετάσεις. Ηθελε τον έπαινο. Υπάρχουν εδώ στοιχεία αγωνιστικότητας· είναι στρατευμένη· το έργο αυτό είναι «παιδί» του μαχητικού δημοτικισμού.

– Στη μελέτη σου δείχνεις πώς

αυτή η γυναίκα που την τριγύριζαν σε ψυχιάτρους και κλινικές, που έκανε πολλές απόπειρες αυτοκτονίας, κατάφερε να ζήσει χάρη στη συγγραφή.

– Αυτό την έσωσε. Πραγματοποίησε τον εαυτό της γράφοντας. Δεν πρόκειται για την ανία, το spleen μιας γυναίκας της εύπορης τάξης κατά την πρώτη βιομηχανική περίοδο. Αρχισε να γράφει γιατί ζούσε με πάρα πολύ μεγάλη οξύτητα την ίδια την ψυχή της.

– Μου κάνει εντύπωση που οι φεμινιστικές σπουδές στην Ελλάδα δεν ασχολήθηκαν μαζί της.

– Ο πρώτος που το είπε αυτό ήταν ο Αγγελος Δεληβοριάς! Νομίζω ότι από δω και στο εξής θα ασχοληθούν. Είναι ωρμη η συνθήκη. Χαίρομαι αν έχωβάλει ένα λιθαράκι προς αυτή την κατεύθυνση.

Η ALPHA BANK ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΝΑΤΑΛΙΑ
Δραγούμη

ΦΑΝΗΣ
Μουρατίδης

ΦΑΙΗ
Ξυλά

ΒΑΣΙΛΗΣ
Κούκουρας

2:22

A GHOST STORY
του Danny Robins
αστυνομικός Α ΓΙΩΡΓΟΣ Ζαφειρόπουλος

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ:
26 - 27 - 28
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ:
30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
1η & 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:
ticketmaster.cy | ACS | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΣΚΑΡΑΚΗ

«**Πρόκειται** για τον δημοφιλή κινηματογράφο εμπορικού προσανατολισμού, που διαφοροποιόταν από εκείνον των καλλιτεχνικών αξιώσεων». Η Ορσαλία-Ελένη Κασσαβέτη μιλάει για τον νέο εμπορικό κινηματογράφο της δεκαετίας του 1980 – αντικείμενο που εξετάζει στο νέο της βιβλίο με τίτλο «Ταχύτητα και αγάπη. Ο νέος εμπορικός κινηματογράφος της δεκαετίας του 1980» (εκδ. Ασίνη).

Ποια είναι τα βασικά του στοιχεία; Αν και τα πρώτα του ίχνη παρατηρούνται σε ταινίες όπως «Η βαλίτσα του παπά» (1978) του Ντίμη Δαδήρα, είναι την περίοδο 1980-1985 που ο νέος εμπορικός κινηματογράφος παρουσιάζει τα πιο χαρακτηριστικά του δείγματα. «Τα κύρια γνωρίσματά του», εξηγεί στην «Κ» η κ. Κασσαβέτη, «εντοπίζονται κυρίως στη συστράτευση ηθοποιών δύο διαφορετικών γενεών – από τον παλαιό ελληνικό κινηματογράφο και πρωτοεμφανιζόμενων – και στην επανεμφάνιση παλαιμάχων σκηνοθετών, όπως ο Νίκος Φώσκολος, ο Γιάννης Δαλιανίδης, ο Ερρίκος Θαλασσινός». Όπως προσθέτει, σημαντικό ρόλο «παιζει επίσης η επικαιροποίηση παλαιότερων θεματικών, η επανεμφάνιση συγκεκριμένων «τύπων» και η συχνά δεξιοστροφική πολιτική κριτική». Ο κοινωνικός προβληματισμός δίνει το «παρών» αλλά πιο επιδερμικά, συχνά ενταγμένος σε κωμικό ή επιθεωρησιακό πλαίσιο.

Η καθηγήτρια - σύμβουλος στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και επιμελήτρια τεκμηρίωσης στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και στο Filmography είχε ήδη εξετάσει ένα σημαντικό μέρος του ελληνικού εμπορικού κινηματογράφου του '80 κατά τη διάρκεια της διδακτορικής της έρευνας. «Η εστίαση στην τοπική βιντεοπαραγωγή δεν μου άφησε ιδιαίτερα περιθώρια για μια πιο συστηματική έρευνά του στο πεδίο της παραγωγής, των ειδών και της πρόσληψής τους», λέει η συγγραφέας. Με τον καιρό, διαπίστωσε ότι δεν υπήρχε μια συστηματοποιημένη, μεθοδική και οργανωμένη γνώση για αυτό το είδος του κινηματογράφου. «Ήταν αναγκαία μια τέτοια μελέτη».

Οι κυρίαρχοι

Οι ηθοποιοί που έλαμψαν κατά τη διάρκεια της μεγάλης ακμής του ελληνικού εμπορικού κινηματογράφου της εποχής «έχουν αποτυπωθεί στη συλλογική μνήμη: πρόκειται για επαγγελματίες από διαφορετικές γενιές και «σχολές», σημειώνει η κ. Κασσαβέτη. Για παράδειγμα, οι Σωτήρης Μουστάκας, Στάθης Ψάλτης, Πάνος Μιχαλόπουλος, Σταμάτης Γαρδέλης, Βίνα Αοίκη, Καίτη Φίνο, Χρήστος Κάλλουσι, Διονύσης Ξανθός, τα αδέρφια Στέβ και Τέτα Ντούζου. Ανάμεσά τους βρίσκουμε τους Νίκο Ρίζο, Γιάννη Γκιωνάκη, Ρένα Βλαχοπούλου, Κώστα

Χατζηχρήστο, Μίμη Φωτόπουλο, Κώστα Βουτσά, Αλέκο Τζαντάκο, Αντώνη Παπαδόπουλο, Κατερίνα Γιουλάκη, Θάνο Παπαδόπουλο ή και συναδέλφους τους, όπως ο Μιχάλης Μόσιος (Ταμτάκος) που εμφανίστηκαν στο τέλος της δεκαετίας του 1970 και έλαβαν μέρος σε λίγα φιλμ για να αναδειχθούν ως αναγνωρίσιμοι και τυποποιημένοι χαρακτήρες στην ελληνική βιντεοπαραγωγή.

«Και βέβαια, ας μην ξεχνάμε και ιδιαίζουσες περιπτώσεις, όπως ο Κώστας Τσάκωνας. Ως προς τους σκηνοθέτες, σίγουρα ο Γιάννης Δαλιανίδης ήταν ένας από τους πιο δημοφιλείς της δεκαετίας και η επιτυχία του συνδεόταν κυρίως με την επικαιροποίηση μιας παλαιότερης θεματικής (παραβατική νεολαία) που τον είχε απασχολήσει στη δεκαετία του 1960, αλλά και τον μετασχηματισμό

που επιχείρησε στο μιούζικαλ, όπου προηγουμένως διέπρεψε, που οδήγησε σε «μουσικές κωμωδίες», τονίζει η κ. Κασσαβέτη. Και συμπληρώνει: «Από την άλλη πλευρά, ο Ομηρος Ευστρατιάδης σκηνοθέτησε κυρίως κωμωδίες σε σενάρια του αδελφού του Γιάννη Σκλάβου και, κυριολεκτικά, δεν άφησε θεματική που να μην την επεξεργαστεί κινηματογραφικά και να τη σχολιάσει» υπεν-

Ορσαλία-Ελένη Κασσαβέτη, καθηγήτρια - σύμβουλος στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και επιμελήτρια τεκμηρίωσης στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και στο Filmography

Ρόδα, τσάντα και βιντεοκασέτα

Μια εποχή που άφησε το στίγμα της στην ιστορία της εγχώριας παραγωγής αναβιώνει μέσα από το βιβλίο «Ταχύτητα και αγάπη, ο νέος εμπορικός κινηματογράφος της δεκαετίας του 1980».

ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ - ΣΤΙΓΜΑΤΩΝ ΒΑΣΙΛΗ ΣΚΑΡΑΚΗ

Επάνω, ο Πάνος Μιχαλόπουλος στην ταινία «Η στροφή» (1982) του Γιάννη Δαλιανίδη. Συμπρωταγωνιστούσαν οι Σοφία Αλιμπέρτη, Λία Ρακά, Νίκος Παπαδόπουλος, μέλη μιας ανερχόμενης τότε γενιάς ηθοποιών. Από το προσκήπτήριο του νέου εμπορικού κινηματογράφου, βεβαίως, δεν έλειψε η παλιά φρουρά, όπως η Ρένα Βλαχοπούλου, που πρωταγωνίστησε στο φιλμ «Σιδηρά κυρία» (1983), μια παραγωγή της «Θύρας 7», βγαίνει στις αίθουσες η ομώνυμη ταινία, σε σκηνοθεσία Νίκου Φώσκολου, με πρωταγωνιστή τον Χρήστο Κάλοου (στο κέντρο). Ο Σωτήρης Μουστάκας στο φιλμ των Ομηρου Ευστρατιάδη - Γιάννη Σκλάβου «Νονά εναντίον μαφιόζου» (δεξιά) υποδύθηκε και τη «Νονά» αλλά και τον ντετέκτιβ «Θηοσά Δοξαπατήρη». Στην ένθετη φωτογραφία, ο Νίκος Παπαναστασίου.

θυμίζω ενδεικτικά το φιλμ «Ρόδα, τσάντα και κοπάνα» (1982) και τα σίκουέλ του, την τοπική εκδοχή του Ιππότη της Ασφάλτου, τους Πόντιους κ.ά.». Άλλα ονόματα που συναντούμε εκείνο το διάστημα είναι ο σεναριογράφος Γιώργος Λαζαρίδης και ο σεναριογράφος Γιώργος Μυλωνάς, η Greca Film του Κρητικού παραγωγού Μιχάλη Λεφάκη, ενώ μεγάλο μερίδιο σε παραγωγές έχουν και η Γιώργος Καραγιάννης και ΣΙΑ, αλλά και η Ευρώπη Φιλμ του Ευστρατιάδη.

Όσον αφορά τις κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές της εποχής που αντανάκλασε ο εμπορικός κινηματογράφος του '80 στις ταινίες του, αυτές ήταν πολλές. «Μέσα στα τρία πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1980, γυρίστηκαν φιλμ που αποτυπώνουν, είτε πέραν του δέοντος ηθικολογικά («Κύκλος της αλητείας») είτε μέσα από ένα παρατραβηγμένο κωμικό φίλτρο, τις αλλαγές που επεφύλασσε συνολικά το πέρασμα από τη Μεταπολίτευση στην ευμάρεια του ΠΑΣΟΚ», σχολιάζει η συγγραφέας. «Ένα ενιαίο νήμα που διασχίζει την εποχή και είναι απότοκο του ΠΕΚ, αλλά και της αιώνιας αγωνίας του νεοέλληνα να «πάσει την καλή» εντοπίζεται στην ύπαρξη των «ιστοριών επιτυχίας». Παράλληλα, οι νέοι έμφυλοι ρόλοι που καλούνται να διαδραματίσουν τα υποκείμενα μετά την τροποποίηση του οικογενειακού δικαίου και τη φεμινιστική ευαισθητοποίηση αποτυπώνονται γλαφυρά ή επιτηδευμένα, αλλά και εξόχως δραματικά, όπως στο φιλμ «Επάγγελμα γυναίκα - μια ζωή πατινί» (1985) του Ομηρου Ευστρατιάδη».

Η πτώση

Η παρακμή αυτού του κινηματογράφου δεν άργησε να έρθει. «Εάν κάποιος θεατής παρακολουθήσει προσεκτικά τις συγκεκριμένες κινηματογραφικές παραγωγές, θα διαπιστώσει ότι από το 1983 εντοπίζονται σημεία έντονης σεναριακής κόπωσης, γρήγορες και πρόχειρες διατυπώσεις, υποχώρηση των αξιών παραγωγής – πρόκειται για στοιχεία που αποδεικνύουν την κερδοσκοπική στάση παραγωγών και σκηνοθετών απέναντι στο θέαμα».

Ωστόσο, τα εμπορικά φιλμ είναι εκείνα που επέζησαν, και στον τηλεοπτικό προγραμματισμό και στη συλλογική μνήμη. «Το γιατί δεν είναι πάντα αυτονόητο, αλλά περικλείει απαντήσεις συναισθηματικής φύσης», εξηγεί η κ. Κασσαβέτη. «Τα βλέπουμε και τα ξαναβλέπουμε, αφενός, γιατί μας προσφέρουν σχεδόν αβίαστα έναν υψηλό βαθμό «εθνογραφικότητας». Αφετέρου, δημιουργούν έναν συναισθηματικό «τόπο» μέσα στον οποίο αισθανόμαστε ασφαλεία, όντας μετέωροι στον απρόβλεπτο μετακαπιταλιστικό νεοφιλελεύθερο κόσμο και στη ρευστότητα και αστάθεια που προτείνει».

Νοσταλγία

Το βιβλίο «Ταχύτητα και αγάπη, ο νέος εμπορικός κινηματογράφος της δεκαετίας του 1980» της Ορσαλίας-Ελένης Κασσαβέτη παρουσιάζει μια εποχή την οποία πολλοί απαρνούν, αλλά επίσης πολλοί συχνά νοσταλγούν.

ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Το μακρύ ταξίδι του καλοκαιριού συνεχίζεται

Τη συναυλία του Διονύση Σαββόπουλου στη Μαλακάσα. Την εμφάνιση του Γιώργου Λούκου στο Φεστιβάλ Αθηνών. Τους Δράκους της Μνουςκίν, επίσης. Θα κρατούσα ακόμη τη συζήτηση για την Ευρώπη και τη Δύση που προκάλεσε η παράσταση του Ουαζντί Μουαουάντ στην Επίδαυρο. Τις ουρές έξω από τα θερινά σινεμά και τις παραστάσεις που ζωντάνεψαν μικρούς και μεγάλους αρχαιολογικούς χώρους σε όλη την επικράτεια. Μπορεί η διάρκεια ζωής τους να ήταν μικρή, αλλά όπως λέει και μια φίλη, δεν χρειάζεται να τα βρίσκουμε όλα παντού και για πάντα. Φαγωθήκαμε με την Πορτάρα και συζητήσαμε για την «Τελειότητα» που κυνηγάει, τελικά, κάθε γενιά και τρώει

τα μούτρα της. Θα μας λείψουν ο Βασίλης Παπαβασιλείου, ο Μπομπ Γουίλσον, η Σοφία Σεϊρήν.

Πριν φύγω στα μέσα της εβδομάδας για το Καστελλόριζο και το φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, είδα μέσα από το σάιτ της «Κ» την ταινία του Τίμωνα Κουμάση «Το βράδυ υποχωρεί», που παρουσιάστηκε και στις υπαίθριες προβολές της Μεγίστης. Μέσα σε 70 λεπτά περνάει από μπροστά μας η ζωή του φημισμένου γλύπτη Μέμου Μακρή και της συζύγου του και εικαστικού Ζιζής Μακρή, και η συνάντησή τους με την ιστορία του 20ού αιώνα, τα τραύματα και τις ματαιώσεις. Από την κατοχή στην Ελλάδα, στο μεταπολεμικό Παρίσι και στην κομμουνιστική Ουγγαρία. Η δόξα και η διάψευση.

Η Πορτάρα της Νάφου έγινε το μίλον της Ερίδος αυτού του καλοκαιριού.

Το ντοκιμαντέρ γεννάει σκέψεις και συνειρμούς για τη στρατευμένη τέχνη σε μια εποχή που εκτυλίσσονται παράλληλα δύο διακριτά φαινόμενα πολιτισμικού τραμπουκισμού: από τη μία πλευρά, ο πρόεδρος της Αμερικής, της χώρας που είναι συνυφασμένη με τη δυτική φιλελεύθερη δημοκρατία, προσπαθεί να ελέγξει τι δείχνουν και τι λένε τα κρατικά μουσεία και οι πινακοθήκες της χώρας του ενώπιε και της επετείου των 250 ετών από την αμερικανική ανεξαρτησία του 1776. Από την άλλη, αριστερόστροφες ομάδες και κινήματα τύπου BDS μποϊκοτάρουν καλλιτέχνες και δημιουργούς στο όνομα του παλαιστινιτικού λαού. Οι μποϊκοτέρ, όμως, δεν έχουν βάθος. Ακυρώνουν μέ-

σα από τα σόσιαλ τους κάποιον ή κάτι με το οποίο (νομίζουν ότι) διαφωνούν εκείνη τη στιγμή. Ξαν το ζευγάρι της «Τελειότητας» του Βιντσέντζο Λατρόνικο, που συμπάσχει με τους μετανάστες μέσα από το Διαδίκτυο, επιφανειακά.

Το ντοκιμαντέρ του Κουλιμάση δείχνει ότι τότε, τουλάχιστον, υπήρχε μια πρόταση ζωής, ένα άλλο σύστημα που ήταν μεν ουτοπικό αλλά υπήρχε. Τώρα η στρατευση μοιάζει με παβλοφικό αντανακλαστικό, κόβουμε ό,τι μοιάζει ασφαλίνο χωρίς να το δούμε πραγματικά και να το εξετάσουμε ή να δούμε τις συνθήκες. Αντίστοιχα και με τους Ρώσους καλλιτέχνες νωρίτερα. Ή μήπως τότε ήταν το «καλό» μποϊκοτάζ; Εκεί, κολλάω.

Ο «Απρίλης φονιάς»
είναι το δεύτερο μυθιστόρημα της θρυλικής σειράς Factory Novels.

Το ταξίδι του Ντέρεκ Ρέιμοντ στον λαβύρινθο της βίας και της ψυχικής φθοράς, που προκαλεί η συνεχής επαφή με το σκοτάδι, συνιστά τη «γέννηση» του βρετανικού νουάρ.

DEREK RAYMOND
Απρίλης φονιάς
μτφρ.: Ολγα Καρυώτη
εκδ. Ερμα, 2025, σελ. 288

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Ο Ντέρεκ Ρέιμοντ είναι ένας εθιστικός συγγραφέας, όχι επειδή γράφει αστυνομικά, αλλά επειδή είναι ο Ντέρεκ Ρέιμοντ. Ο «Απρίλης φονιάς» («The Devil's Home on Leave», 1985) είναι το τρίτο του βιβλίο που κυκλοφορεί από το Ερμα. Ο Ντέρεκ Ρέιμοντ (πραγματικό όνομα Ρόμπιν Κουκ, 1931-1994), θεμελιωτής του βρετανικού νουάρ και ένας από τους σημαντικότερους μεταπολεμικούς συγγραφείς του είδους, έζησε μια ζωή το ίδιο ταραχώδη και αντισυμβατική με τα μυθιστορήματά του, γεγονός που τροφοδότησε τη σκοτεινή και ωμή γραφή του. Γόνος εύπορης οικογένειας, αποποιήθηκε από έφηβος την προνομιούχα καταγωγή του. Εγκατέλειψε το Κολέγιο Ιτον στα δεκάξι του, άλλαξε το όνομά του για να αποστασιοποιηθεί από την οικογένειά του και επέλεξε μια μπόέμικη ζωή, ταξιδεύοντας στην Ευρώπη και κάνοντας δουλειές του ποδαριού, συχνά παράνομες: εμπειρίες που του χάρισαν μια βαθιά κατανόηση του κοινωνικού περιθωρίου, της φτώχειας και της απόγνωσης, θέματα που κυριαρχούν στο έργο του.

Η καριέρα του ξεκίνησε τη δεκαετία του 1960 με το πραγματικό του όνομα, αλλά ήταν τη δεκαετία του 1980, υπό το ψευδώνυμο Ντέ-

ρεκ Ρέιμοντ, που βρήκε τη φωνή του. Τα μυθιστορήματά του χαρακτηρίζονται από έναν σκληρό, υπαρξιακό ρεαλισμό, μια γλώσσα κοφτή μα ποιητική και μια αμείλικτη ματιά στις πιο σκοτεινές πτυχές της ανθρώπινης φύσης. Αποκαλούσε το έργο του «αγγλικό νουάρ» για να το διακρίνει από το αμερικανικό hardboiled, καθώς έδινε έμφαση στην ψυχολογική βία και στην κοινωνική σήψη παρά στη δράση.

Πέθανε από καρκίνο το 1994, αφήνοντας πίσω του μια κληρονομιά που συνεχίζει να επηρεάζει τους σύγχρονους συγγραφείς

Οι ταραχές του Μπρίξτον τον Σεπτέμβριο του 1985 σημάδεψαν τη θητεία της Μάργκαρετ Θάτσερ. Εκείνη η περίοδος ήταν καθοριστική για τη συγγραφική πορεία του Ντέρεκ Ρέιμοντ και αυτή στην οποία τοποθετεί τη δράση των περισσότερων μυθιστορημάτων του, όπως και του «Απρίλη φονιά».

αστυνομικής λογοτεχνίας. Μας λέει η μεταφράστριά του βιβλίου Ολγα Καρυώτη: «Ένας αστυνομικός βρίσκει καταφύγιο στα πιο ειδικά εγκλήματα ψάχνοντας εξιλέωση για το δικό του κρίμα. Ο πόνος που τρώει τα σωθικά του γίνεται ακλόνητο πείσμα καθώς αναζητά μια κάποια δικαίωση για τους ξεχασμένους και αναλώσιμους ενός Λονδίνου που σαπίζει επικίνδυνα. Το προσωπικό κόστος μπροστά στην αποκάλυψη της αλήθειας τού είναι απολύτως αδιάφορο. Ο Ντέρεκ Ρέιμοντ χτίζει το νουάρ κρεσέντο του μεθοδικά προχωρώντας από το “Πέ-

θανε με τα μάτια ανοικτά” στο δεύτερο μυθιστόρημα της θρυλικής σειράς Factory Novels, τον “Απρίλη φονιά”, και προ(σ)καλεί τον αναγνώστη –και το εκδοτικό κατεστημένο της εποχής του– σε έναν ακόμη ανατριχιαστικό εφιάλτη που εκτυλίσσεται στο υπογάστριο μιας πρώην αυτοκρατορίας».

Ερευνώντας τη φρικτή δολοφονία ενός άνδρα, από τους παράδρομους ενός παραγκιακού Λονδίνου μέχρι έναν κόσμο κατασκόπων, προδοτών και κυβερνητικής διαφθοράς, ο ανθυπαστυνόμος –έναν σκληρός, δίκαιος,

αντισυμβατικός άνθρωπος ήδη στα όρια της ψυχικής κατάρρευσης, που δουλεύει του είναι να κοιτάζει κατάματα την άβυσσο της ανθρώπινης φύσης– βυθίζεται σε έναν λαβύρινθο ηθικής αμφιβολίας, όπου τα όρια μεταξύ δικαίου και αδικού, θύματος και θύτη, θολώνουν. Ο Ρέιμοντ χρησιμοποιεί την πλοκή σαν όχημα για να εξερευνήσει τη φύση του κακού, την κληρονομιά της βίας και την ψυχική φθορά που προκαλεί η συνεχής επαφή με το σκοτάδι. Η γλώσσα, αναγνωρίσιμη στους φαν, είναι ωμή, βίαιη, παράφορη και ταυτόχρονα λυρική. Ένα από τα κορυφαία έργα του Ρέιμοντ –κράμα Τσάντλερ, Σιμενόν, Χάμετ, Καμί, Σελίν...–, είναι ένα σκοτεινό, απαιτητικό αλλά και βαθιά ανθρώπινο αριστούργημα. Η εμπειρία της ανάγνωσης των Factory Novels είναι σωματική.

Πριν από τον «Απρίλη φονιά», είχαν προηγηθεί το «Πέθανε με τα μάτια ανοικτά» (μτφρ. Βίκυ Λιακοπούλου, 2022 - «He Died with His Eyes Open», 1984) και το «Ήμουν η Ντόρα Σουάρεζ» (μτφρ. Ολγα Καρυώτη, 2023 - «I Was Dora Suarez», 1990). Έτσι, απομένουν άλλα δύο για να έχουμε όλα τα μυθικά Factory Novels στα χέρια μας: «How the Dead Live» (1986) και «Dead Man Upright» (1993), με ήρωα τον ίδιο πάντα ανώνυμο ανθυπαστυνόμο του Τμήματος Ανεξιχνίαστων Υποθέσεων (A14) του Λονδίνου, στον οποίο ανατίθενται χαμένες υποθέσεις επίσης ανώνυμων «μικρών» ανθρώπων.

στον παράδεισο έχω
σημαδέψει ένα νησί.

Οδυσσέας Ελύτης / Το Μονόγραμμα

Almyra Boutique Hotel, Πάφος

isnotgallery **ΑΛΜΥΡΑ**

Sponsors

POLAKIS SARRIS + CO LLC

Media Partner

LOVE 106.7 FM 98.1 & 105.7

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Δεκάδες βιβλία. Μηδέν βάρος στις αποσκευές

Read
ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

KOINOTIKO KYPIO ΛΩΝ

Deloitte.

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

CHRISTO AND JEANNE-CLAUDE FOUNDATION

ΠΑΡΙΣΙ
Κρίστο

Το Παρίσι θα τιμήσει την 40ή επέτειο από την εγκατάσταση στην Pont Neuf του ζεύγους Κρίστο και Ζαν-Κλοντ με μια νέα υπαίθρια έκθεση στις όχθες του Σηκουάνα. Το 1975, ο Κρίστο και η Ζαν-Κλοντ είχαν ντύσει την ιστορική γέφυρα με ύφασμα, συνεχίζοντας τις συμβολικές παρεμβάσεις τους. Το καλοκαίρι του 2026, ο καλλιτέχνης JR θα εμπνευστεί από το καλλιτεχνικό ζεύγος και θα μεταμορφώσει για μία ακόμη φορά την Pont Neuf.

CHRISTO AND JEANNE-CLAUDE FOUNDATION

ΔΑΝΙΑ
Γιάνους λα Κουρ

Η ζωγραφική της Δανίας του 19ου αιώνα, ανεξάντλητη και χαμηλόφωνη, έχει ένα μεγάλο, διεθνές κοινό θαυμαστών. Στην πόλη Νίβο, στο νησί Σέλαν (Ζηλανδία), υπάρχει το θαυμάσιο Μουσείο (Nivaagaard Collection) που άνοιξε το 1908 βασιζόμενο στη συλλογή του Γιохάνες Χάγκε. Αυτήν την περίοδο μια νέα έκθεση φωτίζει το έργο του Δανού ζωγράφου Γιάνους λα Κουρ (Janus la Cour, 1837-1909), διάσημου για το υποβλητικά γεμάτα σιωπή τοπίο του.

CITY OF CHICAGO

ΣΙΚΑΓΟ
Στο αεροδρόμιο

Νέα αισθητική και νέες λειτουργίες θα αποκτήσει το αεροδρόμιο O'Hare του Σικάγου με την επέκταση που σχεδιάζεται και που θα ολοκληρωθεί το 2028. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 1,3 δισ. δολάρια. Οι νέες υποδομές θα δώσουν τις απαιτούμενες δυνατότητες εξυπηρέτησης στο αεροδρόμιο που υποδέχεται 80 εκατ. επιβάτες ετησίως. Το βασικό αρχιτεκτονικό γραφείο που ανέλαβε το έργο είναι οι Skidmore, Owings & Merrill (SOM).

GUGGENHEIM

ΒΕΝΕΤΙΑ
Γκούγκενχάιμ

Στη Συλλογή Πέγκι Γκούγκενχάιμ στη Βενετία παρουσιάζεται έως τις 15 Σεπτεμβρίου η ιδιαίτερη έκθεση έργων της πορτογαλικής κατalogής Γαλλίδας εικαστικού Μαρία Ελένα Βιέρια ντα Σίλβα (1908-1992), με επιμέλεια της Φλόβια Φοιτζέρι. Η έκθεση φωτίζει τον κόσμο της καλλιτέχνιδος που εμπνεύστηκε από την παράδοση της Πορτογαλίας, την υφαντική και τον κυβισμό, και έδωσε μια δική της ερμηνεία πάνω στη μοντερνιστική αντίληψη της φόρμας.

MUSÉE D'ORSAY

ΠΑΡΙΣΙ
Νέα αποκτήματα

Από τα νέα έργα ζωγραφικής που εμπλουτίζουν τις συλλογές του Μουσείου Ορσέ, προβλήθηκε πρόσφατα στους λογαριασμούς κοινωνικής δικτύωσης του μουσείου ο πίνακας «Οι ακουαρέλες» (1888) της Βελγίδας Alix d'Anethan. Βρίσκεται στην αίθουσα 69, αφιερωμένη στην ευρωπαϊκή ζωγραφική γύρω στο 1900. Η ζωγράφος είχε εγκατασταθεί στο Παρίσι τη δεκαετία του 1880 και εξέθετε στα Σαλόν. Το νέο απόκτημα ενισχύει την παρουσία γυναικών καλλιτεχνίδων.

Αναγεννήθηκε το δημαρχείο της Αμβέρσας

Από τα λαμπρότερα κτίρια της φλαμανδικής Αναγέννησης, το δημαρχείο της Αμβέρσας αποκαταστάθηκε προσφάτως διεξοδικά και κέρδισε αιώνες ζωής χάρη σε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα επαναφοράς ενός μνημείου σε καθημερινή χρήση. Το έργο αποκατάστασης υπογράφει το αρχιτεκτονικό γραφείο HUB με έδρα την Αμβέρσα και τη Γάνδη.

Εθνικό μνημείο χρίζον προστασίας ήδη από το έτος 1936, το δημαρχείο της Αμβέρσας είναι επιπλέον και μνημείο της UNESCO από το 1999. Το έργο αποκατάστασης εστίασε στην ανάδειξη της μοναδικής σε λεπτομέρεια και διάκοσμο πρόσοψης, καθώς και στον εκσυγχρονισμό των υποδομών του κτιριακού συγκροτήματος. Η κεντρική είσοδος επανήλθε στην κεντρική πλατεία (Grote Markt) και το ισόγειο τμήμα έγινε και πάλι προσβάσιμο από το κοινό.

Ο σεβασμός στην παράδοση και η ανάγκη ανανέωσης και εκσυγχρονισμού σε κτίρια με διοικητική ή άλλη χρήση είναι το μεγάλο ζητούμενο. Εκφρασά της ισχύος της πόλης της Αμβέρσας κατά τον 16ο αιώνα, το κτίριο του δημαρχείου είναι ένα τεχνικό επίτευγμα της εποχής του και ταυτόχρονα ένα καλλιτεχνικό δημιούργημα μεγάλης πνοής. Το κτίριο απέκτησε προσθήκες, κυρίως στο εσωτερικό του, κατά τον 19ο αιώνα. Όλες οι προσθήκες εκείνης της περιόδου είναι πιστές

στο αρχικό ύφος και θεωρούνται νεο-αναγεννησιακές με διακριτά βεβαίως τα υλικά και τα τεχνικά μέσα του 19ου αιώνα. Στην πρόσοψη, σημαντική ήταν η κάλυψη με στέγη της εσωτερικής αυλής. Όλες αυτές οι μεταβολές αποτελούν μάρτυρες του τρόπου με τον οποίον ο αιώνας της προόδου, ο 19ος αιώνας, αντιμετώπιζε τα μνημεία του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης.

Το σημερινό κτίριο είναι, συνεπώς, ένα παλιόμνηστο διαφορετικών αντιλήψεων και προσεγγίσεων, που παραμένουν αθόρυβες και συνδέονται όλες με τρόπο φυσικό. Αποτελεί πάντα τρανή αρχιτεκτονική επιβεβαίωση της ανόδου της φλαμανδικής κοινωνίας τον 16ο αιώνα. Η αποπεράτωση του δημαρχείου (συμβόλου γραφειοκρατικής ισχύος και εκσυγχρονισμού της εποχής) έγινε το έτος 1565. Λίγα χρόνια όμως μετά, το 1576, το κτίριο καταστράφηκε κατά την επίθεση των Ισπανών στην Αμβέρσα και στη διάρκεια της λεγόμενης Ισπανικής Οργής, η πόλη κάπη σε μεγάλο βαθμό.

Τρία χρόνια αργότερα, ωστόσο, το δημαρχείο είχε ανοικοδομηθεί. Ήταν και εκείνη η αποκατάσταση ένας άθλος, τεχνικός, οικονομικός, καλλιτεχνικός. Σήμερα, παραμένει ένα από τα ωραιότερα κτίρια της Δυτικής Ευρώπης, με πνεύμα συγγενές άλλων μεγάλων οικοδομημάτων στη διάρκεια της Αναγέννησης του Βορρά.

HUB ARCHITECTS

Κορυφαία έκφραση της Αναγέννησης με φλαμανδικές και ιταλικές επιρροές, το δημαρχείο της Αμβέρσας είναι από τα ωραιότερα κτίρια της Δυτικής Ευρώπης.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Η θρησκευτική λατρεία μέσα από τρεις διαφορετικές ματιές

Τρεις συνθέτες του 20ού αιώνα πάνω σε θρησκευτικά μουσικά σχήματα αλλοτινών εποχών – ποιο το αποτέλεσμα; Από το «Gloria» του Τζον Ράτερ (γενν. το 1943), στο «Quatre Petites Prières de St Francis d' Assise» του Φρανσίς Πουλένκ (1899-1963) και το «Chichester Psalms» του Λέοναρντ Μπέρνσταϊν (1918-1990), το άλμπουμ που κυκλοφόρησε πρόσφατα με τα τρία αυτά έργα (από τρεις συνθέτες διαφορετικών εθνικοτήτων και θρησκευτικών καταβολών) αποτυπώνει μια ποικίλη ιδιότυπη θέαση του θρησκευτικού αισθήματος σε μια εποχή όπου η θεμελιώδης αυτή υπαρξιακή συνθήκη έχει μεταβληθεί δραστικά. Το τριμερές «Gloria» είναι έρ-

γο ενός Βρετανού με προσωπική παράδοση στη φωνητική μουσική και στα χορωδιακά. Ένα δοξαστικό, όπως το θέλει και ο τίτλος του, που εκφράζει το θρησκευτικό αίσθημα αλλά μέσα από ένα κοσμικό, πιο γήινο. Ο Γάλλος Πουλένκ, πάλι, μέλος των περίφημων «Εξί» (μαζί με τους Νταριούς Μιγιό, Αρτίρ Χόνεκερ κ.ά.), είχε εντυφώσει στους Στραβίνσκι, Μπάρτοκ, Σένπεργκ, Ντεμπισί, Ραβέλ, αλλά και στον Μορίς Σεβλιέ και στην τζαζ του μιούζικχολ. Το Stabat Mater του παραμένει ένα από τα κορυφαία σύγχρονα έργα θρησκευτικής μουσικής, όπως επίσης το έργο που παρουσιάζεται εδώ, γραμμένο το 1948,

Τρία σύγχρονα θρησκευτικά έργα από την Brilliant Classics και τον Τζον Ράτερ.

για μοναστήρι όπου μόναζε ένας ανιψιός του. Όπως έλεγε ο ίδιος, όσο τον συνάρπαζε ο Άγιος Φραγκίσκος άλλο τόσο τον τρόμαζε. Τέλος, οι «Ψαλμοί του Τσίτσεστερ» του Μπέρνσταϊν είναι το ένα από τα δύο σημαντικά έργα που συνέθεσε ο πληθωρικός Εβραίος αρχιμουσικός αφότου ανέλαβε τη μουσική διεύθυνση της Φιλαρμονικής της Νέας Υόρκης κι έχοντας λίγα μόλις χρόνια πριν πίσω του την τεράστια επιτυχία του «West Side Story» (το άλλο σπουδαίο έργο που συνέθεσε εκείνη την περίοδο ήταν η Τρίτη Συμφωνία του, «Καντίσι»). Το έργο δεν άρεσε σε έναν νεαρό ανερχόμενο Αμερικανό συνθέτη, τον Τζον Ανταμς, ο οποίος έστειλε και

επιστολή στον «Λένι», για να του τονίσει πόσο παρωχημένο του είχε φανεί. (Ο Ανταμς είναι σήμερα ένας από τους σημαντικότερους εν ζωή Αμερικανούς συνθέτες και η αυτοβιογραφία του αξίζει να διαβαστεί από όλους όσοι αγαπούν αυτή τη μουσική.) Ο Μπέρνσταϊν μεγάλωσε σε ένα κοσμικό οικογενειακό περιβάλλον, όπου όμως η θρησκευτική λατρεία βίωνταν σαν μια ευχάριστη, χαρωπή εμπειρία. Το 1964, ο Καθεδρικός του Τσίτσεστερ του ανέθεσε ένα χορωδιακό έργο και ο Μπέρνσταϊν στράφηκε στους εβραϊκούς ψαλμούς, αλλά και στους ρυθμούς και στα έντονα τζαζ και λάτιν πνοχρώματα του «West Side Story».

Rutter: Gloria
Bernstein:
Chichester Psalms
Poulenc: Quatre
Petites Prières
de St. Francois D'
Assise
The Wallace
Collection
Choir of Clare
College,
Cambridge
Timothy Brown
Corydon Singers,
Matthew Best
Brilliant Classics

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΩΓΡΑΦΑΚΗ**

Ο Τζον Αλεκ Μπέικερ μέσα από τη ματιά του πετρίτη εστιάζει στην ομορφιά του φόνου. «Όταν το γεράκι βρεθεί, όλα μεταμορφώνονται, κι είναι σαν οι σπασμένοι κίονες του γκρεμισμένου ναού να ανακτούν εξάιφνης το αρχαίο τους κάλλος», γράφει. Η βία εδώ είναι αγνή· απαλλαγμένη από ηθικό πρόσημο, δεν γνωρίζει ενοχή.

Με το βλέμμα στη βία

Ο «Πετρίτης» (Δώμα, 2025/1967) του Τζον Αλεκ Μπέικερ συνίσταται στην παρατήρηση των γερακιών στο αγγλικό τοπίο. Η ματιά είναι σχεδόν μυστικιστική. Ο πετρίτης, με το θρηυτικό μένος του, ανάγεται σε αντικείμενο θαυμασμού. Κάθε επίθεση, κάθε θάνατος –μιλάμε για σχεδόν σελίδα και φόνος– παρουσιάζεται ως στιγμή απόλυτης διαύγειας. Το αίμα, το σφάγιο, η εφόρμηση από τον ουρανό δεν εμπνέουν φρίκη αλλά δέος. Το ζώο σκοτώνει από ένστικτο, από φυσική αναγκαιότητα, αλλά και με «ευσιπλαχνία». Το θήραμα γίνεται θύσια σε έναν κύκλο ζωής που έχει σκοπό και ισορροπία. Ο Μπέικερ, καθώς γίνεται το βλέμμα και η κίνηση του πετρίτη, απεκδύεται το ανθρώπινο στίγμα. Η βία εδώ είναι αγνή· απαλλαγμένη από ηθικό πρόσημο, δεν γνωρίζει ενοχή. Είναι η ίδια η μορφή της ζωής.

Αντιθέτως, στο «2666» (Αγρα, 2011/2004) του Ρομπέρτο Μπολάνιο, η βία παρουσιάζεται όχι ως φυσική, αλλά ως ιστορική και πολιτισμική. Οι εκατό δολοφονίες γυναικών στη Σάντα Τερέσα μπορεί να στοιβάζονται σε μορφή σχεδόν ιατροδικαστικού καταλόγου, αλλά ο αναγνώστης αδυνατεί να αποστρέψει το βλέμμα του. Εδώ η βία κομίζει ενοχή· δεν είναι νόμος της φύσης, αλλά καρπός κοινωνικών, οικονομικών και έμφυλων σχέσεων εξουσίας. Το ύφος και η ποιότητα της αφήγησης αναβλύζουν μοχθηρή γοητεία. Ο στίχος του Μποντλέρ που ανοίγει το βιβλίο –«Μια άσπρη φρίκη εν μέσω μιας ερήμου ανίας»– υποδηλώνει ακριβώς αυτό: η φρίκη καθίσταται αισθητικό αντίδοτο στην ανία, προσφέροντας, έστω και ενοχικά, μια νόθα εμπειρία έντασης. Η φρίκη, εδώ, είναι η στρεβλή απόληξη της ομορφιάς που ανακαλύπτει ο Μπέικερ στη φύση. Αν εκεί ο φόνος εντάσσεται στη φυσική τάξη, εδώ παραβιάζει κάθε τάξη. Η φρίκη είναι η ενοχοποιημένη εκδοχή της αισθητικής ομορφιάς του φόνου.

«Ο πόλεμος είναι θεός»

Στον «Ματωμένο μεσημβρινό» (Gutenberg, 2024/1985) του Κόρμακ Μακάρθι η βία αποκτά σκοτεινότερες συνδηλώσεις. Ο Δικαστής Χόλντεν, μια πληθωρική φιγούρα πολεμιστή φιλοσόφου –νοσηρά ερεθιστική παραλλαγή του πλατωνικού φιλόσοφου βασιλιά– διατείνεται πως ο πόλεμος

είναι θεός· όχι επειδή οι άνθρωποι επιδίδονται παθιασμένα στις ατέρμονες εκφάνσεις του, αλλά γιατί η ίδια η ύπαρξη δομείται πάνω του. Η βία εδώ δεν είναι αθώα όπως στον Μπέικερ, ούτε ενοχική και ανεξήγητη όπως στον Μπολάνιο: είναι κοσμικά αναπόδραστη· μεταφυσική. Στον κόσμο του Μακάρθι, όποιος ζει μετέχει στον αέναο πόλεμο. Η βία γίνεται η νομοτελειακή αισθητική του σύμπαντος: ιεροτελεστία, μυστήριο. Ο χορός του Δικαστή Χόλντεν, στο τέλος, λειτουργεί ως επισφράγιση της αποτρόπαιης κοσμοθεωρίας του. Η ομορφιά του φόνου είναι τρομακτική γιατί δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

Και όμως, αν η βία είναι «απλώς» αναπόδραστη, τότε η λογοτεχνία ανοίγει έναν άλλο δρόμο: την ανάγκη λύτρωσης. Στον χριστιανικό στοχασμό, η δυνατότητα υπέρβασης προσφέρεται μέσω του Χριστού. Ο Μακάρθι δεν υπαινίσσεται τέτοια λύση, αλλά το ίδιο το αδιέξοδό του

Από τον «Πετρίτη» του Τζον Αλεκ Μπέικερ στο «2666» του Ρομπέρτο Μπολάνιο και στον «Ματωμένο μεσημβρινό» του Κόρμακ Μακάρθι.

γεννάει την πρόκληση: αν ο Δικαστής ανασταίνει χορεύοντας αιώνια, τότε η μόνη ελπίδα είναι ένας θεός που δεν ταυτίζεται με αυτόν τον χορό· ένας Θεός αγάπης, ο οποίος με τη Σταύρωση και την Ανάσταση καταφέρνει καίριο πλήγμα στον κύκλο του αίματος. Η χριστιανική λύτρωση είναι η μεταφυσική έξοδος από την αναγκαιότητα της βίας.

Τι γίνεται όμως με εκείνον που δεν επιθυμεί να κάνει το άλμα της πίστης; Για τον άθεο ή τον αγνωστικιστή η βία εξακολουθεί να φαίνεται αναπόδραστη, αλλά η αγάπη και η καλοσύνη μπορούν να θεμελιωθούν κοσμικά. Εδώ αναδεικνύεται και η λογοτεχνική δεινότητα του Μπέικερ. Το βλέμμα του πάνω στον πετρίτη είναι αμιγώς αισθητικό, όχι θεολογικό: βλέπει την ομορφιά του φόνου μέσα από το βλέμμα του πετρίτη, χωρίς δηλαδή να τη μεταφράζει σε αμαρτία ή σωτηρία.

Γράφει ο Μπέικερ: «Όταν το γεράκι βρεθεί, όλα μεταμορφώνονται, κι είναι σαν οι σπασμένοι κίονες του γκρεμισμένου ναού να ανακτούν εξάιφνης το αρχαίο τους κάλλος» (μτφρ.: Μ. Ζαχαριάδου, σ. 41). Αυτή η αισθητική μέθεξη, ύψιστο ιδίον της λογοτεχνίας, προσφέρει και στον άθεο έναν τρόπο λύτρωσης. Αν η φύση αποκαλύπτεται ως μακάρια, ακόμη και μέσα στον θάνατο, τότε και η ανθρώπινη ύπαρξη μπορεί να βιωθεί ως (αρκούντως) όμορφη, όταν θεμελιώνεται πάνω στην αγάπη και στην αλληλεγγύη.

Η καλοσύνη, λοιπόν, χωρίς Θεό, μπορεί να ιδωθεί ως αισθητική στάση απέναντι στον κόσμο. Όπως ο Μπέικερ επιλέγει να θαυμάσει το γεράκι παρά να το μισήσει ή να αδιαφορήσει, έτσι κι ο άνθρωπος μπορεί να επιλέξει να αγαπά αντί να καταστρέφει ή να αδιαφορεί. Πρόκειται για μια πράξη ελευθερίας που θυμίζει τον Καμύ: Ακόμη κι αν ο κόσμος είναι παράλογος και η βία αδιάφορη, γιατί το σύμπαν είναι εκκωφαντικά σιωπηλό μπροστά στις ανθρώπινες πράξεις, ο άνθρωπος έχει τη δύναμη να αρνηθεί τον παραλογισμό και να χαράξει έναν δρόμο καλοσύνης. Η αγάπη δεν είναι μεταφυσική ανάγκη, αλλά αισθητική και ηθική επιλογή νοήματος.

Υπέρβαση

Τα τρία έργα συγκλίνουν, έτσι, σε έναν κοινό στοχασμό πάνω στη βία και στην υπέρβασή της. Ο Μπέικερ δείχνει την αθωότητα της φύσης και την ομορφιά της θήρας· ο Μπολάνιο το άχθος της συνειδήσης και τη σκοτεινή γοητεία της φρίκης· ο Μακάρθι τη θεοποίηση του πολέμου και την κοσμική αναπόδραστη μοίρα των αιμάτων. Από εκεί, δύο δρόμοι ανοίγονται: ο θεολογικός, που αναζητά λύτρωση στον χριστιανικό Θεό, και ο κοσμικός, που θεμελιώνει την καλοσύνη στην ελευθέρη, αισθητική επιλογή να βλέπουμε τον κόσμο ως ωραίο και αξιο αγαπής.

Η φρίκη και η ομορφιά, το αίμα και η λύτρωση, γίνονται τότε οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Και το ερώτημα που απομένει είναι αν θα μείνουμε δέσμοι στον αέναο χορό του Δικαστή ή αν θα στραφούμε –με πίστη ή χωρίς πίστη– σε μια στάση που επιλέγει την αγάπη ως τον μόνο αληθινό αντίλογο στη βία.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Επιμέλεια:
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής για τον Γιάννη Ρίτσο**

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής, σε συνεργασία με το Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου, διοργανώνει Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: « "Αυτά τα πρόσωπα δε βολεύονται παρά μόνο στον ήλιο" Γιάννης Ρίτσος: Νέες ψηφίδες ». Το Συνέδριο, στο οποίο θα συμμετάσχουν με πρωτότυπες ανακοινώσεις τους 40 πανεπιστημιακοί και άλλοι/ες μελετητές/τριες από την Κύπρο και την Ελλάδα. Κατά την τελετή έναρξης, μεταξύ άλλων, ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος και η κόρη του ποιητή, κα Έρη Ρίτσου, θα απευθύνουν σύντομους χαιρετισμούς, κύριοι λογοτέχνες θα διαβάσουν δημοσιεύματα έργα τους που «συνομιλούν» με τον ποιητή, ενώ η Χωρωδία της Π.Α.Σ.Δ.Υ., υπό τη διεύθυνση της Μάρως Μήτσα, θα παρουσιάσει μελοποιημένη ποίηση του Γ. Ρίτσου.

Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου είναι ο καθηγητής Γιώργος Ανδρειωμένος και πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής η αντιπρόεδρος του Ο.Λ.Κ. Γαβριέλλα Παναγή. Η παρακολούθηση του Συνεδρίου θα είναι δυνατή μόνο με φυσική παρουσία, ενώ, για όσες και όσους το επιθυμούν, θα χορηγηθεί πιστοποιητικό παρακολούθησης.

Δείτε το Πρόγραμμα του Συνεδρίου: <https://olk.com.cy>

Παρασκευή 26 και το Σάββατο 27 Σεπτεμβρίου 2025 στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου, Καλλιπόλεως 75, Λευκωσία.

500 ΛΕΞΕΙΣ

με την

BIKY ΜΗΝΑ

Η **Βίκυ Μηνά** είναι εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής και συγγραφέας. Διαθέτει μεταπτυχιακό τίτλο με θέμα «Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση και στη διά βίου κατάρτιση - επιμόρφωση». Επιπλέον, κατέχει πιστοποίηση στην Παιδοψυχολογία από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και αρθρογραφεί στη διαδικτυακή πλατφόρμα «Mother's Blog». Το πρώτο της βιβλίο, «Εάν η αγάπη είχε πρόσωπο...» (εκδ. Μελέμη), είναι ένα διήγημα με στοιχεία παραμυθιού, το οποίο προάγει την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και την αποδοχή της διαφορετικότητας.

Επιμέλεια: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ****Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;**

Αυτή την περίοδο έχω στο πλάι του κρεβατιού μου δύο βιβλία που μου πονιπεί, κα Έρη Ρίτσου, θα απευθύνουν σύντομους χαιρετισμούς, κύριοι λογοτέχνες θα διαβάσουν δημοσιεύματα έργα τους που «συνομιλούν» με τον ποιητή, ενώ η Χωρωδία της Π.Α.Σ.Δ.Υ., υπό τη διεύθυνση της Μάρως Μήτσα, θα παρουσιάσει μελοποιημένη ποίηση του Γ. Ρίτσου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Αυτό που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση πρόσφατα, χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου, είναι ότι η ζωή είναι συνεχής μάχη και δεν πρέπει ποτέ να τη παρατάμε. Κάθε μέρα είναι μια νέα ευκαιρία· αξίζει να σπκωνόμαστε από το κρεβάτι μας γεμάτοι ευγνωμοσύνη που ζημερώσε μια καινούργια ημέρα και να δίνουμε τον καλύτερο μας αγώνα για ένα καλύτερο αύριο, για εμάς και για τους ανθρώπους που αγαπάμε.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο;

Οχι, ποτέ δεν βρήκα τον μπελά μου εξαιτίας ενός βιβλίου. Αντίθετα, κάθε βιβλίο που διάβασα είχε να μου προσφέρει κάτι σημαντικό, που μ' έκανε να σκέφτομαι, να νιώθω ή να μαθαίνω κάτι νέο.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Ενα παραθαλάσσιο θέρετρο με θέα τη θάλασσα, όπου γύρω μου θα βρίσκονται μόνο άνθρωποι που αγαπώ, εκτιμώ και σέβομαι. Ενα μέρος που θα μου επιτρέψει να χαλαρώνω πλήρως, να απολαμβάνω την ανάγνωση και να νιώθω γαλήνη και έμπνευση.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε;

Οχι, δεν διακρίνω συγκεκριμένα είδη λογοτεχνίας. Πιστεύω

ότι κάθε βιβλίο έχει κάτι να προσφέρει και μπορεί, μέσα από την ανάγνωσή του, να δώσει θετικά μηνύματα και ερεθίσματα για την προσωπική μας εξέλιξη.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;

Το γεγονός ότι μέσα από τις σελίδες του ο/η συγγραφέας καταθέτει ένα κομμάτι του εαυτού του/της στον αναγνώστη. Αυτό είναι ιδιαίτερα πολύτιμο, γιατί μέσα από διαφορετικές ιστορίες, που η κάθε μια έχει κάτι μοναδικό να προσφέρει, μαθαίνουμε έμμεσα και για την ταυτότητα και τα πιστεύω του/της συγγραφέα.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία;

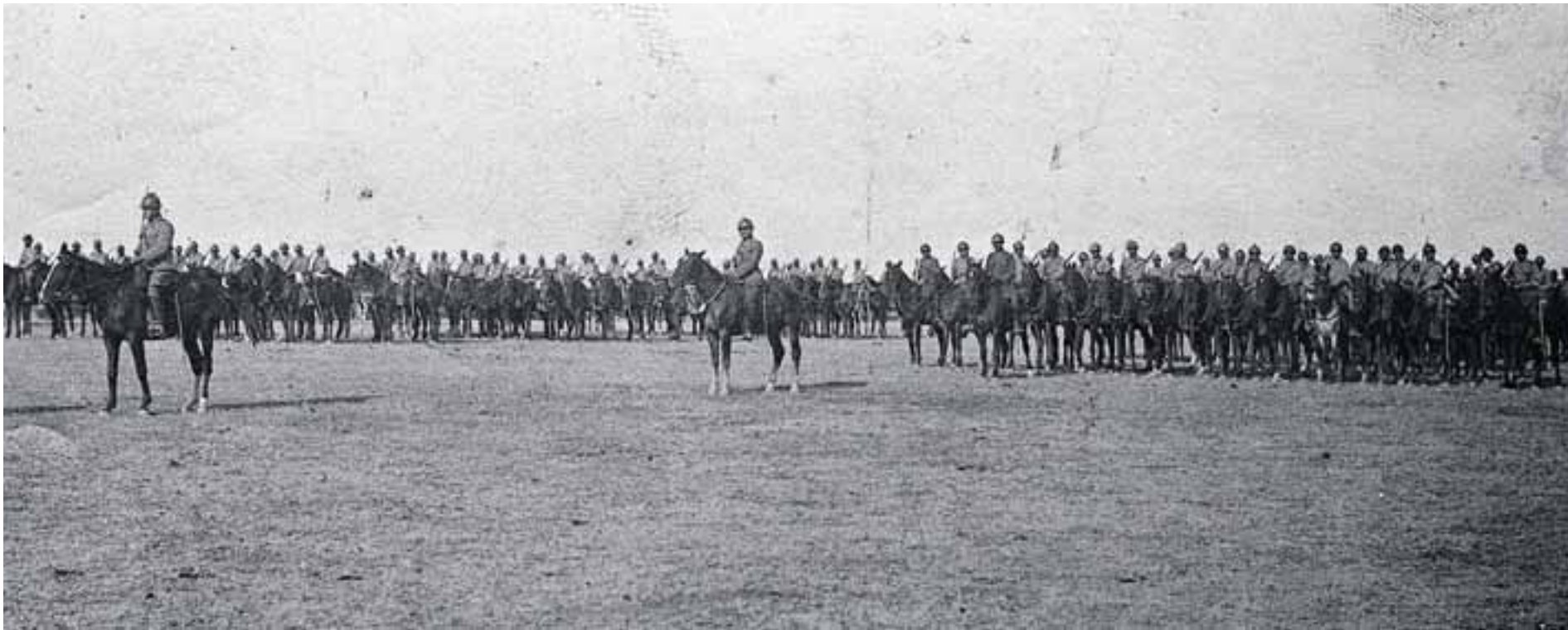
Είναι «Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου» του Ευγένιου Τριβιζά. Αν και παιδικό βιβλίο, η αλληγορία και η περιπέτεια της ιστορίας το καθιστούν ιδανικό για μια δημιουργική και κινηματογραφικά πλούσια μεταφορά.

Από πού εμπνευστήκατε την ιστορία του βιβλίου «Εάν η αγάπη είχε πρόσωπο»;

Κυρίως από τον ρατσισμό και τις προκαταλήψεις που παρατηρώ γύρω μου, αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ειδικά απέναντι σε ορισμένους ανθρώπους. Μέσα από την αφήγηση ήθελα να υπερασπιστώ αυτούς τους ανθρώπους και να μεταφέρω ένα ισχυρό μήνυμα: ότι η συμπεριληψη είναι ουσιώδης για μια κοινωνία που θέλει να ζει με σεβασμό, αγάπη και αλληλεγγύη.

Πώς πιστεύετε ότι η κοινωνία μας μπορεί να γίνει πιο ενσυναίσθητική;

Μέσα από την εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση και την καθημερινή πρακτική της ενσυναίσθησης. Είναι σημαντικό να διδάσκουμε στα παιδιά να κατανοούν και να σέβονται τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων, αλλά και οι ενήλικες να καλλιεργούν την ικανότητα να ακούνε, να καταλαβαίνουν και να συμπάσχουν. Η ενσυναίσθηση δεν είναι μόνο προσωπική αρετή· είναι τρόπος ζωής που μπορεί να μεταμορφώσει τις σχέσεις, τις κοινότητες και, τελικά, ολόκληρη την κοινωνία.

Το 3ο Σύνταγμα Ελληνικού Ιππικού στη Μικρά Ασία. Η έλλειψη επικοινωνιών μεταξύ της Στρατιάς, των Σωμάτων Στρατού και των Μερarchιών τους είχε σοβαρές επιπτώσεις στις επιχειρήσεις.

Πορεία στο άγνωστο

Οι ελλιπείς επικοινωνίες έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ήττα της Ελλάδας στη Μικρασιατική Εκστρατεία

Του ΑΧΙΛΛΕΑ ΧΕΚΙΜΟΓΛΟΥ

Για την τραγική ήττα της Ελλάδας στον Μικρασιατικό Πόλεμο έχουν γραφτεί χιλιάδες σελίδες ιστορίας. Μία πάρα πολύ σημαντική πτυχή, όμως —αυτή των επικοινωνιών— έμενε αθέατη και καλά κρυμμένη σε στοίβες στρατιωτικών αρχείων. Χάρη στο βιβλίο «Οι Τηλεγραφητές της Μικρασίας. Η Στρατιωτική Τηλεγραφική Υπηρεσία στη Μικρασιατική Εκστρατεία» (εκδ. Επίκεντρο) του απόστρατου αξιωματικού των Διαβιβάσεων Χρήστου Νοταρίδη, έχουμε πλέον μία καλύτερη εξήγηση για την ελληνική ήττα στα μικρασιατικά οροπέδια: Τις ελλιπείς επικοινωνίες.

Ο Νοταρίδης έχει αφιερώσει χρόνο στη διαφύλαξη της ιστορίας των τηλεπικοινωνιών του στρατού. Μάλιστα, έχοντας υπηρετήσει στο Στρατηγείο του ΝΑΤΟ στη Σμύρνη, είχε την ευκαιρία να ταξιδέψει στα πεδία των μαχών του Μικρασιατικού πολέμου. Με το βιβλίο του, που αποτελεί καρπό πολυετούς έρευνας σε στρατιωτικά αρχεία, αναδεικνύει την άγνωστη δράση της Στρατιωτικής Τηλεγραφικής Υπηρεσίας στη Μικρά Ασία, υπογραμμίζει τον ρόλο των επικοινωνιών στην πορεία προς την ήττα και αποκαλύπτει απίστευτες υποθέσεις κατασκοπείας που γίνονταν μέσα από τα τηλεγραφικά και τηλεφωνικά δίκτυα της εποχής.

Τα δίκτυα των επικοινωνιών έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη συλλογή πληροφοριών από όλους εμπλεκόμενους. Ήδη, από την έναρξη του Κεμαλικού κινήματος, τον Ιούλιο του 1919, η τηλεγραφική επικοινωνία του Κεμάλ με το εξωτερικό γινόταν μέσω ιταλικού και γαλλικού ασυρμάτου. Αργότερα, κατά τις αποτυχημένες επιχειρήσεις κατάληψης του Μαρτίου του 1921 προς Αφιόν Καραχισάρ - Εσκή Σεχίρ, ο Κεμάλ μάθαινε τα ελληνικά σχέδια από ιταλικούς ασύρματους που διαβίβαζαν πληροφορίες από πράκτορες τους στη Σμύρνη απευθείας στην Αγκυρά.

Δίκτυα ενημέρωσης

Η επέκταση του μετώπου καθιστούσε όλο και πιο δύσκολες τις επικοινωνίες. Η έλλειψη επικοινωνιών μεταξύ της Στρατιάς, των Σωμάτων Στρατού και των Μερarchιών τους είχε σοβαρές επιπτώσεις κατά τις επόμενες επιχειρήσεις κατάληψης του Εσκή Σεχίρ και Αφιόν Καραχισάρ, το καλοκαίρι του 1921, όπου όχι μόνο εκτέθηκαν σε σοβαρό κίνδυνο τα ελληνικά στρατεύματα και οι Τούρκοι αποχώρησαν χωρίς να υπάρξει καταδίωξή τους, αλλά και η Ναυτική Αεροπορία, ανενπαικμένη για την ελληνική προώθηση, προχώρησε σε βομβαρδισμό του Εσκή Σεχίρ, προκαλώντας

Το Γενικό Επιτελείο της Στρατιάς Μικράς Ασίας στο μέτωπο. Καθισμένος ο διοικητής, αντιστράτηγος Αναστάσιος Παπούλας. Η επέκταση του μετώπου καθιστούσε όλο και πιο δύσκολες τις επικοινωνίες.

απώλειες 30 ανδρών της Χ Μεραρχίας. Το βιβλίο αποκαλύπτει, μάλιστα, ότι η κατάληψη των δύο πόλεων, που ήταν στρατηγικής σημασίας σιδηροδρομικοί κόμβοι, οφειλόταν σε πρωτοβουλία των διοικητών Μερarchιών, οι οποίοι ενήργησαν χωρίς οδηγία από το Στρατηγείο, ελλείψει επικοινωνιών.

Το επιτελικό χάος είχε συνέχεια. Η Στρατιά ζήτησε από την VII Μεραρχία να προχωρήσει σε διάβαση του Σαγγαρίου στις 9 Αυγούστου 1921, όμως η διαταγή δεν έφτασε ποτέ, καθώς η τηλεφωνική γραμμή είχε κοπεί. Έτσι, ζητήθηκε αναβολή μιας ημέρας, όμως η Μεραρχία δεν έλαβε ποτέ την πληροφορία, με αποτέλεσμα να περάσει τον Σαγγάριο και να βρεθεί απομονωμένη, χωρίς επικοινωνιακή σύνδεση και υπό τουρκική επίθεση. Η μαρτυρία του αντιστράτηγου Γεωργίου Σπυριδώνος, τότε διευθυντή του 4ου Γραφείου της Στρατιάς (και μετέπειτα υπουργού Σιδηροδρόμων) είναι αφοπλιστική: «Είναι καταπληκτικό ότι κατά τις επιθέσεις των Σωμάτων Στρατού της Στρατιάς δεν υπήρχε συντονισμός [...] Εκ της παρακολουθήσεως του χρόνου κινήσεως των μεραρχιών προκύπτει ότι σχεδόν ουδέποτε τα τρία Σώματα Στρατού ενήργησαν δι' όλων των μεραρχιών των ταυτοχρόνως».

Η Στρατιά δεν είχε πάρει το μάθημά της και μοιραία θα το πλήρωνε, ενώ υπήρξε απίστευτη ανευθυνότητα στην κρυπτογράφηση, με αποτέλεσμα απόρρητες πληροφορίες να υποκλέπονται συστηματικά. Ο στρατηγός Γεώργιος Φεσσόπουλος, τότε επιτελάρχης της Διοίκησης Ζώνης Μαγνησίας, μετέπειτα πρώτος διοικητής της Υπηρεσίας Εθνικής

Το βιβλίο «Οι Τηλεγραφητές της Μικρασίας» του Χρήστου Νοταρίδη αποτελεί καρπό πολυετούς έρευνας σε στρατιωτικά αρχεία.

Ασφαλείας (της πρώτης υπηρεσίας πληροφοριών της Ελλάδας) και αργότερα διοικητής των ΣΕΚ, θα ομολογούσε ότι «το Επιτελείον Σμύρνης δεν ευρίσκειτο εις το ύψος του: Τηλεγραφικά διαταγαι κρυπτογραφικαί, επαναλαμβάνοντο μετ' ολίγας ώρας με τα αυτά υπηρεσιακά στοιχεία, εις τηλεγραφήματα ανοικτά, προδιδομένης τοιουτοτρόπως της κρυπτογραφικής κλειδός».

Παρόλο που η Στρατιά είχε πληροφορίες περί τουρκικής επίθεσης ήδη από τις αρχές Αυγούστου, δεν τις έλαβε υπόψη. Μία εβδομάδα προ της επίθεσης, οι Τούρκοι προχώρησαν σε σιγή ασυρμάτου και μετακινούσαν στρατεύματα μόνο τη νύχτα. Η αύξηση των συγκεντρώσεων έγινε αντιληπτή, αλλά η Στρατιά και το Α' Σ.Σ. δεν ανησυχούσαν. Οι Τούρκοι, για να παραπλανήσουν τους Έλληνες, εξέπεμπαν από τις παλιές τους θέσεις, ενώ τα στρατεύματά τους είχαν προωθηθεί.

Και παρόλο που αυτό δεν πέρασε απαρατήρητο, δεν αξιολογήθηκε σωστά.

Τούρκοι ιππείς περνούσαν από αφύλακτη διάβαση, τη φύλαξη της οποίας ο υποστράτηγος Νικόλαος Τρικούπης του Α' Σ.Σ. χαρακτήριζε «σπατάλη δυνάμεων», και κόβουν τη σιδηροδρομική γραμμή και τις γραμμές επικοινωνίας. Το Α' Σ.Σ. τηλεγραφεί για την κρίσιμότητα του μετώπου, όμως το τηλεγράφημα δεν φτάνει ποτέ στη Στρατιά, η οποία αναφέρει στην Αθήνα ότι «η μάχη εξελίσσεται καλώς». Και μέσα από σωρεία λαθών χάνει την επαφή με τις Μερarchίες, ενώ λόγω παρεμβολών των τουρκικών ασυρμάτων, ο ασύρματος του Β' Σ.Σ. δεν μπορεί να συνδεθεί με κανένα σημείο των ελληνικών δυνάμεων. Παρεμπιπτόντως, η απόκτηση του πανίσχυρου τουρκικού πομπού, εμβέλειας 5.000 χλμ., ήταν ήδη γνωστή από τις εφημερίδες ήδη από τον Ιανουάριο του 1922.

Χάος και σύγχυση

Η πλήρης απώλεια των επικοινωνιών οδήγησε σε σύγχυση με αποτέλεσμα το χάος, την ήττα και την αιχμαλωσία αξιωματικών και στρατιωτών των δύο Σωμάτων Στρατού, ενώ, παρά την αδυναμία επικοινωνίας, η ανεξάρτητη Μεραρχία σώζεται από την αιχμαλωσία χάρη στους σωστούς χειρισμούς αξιωματικών της. Ενώ το Γ' Σ.Σ. χάνει την XI Μεραρχία, η οποία είχε εντοπίσει τουρκική φάλαγγα, όμως δεν ανέφερε ποτέ το συμβάν με αποτέλεσμα δύο μέρες μετά να αιχμαλωτιστεί, την ώρα που η επικοινωνία με το Γ' Σ.Σ. είναι αδύνατη λόγω παρεμβολών γαλλικών πλοίων.

Μάλιστα, ο αιχμάλωτος μέραρχος της XI πληροφορείται από τον

διοικητή του 3ου Τουρκικού Σ.Σ. την αιχμαλωσία των διοικητών των Α' και Β' Σωμάτων Στρατού, γεγονός που υποδηλώνει ότι, ενώ οι Τούρκοι ήταν απολύτως ενήμεροι χάρη στις δικές τους επικοινωνίες, στα Σώματα επικρατούσε χάος, ελλείψει επικοινωνιών.

Ο διοικητής του Α' Σ.Σ. υποστράτηγος Τρικούπης συλλαμβάνεται αιχμάλωτος και οδηγείται στον Κεμάλ, ο οποίος τον ρωτά εάν ήξερε ότι είχε διοριστεί από την Αθήνα διοικητής της Στρατιάς Μικράς Ασίας. Ο Τρικούπης δεν έχει ιδέα. «Σας καθιστώ γνωστόν ότι σας ανεζήτησαν διά του ασυρμάτου, ίνα σας αναγγείλουν τον διορισμόν σας», του είπε ο Κεμάλ. Κοινώς, οι Τούρκοι είχαν υποκλέψει και αποκρυπτογραφήσει το σχετικό ελληνικό τηλεγράφημα, ενώ ο Τρικούπης αγνοούσε την έκδοσή του, καθώς ήδη από τις 17 Αυγούστου το Α' Σ.Σ. δεν είχε κανέναν ασύρματο.

Πριν αποχωρήσει, ο Έλληνας διευθυντής του τηλεφωνικού κέντρου Εφέσου συνέδεσε το τηλεφωνικό δίκτυο στο υποθαλάσσιο τηλεφωνικό καλώδιο που έφτανε στη Σάμο, ανοίγοντας κανάλι σε όλες τις τουρκικές συνομιλίες του δικτύου Εφέσου - Σμύρνης και έτσι υπήρξε όχι μόνο ενημέρωση για τα τουρκικά σχέδια, αλλά και έγκαιρη προειδοποίηση για τις επερχόμενες τουρκικές ενέργειες, με αποτέλεσμα να διασωθούν πρόσφυγες και στρατεύματα.

Το αποκορύφωμα της προσφοράς της Στρατιωτικής Τηλεγραφικής Υπηρεσίας ήταν η μάχη του Σαλιχλί, όπου το πρωί της 23ης Αυγούστου του 1922 εκδηλώθηκε τουρκική επίθεση που αιφνίδιασε τους Έλληνες, την ώρα που στον σιδηροδρομικό σταθμό επικρατούσε χάος, λόγω υποχωρούντων προσφύγων και υπολειμμάτων μονάδων. Οι τηλεγραφητές εξαπέλυσαν καταγιοστικά πυρά κατά των Τούρκων, προκαλώντας πανικό. Και κατόπιν συνεννόησης Καλίνσκη και Πλαστήρα, κατέφθασαν ενισχύσεις που απώθησαν τον εχθρό και απέκρουσαν, στη συνέχεια, και δεύτερη επίθεση, με αποτέλεσμα οι Τούρκοι να αποχωρήσουν χωρίς να ενοχλήσουν την εκκένωση της πόλης. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, οι τηλεγραφητές συνέβαλαν στη διάσωση περίπου 40.000 Ελλήνων του νοτίου συγκροτήματος της Στρατιάς. Στις 3 Σεπτεμβρίου η Στρατιά αναχώρησε. Η τελευταία εκπομπή του σταθμού ασυρμάτου της Σμύρνης «ΕΣ7» ήταν θλιβερή: «ΑΠΕΡΧΟΜΕΘΑ ΔΙΑ ΠΑΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΣΜΥΡΝΗΝ».

Ο κ. Αχιλλέας Χεκίμογλου είναι συγγραφέας και ερευνητής και έχει εργαστεί επί σειράν ετών στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών.

Κοιμήνη γραμμή

Η Στρατιά ζήτησε από την VII Μεραρχία να προχωρήσει σε διάβαση του Σαγγαρίου στις 9 Αυγούστου 1921, όμως η διαταγή δεν έφτασε ποτέ, καθώς η τηλεφωνική γραμμή είχε κοπεί.

Το ύστατο μήνυμα

Η τελευταία εκπομπή του σταθμού ασυρμάτου της Σμύρνης «ΕΣ7» ήταν θλιβερή: «ΑΠΕΡΧΟΜΕΘΑ ΔΙΑ ΠΑΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΣΜΥΡΝΗΝ».

Χρήστος Νοταρίδης «Οι Τηλεγραφητές της Μικρασίας. Η Στρατιωτική Τηλεγραφική Υπηρεσία στη Μικρασιατική Εκστρατεία», εκδ. Επίκεντρο, σελ. 240.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Τα στοιχειώδη σωματίδια της γυναίκας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ Ι. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
Συνθετική
ορμόνη
εκδ. Καστανιώτη,
2025, σελ. 224

Ως γνωστόν, ούτε ένας κούκος ούτε ένα χελιδόνι φέρνουν την άνοιξη. Απ' ό,τι φαίνεται ούτε ένα καναρίνι μπορεί να κάνει μυθιστόρημα μια συλλογή πεζών. Ωστόσο, η Κατερίνα Παπαντωνίου χαρακτηρίζει το βιβλίο της μυθιστόρημα σε 22 επεισόδια, βάζοντας ένα καναρίνι να πεταρίζει ανάμεσα τους. Πέρα από το καναρίνι, κοινό στοιχείο των πεζών είναι η γυναικεία φύση, η οποία βιώνεται από τις πρωίδες σαν κοσμογονικό γεγονός. Στο εναρκτήριο κείμενο ένα κορίτσι πέφτει σε έκσταση ανακαλύπτοντας τη σεξουαλική διέγερση. Εδώ, μαζί με το αναπόφευκτο παιδικό ιδίωμα που μαστίζει τη γυναικεία γραφή, έχουμε και την ανάγκη της συγγραφέως να καταθέσει τεκμήρια γνωστικής μυθοπλασίας από μαθήματα δημιουργικής γραφής.

Το οκτάχρονο κορίτσι είναι όλο σώμα. Στο πάρκο σέρνεται πάνω σε μια σιδεριά, απολαμβάνοντας τον πόνο ανάμεσα στα πόδια: «σκαρφάλωνα, χαιρόμουν το τσουξίμο στην εσωτερική πλευρά των ποδιών, πονούσα, κι όσο ανέβαινε ο πόνος προς τα εκεί απ' όπου κατουρούσα, χαιρόμουν όλο και πιο πολύ». Άλλες φορές ξερνούσε από ενσαρκωμένη ναυτία, όταν αυτή «άρχιζε να κουνάει αργά την ουρά της, και τα λέπια απ' τις άκρες της ουράς έζυναν το στομάχι» της.

Άλλοτε η γλώσσα της έβγαζε θηλές και θήλαζε τα πίσω παράθυρα του αυτοκινήτου. Ανθρωπομορφισμοί και ζωομορφισμοί απαντούν συχνά στα πεζά. Για παράδειγμα, μια γυναίκα φοβάται πως η καρυδένια βιβλιοθήκη, που την παραμόνευε κάτω στο πεζοδρόμιο, την απειλούσε με εφόρμηση στο σπιτικό της. Στην πιο τρομακτική στιγμή της η βιβλιοθήκη μεταμορφώνεται σε «καρυδένιο γελάδι» με «χοντροποδάρες», «μασάκια» και «κουδούνα». Μια άλλη νομίζει πως καταδιώκεται από την Εμπουσα, τον θηλυκό δαίμονα που τρόμαζε τα παιδιά στην αρχαιότητα.

Ο θρήνος της μπιγκόνιας

Στο σουρεαλιστικό σύμπαν των πεζών, παραζαλισμένων από την παραισθητική γραφή, υπάρχουν και πολλές μπιγκόνιες. Μία απ' αυτές ξαφνικά ζωντανεύει, παίρνοντας τη μορφή μεσόκοπης, έμπιστης υπηρέτριας «που γέρνει τόσο ανεπαίσθητα το κεφάλι όσο ανεπαίσθητα αναπνέει». Η γυναίκα που κάθεται δίπλα στην ένσαρκη μπιγκόνια, νιώθει να φυτρώνουν στην πλάτη της «πρασινολιγέ φτερά». Παρ' όλα αυτά, διόλου δεν ελαφραίνει και συνεχίζει να θρηνεί τον έρωτά της για έναν ανήλικο ανιψιό. Αλλού «η στρίγκλα μνήμη» πατάει τους πεθαμένους στο κεφάλι,

Η αίσθηση που αφήνει το βιβλίο είναι το προγλωσσικό σκουξιμο ενός νηπίου που έχει αποχωριστεί από τη μητέρα του.

«γελάει με επινίκια ικανοποίηση και τραντάζεται η σκληρή κοιλιά της».

Πέρα από ροπή στην παράνοια και στην ποίηση, οι ηρωίδες του βιβλίου διαθέτουν και καλλιέργεια. Τις συγκινούν τα έργα του Τζιότο, του Μοντριάν, του Καραβάτζο και του Μπείκον, διαβάζουν Μέλπω Αξιώτη, Πεντζίκη και Μπέκετ, βλέπουν ερωτικά όνειρα σαγηνευμένες από τον Λακλό και τον υποκόμη Ντε Βαλμόν. Μία μάλιστα, πριν μπει στη φυλακή, παίρνει μαζί της ένα λεξικό.

Το βιβλίο της Παπαντωνίου βρίθκει από μυθοπλαστικές εκκεντρικότητες, που στέκουν στη σελίδα ξεκάρφωτες και αμήχανες. Το γκροτέσκο δεν είναι απλώς ένα ψιμύθιο. Περισσότερο είναι βλέμμα. Τα 22 πεζά πασχίζουν με αλλόκοτα γλωσσικά και μυθοπλαστικά εφευρήματα, που δείχνουν υπερβολικά τεχνητά, να διασφεύουν την πραγματικότητα, αλλά ούτε στιγμή δεν διαφεύγουν από αυτήν. Το βλέμμα της συγγραφέως δεν αποκλίνει ποτέ από το βασικό ενδιαφέρον της γραφής της, τη γυναικεία φύση. Σε όσες φοιτητούρες και αν καταφεύγει για να προβάλει τις πολλαπλές τους μεταμφιέσεις, οι γυναίκες του βιβλίου παραμένουν κοινότοπες και, το χειρότερο, κακόμοιρες. Φιλοσοφούν, φαντασιώνονται,

παραλογίζονται, σπαράζουν (και στα τρία πρόσωπα του ενικού), μονολογούν («Μιλώ πολύ, σε εμένα»), ερωτεύονται ή μία την άλλη, κυφορούν ή μία την άλλη, καταπίνουν ή μία την άλλη. Πόσα πια να κάνει μια γυναίκα;

«Τι κάθεται και γράφω;»

Φυσικά όλες γράφουν. Το ζήτημα της συγγραφής επανέρχεται στις σελίδες και μαζί η υπόνοια πως κάτι δεν πάει καλά στα μαθήματα δημιουργικής γραφής. Μια γυναίκα αναρωτιέται: «Τι κάθεται και γράφω αντί να μαζεύω το αλάτι κόκκο κόκκο σ' ένα πιθάρι;». Η αλήθεια είναι πως υπάρχει πολλή θάλασσα στα πεζά. Ετσι το ερώτημα της γυναίκας αποκτά βάθος, υποδηλώνοντας τη διάσταση μεταξύ ζωής και τέχνης, τη στέρση της μιας προς όφελος της άλλης.

Η αίσθηση που αφήνει το βιβλίο της Παπαντωνίου είναι το προγλωσσικό σκουξιμο ενός νηπίου που έχει αποχωριστεί από τη μητέρα του. «Ποια καταλαβαίνει όσα γράφω, όπως τα γράφω, κλάμα βρέφους που μόνο η μάνα του καταλαβαίνει τι θέλει, κλάμα βρέφους που ούτε η μάνα του καταλαβαίνει τι θέλει». Προφανώς η Παπαντωνίου γράφει για γυναίκες, αλλά και προς τις γυναίκες. Μπορεί κάποιες άλλες να την καταλάβουν.

ΤΟ ΠΡΩΪΝΟ
ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ
ΟΛΗ Η ΚΥΠΡΟΣ!

LOVE
100.7FM
98.1 & 105.7

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
06:00 – 10:00
cyta
ένα με σένα

Τάσος Τρύφωνος - Χριστιάνα Αρτεμίου
Σύλvia Ιωαννίδου - Γρηγόρης Αυγουστή

ΤΑΜΕΙΟ ΗΜΕΡΑΣ ΑΓΑΠΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΛΟΥΒΑΡΑ
“Κύπρος αγαπημένη”

Μια συναυλία με αγαπημένα τραγούδια Κυπρίων συνθετών και στιχουργών και παραδοσιακά τραγούδια ιδωμένα με μια σύγχρονη ματιά

12.09 | 8.00 μ.μ.
στον χώρο εκδηλώσεων της κοινότητας Λουβαρά

ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΝ
ΛΙΖΑ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, ΠΑΡΗΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΠΙΤΣΙΛΙΔΗΣ
ΜΕ ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΧΗΜΑ
ΑΔΜΗΤΟΥ ΠΙΤΣΙΛΙΔΗ

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα του προέδρου ΕΟΑ Λεμεσού, Γιάννη Τσουλόφτα

ΕΙΣΟΔΟΣ €5

Όλα τα έσοδα θα δοθούν για τα άπορα παιδιά που στηρίζει το ίδρυμα “Ταμείο Ημέρας Αγάπης Παιδιού”

Για πληροφορίες καλέστε στο 99 88 82 88 και στο 25 820120

Υφυπουργείο Πολιτισμού

Αναπτυξιακή Λεμεσού, ΚΕΟ, Οινόποζιο Λινός, BuySell, Αλλαντικά Γρηγορίου, Ψάρι Λεβαντίνα, Λαϊκή Εμπλαγιά, KP Master Chart Services LTD, VOUDASKAS ALUMINIUM LTD.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Η **Θυελλώδης**, συναισθηματικά φορτισμένη ερμηνεία του Κοζούκιν στηρίχτηκε εξαιρετικά από την ορχήστρα, υπό τη διεύθυνση του Τζοβάνι Γκούτσο.

Ο Ντένις Κοζούκιν ερμηνεύει Μπραμς

Αργά το μεσημέρι της 21ης Μαΐου ανακοινώθηκε ότι λόγω αιφνίδιας ασθένειας και ιατρικής εντολής, που απαγορεύει τις αεροπορικές μετακινήσεις, η Γαλλίδα πιανίστρια Ελέν Γκριμό δεν θα μπορούσε να ταξιδέψει στην Αθήνα προκειμένου στις 23 Μαΐου να εμφανιστεί στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών με την Ορχήστρα Καμεράτα του Ζάλτσμπουργκ. Το ίδιο εκείνο βράδυ της 21ης Μαΐου, καθώς προφανώς εξέλιπε η ανάγκη αεροπορικής μετακίνησης, η Γκριμό εμφανίστηκε στο Βούπερταλ στο πλαίσιο του φεστιβάλ πιάνο του Ρουρ, ερμηνεύοντας με την ίδια ορχήστρα τον ίδιο κοντσέρτο που είχε προγραμματιστεί για την Αθήνα. Οι κριτικές στον γερμανικό Τύπο ήταν διθυραμβικές.

Δύο ημέρες αργότερα στην Αθήνα έφτασε μόνον η ορχήστρα. Μαζί της στην αίθουσα «Χρήστος

στο ημερολόγιό του: «Επίσκεψη του Μπραμς. Μία ιδιοφυΐα».

Συχνά υπογραμμίζεται η θέση του Μπραμς ως του σημαντικότερου εκπροσώπου της απόλυτης μουσικής, δηλαδή μιας μουσικής που δεν εκφράζει παρά μόνον «ηχητικά κινούμενες μορφές» ή, αλλιώς, που δεν εκφράζει παρά τον εαυτό της. Τοποθετείται, έτσι, στον αντίποδα της προγραμματικής μουσικής, η οποία περιγράφει ένα πολύ συγκεκριμένο εξωμουσικό πρόγραμμα. Όμως, παρότι η μουσική του Μπραμς δεν περιγράφει ξεσπάσματα της φύσης ή πουλιά που κελαηδούν, αποδίδει με μεγάλη ένταση πολύ συγκεκριμένα συναισθηματικά τοπία. Είναι γεμάτη από πληθωρικό, διόλου γενικόλογο συναίσθημα, είναι ορμητική, γεμάτη πάθος, αισθησιακή, τρυφερή. Και όσοι μουσικοί αντιλαμβάνονται ακριβώς αυτή της τη διάσταση, αποδεικνύονται οι πιο ενδιαφέροντες ερμηνευτές της, σε αντίθεση με εκείνους που αρκούνται στη «χωρίς συναίσθημα» απόδοση του μουσικού κειμένου, κάτι που θεωρητικά θα έπρεπε να αρκεί στην περίπτωση της «απόλυτης» μουσικής.

Ο Ντένις Κοζούκιν ανήκει στην πρώτη ομάδα. Η ερμηνεία του στο εκπληκτικό πρώτο Κοντσέρτο για πιάνο του Μπραμς υπήρξε μυώδης, αλλά και γεμάτη αποχρώσεις. Οι μουσικές φράσεις περιγράφονταν με σαφήνεια, είχαν αρχή μέση και τέλος, διαμορφώνονταν με πλαστικότητα και άριστο έλεγχο της δυναμικής. Όλα αυτά δεν είναι διόλου αυτονόητα, ούτε συμβαίνουν συχνά. Κυρίως, όμως, εξέφραζαν μεγάλη παλέτα από συναισθήματα, ανάμεσα στο φλογερό πάθος και στον εσωστρεφή λυρισμό, όπως αυτός εκφράζεται στο αργό δεύτερο μέρος. Οι μεταπτώσεις προσέθεταν νόημα και οι εκλεπτύνσεις συνέβαλαν στην εκφραστικότητα.

Η Θυελλώδης, συναισθηματικά φορτισμένη ερμηνεία στηρίχτηκε εξαιρετικά από την ορχήστρα, υπό τη διεύθυνση του Γκούτσο. Το ίδιο το σύνολο, με τα εξαιρετικά πνευστά, ξύλινα και χάλκινα, όπως επίσης τα πολύ καλά συντονισμένα έγχορδα, έδειξε τις εκφραστικές του ικανότητες ακόμη περισσότερο στο δεύτερο μέρος της βραδιάς. Δίνοντας σε καθένα από τα έξι μέρη της Σερενάτας το ξεχωριστό προφίλ του, ανέδειξε επίσης τη συγκεκριμένη μουσική ως γέφυρα ανάμεσα στον Μπετόβεν και στο ύφος του Μπραμς, όπως θα διαμορφωνόταν στην ωριμότητά του.

Μάρκο: Μια επινοημένη αλήθεια ★★
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2024), 101΄
Σκηνοθεσία: Αϊτόρ Αρέγκι, Τζον Γκράνιο
Ερμηνείες: Εντουάρντ Φερνάντεθ, Ναταλί Πόθα

★ καλό
★★ μέτριο
★★★ καλό
★★★★ πολύ καλό
★★★★★ εξαιρετικό

Μια σχεδόν απίστευτη αλλά αληθινή ιστορία μάς έρχεται από την Ισπανία, για να θολώσει με ενδιαιφέροντα τρόπο τα όρια μεταξύ μυθοπλασίας και πραγματικότητας. Πρωταγωνιστής εδώ είναι ο Ενρίκ Μάρκο, ένας Ισπανός συνδικαλιστής, ο οποίος επί χρόνια κατάφερε να πείσει τους πάντες για ένα ξεδιάντροπο ψέμα: ότι υπήρξε εκτοπισμένος σε ναζιστικό στρατόπεδο συγκέντρωσης κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Χάρη μάλιστα στην ευφράδεια και στα (ψεύτικα) δεινά που πειστικά εξιστορούσε, έφτασε να γίνει πρόεδρος της ισπανικής ένωσης θυμάτων του Ολοκαυτώματος, μέχρι που ένας επίμονος ιστορικός, σκαλίζοντας το παρελθόν, ξεσκέπασε την απάτη του.

Οι δημιουργοί του φιλμ, Αϊτόρ Αρέγκι και Τζον Γκράνιο δίνουν ντοκιμαντερίστικη υφή σε ένα κατά τα άλλα μυθοπλαστικό σύνολο, το οποίο ούτως ή άλλως «παιζει» στα σύνορα μεταξύ αλήθειας

και ψέματος. Ο ίδιος ο πρωταγωνιστής, άλλωστε, είναι ένας άνθρωπος που έχει καταφέρει να πείσει τους πάντες, από την ισπανική κυβέρνηση μέχρι την ίδια του την οικογένεια –ίσως και τον εαυτό του– ότι ήταν ένας από τους 9.000 συμπατριώτες του που φυλακίστηκαν σε στρατόπεδο συγκέντρωσης έπειτα από τον ισπανικό εμφύλιο.

«Είμαι ψεύτης»

«Είναι κάτι σαν ένας παραμορφωτικός καθρέφτης. Μόνο ο ίδιος ξέρει ποιος πραγματικά είναι ο Ενρίκ Μάρκο. Αλλά το πιο πιθανό είναι ότι κοροϊδεύει και τον εαυτό του. Ο Μάρκο συχνά υπερασπιζόταν τον εαυτό του λέγοντας: “Είμαι ψεύτης, αλλά και ποιος δεν είναι;”. Και σε κάποιο βαθμό έχει δίκιο. Όλοι προσπαθούν να παρουσιάσουν την καλύτερη εκδοχή του εαυτού τους, και ο κινηματογράφος είναι επίσης μια μορφή χειραγώγησης. Θέλαμε να το δείξουμε αυτό, ανα-

μειγνύοντας διαφορετικά φορμά και θολώνοντας τα όρια μεταξύ μυθοπλασίας και ντοκιμαντέρ».

Τα σημάδια της εξαπάτησης, όπως και της ματαιοδοξίας, είναι βέβαια εκεί εξαρχής στην ταινία τους. Τα παρατηρούμε όταν ο Μάρκο δεν καταφέρνει να εξασφαλίσει επίσημο πιστοποιητικό από το στρατόπεδο συγκέντρωσης, ενώ λίγο αργότερα τον βλέπουμε να βάζει το μυστάκι και τα μαλλιά του, καθώς ετοιμάζεται για μία ακόμη ομιλία. Από την άλλη, είναι δύσκολο να αντιπαθήσει κανείς εντελώς αυτόν τον παράξενο απατεώνα, γεγονός που εν μέρει οφείλεται και στην καταπληκτική ερμηνεία του Εντουάρντ Φερνάντεθ. Ο Ισπανός ηθοποιός, τον οποίο θαυμάσαμε φέτος και στο αξιόλογο «47», περιβάλλει με μια ιδιότυπη τρυφερότητα τα ελαττώματά του χαρακτήρα, κερδίζοντας στην πορεία και το σχετικό βραβείο Γκόγια για τον ρόλο.

HOME CINEMA

«Μαύρος Σεπτέμβρης» και πολιτική

Πέντε Σεπτεμβρίου ★★
ΘΡΙΛΕΡ (2024), 95΄
Σκηνοθεσία: Τιμ Φέλμπαουμ
Ερμηνείες: Πίτερ Σάρσγκαρντ, Τζον Μαγκκάρο

Από την πλατφόρμα της Cosmote TV επιλέγουμε την αληθινή ιστορία της τρομοκρατικής επίθεσης στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του Μονάχου το 1972, η οποία περιγράφεται μέσα από τα μάτια μιας αμερικανικής ομάδας αθλητικών μεταδόσεων που καλύπτει τα γεγονότα.

Ο Τζεφ, ένας νεαρός και φιλόδοξος παραγωγός που προσπαθεί να αποδείξει την αξία του, βρίσκεται στο τιμόνι της τηλεοπτικής μετάδοσης που εξελίσσεται σε θρίλερ ομηρίας, καθώς ο ίδιος πασχίζει να κάνει με ευσυνειδησία και υπευθυνότητα τη δουλειά του.

Το αμερικανικό φιλμ μεταφέ-

ρει επιτυχημένα την ένταση και την αγωνία της σημερινής ημέρας, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα μια «ηρωική» εποχή της τηλεοπτικής δημοσιογραφίας.

Ομηρος
ΘΡΙΛΕΡ (2025)
Δημιουργός: Ματ Τσάρμαν
Ερμηνείες: Σουρέιν Τζόουνς, Ζουλί Ντελνί

Μια καινούργια σειρά που παντρεύει το πολιτικό δράμα με την καθημερινή δράση και το σασπένς ενός θρίλερ, έφτασε πρόσφατα στην πλατφόρμα του Netflix.

Πιεσμένη από τους πολιτικούς της αντιπάλους, η Βρετανίδα πρωθυπουργός (Σουρέιν Τζόουνς) δέχεται επίσημη επίσκεψη από την Γαλλίδα πρόεδρο (Ζουλί Ντελνί), η οποία έχει μπροστά της μια κρίσιμη εκλογική αναμέ-

τρηση. Όταν ο σύζυγος της πρώτης θα πέσει θύμα απαγωγής και η δεύτερη θα γίνει αντικείμενο εκβιασμού, οι δύο γυναίκες θα αναγκαστούν να παραμερίσουν τις διαφορές τους για να ξεσκεπάσουν τη συνωμοσία που τις έχει βάλει στο στόχαστρο.

Η μίνι σειρά πέντε επεισοδίων του Ματ Τσάρμαν αντλεί έμπνευση από τον ταραγμένο σύγχρονο κόσμο για να μας βάλει μέσα στα δωμάτια όπου παίρνονται κρίσιμες αποφάσεις. Το πολιτικό σκόλιο υπάρχει εδώ, ωστόσο είναι μάλλον επιδερμικό, αφού το προσωπικό στοιχείο κυριαρχεί, με την πρωθυπουργό και την πρόεδρο να αντιμετωπίζουν σκληρά διλήμματα.

Στα ατού της σειράς σίγουρα και οι δύο πρωταγωνίστριες, οι οποίες κουβαλούν αποτελεσματικά το περισσότερο δραματικό βάρος.

Οκτώβριος 1960. Η Μαριάν κρατάει τον Αξελ στα γόνατά της υπό το βλέμμα του Λέοναρντ Κοέν και των φίλων τους (δεξιά, η Τσάρμιαν Κλιφτ και ο σύζυγός της Τζορτζ Τζόνστον). Έχουν περάσει μόλις έξι μήνες από την άφιξή του στην Υδρα και ο Κοέν είναι ήδη ενθουσιασμένος. «Με εντυπωσίασαν η αρχιτεκτονική, η ομορφιά του λιμανιού και το πόσο φιλικό ήταν όλοι απέναντί μου. Η ατμόσφαιρα ήταν τόσο φιλόξενη, τι καλύτερο να ζητούσα», είπε στον Χάρολντ φον Κουσκ.

Στην Υδρα, όπως στον παράδεισο

Αγνωστη συνέντευξη του Λέοναρντ Κοέν για τα επτά χρόνια που έζησε στο ελληνικό νησί

Του ΧΑΡΟΛΤ ΦΟΝ ΚΟΥΣΚ

Όταν ο Λέοναρντ Κοέν πάτησε για πρώτη φορά το πόδι του στην Υδρα, τον Απρίλιο του 1960, απλώς αναζητούσε ένα ηλιόλουστο μέρος μακριά από το υγρό και μουντό Λονδίνο όπου ζούσε κάμποσους μήνες με υποτροφία. Μία τυχαία συνομιλία με έναν ηλιοκαμένο ταμία στο Λονδίνο, ο οποίος μόλις είχε επιστρέψει από την Ελλάδα, ώθησε τον Κοέν να πάρει το πρώτο αεροπλάνο για τη χώρα αυτή. Εκεί επιβίβαστηκε σε ένα φέρι, το οποίο τον μετέφερε στην Υδρα. Το νησί είχε ήδη τη φήμη της «αποικίας μποέμ καλλιτεχνών».

Ο Κοέν έζησε επτά χρόνια στην Υδρα, αγόρασε σπίτι και ερωτεύτηκε μια χωρισμένη Νορβηγίδα, τη Μαριάν Ιλεν, η οποία ζούσε εκεί με τον μικρό της γιο, Αξελ. Το σπίτι δεν είχε ηλεκτρικό και το νερό το έπαιρναν από πηγάδια με μουλάρια. Ήταν ένας παράδεισος για τον Κοέν, ο οποίος ονειρευόταν καριέρα μυθιστοριογράφου αλλά ο βιοπορισμός τον ώθησε στη μουσική κι έτσι έγινε ένας από τους μεγαλύτερους σύγχρονους τραγουδοποιούς. Η ζωή στην Υδρα, και ειδικά ο χωρισμός του με τη Μαριάν (όταν πια άρχισε στη Νέα Υόρκη να ζει ως μουσικός), «γέννησε» θυυλικά τραγούδια όπως το «Hey, That's No Way To Say Goodbye» και, βέβαια, το «So Long, Marianne».

Η σχέση μου με τον Κοέν με έφερε κι εμένα στην Ελλάδα. Πέρασα κάμποσους μήνες στην Υδρα για τους σκοπούς μιας ταινίας με θέμα τη ζωή του Κοέν εκεί. Και οι δύο έχουμε γεννηθεί στο Μόντρεαλ, υπήρξαμε γείτονες (τελείως τυχαία!), του πήρα δύο φορές συνέντευξη και αυτή είναι η πρώτη φορά που δημοσιεύω τις βαθύτερες σκέψεις του πάνω στη ζωή του στην Υδρα μαζί με τη Μαριάν. Στο μεταξύ, ακόμη προσπαθώ να βρω τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για να ολοκληρώσω εκείνη την ταινία...

– Τι ήταν αυτό που σας άρεσε τόσο πολύ στην Υδρα;

– Μου έδωσε μια βαθιά αίσθηση γαλήνης και άνεσης που δεν είχα νιώσει ποτέ πριν, και ίσως δεν ένιωσα ποτέ έκτοτε. Μου άρεσε η απλότητα της ζωής εκεί, η καθημερινότητά μου με τη Μαριάν και η αίσθηση πως ανήκα σε μια κοινότητα συγγραφέων. Όσο κι αν προσπάθησα, δεν κατάφερα ποτέ να ξαναζήσω εκείνη την αίσθηση, εκείνη την εμπειρία. Ήταν μια περίοδος μοναδική.

– Σας έδινε και το σπίτι σας την

ίδια αίσθηση ασφάλειας και προστασίας;

– Η αγορά του σπιτιού αυτού ήταν από τις καλύτερες αποφάσεις που πήρα ποτέ στη ζωή μου, γιατί έγινε πραγματικά το σπίτι μου. Ήταν ο χώρος όπου μπορούσα να γράφω και να σκέφτομαι χωρίς να με αποσπά ο έξω κόσμος. Ήταν όσο ευρύχωρο χρειαζόταν για τη Μαριάν, τον Αξελ κι εμένα, αν και ο Αξελ περνούσε συχνά ώρες καθισμένος ή ξαπλώνοντας στο πάτωμα δίπλα μου, ενώ έγραφα. Αυτές οι αναμνήσεις παραμένουν ακόμη ζωντανές μέσα μου, παρόλο που έχω ξεχάσει τόσο πολλά από εκείνη την εποχή.

– Ποιες ήταν οι πρώτες σας εντυπώσεις, τα συναισθήματά σας, όταν πατήσατε το πόδι σας στην Υδρα;

– Ήταν όσο ευχάριστα ήλπιζα να είναι. Ύστερα από μήνες βροχής και κρύου στο Λονδίνο, ένιωθα απίστευτη χαρά που βρισκόμουν στον ήλιο και στη ζέση. Με εντυπωσίασαν η αρχιτεκτονική, η ομορφιά του λιμανιού, τα σπίτια και το πόσο γενναϊόδωροι και φιλικό ήταν όλοι απέναντί μου. Η ατμόσφαιρα ήταν τόσο

φιλόξενη, τι καλύτερο να ζητούσα; Ήταν μια ελεύθερη, χαρούμενη εποχή.

Από τις πρώτες κιόλας ημέρες γνώρισα ανθρώπους από όλη την Ευρώπη και την Αμερική, και θυμάμαι τις υπέροχες συζητήσεις που κάναμε, σε μικρά ταβερνάκια, ακόμη και στην πίσω κάμαρα ενός μπακάλικου (σ.σ. του Κάσι-κα, που αργότερα έγινε το καφέ Ρολόι), όπου μπορούσα να εξασκουίμαι στο τραγούδι και στην κithάρα, κι όπου όλοι, κι εγώ μαζί, ήμασταν πολύ μεθυσμένοι. Αυτή είναι μία από τις πιο ζωντανές αναμνήσεις μου από εκείνες τις πρώτες ημέρες.

– Πήγατε στην Υδρα θέλοντας να βρείτε έναν τόπο όπου θα μπορούσατε να αφιερωθείτε στο γράψιμο. Νιώσατε αμέσως άνετα εκεί;

– Δεν φανταζόμουν πόσο γρήγορα θα ένιωθα κομμάτι αυτής της κοινότητας ξένων, πολλοί από τους οποίους ήταν συγγραφείς και καλλιτέχνες. Ενα ζευγάρι Αυστραλών, οι Τζόνστον, έδιναν καθημερινά το «παρών» στο λιμάνι και ήταν πάντα το επίκεντρο της παρέας. Εκείνοι με φιλοξένησαν

όταν δεν είχα πού να μείνω. Μου σύστησαν πολλούς φίλους τους στην Υδρα και γρήγορα μπήκα σε αυτόν τον ρυθμό: να γράφω τη μέρα και να γλεντώ και να πίνω τα βράδια. Δεν είχα κάποια συγκεκριμένη προσδοκία για το πώς θα ήταν η ζωή μου στο νησί, αλλά για έναν νέο δημιουργό ήταν το ιδανικό περιβάλλον – και με ενέπνεε σε κάθε επίπεδο.

– Σας έκαναν και οι ντόπιοι να νιώσετε καλοδεχούμενος;

– Οι ντόπιοι έμοιαζαν να χαίρονται που υπήρχαν τόσο ξένοι στο νησί. Συχνά μου πρόσφεραν μπουκάλια κρασί όταν δεν είχα χρήματα να πληρώσω, και για κάποιον λόγο με αποδέχτηκαν οι ταβερνάρηδες και οι καφετζήδες. Ίσως αυτό να ήταν το μυστικό της γοητείας της Υδρας για όσους έρχονταν από την Ευρώπη: από την πρώτη στιγμή, χάρη στους κατοίκους της, ένιωθες σαν στο σπίτι σου. Νομίζω πως προκαλούσαμε την περιέργεια των ντόπιων και ταυτόχρονα τους διασκεδάσαμε.

– Ήταν από τα σημαντικά ταξίδια της ζωής σας;

– Όλα συνέβησαν πολύ γρήγο-

ρα: η ζεστή υποδοχή από το νησί και τους κατοίκους του, το πώς άφησα τον εαυτό μου να αγκαλιάσει το πνεύμα του τόπου. Ήταν όμως ακριβώς η ζωή που αναζητούσα, παρόλο που ποτέ δεν είχα ξεκάθαρη εικόνα του πώς θα έμοιαζε.

Δεν θυμάμαι πολλά από εκείνες τις μέρες, μια διατηρώ ακόμη ζωντανή την αίσθηση των συζητήσεων με τους Τζόνστον, με τη Μαριάν, και με τους ανθρώπους που συναντούσαμε γύρω από εκείνα τα μεγάλα τραπέζια – τα γεμάτα με φαγητά, κρασί και σκόρπια πακέτα τσιγάρων. Αυτό το συναίσθημα δεν το βίωσα ποτέ ξανά, όπως και τόσα άλλα από εκείνη την εποχή.

– Έχετε περιγράψει τη ζωή σας με τη Μαριάν Ιλν στην Υδρα ως ένα από τα πιο γεμάτα κεφάλαια της ζωής σας. Τι σήμαινε η Μαριάν για εσάς;

– Μοιραζόμασταν μια ευγένεια και μια καλοσύνη, που αποτελούσαν τον πυρήνα της σχέσής μας. Με νοιαζόταν και με φρόντιζε με τρόπο που είναι δύσκολο να περιγράψω, και που συχνά δεν άξιζα. Η Μαριάν είχε μια κλασική σκανδιναβική ομορφιά που με γοήτευε, όπως και όλους όσοι τη συναντούσαν. Και όμως, η ίδια δεν πίστεψε ποτέ πως ήταν ιδιαίτερα ελκυστική κι δεν προσπάθησε ποτέ να αξιοποιήσει την ομορφιά της για ίδιο όφελος.

– Είναι αλήθεια πως, όταν την είδατε για πρώτη φορά να περπατά στην προκυμαία της Υδρας, είπατε στον Τζορτζ Τζόνστον «κάποτε θα είμαι με αυτή τη γυναίκα...»;

– Δεν θυμάμαι πια ακριβώς τι είπα ή τι σκέφτηκα, αλλά είχα εκείνη την αφελή προσδοκία πως υπήρχε κάτι πάνω της που ήθελα να γνωρίσω. Όταν μου δόθηκε η ευκαιρία να τη γνωρίσω, δεν δίστασα.

– Πώς θα περιγράφατε την καθημερινή ζωή σας με τη Μαριάν;

– Περνούσα τα πρωινά γράφοντας, ενώ εκείνη συνήθιζε να βγάζει τον Αξελ βόλτα ή να διαβάζει στον κάτω όροφο. Όταν είχαμε λίγο παραπάνω χρήματα –πράγμα σπάνιο– τρώγαμε μεσημεριανό στο λιμάνι ή βγαίναμε τα βράδια για ποτό. Χάρη σ' εκείνη αντέξαμε τους μήνες που τα οικονομικά μας ήταν πολύ περιορισμένα: μάλιστα πλήρωσε κι έναν μεγάλο λογαριασμό στου Κάτσικα, με χρήματα που της είχαν στείλει από τη Νορβηγία.

“
Το ιδανικό περιβάλλον Μπίκα αμέσως στον ρυθμό της Υδρας: να γράφω τη μέρα και να γλεντώ τα βράδια. Δεν είχα κάποια συγκεκριμένη προσδοκία για το πώς θα ήταν η ζωή μου στο νησί, αλλά για έναν νέο δημιουργό ήταν το ιδανικό περιβάλλον.

“
Η σχέση με τη Μαριάν
Με τη Μαριάν μοιραζόμασταν μια ευγένεια και μια καλοσύνη, που αποτελούσαν τον πυρήνα της σχέσής μας. Με νοιαζόταν και με φρόντιζε με τρόπο που είναι δύσκολο να περιγράψω, και που συχνά δεν άξιζα.

Δεν υπάρχει «επόμενη φορά»

– Υπήρχε και κάτι ρομαντικό στον τρόπο ζωής σας με τη Μαριάν, στο ότι δεν είχατε πολλά χρήματα και ζούσατε τόσο απλά;

– Πάντα απολάμβανα τους μεγάλους περιπάτους που κάναμε με τον Αξελ στην παραλία, να ακούμε τα κύματα, να καθόμαστε μαζί και να κοιτάζουμε τη θάλασσα.

Ήταν όμως και μια χαοτική εποχή, γι' αυτό και οι αναμνήσεις μου από εκείνα τα χρόνια είναι κάπως θολές... Τότε συντελούνταν πολλές κοινωνικές αλλαγές, και η Υδρα βρέθηκε μέσα στο κλίμα εκείνης της ζύμωσης και της σεξουαλικής επανάστασης, χάρη στους ξένους που την επισκέπτονταν ή έμεναν εκεί για καιρό. Ενα από τα πιο σπουδαία χαρίσματα που έφερε η Μαριάν στη ζωή μου ήταν η ανιδιοτελεία της και ο τρόπος που μου πρόσφερε αυτό το μεγάλο δώρο της στήριξης και της παρουσίας της.

Είχαμε έναν φυσικό τρόπο να είμαστε μαζί, αν και ομολογώ πως εκείνη στάθηκε πολύ πιο γενναϊόδωρη

απέναντί μου απ' όσο εγώ σε εκείνη. Ως επί το πλείστον, όμως, απολαμβάναμε τη ζωή μας, χωρίς να την αναλύουμε ή να την εξαντλούμε σε λόγια. Και αυτή η εμπειρία έχει μια δική της ομορφιά, έστω κι αν είναι δύσκολο να τη διατηρήσεις αναλλοίωτη στον χρόνο.

– Η Μαριάν συχνά περιγράφεται ως μούσα σας, ως πηγή έμπνευσής σας.

– Είναι μια πολύ απλοϊκή περιγραφή... Η Μαριάν και εγώ μοιραζόμασταν κάτι ξεχωριστό και, παρόλο που οι δρόμοι μας χώρισαν, αυτοί που είχαμε έμεινε, και θα μείνει, για πάντα μέσα μας. Αυτή η αγάπη και αυτά τα συναισθήματα είναι ακατάλυτα.

– Έχετε πει σε άλλες συνεντεύξεις ότι προσπαθήσατε να ξαναδημιουργήσετε το συναισθηματικό που είχατε στην Υδρα, και μαζί με τη Μαριάν, αλλά δεν το καταφέρατε ποτέ.

– Τόσο πολλά στη ζωή ξεφεύγουν από τον έλεγχό μας.

Μας αρέσει να πιστεύουμε πως κρατάμε το τιμόνι και πως αποφασίζουμε ελεύθερα, όμως για μένα αυτό είναι μια ψευδαίσθηση. Οι επιλογές μας είναι προκαθορισμένες και είμαστε περιορισμένοι από αυτό, κι έτσι είναι δύσκολο να χαράξεις τον δρόμο που επιθυμείς και να σε οδηγήσει εκεί όπου πραγματικά λαχταράς να φτάσεις.

Με τη Μαριάν, αν και σχεδίασα τη συνάντησή μας, όλα τα υπόλοιπα εξελίχθηκαν με τη δική τους λογική και δεν το ανέλυσα πολύ, ούτε το σκέφτηκα σε βάθος, παρόλο που αυτό θα είχε κάνει τη πράγματσα πολύ πιο εύκολα.

Ακόμη και όταν σταματήσαμε να βλεπόμαστε, δεν έγινε απότομα. Βρέθηκα να κυνηγάω μια νέα ζωή και δεν βρήκα ούτε χρόνο ούτε χώρο για εκείνη και τον Αξελ. Δεν ήταν μια συνειδητή απόφαση, ήταν μάλλον δική μου αμέλεια. Λες μέσα σου ότι την επόμενη φορά δεν θα το αφήσεις να συμβεί: κι ύστερα συνειδητοποιείς πως δεν υπάρχει «επόμενη φορά».

A celebration of cocktail art and culture!

WHERE THE CITY MINGLES WITH THE SUMMIT

MAIN SPONSOR

digitalagenda
CYPRUS SUMMIT

THREE **CENTS**
REVENUES

